

BEGROTING 2023 EN MEERJARENRAMING 2024-2026

Zaaknr: 42230-2022

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave..... 1

Inleiding en samenvatting.....	3
Programma's.....	7
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid.....	8
Participatie.....	13
Uitvoering communicatiebeleid.....	13
Visie dienstverlening "Persoonlijk en dichtbij".....	13
Opstellen van het Jaarplan Integrale Veiligheid.....	13
High Impact Crimes.....	13
Aanpak georganiseerde criminaliteit (Ondermijning).....	13
Sluitende aanpak van personen met verward gedrag.....	13
Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet.....	14
Overige activiteiten 2023.....	14
Veiligheidsregio.....	14
Leefomgeving.....	17
Structuurvisie Olst-Wijhe.....	27
Vorbereiding op de invoering van de Omgevingswet.....	28
Hoogwaterbeschermingsprogramma en integrale aanpak IJsselfront.....	30
Wabo.....	32
Duurzaamheidsvisie.....	38
Afvalbeleidsplan.....	39
Asbestdaken.....	39
Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).....	40
Omgevingsdienst IJsselland.....	40
ROVA.....	41
Samenleving.....	45
Project scholen voor morgen.....	51
Sportstimulering.....	52
Overige activiteiten 2022.....	54
Inburgering.....	54
Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen.....	55
Doorontwikkeling opgaven transformatie jeugdhulp, zowel lokaal als regionaal.....	57
Het regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ).....	58
GGD IJsselland.....	58
KonnekteD (voorheen Sallcon).....	58
Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien.....	64
Treasury.....	65
Algemene uitkering.....	65
Lokale heffingen.....	66
Paragrafen.....	69
Lokale heffingen.....	70
Weerstandvermogen en risicobeheersing.....	77
Begrip risico.....	77

Risico's gemeente Olst-Wijhe.....	77
Toelichting kengetallen.....	83
Onderhoud kapitaalgoederen.....	85
Financiering.....	90
Bedrijfsvoering.....	94
Verbonden partijen.....	97
Grondbeleid.....	101
Financiële begroting.....	107
Geprognosticeerde balans.....	108
Uitgangspunten begroting en financiële positie.....	109
Overzicht beschikbare reserves en voorzieningen.....	118
Incidentele baten en lasten per programma.....	120
Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.....	122
Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan reserve.....	123
EMU-saldo.....	124
Overzicht van baten en lasten per taakveld.....	125
Bijlagen.....	127
Kerngegevens.....	128
Matrix programma's en taakvelden.....	129
Verplichte beleidsindicatoren.....	133

INLEIDING EN SAMENVATTING

INLEIDING

Voor u ligt de ontwerpbegroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026.

Het is de eerste begroting waarover wij uw raad in nieuwe samenstelling een besluit vragen. Het is een begroting die na de coronacrisis onder het gesternte van de oorlog in Oekraïne met alle neveneffecten is opgesteld.

Na de verkiezingen is er door uw raad een Strategische raadsagenda (SRA) opgesteld en de onderhandelaars van de drie grootste partijen hebben vervolgens het Bestuursakkoord 2022-2026 Focus en verbinding opgesteld. Deze stukken zijn in juli aan uw raad voorgelegd. Een financiële vertaling van deze stukken moet nog plaatsvinden. Daarop gaan we hieronder in.

Het financiële meerjarenperspectief in de ontwerpbegroting ziet er vooralsnog goed uit. Het Rijk heeft de accessen tot en met 2025 flink verhoogd. Voor 2026 (laatste jaarschijf) is de bestaande normeringssystematiek losgelaten. Het Rijk komt met nieuwe voorstellen hierover. Mede dankzij de genomen heroverwegingsbesluiten laat 2026 ook een positief beeld zien, waardoor er ruimte is voor nieuw beleid.

De financiële veerkracht van onze gemeente lijkt zich te herstellen, maar er zijn flinke uitdagingen, vooral in de laatste jaarschijf 2026. Gedacht kan worden aan de opvang van vluchtelingen, sterke toename van de inflatie en de energiekosten, de stikstofproblematiek en de energietransitie. Wij hebben zorgen over de stijging van de inflatie en de energielasten. Daarop hebben wij op dit moment nog geen goed zicht. Het is zeilen in de mist. In het raadsvoorstel bij deze begroting komen we hierop terug.

De begroting 2023 is opgesteld op basis van de uitgangspunten in de vastgestelde begrotingsrichtlijnen en Kadernota 2023-2026, conform uw raadsbesluit van 4 juli 2022. Dit betekent dat de uitgangspunten uit de begrotingsrichtlijnen, de uitkomsten van de meicirculaire 2022 (de ontwikkelingen van het accres, de effecten van de herverdeling van het gemeentefonds, toekennen van extra jeugdbudget 2023) en de autonome ontwikkelingen zijn verwerkt in de ontwerpbegroting 2023-2026.

De begroting bevat als gebruikelijk de volgende indeling in programma's. Er worden drie programma's onderscheiden, te weten: programma 1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid, programma 2. Leefomgeving (fysiek/ruimtelijk domein), programma 3. Samenleving (sociaal domein) en Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien.

In de programma's wordt, naast de beleidscontext beschreven wat we willen bereiken, wat we daarvoor in 2023 gaan doen en wat het mag kosten.

Bij de eerste W-vraag Wat willen we bereiken hebben we waar mogelijk hoofddoelstellingen en indicatoren benoemd, die op onderdelen zo nodig nog aangepast moeten worden na de uitwerking van de strategische raadsagenda en het bestuursakkoord. Om de doelstellingen zo concreet mogelijk te maken, zijn ook indicatoren en cijfers opgenomen.

Met betrekking tot de formulering van doelstellingen, indicatoren en streefwaarden gaan we in principe zoveel mogelijk uit van de door uw raad vastgestelde beleidskaders. De belangrijkste van de in het beleidskader opgenomen doelstellingen etc. worden ook opgenomen in de beleidsbegroting. In 2020 is bijvoorbeeld het integraal beleidsplan jeugd vastgesteld. Daarin zijn nieuwe doelstellingen bepaald, die in deze beleidsbegroting zijn opgenomen. Diezelfde lijn wordt gehanteerd voor andere beleidsevaluaties, bijv. de nieuwe woonvisie, die in 2022 is vastgesteld.

De indicatoren zijn voorzien van waarden/cijfers om een beeld te geven van de situatie voor onze gemeente ("Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe"). Ook is een kolom "Landelijk vergelijkend cijfer" weergegeven. Daarmee kan een vergelijking gemaakt worden hoe onze gemeente er voor staat ten opzichte van soortgelijke gemeenten in Nederland. De wet schrijft een aantal verplichte indicatoren voor. Wij hebben in tegenstelling tot voorgaande jaren de wettelijke indicatoren opgenomen in een bijlage en niet meer per programma, omdat op een aantal van deze indicatoren niet direct gestuurd kan worden.

Bij de tweede W-vraag hebben wij waar mogelijk aangesloten bij de SRA en het bestuursakkoord. Deze documenten zullen wij nog vertalen in een collegeagenda, hetgeen effect heeft op wat wij in 2023 gaan doen.

Het financiële overzicht bij de derde W-vraag is op programmaniveau weergegeven, overeenkomstig de door uw raad vastgestelde Financiële verordening. Ook bevat het financiële overzicht een beeld per taakveld.

De verschillen tussen deze begroting en de begroting 2023 worden per taakveld toegelicht.

In hoofdstuk 3.3 van deze begroting worden de verschillen in het nieuwe perspectief 2023-2026 ten opzichte van de Kadernota 2023-2026 toegelicht.

BELEIDSVOORNEMENS 2023

De ontwerpbegroting 2023 is gebaseerd op de door uw raad in juli vastgestelde Kadernota 2023-2026. Wij willen in 2023 uitvoering geven aan onderdelen van de Strategische raadsagenda en het Bestuursakkoord 2022-2026. Wij stellen voor een afweging van structureel nieuw beleid ter uitvoering van deze documenten te doen bij de Kadernota 2024-2027 en bij de vaststelling van deze ontwerpbegroting wel incidentele middelen beschikbaar te stellen om te starten met de uitvoering voor 2023. Voor de uitwerking van voorstellen met een structureel karakter is meer tijd nodig. In het raadsvoorstel dat bij deze begroting hoort, gaan we hierop dieper in. Ook doen wij daarin voorstellen over het gewenste nieuwe beleid dat wij hebben gepresenteerd in de Kadernota 2023-2026, die de basis is voor deze begroting.

Hieronder volgt een opsomming van een aantal zaken waarop we ons in 2023 ook richten:

- Verdere doorontwikkeling speerpunt participatie.
- Opstellen van een jaarplan Integrale Veiligheid.
- Herzien/actualiseren Bibob Beleid
- Uitvoering van de Meerjarenonderhoudsprogrammering MJIP Openbare ruimte
- Opstellen van een nota onderhoud civieltechnische kunstwerken
- Opleveren cultuurhistorische waardenkaart
- Een addendum op de structuurvisie voor woningbouw in Wengelerhoek/Wijhe Zuid
- Actualisatie visie bedrijventerreinen Olst-Wijhe
- Evaluatie nieuwe Wet inburgering
- Nieuw beleidsplan Wmo
- Sociale toekomstvisie 2.0
- Actualisatie nota lokaal gezondheidsbeleid

Er zijn in deze ontwerpbegroting op basis van de besluitvorming over de kadernota geen budgetten voor nieuw beleid opgenomen. In het raadsvoorstel behorende bij deze begroting zal hierop ingegaan worden.

FINANCIËEL BEELD VAN DE JAARSCHIJF 2023 EN PERSPECTIEF VAN DE MEERJARENRAMING 2024-2026

Het op 4 juli 2022 door uw raad vastgestelde kader ziet als volgt uit:

Financieel beeld Kadernota 2023 2026	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting 2022-2025 tot en met heden	297.970	449.409	432.330	437.330
Saldo Algemene uitkering Meicirculaire 2022	2.367.000	2.919.000	3.430.000	1.561.000
Saldo verwachte autonome ontwikkelingen	-1.781.501	-1.647.030	-1.705.534	-1.596.234
Beeld vastgestelde Kadernota 2023 2026	883.469	1.721.379	2.156.796	402.096

In de Kadernota 2023-2026 is op onderdelen een inschatting gemaakt van de budgetontwikkeling. Bij het opstellen van de gedetailleerde ramingen van baten en lasten in de ontwerpbegroting wordt duidelijk hoe bepaalde aannames uit de Kadernota in de gedetailleerde ontwerpbegroting doorwerken. Het financiële beeld uit de ontwerpbegroting wijkt daardoor op onderdelen af van het vastgestelde financiële beeld uit de op 4 juli 2021 vastgestelde Kadernota 2023-2026. De afwijking ten opzichte van dat beeld is als volgt:

Beeld ontwerpbegroting 2023-2026	1.413.551	2.718.656	3.319.199	844.290
Beeld vastgestelde Kadernota 2023-2026	883.469	1.721.379	2.156.796	402.096

Het financiële beeld van de opgestelde begroting laat een afwijking zien ten opzichte van het beeld in de Kadernota 2023-2026. Het gaat om een verschil van ongeveer € 530.000 voordelig in 2023 naar € 442.000 voordelig in 2026, en daartussen een voordeel van € 997.000 in 2024 en een voordeel van € 1.162.000 in 2025. Een klein verschil van 2,6% voordelig op een begrotingstotaal van rond de € 45 miljoen.

In het hoofdstuk Financiële begroting/ Uitgangspunten Begroting en Financiële positie worden de verschillen nader toegelicht.

De verschillen zijn financieel samengevat als volgt opgebouwd:

Algemene uitkering:				
- Verschil Algemene uitkering meicirculaire 2022	751.814	1.124.804	1.307.272	632.338
Autonome ontwikkelingen:				
- Personele kosten	-61.591	8.058	-26.187	-26.187
- Indexering	-36.469	-31.046	-30.360	-30.360
- Kapitaallasten	-8.331	-7.923	-8.315	-11.671
- Financiering/rente ontwikkeling	36.430	33.556	31.181	67.888
- Overige autonome ontwikkelingen	-151.771	-130.172	-111.188	-189.814

Samenvatting resultaat ontwerpbegroting 2023-2026

De ontwerpbegroting 2023-2026 is op basis van de Kadernota 2023-2026 opgesteld en heeft de volgende uitkomst:

Financieel kader Ontwerpbegroting 2023 2026	2023	2024	2025	2026
Beeld ontwerpbegroting 2023-2026	1.413.551	2.718.656	3.319.199	844.290

De conclusie is dat alle jaarschijven sluitend zijn. De begroting 2023 en de meerjarenbegroting 2024-2026 zijn volgens de toezichtsregels van de provincie structureel in evenwicht. Onder hoofdstuk Financiële begroting, Incidentele baten en lasten, is een voorlopig beeld van het structureel saldo weergegeven. In het raadsvoorstel bij deze begroting wordt dit op basis van de gewijzigde uitkomsten geactualiseerd.

Het Regeerakkoord Rutte IV heeft de accessen tot en met 2025 flink verhoogd. Voor 2026 is de bestaande normeringssystematiek losgelaten. Voor 2026 en volgende jaren staat het accres vast, maar wordt wel aangepast voor loon- en prijsontwikkeling.

Een aantal punten worden in het raadsvoorstel tot vaststelling van de begroting 2023 nader uitgewerkt: het punt van de verhoging van de middelen jeugdhulp naar 100%, de consequenties van de Septembercirculaire 2022, hoe om te gaan met de tariefstijging energie, de afweging van gewenst nieuw beleid en het afwegen van eenmalige bedragen voor concreet nieuw beleid voor 2023 (als vertaling van het SRA / bestuursakkoord).

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN ONTWERPBEGROTING

De ontwerpbegroting 2023-2026 laat in onderstaande tabel de totale baten en lasten en de totale onttrekkingen en toevoegingen reserves zien.

Hierboven is in het financiële beeld het feitelijke resultaat per jaar weergegeven. In onderstaande tabel is het saldo van baten en lasten boekhoudkundig op nul gezet door in de begroting boekhoudkundig een stelpost ter hoogte van het resultaat te verwerken.

Bedragen x € 1.000

Begroting 2023	2026	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid		334	271	270	270	270	270
Leefomgeving		9.199	7.809	6.938	6.385	6.004	5.526
Samenleving		4.557	3.889	4.062	3.976	4.049	4.055
Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien		35.398	38.601	39.350	40.049	40.552	37.892
Totale Baten		49.488	50.568	50.621	50.679	50.874	47.743
Lasten							
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid		-3.615	-3.799	-3.827	-3.823	-3.814	-3.810
Leefomgeving		-12.788	-13.392	-11.145	-10.697	-10.403	-9.928
Samenleving		-23.988	-26.228	-25.249	-24.738	-24.783	-24.544
Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien		-8.420	-9.870	-10.717	-11.651	-12.087	-9.689
Totale Lasten		48.811	53.289	50.939	50.909	51.086	47.971
Saldo voor reservemutaties		677	2.721	318	229	212	228
Onttrekking reserves		4.753	4.358	612	521	501	515
Toevoeging reserves		-3.018	-1.637	-294	-292	-289	-287
Saldo reserves		1.735	2.721	318	229	212	228
Saldo baten en lasten		2.412	0	0	0	0	0

SEPTEMBER CIRCULAIRE 2022

In de begroting zijn, zoals aangegeven de consequenties van de Septembercirculaire 2022 nog niet verwerkt. Deze komen aan de orde in het raadsvoorstel behorende bij deze begroting.

PROGRAMMA'S

BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID

INLEIDING

Inhoud

Dit programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur, (overheids/burger)participatie, communicatie, dienstverlening en integrale veiligheid. Het programma omvat de taakvelden: Bestuur, burgerzaken, crisisbeheersing en brandweer en openbare orde en veiligheid.

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het gevoerde beleid op het gebied van de ondersteunende taken door de organisatie. Deze paragraaf heeft een sterke relatie met de taakvelden van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op dit terrein.

Bij dienstverlening gaat het om dienstverlening (online, telefonisch, fysiek, schriftelijk), Klantcontactcentrum en Burgerzaken.

Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026

De gemeenteraad heeft een Strategische Raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026 vastgesteld als startdocument en wil deze de komende jaren verder vorm en inhoud geven. Vanuit de gemeenteraad van Olst-Wijhe werken we de komende jaren als fracties samen verder aan de versterking en doorontwikkeling van onze mooie gemeente, voor en samen met de samenleving. Wij hebben voor de komende periode in deze strategische raadsagenda de majeure opgaven benoemd, waar wij als raad nadrukkelijk bij betrokken willen zijn. Daarin maken we steeds aan de voorkant bewuste keuzes van de rol die we hebben en willen hebben, zoeken we de interactie met het college (en vice versa) en vanzelfsprekend met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Deze agenda is een agenda op hoofdlijnen. Over een deel van de onderwerpen zullen met het college (aanvullende) procesafspraken gemaakt worden. Deze worden in deze raadsagenda benoemd.

De raadsagenda is dynamisch en wordt jaarlijks in de aanloop naar de kadernota in het voorjaar geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd en concreter gemaakt. Op deze manier kunnen eventuele aanvullende ambities een plek krijgen als daarvoor financiële middelen nodig en beschikbaar zijn. Zowel op inhoud als de manier waarop we deze actualisatie vormgeven, kijken we of we deze agenda de komende jaren nog meer voor en van de samenleving kunnen laten worden, want de samenleving dat is waar we het uiteindelijk voor doen!

Participatie

Overheidsparticipatie

Als raad willen we vroegtijdig aangehaakt worden bij initiatieven vanuit de samenleving, waarbij sprake is van overheidsparticipatie. Betrokkenheid kan leiden tot een spanningsveld met waar de raad (nog) over gaat in een dergelijk traject en wat de raad kan waarmaken in verband met tijd en prioritering. Daarom wil de raad in de komende jaren daarover met het college samen lerend optrekken en experimenteren. We vragen het college of de ambtelijke organisatie hiervoor een voorstel te doen, waarbij we denken aan het lerend evalueren als bij Noordmanshoek of het ervaring opdoen met de Participatie Start Up.

Participatie Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie. Daarmee kan de gemeente op tijd belangen, meningen en creativiteit op tafel krijgen. De regels voor participatie gelden voor de diverse wettelijke instrumenten die in de Omgevingswet zijn opgenomen, bijvoorbeeld de omgevingsvisie, het omgevingsplan en het projectbesluit. De gemeente moet aangeven hoe ze het participatiebeleid gaan invullen. Wij vinden het van belang om samen met het college met het oog op de rol van de raad de effecten van deze participatieverplichtingen als gevolg van deze nieuwe wet te verkennen.

Vormgeving participatie in format raadsvoorstellen

Aan de format van raadsvoorstellen en bij startnotities wordt een kopje over participatie toegevoegd. Daarin wordt beschreven hoe participatie is of wordt vormgegeven, welke mijlpalen worden voorzien, het tijdspad, de rol van de raad, de rol van de inwoners en maatschappelijke partners etc.

Experimenteren met nieuwe instrumenten

Wij vinden het belangrijk dat zoveel mogelijk inwoners, ondernemers en partners betrokken worden bij beleidsprocessen of projecten binnen onze gemeente. We willen daarom graag experimenteren met nieuwe instrumenten, zoals een burgerforum of – beraad, om daarmee mogelijk groepen te bereiken die we nu wat moeilijker bereiken. We gaan daarom een experiment uitvoeren in zowel het sociaal domein als het fysiek domein en vragen het college samen met ons hiervoor tot een uitvoerbaar plan te komen.

Overlegvormen raad dichterbij de inwoners

Aan het einde van de vorige raadsperiode is het BOB-vergadermodel geëvalueerd. Dit heeft geresulteerd in een aantal aanbevelingen die door de nieuwe raad (via het presidium) nader worden uitgewerkt in samenwerking met de griffie. Eén van de aanbevelingen is een andere invulling van de eerste B (Beeldvorming): werken met verschillende vormen, laagdrempelig en informeel en daarmee overlegvormen dichterbij de inwoners te hebben. Vaker op locatie en/of kiezen voor een andere plek dan de raadszaal. Het presidium heeft nadere uitwerking van deze aanbeveling als eerste prioriteit bestempeld. Het presidium heeft inmiddels een voorstel van de griffie voor uitvoering vastgesteld.

Wij als raad vinden het belangrijk om dit voorstel in de komende periode in praktijk te brengen.

Bestuursakkoord 2022-2026

Dit is ons Olst-Wijhe

Olst-Wijhe is een groene, eigenzinnige woongemeente aan de IJssel tussen de Hanzesteden Zwolle en Deventer en twee Nationale Parken Veluwe en Sallandse Heuvelrug.

Olst-Wijhe wordt gekenmerkt door groen, ruimte, rust en sociale cohesie (naoberschap). Een prachtige gemeente om te wonen, te werken en te recreëren. Met ruimte voor innovatieve en duurzame initiatieven en ontwikkelingen op het gebied van wonen, vitaal platteland, sociaal domein, economie, cultuur, recreatie en voorzieningen. Een gemeente waar de basisvoorzieningen voor de eigen inwoners aanwezig zijn en die in directe verbinding staat met de stedelijke voorzieningen van Zwolle en Deventer. Dat willen wij niet alleen voor onszelf in het hier en nu zo houden, maar ook voor onze kinderen en de generaties na ons. Daar ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Autonomie en eigenzinnigheid typeren Olst-Wijhe en leiden tot een hechte gemeenschap waar zelfstandigheid, zelf- en samenredzaamheid en actief aanpakken wat wél mogelijk is, in plaats van stil blijven staan bij wat niet kan of mag, tot het DNA behoort. In Olst-Wijhe pakken we dingen die moeten gebeuren vaak nét iets anders aan. Met verrassende resultaten en veel draagvlak tot gevolg.

Eigen-zinnig dus.

De drie coalitiepartijen verbinden zich door duidelijke, welbewuste keuzes te maken in waar de gemeente, door er tijd en geld in te steken, het meeste rendement kan behalen in het realiseren van de focus. Daarbij bouwen we verder op wat we al hebben en ontwikkelingen die al gaande zijn.

Dit is onze bestuursstijl

Met de focus op wonen heeft de raad van Olst-Wijhe in 2021 een koers ingezet richting een toekomstbestendige, eigenzinnige, regionale woongemeente aan de IJssel die de komende tien jaar groeit met 1.000-1.200 woningen. Olst-Wijhe wordt gekenmerkt door groen, rust en sociale cohesie. Deze inhoudelijke focus heeft ook gevolgen voor de taak- en rolopvatting van de gemeente, omdat ze dwingt tot keuzes over financiën, (ambtelijke) capaciteit en bestuurlijke slagkracht, omdat ze een integrale werkwijze inhoudt die de klassieke domeinen overstijgt en prioriteit vereist, en omdat actief gezocht wordt naar de balans in opgaven enerzijds en hulpbronnen anderzijds (bestuurlijke slagkracht, politieke betrokkenheid, burgerparticipatie, financiën, organisatiekracht, verantwoordings- en samenwerkingskracht). De focus op wonen kent voor Olst-Wijhe ook een contra-maak; samen met de raad zullen we de komende jaren scherpere keuzes moeten maken waarbij we ook onderwerpen niet meer of gedeeltelijk oppakken.

We willen een stabiel en daadkrachtig gemeentebestuur zijn dat duidelijke, welbewuste keuzes

maakt op de inhoud (het hoofd koel) en zacht is op de relatie (het hart warm). Een sterke gemeente vraagt om een sterk bestuur met visie en ambitie, dat besluiten durft te nemen. We werken vanuit vertrouwen: onderling als collegiaal bestuur, met de raad, de ambtelijke organisatie en met onze inwoners, bedrijven en organisaties. En we zijn gericht op samenwerking en verbinding.

We kiezen, meer dan in het verleden, bewust voor een faciliterende rol. Zakelijkheid aan de voorkant in de afweging welke initiatieven en projecten bijdragen aan de focus, hoeveel tijd en geld daarmee gemoeid is en wat de maatschappelijke effecten daarvan zijn zodat goed afgewogen kan worden waar wel en niet mee gestart kan worden.

Deze netwerkrol vraagt van de drie partijen, van de raad, van college en organisatie dat ze nóg meer in de samenleving dienen te staan. Dat vraagt om een ondernemende, kansgerichte en tegelijkertijd zakelijke houding en rolvastheid. Het vraagt bovenal om onderling vertrouwen.

In verbinding met onze inwoners

De gemeenschap en de inwoner van Olst-Wijhe staan centraal en vanuit dat vertrekpunt worden belangen afgewogen. Niet het gemeentehuis met zijn mores is dominant, maar de samenleving, in al haar diversiteit in onze dorpen en kernen, met eigen gewoonten en tradities is onze oriëntatie. Vervolgens worden belangen afgewogen en besluiten genomen voor de samenleving, binnen de context van wetten en regels. Dat betekent dat wij onze inwoners serieus nemen. Zij praten mee en hun inbreng wordt meegewogen bij de besluitvorming. Betrokkenheid en wederzijds vertrouwen zijn daarvoor de basis.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We kiezen voor een open bestuursstijl. Dat zullen vooral onze inwoners merken in positieve zin. We nemen de komende periode meer tijd en ruimte om naar hen te luisteren, met hen te spreken en uit te leggen waarom beslissingen zijn genomen. We staan als gemeentebestuurders midden in de samenleving met oog voor de menselijke maat en de couleur locale. Inwoners zullen (nog) meer worden betrokken bij toekomstig beleid.
- Bij grote maatschappelijke vraagstukken richten we hiervoor een opiniërende vorm van inwonersparticipatie in, zoals een burgerforum, digipanel en/of een burgerberaad. In zo'n collectief nodigen we een aantal willekeurig gekozen inwoners uit om mee te denken over beleid of uitvoeringszaken. Door inwoners te laten meedenken en hun inbreng te laten leveren, verwachten we dat meer betrokkenheid en draagvlak voor maatregelen ontstaat en dat inhoudelijk betere oplossingen worden gevonden.

In verbinding met de raad

Het uitgangspunt voor de wethouders die samen met de burgemeester het college van B&W vormen, is dat zij zich individueel en collectief goed verhouden tot de raad, kennisnemen van de opvattingen van de raad, ook gebruik maken van 'de wijsheid van de minderheid' in de raad en op basis daarvan komen met voorstellen die passen bij de geest en inhoud van het bestuursakkoord en de SRA. De SRA is de grondslag voor het voorliggende bestuursakkoord en biedt goede uitgangspunten en handvatten voor raadsagendering, -monitoring en -reflectie. Instrumenten als een verbeterd vergadersysteem, 'Benen-opTafel'(BoT)-sessies tussen de voltallige raad en het college en periodiek politiek overleg. Monitoring en evaluatie en een goede financiële inbedding zijn van cruciaal belang om als fracties onderling en als raad en college goed te kunnen samenwerken, hiervoor hanteren we de reguliere P&C cyclus.

Een sterk gemeentebestuur zorgt ten slotte voor solide financiën en een eerlijk en overzichtelijk lokaal belastingstelsel. Wij willen duurzaam omgaan met onze financiële middelen. We staan voor transparantie, dus vinden het belangrijk dat inwoners inzicht hebben in inkomsten en uitgaven van het voorgaande en komende jaar. De onroerendzaakbelasting (OZB) en andere gemeentelasten stijgen bij voorkeur niet harder dan de inflatie. Wij willen de rekening niet naar toekomstige generaties doorschuiven.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We houden periodiek 'Benen op Tafel'-sessies, politiek overleg, monitoren dit en stellen zo nodig aard en frequentie van deze overleggen bij.
- De SRA is dynamisch en wordt jaarlijks in de aanloop naar de kadernota in het voorjaar door de raad geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd en concreter gemaakt.

In verbinding met onze omgeving

Met grote opgaven in het verschiep, realiseren we ons meer dan ooit hoe we in verhouding staan met de wereld om ons heen. We kunnen en willen die grote opgaven niet klaren zonder onze partners in de gemeenschap van Olst-Wijhe, niet zonder onze partners in de buurgemeenten, binnen Regio Zwolle, provincie Overijssel, 'Den Haag' en ja, ook 'Brussel'. Die opgaven gaan we op een eerlijke, betrouwbare, open en transparante wijze aan. We opereren respectvol, betrokken en oplossingsgericht en hebben integriteit hoog in het vaandel. We luisteren, denken mee en leggen uit waarom we bepaalde keuzes maken. Op die manier vertrouwen we erop dat we meer vertrouwen krijgen van onze inwoners, bedrijven en organisaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het gemeentebestuur en de gemeenteraad bieden inwoners de gelegenheid om actief mee te denken en mee te doen door een actief participatiebeleid. Hierbij past het uitgangspunt 'minder vinden, meer vragen' en 'ja-mits' in plaats van 'nee-tenzij'.
- Bij elk college- en raadsvoorstel wordt onder het kopje 'draagvlak' opgenomen of en met wie wordt geparticipeerd en waar we op dit moment staan in het beleidvormingsproces.
- Het participatietraject 'Voorzieningshart Wesepe' wordt vanaf 2025 opnieuw opgestart. Voor dit overheidsparticipatietraject wordt ook vanaf 2025 budget vrijgemaakt.
- Olst-Wijhe is geen eiland. We zullen meer en vaker intergemeentelijke samenwerking opzoeken, gebruikmaken van de kennis en expertise van onze inwoners, DOWR, provincie, alsmede andere gemeenten en organisaties. Dat geldt ook voor subsidies en lobby. Daarnaast versterken we onze inzet op de samenwerkingsverbanden zoals VNG, K80, Regio Zwolle en onderzoeken we, waar nodig en mogelijk, naar nieuwe kansrijke samenwerkingsverbanden om onze lobby te versterken.
- Gelet op de afspraken over het versterken van de bestuurskracht, de ambitie om daaraan in deze raadsperiode een stevige invulling te geven, de noodzaak tot betere regionale samenwerking en zichtbare verbinding met onze inwoners, achten we extra tijd en inzet van het college noodzakelijk. Wij stellen de raad daarom voor drie fulltime wethouders in het college te benoemen. Wanneer wethouders tussentijds worden vervangen, draagt de collegepartij wiens wethouder het betreft aan de raad een kandidaat voor benoeming voor.

Wat willen wij bereiken?

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR BESTUUR, PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

1. Een democratisch bestuur dat effectief, efficiënt en transparant is.
2. Beleid wordt zoveel mogelijk in samenspraak met inwoners, instellingen en bedrijven opgesteld en uitgevoerd. De gemeenschap en de inwoner van Olst-Wijhe staan centraal en vanuit dat vertrekpunt worden belangen afgewogen.
3. Communicatie wordt ingezet om kennis houding en/of gedrag van doelgroepen te beïnvloeden, met als beoogd resultaat een betere wisselwerking tussen politiek, bestuur, ambtelijke organisatie en samenleving.

INDICATOREN VOOR BESTUUR, PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe[1]	Landelijk vergelijkend cijfer[2]
Transparante en toegankelijke overheid	Waardering inwoners van alle inspanningen van de gemeente voor haar burgers	2021: 6,6 2018: 6,7 2016: 6,6 2014: 6,5	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,8
Relatie burger - gemeente	Vertrouwen in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd (% (heel) veel)	2021: 26% 2018: 37% 2016: 36% 2014: 29%	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 34%
	Waardering wijze waarop gemeente burgers en organisaties betreft bij het beleid en de samenwerking zoekt	2021: 6,1 2018: 6,2 2016: 6,2 2014: 6,1	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,2
Communicatie	Waardering communicatie en voorlichting vanuit de gemeente	2021: 6,6 2018: 6,8	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,7

		2016: 6,7 2014: 6,5	

- [1] Deels ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl; volgende peiling in najaar 2025.
[2] Het landelijke cijfer is vermeld (voor zover bekend) als vergelijking met het gemeentelijk cijfer.

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR DIENSTVERLENING

1. De gemeente draagt zorg voor een efficiënte dienstverlening van haar producten en diensten waarbij de vraag (van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners) centraal staat.
2. Goede dienstverlening is dienstverlening die aansluit bij de vraag van de inwoner ca. Wij kennen onze gemeente en wij zijn persoonlijk en dichtbij in onze dienstverlening.
3. De gemeente beschikt over kwaliteitshandvesten en servicenormen met betrekking tot haar dienstverlening.

INDICATOREN VOOR DIENSTVERLENING

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe[1]	Landelijk vergelijkend cijfer[2]
De organisatie van onze dienstverlening sluit aan op de wensen van onze klanten Het niveau van dienstverlening in onze gemeente blijft op peil	Waardering inwoner van dienstverlening van de gemeente (streefcijfer dat hiervoor bepaald is in visie dienstverlening luidt: 7)	2021: 6,7 2018: 6,8 2016: 6,7 2014: 6,7	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,9
	Waarderingscijfer van de inwoners m.b.t. de dienstverlening via de digitale faciliteiten van de gemeente (streefcijfer dat hiervoor bepaald is in visie dienstverlening luidt: 7)	2021: 6,8 2018: 6,8 2016: 6,7 2014: 6,6	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 7,0

- [1] Ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl
[2] Het landelijke cijfer vermeld (voor zover bekend) als vergelijking.

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR OPENBARE ORDE & VEILIGHEID

Problemen in de woon- leefomgeving worden in principe zelf opgelost. Olst-Wijhe heeft een sterke sociale cohesie, inwoners helpen elkaar hierbij. Indien nodig faciliteren gemeente en overige partijen. Om onze inwoners in staat te stellen om 'gewoon' te kunnen leven is het van belang dat wij als gemeente, maar ook onze partners, ook onze verantwoordelijkheid nemen. Dat betekent dat wij ons inspannen om datgene aan te pakken wat inwoners zelf niet op kunnen lossen. Hierbij is het belangrijk dat we zicht hebben op wat er speelt en leeft in de wijk. We stimuleren de inzet van buurtbemiddeling.

INDICATOREN VOOR OPENBARE ORDE & VEILIGHEID

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe[1]	Landelijk vergelijkend cijfer[2]
Subjectieve veiligheid	Voelt zich veilig in de buurt	2021: 92% voelt zich altijd/meestal veilig 2018: 92%	Landelijk 2021 Niet stedelijk: 90%

- [1] Deels ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl 2021.
[2] Het landelijke cijfer vermeld (voor zover bekend) als vergelijking.

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in landelijke programma's wordt vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- ✓ Nota overheidsparticipatie “In verbinding met onze kernen en inwoners” (2016)
- ✓ Visie dienstverlening gemeente Olst-Wijhe 2017-2020
- ✓ Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019 (vastgesteld in 2016)
- ✓ Nota “Wat wij van keten weten” (vastgesteld in 2010 en geëvalueerd in 2019)
- ✓ Nota “Preventie- en handhavingplan Drank- en Horecawet” (vastgesteld in 2019)

Wat doen wij daarvoor?

BESTUUR, PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Participatie

Voor 2023 zal het speerpunt participatie verder worden doorontwikkeld. Dit mede aan de hand van de duiding die hieraan is gegeven in de Strategische raadsagenda en het Bestuursakkoord 2022-2026. Hiervoor wordt nog een vervolg van het programma participatie opgesteld.

Uitvoering communicatiebeleid

De strategische uitgangspunten voor communicatie worden in 2023 verder doorontwikkeld. Daarbij richten wij ons onder meer op:

- onze digitale communicatie;
- begrijpelijke taal (schriftelijke dienstverlening)
- projectcommunicatie, waarbij als uitgangspunt het betrekken en vroegtijdig informeren van betrokkenen is;
- de interne communicatie;
- de communicatie over onze dienstverlening
- de inzet van de sociale media.

Leidraad in de doorontwikkeling van communicatie is onder andere de focus op wonen en wat dit betekent voor de positionering van de gemeente Olst-Wijhe.

DIENSTVERLENING

Visie dienstverlening “Persoonlijk en dichtbij”

In 2023 gaan we verder met de basis dienstverlening op orde te brengen.

OPENBARE ORDE & VEILIGHEID

Opstellen van het Jaarplan Integrale Veiligheid

In 2019 eindigde de looptijd van de Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019. In 2019 zou de huidige nota geëvalueerd worden en zou een nieuw integraal veiligheidsbeleid 2020-2023 opgesteld worden. In het kader van de vermindering van de beleidsdruk op de ambtelijke organisatie en de coronacrisis is de herziening voorlopig uitgesteld en wordt voorrang gegeven aan de uitvoering van de prioriteiten, zoals de aanpak van ondermijning en de herziening van het Bibob-beleid. Het huidige beleidskader biedt nog steeds voldoende ruimte voor het inpassen van actuele thema's. Jaarlijks wordt een jaarplan Integrale Veiligheid opgesteld.

High Impact Crimes

In de afgelopen jaren was sprake van een dalende trend t.a.v. misdaadcijfers. In 2018 waren de cijfers historisch laag en in 2019 was een lichte stijging zichtbaar. Deze stijging heeft zich in 2020 en 2021 doorgezet, waarbij het aantal woninginbraken niet is gestegen, maar het percentage digitale fraude wel. Speerpunt in de lokale driehoek is de aanpak van digitale criminaliteit. De gemeente richt zich hierbij voornamelijk op informatievoorziening aan en bewustwording van de inwoners.

Aanpak georganiseerde criminaliteit (Ondermijning)

Om zicht te krijgen in welke mate binnen onze gemeente sprake is van ondermijnende criminaliteit, wie de plegers zijn en waar het zich afspeelt, is in het voorjaar van 2018 onder auspiciën van het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) een lokaal ondermijningsbeeld opgesteld. In 2019 is een plan van aanpak Ondermijning opgesteld en daar wordt in 2023 verder uitvoering aan gegeven.

De nadruk ligt in de aanpak van casuïstiek op persoons-, bedrijfs-, als fenomeenniveau. De aanpak van het veilig buitengebied is een voorbeeld van zo'n fenomeen.

Sluitende aanpak van personen met verward gedrag

In 2018 hebben wij de sluitende aanpak van personen met verward gedrag vastgesteld. In aansluiting op die notitie zijn in de voortgangsrapportages prioriteiten benoemd die verder verbeterd moeten worden. In 2020 is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg in werking getreden. In 2021 is de invoering lokaal geëvalueerd en volgt in de winter 2021/2022 een landelijke evaluatie. De uitkomsten daarvan verwerken wij in de lokale aanpak.

Verbinden Zorg en Veiligheid

Er zijn hulpbehoevenden die te maken hebben met een opeenstapeling van persoonlijke problemen: psychische klachten, verstandelijk beperkt, verslaafd e.d. Deze mensen zijn vaak het slachtoffer van misbruik en criminaliteit, of veroorzaken zelf overlast en veiligheidsproblemen. Daderschap en slachtofferschap kunnen door elkaar lopen. Met oog op goede ondersteuning en zorg, én in het belang van veiligheid en leefbaarheid is het belangrijk dat zorgprofessionals goed samenwerken met hun veiligheidspartners. In het jaarplan noemen wij dit het versterken van de persoonsgebonden en systeemgerichte aanpak.

Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet

Uw raad heeft de nota lokaal Gezondheidsbeleid Olst-Wijhe 'Goede kwaliteit van leven 2019-2022 en de nota Preventie en Handhaving Drank- en Horecawet tegelijkertijd vastgesteld. Doordat deze nota's gelijktijdig zijn vastgesteld wil de wetgever stimuleren dat gemeenten bij alcoholpreventie de verbinding maken tussen de beleidsterreinen Volksgezondheid (voorlichting en bewustwording) en Openbare Orde en Veiligheid (beleid en handhaving). Eén van de speerpunten in onze nota lokaal gezondheidsbeleid is ook het terugdringen van (problematisch) alcoholgebruik.

De focus ligt op bewustwording van de schadelijke gevolgen van het gebruik van alcohol bij jongeren. De aandacht ligt vooral bij informatie verstrekken aan ouders. Daarnaast voorzien wij de omgeving van preventiemiddelen om de verkoop van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar tegen te gaan. We worden hierbij nu ook vanuit de landelijke overheid ondersteund door het Nationaal Preventieakkoord. Een van de deelakkoorden richt zich namelijk op problematisch alcoholgebruik. De focus ligt ook komend jaar weer op toezicht en uiteindelijk, bij overschrijding en bij handhaving. BOA's worden ingezet om toezichtactiviteiten uit te voeren.

Consequente handhaving kan volgens het nationale preventieakkoord naleving van de regels door verstrekkers van alcohol sterk bevorderen. Ter ondersteuning hieraan ligt het Alcohol- en horecasanctiebeleid Olst-Wijhe. Dit beleid is een uitwerking van de nota Preventie en Handhaving Drank- en Horecawet en beperkt zich tot overtredingen en de daartegen te treffen aanbevolen sancties bij horeca-, alcohol en drugs gerelateerde zaken.

Sinds 1 juli 2021 is de nieuwe Alcoholwet in werking getreden. Deze wet vervangt de Drank- en Horecawet. In 2022 is gestart met de herziening van het huidige Preventie- en handhavingplan, onder andere op basis van de gewijzigde wetgeving. Dit wordt in 2023 verder uitgewerkt.

Overige activiteiten 2023

- Veiligheidsregio: vaststellen Beleidsagenda 2023-2026
- Herzien/actualiseren Bibob Beleid

VERBONDEN PARTIJEN

Veiligheidsregio

In oktober 2010 is de Wet veiligheidsregio's in werking getreden. Op basis hiervan zijn in Nederland 25 veiligheidsregio's ingesteld waaronder Veiligheidsregio IJsselland. Veiligheidsregio IJsselland werkt als brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening met gemeenten en andere partners samen in het voorkomen, bestrijden en beperken van de gevolgen van branden, ongevallen, rampen en crisis. Dit doen ze samen met en voor de regio IJsselland, een gebied met circa 500.000 inwoners. Met als motto: Veiligheid, voor elkaar!

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	289	271	270	270	270	270
Lasten	-2.202	-3.799	-3.827	-3.823	-3.814	-3.810
Saldo van baten en lasten	1.913	3.529	3.557	3.553	3.544	3.540
Onttrekking reserves	0	35	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.913	3.494	3.557	3.553	3.544	3.540

Begroting 2023

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 3,557 miljoen nadelig. De totale lasten zijn geraamd op € 3,827 miljoen en de totale baten op € 0,270 miljoen. Er zijn geen mutaties in reserves geraamd. Het resultaat is € 3,557 miljoen nadelig.

Toelichting meerjarenbegroting

Schoollocaties die geen onderwijsbestemming meer hebben vallen onder verantwoordelijkheid van de gemeente en worden verantwoord onder Beheer overige gebouwen en gronden. De budgetten voor kapitaallasten, heffingen en verzekeringen zijn voor het grootste gedeelte overgeheveld uit het taakveld Onderwijs. De kapitaallasten nemen af in de tijd door lagere rentelasten door afschrijving. Voor de bijdrage aan de veiligheidsregio wordt met ingang van 2023 een andere verdeelsleutel gehanteerd, met een voordelig effect voor onze gemeente. Daarnaast is incidentele bezuiniging voor de jaren 2021 en 2022 vanaf 2023 structureel gemaakt. Het budget voor toezichthouders (BOA's) is met ingang van 2023 verruimd vanuit de Kadernota 2022-2025 en door een bijdrage van het rijk.

Het verschil tussen de begroting 2023 en 2022 wordt hieronder verklaard per taakveld

Bedragen x € 1.000

Thema s en taakvelden	Begroting 2022	Begroting 2023	Vershil
Bestuur, participatie en communicatie			
Bestuur	-1.249	-1.307	-58
Beheer overige gebouwen en gronden	0	-52	-52
Dienstverlening			
Burgerzaken	-358	-338	20
Openbare orde & veiligheid			
Crisisbeheersing en Brandweer	-1.607	-1.530	77
Openbare orde en Veiligheid	-315	-330	-15
Reserves	35	0	-35
Resultaat	3.494	3.557	64

BESTUUR, PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Bestuur

vanwege de verkiezingen. Ook is er een daling van opbrengsten, omdat er in 2022 extra inkomsten werden verwacht door naar verwachting meer aangevraagde rijbewijzen en reisdocumenten.

OPENBARE ORDE & VEILIGHEID

Crisisbeheersing en brandweer

De bijdrage voor de uitvoering van brandweertaken is geïndexeerd voor 2023 conform de begroting van de Veiligheidsregio IJsselland. Daarnaast is de incidentele bezuiniging in 2021 en 2022 vanaf 2023 structureel verwerkt. Voorts is de verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdrage per 2023 aangepast. In 2023 wordt de strategische beleidsagenda herzien.

Openbare Orde en Veiligheid

Onder dit taakveld vallen de toezichthouders op de openbare ruimte (BOA's), buurtbemiddeling en de uitvoering en handhaving van de algemene plaatselijke verordening (APV).

In 2022 zijn incidentele budgetten voor aanpak hondenpoep, aanpak veilig buitengebied en inhaalacties toezicht en handhaving als gevolg van corona geraamd, met dekking via de reserves. De structurele rijksbijdrage in het kader van de Wet verplichte GGZ (Wvvgz) wordt met ingang van 2023 ingezet voor het aanstellen van een procesregisseur complexe casuïstiek. Dit budget is overgeheveld naar het taakveld Overhead. Voor toezicht op de openbare ruimte is vanaf 2023 het budget verhoogd conform het besluit op de Kadernota 2022-2025 en zijn de extra middelen van het rijk hieraan toegevoegd.

RESERVE MUTATIES

Het verschil in reservemutaties betreft de coronasteun in 2022. Hiervoor geldt dat de middelen via resultaatbestemming bij de jaarstukken 2021 via reserves zijn doorgeschoven naar 2022.

LEEFOMGEVING

INLEIDING

Inhoud

Dit programma omvat het gemeentelijke beleid op het gebied van de openbare ruimte, ruimtelijke ontwikkeling en omgeving, wonen en grondexploitaties en de gemeentelijke activiteiten op het gebied van economische zaken, recreatie en toerisme en duurzaamheid.

Het programma omvat de volgende taakvelden: Verkeer en vervoer, openbaar groen en (openlucht)recreatie, riolering, begraafplaatsen, ruimtelijke ordening, grondexploitatie, wonen en bouwen, economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfs- en infrastructuur, economische promotie, afval en milieubeheer.

De paragraaf Grondbeleid heeft een sterke relatie met dit programma en geeft inzicht in het gevoerde beleid en de uitvoering.

Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026

Woningbouw

In de Woonvisie wordt ingehaakt op de nieuw gekozen bestuurlijke focus, waarbij wordt ingezet op een toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente met een groei van 1000-1200 woningen in 10 jaar. Het Uitvoeringsprogramma en het Masterplan woningbouw worden ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Raad en college gaan in gesprek hoe we elkaar informeren en afstemming plegen over de uitvoering van het woningbouwprogramma. Doel is om als raad aan de voorkant goed geïnformeerd te zijn en duidelijkheid te krijgen over de voortgang en uitvoering van de woningbouwplannen. Dit geldt ook voor de voorbereiding van het Uitvoeringsprogramma en het Masterplan.

Als raad willen we vroegtijdig betrokken worden in grotere gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten (wonen en bedrijventerreinen). Zoals verderop ook aangegeven bij het raadsbreed samenwerken, zien we hier niet alleen een rol van kaderstellen, besluiten en ons laten informeren, maar denken we ook graag vroegtijdig mee met college en de ambtelijke organisatie in dilemma's die spelen rondom opgaven.

Voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente wordt belang gehecht aan een integraal kader op structuurniveau waar voor onze gemeente voor de langere termijn een doorkijk wordt gegeven in welke gebieden ruimtelijk welke ontwikkelingen, herontwikkelingen en herstructureringen worden voorzien. We vragen het college een voorstel te doen aan de raad hoe te komen tot een dergelijk ruimtelijk strategisch kader.

De raad vindt het belangrijk dat de komende jaren voortvarend gewerkt wordt aan de uitvoering van het woningbouwprogramma om daarmee uitvoering te geven aan de ambitie om ons te ontwikkelen als een aantrekkelijke toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente.

Vanuit de raad hebben en houden wij aandacht voor de woningbehoefte in de kleine kernen.

Vanwege de leefbaarheid en het behoud van jongeren is het van belang dat ook daar waar mogelijk woningen gerealiseerd worden.

Klimaat en energie

Er worden afspraken gemaakt tussen raad en college over hoe de voortgang van de vastgestelde RES 1.0 en de vastgestelde Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon wordt gedeeld en op welke momenten de raad een rol heeft in dit proces.

De fracties vragen het college de mogelijkheden te verkennen naar verduurzaming van de bestaande particuliere woningbouw en hiervoor met een voorstel te komen. De raad trekt hierin graag samen met het college op.

De fracties vinden het belangrijk een proactieve houding aan te houden over de ontwikkelingen in

de energietransitie. Van belang daarbij is ook nieuwe ontwikkelingen te volgen en waar mogelijk deze te stimuleren.

Vitaal platteland

De gemeente Olst-Wijhe is een plattelandsgemeente. Daarbij hoort ook de plattelandscultuur. Dit DNA van onze gemeente vinden wij belangrijk. Bij doorgroei van onze gemeente is het belangrijk dat de ontwikkelingen in balans blijven met het behoud van onze dorpse identiteit. Vitaal platteland beperkt zich dus niet tot de gebieden buiten de bebouwde kom.

Wij vinden een vitaal platteland belangrijk. Op het platteland spelen diverse ontwikkelingen, vooral in de agrarische sector, nu en in de toekomst. Daarom is het van belang een toekomstvisie te ontwikkelen op het veranderende ruimtegebruik op het platteland. Daarbij dient ook aandacht te zijn voor het samen met de agrarische sector ontwikkelen van alternatieve verdienmodellen.

Afstemming met en waar mogelijk het samen optrekken met de naburige gemeenten zien wij daarbij als een kans.

Wij willen met het college een procesafpraak maken over hoe de gemeente een proactieve houding kan aannemen ten aanzien van het rijksbeleid, dat betrekking heeft op het platteland onder andere met betrekking tot de stikstofproblematiek en de gevolgen ervan voor de landbouw en het platteland in onze gemeente.

Onze gemeente is een groene gemeente. We moeten een balans zoeken tussen beheer van de natuur, de biodiversiteit en het gebruik c.q. benutten van de groene waarden voor recreatie ten behoeve van de inwoners van de gemeente, passerende bezoekers en dagrecreanten. Daar acteren we proactief op.

Veiligheid en ondermijning op het platteland is en blijft een belangrijk aandachtspunt.

Bestuursakkoord 2022-2026

Woningbouw

Er is sprake van een groot tekort aan woningen in onze gemeente. Jongeren kunnen geen woning vinden of kunnen na hun studie niet terugkeren naar Olst-Wijhe door gebrek aan (betaalbare) woonruimte. Senioren willen wel, maar kunnen vaak niet verhuizen naar een kleinere woning of appartement. Gezinnen blijven daardoor noodgedwongen zitten waar ze zitten bij gebrek aan een passende, betaalbare woningoplossing. Daarbij zien we een toenemende vraag naar passende zorgwoningen.

In het kader van de bestuurlijke heroverweging is de focus op wonen gelegd. We willen een toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente worden en blijven. Als gemeente halen we daarvoor alles uit de kast om woningen te bouwen. Woningbouw is in onze gemeente om verschillende redenen belangrijk: we willen graag alle doelgroepen een passend (t)huis bieden, kernen en dorpen leefbaar houden en voorzieningen overeind houden. Hiervoor is het belangrijk dat we een juiste mix van type woningen per wijk, kern of dorp ontwikkelen.

De gebieden rondom de stations in Olst en Wijhe worden als kansrijke gebieden gezien om een mix van wonen, zorg en werken mogelijk te maken. We gaan de komende periode gesprekken aan om dit verder te verkennen. Dit past uitstekend in de Verstedelijkingsstrategie van Regio Zwolle, waarin leidende principes worden afgesproken voor deze ontwikkelingen. Hierin worden tevens samenwerkingsafspraken gemaakt om deze locaties op termijn te ontwikkelen. Wij zien hierin een prachtige kans om de gebieden rondom de stations om te turnen tot woonwerklocaties voor diverse doelgroepen.

Zoals opgetekend in de rapportage van de informateurs en vastgesteld in de Strategische RaadsAgenda (SRA), is ons doel de gekozen bestuurlijke focus, waarbij wordt ingezet op een toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente met een groei van 1.000-1.200 woningen in 10 jaar. We gaan ons hiervoor de komende vier jaar hard maken. Onze kaders hiervoor zijn de vastgestelde Woonvisie 2022-2026 en het nog vast te stellen Masterplan Wonen en Uitvoeringsprogramma Wonen.

Wat en voor wie bouwen we?

- We zetten in op een goede mix van woningen, waarbij we scherp letten op de lokale vraag,

zoals vastgesteld in de Woonvisie 2022-2026.

- Eigenzinnig wonen betekent voor ons dat we open staan voor innovatieve woonconcepten, zoals bijvoorbeeld wonen op water, kasteelwonen, tiny houses en zogenaamde 'Lego woningen' in vrijkomende (agrarische) gebouwen.

Hoe bouwen we?

- Duurzaam, energieneutraal en bij voorkeur circulair. Dat betekent klimaatadaptief, waarbij we het dorps- en groene karakter van dorp en kern behouden en versterken.
- In de aanloop naar nieuwe ontwikkelingen gaan we zoveel mogelijk participatief en gebiedsgericht te werk met toekomstige bewoners en omwonenden. Dit bevordert al tijdens het bouwproces zowel de sociale cohesie in de wijk, als de snelheid waarmee ontwikkeld kan worden.

Klimaat en energie

Olst-Wijhe maakt zich hard om de klimaatdoelen te halen. Hiervoor zetten we in op een actieve, integrale aanpak. We blijven sturen op prestatieafspraken met woningbouwcorporaties om hun woningbestand energieneutraal te maken. Tevens stimuleren we de verduurzaming van woningen en bedrijfsgebouwen. De voortvarendheid waarmee binnen Olst-Wijhe de energievisie en RES 1.0 zijn vastgesteld, vertalen wij in daadwerkelijke uitvoering.

Vanuit de gemeente worden inwoners en ondernemers actief benaderd om zonne-energie te gebruiken. We willen actief meedenken met agrariërs om hun bedrijf energieneutraal te maken. De ambitie voor 2030 zoals vastgesteld in de RES 1.0 wordt nagestreefd met vooral zonne-energie. Er wordt nader onderzoek uitgevoerd naar alternatieve warmte- en energiebronnen, bijvoorbeeld uit de IJssel. Gedurende deze raadsperiode vindt er geen ontwikkeling van het plaatsen van windturbines binnen de gemeentegrenzen plaats.

Olst-Wijhe is over vier jaar groener dan nu. Dat betekent dat we inzetten op het (verder) ontstensen van de leefomgeving. Daarnaast maken we ons sterk voor de aanleg van een herdenkingsbos in onze gemeente. In dat bos kunnen inwoners bomen planten om op die manier een dierbare te herdenken. Om hittestress tegen te gaan en om kinderen de ruimte te geven om te kunnen spelen in de natuur komen er meer natuurspeelbosjes. We stimuleren boeren en landeigenaren om meer bomen, struwelen en struiken in het buitengebied te planten. Zij krijgen hiervoor een passende vergoeding.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Gemaakte afspraken en huidig beleid worden voortgezet, de hierin gestelde doelen worden nagestreefd.
- De gemeente heeft een actieve, stimulerende en adviserende rol in de energietransitie en verduurzaming van onze leefomgeving.
- We ondersteunen inwoners en ondernemers actief met de verduurzaming van woningen en bedrijfsgebouwen en het toekomstbestendig maken van hun omgeving.
- Er vindt gedurende deze raadsperiode in Olst-Wijhe geen ontwikkeling van windturbines plaats. De pm-post wind die nu in de RES 1.0 is opgenomen, wordt voor de RES 2.0 op nul gezet.
- We onderzoeken de komende jaren mogelijkheden om op alternatieve manieren te voorzien in onze energiebehoeften, hierbij gaan we verder met de resultaten uit onderzoek om energie uit de IJssel te winnen.
- Energiearmoede is een belangrijk aandachtspunt. Door in te zetten op energiebesparing reduceren we niet alleen het energieverbruik (minder CO₂-uitstoot), het is ook goed voor de portemonnee van huishoudens.
- Nieuwe zonnenvelden moeten zorgvuldig worden gesitueerd. Daarom zetten we bij nieuwe aanvragen daarvoor, in op kavelruil om te zorgen dat minder geschikte landbouwgrond gebruikt wordt en zo waardevolle grond behouden blijft voor de landbouw.
- We zetten in op het vergroenen van de leefomgeving door ontstensen (tegel eruit, plant erin).
- We leggen natuurspeelbosjes en een herdenkingsbos aan.
- We stimuleren boeren en overige landeigenaren om meer groen in het buitengebied te planten.
- We willen de komende vier jaar koploper gemeente worden met 'zon op dak'. Hiervoor onderzoeken we de mogelijkheden om 'elke dag een dak met zonnepanelen' te voorzien.

Vitale gemeente, vitale kernen en een vitaal buitengebied

Ons landelijk gebied is van groot belang voor de leefbaarheid en bedrijvigheid van onze gemeente, het is ons 'land van waarde'. De druk op het buitengebied is groot; de 'strijd om de ruimte' is begonnen. Het platteland is in transitie. Die veranderingen brengen spanningen met zich mee. We zullen daarom keuzes moeten maken; niet alles kan binnen de beperkte ruimte. De transitieopgaven van klimaat, energie, wonen, water, toekomst van de landbouw en stikstof hebben gevolgen voor het landschap van Olst-Wijhe én directe sociale en economische effecten op inwoners en bedrijven. Het raakt kortom de vitaliteit van de gemeente en is van invloed op de brede welvaart in de gemeente. We willen de kansen die zich voordoen om méér opgaven in samenhang op te pakken, aangrijpen. Dát er van rijks- en provinciewege door wet- en regelgeving wat gaat veranderen is zeker, maar hóe er wat gaat veranderen: daar zijn we zelf bij en nemen we onze verantwoordelijkheid. Daarom vinden we het belangrijk gebiedsgericht te werk te gaan, samen met de inwoners, (agrarische) ondernemers, de provincie Overijssel, de toeristische sector, landeigenaren, natuurorganisaties en anderen. Alleen door onze netwerken slim te verbinden en door samen te werken, werken we aan perspectief voor toekomstbestendige en vitale kernen en buitengebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Op basis van de gebiedsagenda Salland en in aanloop naar de start van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), bieden we ons aan als pilotgemeente aan de provincie Overijssel om vanuit onze lokale invalshoek proactief mee te denken over het vormgeven van perspectief voor de landbouw en een toekomstbestendig leefbaar platteland.
- We gaan actief aan de slag met dorpsontwikkelingsplannen 2.0. De dorpen, kernen, buurtschappen en wijken stellen dit plan bij voorkeur zelf op, hiervoor stellen we indien nodig aanvullend budget beschikbaar. Op de Boskamp loopt nu een gebiedsgerichte pilot, waarbij er een integrale aanpak gehanteerd wordt tussen uitdagingen in het fysieke en sociale domein. Wat ons betreft is dit in aanloop naar de omgevingsvisie richtinggevend.

Economie

De economie van Olst-Wijhe kenmerkt zich door de bedrijvigheid in de sectoren landbouw, MKB-maakindustrie, retail, toerisme en zorg. Een goed economisch stabiel beleid betekent niet alleen dat ondernemers durven te investeren, maar ook dat leefbaarheid en reuring in de gemeente toenemen. Het is daarom belangrijk dat we een aantrekkelijk ondernemersklimaat realiseren, onder andere door het aanbieden van de vestigingsmogelijkheden. Economisch beleid heeft de afgelopen periode extra aandacht gekregen door de bestuursopdracht 'Ontwikkelprogramma: Naar een toekomstbestendig en vitaal economisch profiel voor Olst-Wijhe'. Wij willen dit beleid de komende vier jaar continueren. Dat betekent dat we samen met de ondernemers en partners binnen het programma Nieuwe Energie Overijssel (NEO) met een geactualiseerde visie omtrent bedrijventerreinen, passend bij de schaalgrootte en DNA van Olst-Wijhe, komen. Daarmee zorgen we dat het lokale MKB ook in de toekomst ruimte krijgt om te ondernemen. Onze ambitie is om de komende vier jaar te stijgen op de lijst met MKB-vriendelijke gemeenten. We blijven inzetten op het versterken van Regio Zwolle als vierde economische regio van Nederland. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor vrijetijdseconomie, passend bij het DNA van onze gemeente. Dit doen we door bijvoorbeeld recreatie en toerisme langs de IJssel mogelijk te maken.

Wat willen we bereiken?

- Er is de komende jaren voldoende aanbod van grond op bedrijventerreinen. We werken aan actualisatie van de bedrijventerreinvisie, waarbij het creëren en uitdragen van een aantrekkelijk vestigingsklimaat een speerpunt is.
- Het Ondernemersloket voorziet duidelijk in een behoefte. We continueren deze dienstverlening en breiden deze indien nodig uit.
- Ten aanzien van het mogelijk maken van recreatie en toerisme langs de IJssel, streven we naar een balans tussen economische ontwikkelingen en maatschappelijke impact, met kwaliteit als uitgangspunt. Daarbij is er evenwicht tussen inwoners (leefbaarheid), bezoekers (aantrekkelijke bestemming), ondernemers (economische ontwikkeling) en omgeving (natuur, water en landschap).

- Wij zien het bieden van een aantrekkelijk, veilig, groen woonklimaat én goede voorzieningen (kindcentra, sport, cultuur, winkels, etc.) als randvoorwaarde voor het aantrekken van personeel.
- Om lokaal ondernemerschap te stimuleren, komt er een inkoopregister bij de gemeente, waarbij het uitgangspunt is dat de gemeente zoveel mogelijk lokaal inkoop.

Wat willen wij bereiken?

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR OPENBARE RUIMTE

1. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen en mogelijkheden om te werken in en om de dorpen en buurtschappen¹.
2. Evenwicht tussen leefkwaliteit, bereikbaarheid en mobiliteit.
3. Versterken van toekomstbestendige landbouw en landgoederen en aandacht voor natuur- en landschapskwaliteiten.
4. Verbeteren van de bereikbaarheid en de leefbaarheid voor de inwoners.
5. Inrichten van een vraaggericht fijnmazig openbaar vervoersysteem in samenwerking met de provincie.
6. De kwaliteit van de openbare ruimte is volgens het scenario voldoende.
7. In verband met de inzameling en het transport van afvalwater is er sprake van een duurzame bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede leefomgeving en duurzame bescherming van natuur en milieu.

INDICATOREN VOOR OPENBARE RUIMTE

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Goede bereikbaarheid	Straten, paden en trottoirs in de buurt zijn goed begaanbaar	2021: 51% 2018: 50% vindt deze goed begaanbaar 2016: 61%	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 64%
Verkeersveiligheid	Onveilige verkeerssituaties in de buurt (% zelden/nooit)	2021: 56% 2018: 57% vindt deze zelden of nooit verkeersonveilig 2016: 38%	Landelijk 2021 Niet stedelijk: 54%
Onderhouden perken, plantsoenen en parken in de buurt	Oordeel burger of deze goed onderhouden zijn	2021: 51% 2018: 50% vindt deze in de buurt goed onderhouden 2016: 45%	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 64%
Schoonhouden buurt	Oordeel inwoner over de buurt is schoon	2021: 68% 2018: 71% vindt de buurt schoon 2016: 66%	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 70%
Tevredenheid openbaar vervoer	Oordeel burger over tevredenheid openbaar vervoer	2021: 76% 2018: 72% is tevreden over openbaar vervoer 2016: 73 %	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 58%

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN OMGEVING

1. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen en mogelijkheden om te werken in en om de dorpen en buurtschappen².
2. Evenwicht tussen leefkwaliteit, bereikbaarheid en mobiliteit.

¹ De eerste 7 doelstellingen zijn ontleend aan de Structuurvisie Olst-Wijhe Ruimte voor initiatief en innovatie 2018-2025.

² De eerste 7 doelstellingen zijn ontleend aan de Structuurvisie Olst-Wijhe Ruimte voor initiatief en innovatie 2018-2025.

3. Vrijtijdsbesteding als impuls voor de lokale economie met de aantrekkelijke IJsselzone en 'IJselfront Olst-Wijhe' als integrale gebiedsontwikkeling.
  4. Versterken van toekomstbestendige landbouw en landgoederen en aandacht voor natuur- en landschapskwaliteiten.
  5. Inzetten op het duurzaam vormgeven van nieuwe ontwikkelingen, op duurzame energie en energiebesparing in het kader van de energietransitie.
  6. Verbeteren van de bereikbaarheid en de leefbaarheid voor de inwoners van Olst.
- (ontleend aan de Structuurvisie Olst-Wijhe Ruime voor initiatief en innovatie 2018-2025).

INDICATOREN VOOR RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN OMGEVING

Verwezen wordt naar indicatoren bij andere thema's in het programma Leefomgeving.

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Woon- en leefomgeving	Waardering door inwoners van buurt als leef- en woonomgeving.	2021: 91% voelt zich thuis in de buurt ^[1] 2018: 93% 2016: 90%	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 90%
	Waardering door inwoners van buurt als leef- en woonomgeving	2021: 8,1 2018: 7,99 2016: 7,88	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 8,2
	Waardering door inwoners van de zorg van de gemeente voor de woon- en leefomgeving	2021: 6,6 2018: 6,6 2016: 6,5	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,9

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR WONEN, GRONDEXPLOITATIE & HANDHAVING

1. Ontwikkelen van een toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente, waar we onze inwoners in staat stellen om goed te kunnen wonen.
2. Inzetten op extra woningbouw de komende jaren (1000-1200 woningen in 10 jaar tijd), met name in en rond de kernen Olst en Wijhe; ook extra woningbouw in Wesepe voorzien en daarnaast passen we in de andere kernen maatwerk toe in afstemming met de betreffende kernen.
3. Goede mix van doelgroepen en woningtypen om de leefbaarheid, diversiteit en sociale samenhang in buurten en wijken te vergroten;
4. Ontwikkelen van een duurzame, klimaatadaptieve en natuurinclusieve woonomgeving met toekomstbestendige, duurzame woningen;
5. Bevorderen van een sociale, inclusieve samenleving vanuit de gedachte van een samenredzame gemeenschap en met aanvullende ondersteuning voor iedereen die dat nodig heeft.

INDICATOREN VOOR WONEN, GRONDEXPLOITATIE & HANDHAVING

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe ^[1]	Landelijk vergelijkend cijfer
Woon- en leefomgeving	Waardering door inwoners van buurt als leef- en woonomgeving.	2021: 91% voelt zich thuis in de buurt ^[1] 2018: 93% 2016: 90%	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 90%
	Waardering door inwoners van buurt als leef- en woonomgeving	2021: 8,1 2018: 7,99 2016: 7,88	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 8,2
	Waardering door inwoners van de zorg van de gemeente voor de woon- en leefomgeving	2021: 6,6 2018: 6,6 2016: 6,5	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,9
Wonen	Ambitie om gemiddeld ruim 100 woningen per jaar te bouwen (o.b.v. doelstelling 1000-1200 woningen in 10 jaar tijd).	2021: 72 2020: 104 2019: 61	
	70 % van nieuwbouw gaat naar eigen inwoners		
Duurzaamheid	Energie-index sociale	2020: 1,2	--

	huurwoningen (gemiddeld een energie-index van 1,2 in 2027 bij sociale huurwoningen waarvan 95% max. 1,8)	2019: 1,46	

[1] Ontleend aan de burgerpeiling

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR ECONOMISCHE ZAKEN EN GRONDEXPLOITATIE

1. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen en mogelijkheden om te werken in en om de dorpen en buurtschappen.
  2. Vrijtijdsbesteding als impuls voor de lokale economie met de aantrekkelijke IJsselzone en 'IJsselfront Olst-Wijhe' als integrale gebiedsontwikkeling.
  3. Versterken van toekomstbestendige landbouw en landgoederen en aandacht voor natuur- en landschapskwaliteiten.
  4. Samenwerken aan circulaire economie, aan vestigingsmogelijkheden voor lokale ondernemers en daar waar mogelijk innovatie bevorderen.
- (ontleend aan de Structuurvisie Olst-Wijhe Ruime voor initiatief en innovatie 2018-2025)

INDICATOREN VOOR ECONOMISCHE ZAKEN EN GRONDEXPLOITATIE

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe ^[1]	Landelijk vergelijkend cijfer
Nabijheid winkels voor dagelijkse boodschappen	Oordeel inwoners over voldoende nabij zijn van winkels voor dagelijkse boodschappen	2021: 78% van de inwoners vinden winkels voldoende nabij 2018: 77% 2016: 77%	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 82%

[1] Ontleend aan burgerpeiling Olst-Wijhe

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR VRIJETIJDSECONOMIE

1. Evenwicht tussen leefkwaliteit, bereikbaarheid en mobiliteit.
2. Vrijtijdsbesteding als impuls voor de lokale economie met de aantrekkelijke IJsselzone en 'IJsselfront Olst-Wijhe' als integrale gebiedsontwikkeling
3. Een gezond, duurzaam en vitaal ondernemersklimaat in Olst-Wijhe. Vrijtijdseconomie is een onderdeel van het taakveld economie.
4. Versterken van toekomstbestendige landbouw en landgoederen en aandacht voor natuur- en landschapskwaliteiten.

INDICATOREN VOOR VRIJETIJDSECONOMIE

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Tevredenheid speelvoorziening	Tevredenheid speelvoorzieningen in de nabije omgeving	2021: 65% van de burgers is tevreden hierover 2018: 65% 2016: 61%	Landelijk <25.000 inw: 2018: 69%

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR DUURZAAMHEID

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Duurzaamheid

1. Inzetten op het duurzaam vormgeven van nieuwe ontwikkelingen, op duurzame energie en energiebesparing in het kader van de energietransitie.
2. Een schone, hygiënische, veilige en duurzame leefomgeving voor de burgers en het verminderen van de belasting van het milieu.
3. In 2050 volledig energieneutraal, wat neerkomt op 210 GWh duurzame energieopwek. Voor 2030 gaat het om een opgave van 54 GWh zon-op-velde of windenergie en 13 GWh zon-op-dak. In de RES 1.0 heeft Olst-Wijhe de ambitie ingebracht om voor 2030 74 GWh duurzaam op te wekken: 54 GWh met zon-op-velde of windenergie, 10 GWh met grootschalige zon op dak en 10 GWh al vergunde projecten ('pijplijn').
4. Het faciliteren van al onze inwoners bij het verduurzamen van hun woning door de specifieke website en het organiseren van collectieve acties
5. Uiterlijk in 2050 alle gebouwen in Nederland van het aardgas af. Om Olst-Wijhe een duurzame, toekomstbestendige gemeente te laten zijn is het duurzaam verwarmen van ongeveer 7.800 woningen en 750 gebouwen een belangrijke stap. We willen zoveel mogelijk van het aardgas af zijn en energieneutraal wonen, met een realistische en haalbare aanpak.
6. Verdere verkenning van de mogelijkheden voor een warmtevoorziening/warmtenet vanuit de IJssel in combinatie met de Riolwaterzuivering Olst voor de wijk Olst-Noord.
7. Ondersteuning bieden aan mensen die te maken hebben met energiearmoede door middel van het faciliteren in energiebesparende maatregelen.
8. In verband met de inzameling en het transport van afvalwater is er sprake van een duurzame bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede leefomgeving en duurzame bescherming van natuur en milieu.
9. Landelijk is afgesproken dat klimaatbestendigheid vanaf 2020 standaard onderdeel is van overheidsbeleid én uitvoering en dat Nederland in 2050 klimaatbestendig is ingericht.

INDICATOREN VOOR DUURZAAMHEID

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe[1]	Landelijk vergelijkend cijfer[2]
Voldoen aan het klimaatakkoord VNG-Rijk voor duurzaamheid	Reductie CO2 (55% vermindering in 2030 t.o.v. 1990)	2019: 14,5% 2018: 7,5% 2017: 6,8%	13%
Voldoen aan het klimaatakkoord VNG-Rijk voor duurzaamheid	Duurzame energieopwekking in 2030 (70%)	2021: 12,5% 2019: 7,3% 2018: 6,7%	6,6%
	Woningen met zonnestroom (CBS)	2020: 30,6% 2019: 24,8% 2018: 20,7%	niet bekend
Afvalinzameling	Afvalinzameling voldoet aan de VANG[3] doelstellingen (>75% hergebruik)	2020: 92% 2019: 90% 2018: 87%	Landelijk 2020: 75% Landelijk 2025: 90%
Energiearmoede	Ondersteunen huishoudens die te maken hebben met energiearmoede	451 huishoudens 5,89% (schatting)	Landelijk 7%

[1] Voor een deel ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl en RES Monitor Overijssel.

[2] Het landelijke cijfer vermeld (voor zover bekend) als vergelijking.

[3] VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof) van het Rijk.

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving en in bestemmingsplannen is vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- ✓ Structuurvisie Olst-Wijhe Ruimte voor initiatief en innovatie 2018-2025
- ✓ Woonvisie 2022-2025 (en nog op te stellen Uitvoeringsprogramma)
- ✓ Nota Grondbeleid 2018-2021
- ✓ Landschapsontwikkelingsplan 2008-2023 (in 2016 geëvalueerd)
- ✓ Beleidsnota archeologie 2010
- ✓ Nota Ruimtelijke Kwaliteit, 'de kunst van het verleiden' 2014
- ✓ IBOR-plan 2016 en actualisatie uitvoering IBOR-plannen in 2021/2022

- ✓ Beleidsplan civieltechnische kunstwerken 2018
- ✓ Nota Beheer wegen (2021)
- ✓ Beleid gladheidsbestrijding
- ✓ Gemeentelijk rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028
- ✓ Beleidsplan groen 2007-2017; geëvalueerd in 2014 (bomenbeleidsplan)
- ✓ Plan aanpak onkruid op verharding 2018
- ✓ Beheerplan onderhoud bermen en sloten (vanaf oktober 2017)
- ✓ Verkeersvisie 2017-2020
- ✓ Beleid bewegwijzering 2017-2020 (bijstelling 2022)
- ✓ Beleidsplan openbare verlichting
- ✓ Beleids- en beheerplan Begraafplaatsen 2014-2019
- ✓ Detailhandelsvisie Olst-Wijhe 2017 – 2020
- ✓ Bedrijventerreinenvisie 2010-2020
- ✓ Beleidsvisie Recreatie, toerisme en cultuur 2015-2020
- ✓ Programma Samen Duurzaam 2016-2020 (jaarlijks uitvoeringsprogramma)
- ✓ Afvalbeleidsplan Olst-Wijhe 2010-2015 (evaluatie 2021)
- ✓ Ruimtelijke visie duurzame energie (2020)
- ✓ RES 1.0 West Overijssel (2021)
- ✓ Rapport en Routekaart Klimaatadaptatie (2020)
- ✓ Nota Bodembeheer en Bodemkwaliteitskaart
- ✓ Routekaart energieneutrale kernen 2018

Wat doen wij daarvoor?

OPENBARE RUIMTE

IBOR

In 2016 is het IBOR-plan door uw raad goedgekeurd en zijn extra middelen beschikbaar gesteld om de openbare ruimte op orde te brengen en te houden. Dit betreft alleen onderhoud en geen reconstructies. In 2022 wordt dit IBOR-plan geactualiseerd met hierin opgenomen de doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen die in 2022 zijn ingegaan (besluitvorming mogelijk begin 2023). Dit bijgestelde plan geeft de komende jaren richting aan het onderhouden van de openbare ruimte.

Na een uitgebreide heroriëntatie in 2021 op mogelijke samenwerkingspartners hebben we wat betreft het groenonderhoud ingezet op het verbeteren van de samenwerking met ConnecteD in 2022 dat in 2023 een vervolg krijgt. De samenwerking met ROVA op het gebied van machinaal vegen en het bestrijden van onkruid op verhardingen wordt in 2023 voortgezet op basis van geactualiseerde IBOR-plan 2022.

Meerjarenonderhoudsprogrammering (MJIP)

In 2020 is het meerjarig Investeringsplan (MJIP) opgesteld en vastgesteld door uw raad. In september 2022 is de planning en het financieel deel van het MJIP herzien. Dit naar aanleiding van de lange voorbereidingsduur van de nutsbedrijven en de sterke inflatie als gevolg van de oorlog in de Oekraïne. In 2023 vindt de uitvoering/ het vervolg van de uitvoering plaats van de volgende projecten waarvan de voorbereiding in 2022 is opgepakt:

- Uitvoering reconstructie Kerkplein te Olst;
- Vervanging laanbomen Brabantse Wagen
- Vervolg uitvoering reconstructie Burgemeester Bentinckstraat en Koningin Julianalaan te Olst;
- Reconstructie omgeving duplexwoningen aan de Kortricklaan te Olst.

Voor 2023 staan de volgende projecten gepland:

- Uitvoering fase 2 wortelopdruk en groeiplaatsverbetering verhardingen;
- Vervanging bomen Wethouder M. van Doorninckweg;
- Plaatsen laadpalen fase 1.

Daarnaast wordt in 2023 een vervolg gegeven aan de in 2022 gestarte voorbereiding voor de reconstructie Broekslag fase 1 te Wijhe.

Wegbeheer Olst-Wijhe

Ieder even jaar worden onze wegen geïnspecteerd volgens de systematiek van het rationeel wegbeheer. Deze gegevens wordt verwerkt in het beheerprogramma Obsurv. Met behulp van dit programma wordt de nota beheer wegen Olst-Wijhe opgesteld voor een periode van 5 jaar. In deze nota staat ons areaal, de kwaliteit van het areaal en de te nemen onderhoudsmaatregelen om de wegen op het vastgesteld niveau te onderhouden.

Het noodzakelijke onderhoud voor 2023 wordt bepaald met behulp van de nota "Beheer wegen 2023-2027". Deze nota wordt mede aan de hand van de nieuwe, eind 2022 uitgevoerde, weginspectie opgesteld.

Dit betreft dus het beheer en onderhoud van de wegen. Wegen welke aan het einde van hun levensduur zijn of om andere redenen aan vervanging toe zijn, worden opgenomen in het MJIP. Aan deze wegen wordt vanaf het moment dat zij opgenomen worden in het MJIP tot aan het moment van vervanging alleen het hoogstnoodzakelijke onderhoud gepleegd.

Het onderhoud aan de asfaltwegen wordt uitgevoerd binnen een vierjaren onderhoudscontract 2020-2023. In 2023 gaan we een nieuw vierjarig asfaltonderhoudscontract opstellen en aanbesteden voor de periode 2024-2027.

Onderhoud openbare verlichting

Onderhoud aan de openbare verlichting wordt uitgevoerd binnen een vierjaren onderhoudscontract 2020-2023. Het onderhoud bestaat uit het herstellen van lampen en schade masten.

In 2022 is er een vervolgplan opgesteld voor de armaturen, masten en uit gefaseerde lampen welke tussen 2024 en 2028 vervangen dienen te worden op basis van leeftijd en technische kwaliteit.

Onderhoud civieltechnische kunstwerken

Het onderhoud aan civieltechnische kunstwerken wordt uitgevoerd binnen het vierjarig onderhoudscontract 2020-2023. In 2023 gaan we een nieuw vierjarig onderhoudscontract kunstwerken opstellen en aanbesteden voor de periode 2024-2027.

Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het herstellen van betonschade, schade aan brugleuningen, schilderen van brugleuningen en onderhoud aan houten bruggen.

In 2023 stellen wij na een nieuwe inspectieronde een nota op over het meerjarig onderhoud en vervangingen vanaf 2024.

Riolering

Activiteiten i.v.m. uitvoering Gemeentelijk Riolerings Plan

- Al voor 2021 en daarna 2022 stond de vervanging van de riolering en het afkoppelen van het hemelwater van het Kerkplein in Olst op het programma in samenhang met de reconstructie van het plein. Mede als gevolg van Corona, de hoge werkdruk en het uitgebreide participatietraject zal de uitvoering thans in 2023 plaatsvinden.
- Zoals onder het MJIP vermeld staan voor 2022 de reconstructie van de Burgemeester Bentinckstraat en de Koningin Julianalaan Olst op het programma. In deze straten hoeft de riolering niet te worden vervangen, maar wordt er wel een apart hemelwaterriool aangelegd en wordt het hemelwater afgekoppeld, mede in het kader van de klimaatadaptatie. In 2022 is een start gemaakt met de uitvoering die zeker ook nog het eerste halfjaar van 2023 in beslag zal nemen.
- Mogelijk wordt in 2023 de riolering op de Kippenmarkt Wijhenverlegd als gevolg van de plannen voor de bouw van een appartementencomplex.
- Voor de uitvoering van maatregelen uit het Masterplan Hemelwater Olst zijn voor de komende jaren in het GRP bedragen opgenomen. Voor 2023 is een bedrag € 150.000,- beschikbaar. De voor dit bedrag uit te voeren maatregelen worden nog nader bepaald.
- De voor 2023 in het GRP opgenomen financiën voor het vervangen van de riolering en aanleg hemelwaterriool van het reconstructieproject Broekslag fase 1, zijn met de aanpassing van het MJIP in 2021 doorgeschoven naar uitvoering in 2024.

Beheersactiviteiten riolering

- Eind 2022 worden weer diverse rioolleidingen gereinigd en onderworpen aan een inspectie met behulp van een rijdende videocamera. Welke riolen gereinigd en/of nader geïnspecteerd worden bepalen we aan de hand van een vooronderzoek via putfoto-inspectie.
- Aan de hand van de bevindingen van de video-inspectie bepalen we begin 2023 of en welke (kleinschalige) reparaties we in het dat jaar gaan uitvoeren.
- In 2023 gaan we verder met het actief benaderen van de burgers om het afkoppelen van dakoppervlak en het ontharden van tuinen te bevorderen.

Rivus

Binnen het samenwerkingsverband in de afvalwaterketen, Rivus, ligt in 2023 de aandacht voornamelijk op de regionale opgave in het kader van de klimaatadaptatie. Daarnaast worden mogelijkheden onderzocht voor een gezamenlijk meetnet en mogelijk databeheer, wordt gezamenlijk gekeken naar nieuwe beleidskaders voor de omgang met afvalwater buitengebied (dit project heeft prioriteit omdat er samenhang is met het borgen van regels voor lozen van huishoudelijk afvalwater in het omgevingsplan) en wordt gewerkt aan bouwstenen voor water en riolering in het omgevingsplan en gezamenlijke communicatie naar de gebruikers.

Verkeer(sveiligheid)

In 2023 gaat het reguliere beheer voor het veilig houden van ons verkeer door. Dit betekent dat we in gesprek zijn en blijven met onze inwoners, bedrijven en kernen om verkeersonveilige situaties te verbeteren. Binnen het programma Strategisch Plan verkeersveiligheid worden de jaarplannen in het meerjareninvesteringsprogramma verder uitgewerkt. In kader van de beleidsarme begroting worden geen nieuwe initiatieven in 2023 opgepakt. Bij onderhoud aan onze wegen richten wij ons op de CROW- aanbevelingen om de wegen conform de essentiële herkenbaarheidskenmerken in te blijven richten.

Om ervoor te zorgen dat onze inwoners zich veilig in het verkeer kunnen bewegen ontvangen wij van de Provincie subsidie om projecten en activiteiten te organiseren die het gedrag van verkeersdeelnemers beïnvloeden. De Provincie subsidieert 75% van deze projecten, de gemeente 25%. De subsidie zetten wij voor een groot deel in voor verkeersprojecten op het basis- en voortgezet onderwijs. Maar onze focus gaat ook uit naar de oudere verkeersdeelnemer. Voorbeelden van projecten zijn “dodehoekvoorlichting”, “rijden (z)onder invloed”, “het nieuwe fietsen” en “rijbewijs op herhaling”.

Bomen

In 2022 is er gewerkt aan het bomenbeheerplan. Het is noodzakelijk in beeld te krijgen hoe wij alle bomen, meer dan 28.000 stuks, moeten beheren, zodat we voldoen aan de zorgplicht en welke middelen daarvoor benodigd zijn. Begin 2023 wordt duidelijk welke bedragen hiervoor nodig zijn en of de huidige beschikbare middelen toereikend zijn.

De problematiek rondom de eikenprocessierups wordt jaarlijks erger, de meldingen nemen toe evenals de tijdsbesteding van onze groenmedewerkers. Daarnaast nemen de uitgaven aan gespecialiseerde bedrijven toe. We blijven jaarlijks onze werkwijze hierin evalueren en volgen nauwlettend innovaties in de markt en de resultaten van pilots elders in het land.

Op enkele locaties buiten de bebouwde kom zijn proeven gedaan met natuurlijke bestrijding, de eerste indrukken geven aan dat dit goed kan werken. Ook is een samenwerking aangegaan met de Provincie en gemeenten in de regio om kennis en krachten te bundelen. Dit zetten wij voort in 2023.

Openbaar groen

Het huidig groenbeleidsplan is in 2007 vastgesteld en geëvalueerd met het bomenbeleidsplan in 2014. Er is bepaald dat de komende raadsperiode beleidsarm zal zijn, maar inmiddels is duidelijk geworden dat dit groenbeleidsplan nu toch geactualiseerd dient te worden.

Er spelen diverse actuele onderwerpen die niet zijn opgenomen in het huidige groenbeleid.

Onderwerpen, zoals het vergroten van de biodiversiteit en klimaatopgaven als bijvoorbeeld het voorkomen van hittestress, ruimte voor water, de opname van CO2 etc. Ook in het nieuwe bestuursakkoord worden diverse opgaven genoemd, zoals het vergroenen van de leefomgeving, de aanleg van natuurspeelbosjes, de aanplant van een herdenkingsbos, maar ook het wonen in prettige en dus groene woonomgeving, terwijl de druk op de fysieke ruimte steeds groter wordt.

Vanzelfsprekend worden de inwoners betrokken in dit verhaal en zal participatie een belangrijk onderdeel zijn. In 2023 willen een plan van aanpak maken hoe we het groenbeleid willen actualiseren.

Bermen en sloten

Het achterstallig beheer van onze berm en sloten hebben we de afgelopen jaren weggewerkt. In 2022 heeft er nog een “veegrond” plaatsgevonden en is het project afgerond. In 2023 worden berm en sloten weer op de gebruikelijke wijze onderhouden en herstellen we berm en sloten die plaatselijk problemen veroorzaken.

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN OMGEVING

Structuurvisie Olst-Wijhe

In december 2017 is de Structuurvisie Olst-Wijhe vastgesteld. Uitgangspunt is dat samen met bewoners, organisaties en ondernemers wordt gewerkt aan de leefkwaliteit met zorg voor elkaar en goede bereikbare voorzieningen en ontmoetingsplekken in de dorpen, buurtschappen en op het platteland. Daarbij wordt ingezet op het duurzaam vormgeven van nieuwe ontwikkelingen en het bieden van ruimte voor initiatief en innovatie. Aan de realisatie van de Structuurvisie is een Uitvoeringsprogramma gekoppeld. Ondertussen wordt de Omgevingsvisie voorbereid, die de Structuurvisie te zijner tijd zal vervangen. We lichten een aantal items uit die bijdragen aan de doelen van de Structuurvisie toe:

- Eén van de strategische doelen uit de Structuurvisie is; 'aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen'. Inmiddels is de nieuwe Woonvisie 2022-2025 vastgesteld, waarin het profiel van een aantrekkelijke woongemeente nader is uitgewerkt. In deze Woonvisie is aangegeven dat wordt ingezet op een toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente met een groei van 1000-1200 woningen in 10 jaar. In de Woonvisie zijn de volgende pijlers benoemd:
  - Forse uitbreiding van het woningaanbod;
  - Een goede mix van woningtypes en doelgroepen;
  - Duurzaam, klimaatadaptief en natuurinclusief: zowel op woningniveau als op wijk- of buurtniveau, in samenspraak met marktpartijen, organisaties en particulieren;
  - Sociaal en inclusief: we willen dat mensen zo kunnen wonen en leven dat dit de inclusie versterkt, bijvoorbeeld door het bevorderen van ontmoeting in de eigen woonomgeving. Met de bestuurlijke focus en deze pijlers willen we bereiken dat we nu en voor de nabije toekomst goede volkshuisvesting kunnen bieden aan onze eigen inwoners en aan de mensen die hier komen wonen. Dat doel willen we mede bereiken door onderscheidend te zijn in aanpak en in vernieuwende woonvormen. Via het op te stellen Uitvoeringsprogramma Woonvisie en Masterplan woningbouw brengen we in beeld welk beleid en acties we gaan inzetten om de doelen te bereiken.
- Eind 2022/begin 2023 wordt een addendum op de structuurvisie ter besluitvorming voorgelegd voor Wengelerhoek/Wijhe Zuid. Hiermee zetten we de volgende stap naar de ontwikkeling van de woningbouwlocatie Wengelerhoek, waar in totaal circa 200 woningen komen in verschillende prijsklassen van sociale woningbouw tot dure koop en alles daartussen. Het addendum bevat een uitwerking van de ruimtelijke effecten voor Wengelerhoek. Een gedeelte van de grond is al in eigendom van de gemeente, voor de overige gronden zijn gesprekken gestart voor mogelijke verwerving.
- Om een positieve bijdrage te leveren aan de bereikbaarheid en mobiliteit nu en in de toekomst van Olst is gewerkt aan het scheiden en spreiden van verkeer en is in 2022 een fietstunnel aan de Jan Hooglandstraat gebouwd en zijn andere verkeerskundige aanpassingen gedaan. Twee jaar na de oplevering van de fietstunnel bij de Ter Stegestraat, worden de effecten van het principe 'Scheiden en Spreiden' inzichtelijk gemaakt. Dan wordt definitief besloten of er ook een fietstunnel moet komen in het verlengde van de Roodborst in Olst-Zuid. Daarnaast wordt in Olst gewerkt aan een fietsplan dat moet zorgen voor veilige, herkenbare fietsroutes in Olst; van en naar het centrum van Olst, Olst Zuid, Olst Noord, Boskamp en Den Nul. We willen het fietsgebruik stimuleren en er ook op sturen dat maximaal gebruik wordt gemaakt van de fietstunnel in Olst Noord.

Projecten in het kader van grondexploitaties

Voor de projecten in het kader van grondexploitaties wordt ook verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Hieronder is een specifieke project uitgelicht.

Olstergaard

Eind 2019 stelde uw raad het ontwikkelingsplan Olstergaard en bijbehorende grondexploitatie vast. Olstergaard is een natuurinclusieve en circulaire woonwijk ten zuiden van Olst met 74 woningen, waarvan SallandWonen 14 woningen bouwt. (Toekomstige) bewoners denken en doen zeer actief mee. Het bestemmingsplan is sinds oktober 2020 onherroepelijk en de vergunning Wet natuurbescherming (o.a. voor stikstof) is onherroepelijk sinds 6 mei 2021. Het gebied is nagenoeg

bouwrijp en de eerste bewoners wonen in de wijk. Ondertussen wordt het plan gefaseerd woonrijp gemaakt, hierbij wordt de voortgang van de bouw van woningen gevolgd.

Vorbereiding op de invoering van de Omgevingswet

In 2017 is gestart met de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet. Na een tijdelijke versobering van werkzaamheden, is het implementatietraject vanaf 2019 geïntensiveerd. Dit aan de hand van het programmaplan transformatie ruimtelijk domein, waarin de concrete uitvoeringsprojecten zijn benoemd.

De geplande ingangsdatum van de Omgevingswet is 1 januari 2023. Op dat moment zijn de werkprocessen aangepast aan de nieuwe regelgeving, zodat de vergunningverlening soepel blijft verlopen. In de periode ná 1 januari 2023 wordt verder gewerkt aan de instrumenten van de Omgevingswet, met name de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Uiterlijk eind 2029 dient de definitieve versie van het Omgevingsplan gereed te zijn.

Actualisatie van bestemmingsplannen en anticiperen op de Omgevingswet

De verplichting om iedere tien jaar bestemmingsplannen te actualiseren is komen te vervallen. In plaats daarvan wordt de komende jaren toegewerkt naar een Omgevingsplan, dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Hiervoor geldt een transitieperiode van 10 jaar (tot en met 2029). Als eerste stap in die transitie wordt het (van rechtswege verkregen) omgevingsplan voor de dorpen en buurtschappen gewijzigd. Begin 2020 is hiervoor een Nota van uitgangspunten vastgesteld. Door het uitstel van de invoering van de Omgevingswet is de voorbereiding van het omgevingsplan voor de dorpen en buurtschappen getemporeerd. In 2022 ligt de focus op het neerzetten van een goede basis (o.a. een standaardopbouw, sets met standaardregels, handboek). Dit mede met het doel om gebiedsontwikkelingen ook direct na inwerkingtreding van de Omgevingswet te kunnen faciliteren. Gelijktijdig wordt gewerkt aan het omgevingsplan voor de dorpen en buurtschappen. Dit wordt in de periode na 1 januari 2023 voortgezet.

Vitaal platteland

De Kracht van Salland

De Kracht van Salland is een hecht en succesvol netwerk van inwoners, organisaties en overheden. In het netwerk worden kennis, informatie en ideeën ingebracht en gedeeld. Het is een broedplaats waar ideeën worden omgezet in goede projecten. Lokale kracht, integrale aanpak, kennisoverdracht en het leggen van verbindingen staan centraal. De Kracht van Salland omvat de gemeenten Deventer, Raalte en Olst-Wijhe. De overheden faciliteren en stimuleren waar nodig. Belangrijke pijlers zijn LEADER, Salland Deal en de Salland Cafés. De Salland Cafés gaan altijd over actuele thema's. Inwoners en organisaties realiseren vooral op eigen kracht projecten. De projecten uit de Kracht van Salland dragen onder ander bij aan de leefbaarheid, landbouw, lokale economie, toerisme, duurzaamheid en onderwijs. In 2022 is gestart met een nieuwe visie Voor Salland periode 2023-2030. Alle Sallanders zijn uitgenodigd om samen invulling te geven aan de visie. Totaal 400 inwoners hebben bijgedragen aan de samenstelling ervan. Ook in 2023 zullen weer circa vier Salland Cafés (fysiek en/of digitaal) georganiseerd worden, waarbij het bevorderen van niet alledaagse cross-overs tussen mensen, sectoren en gebieden zeker de aandacht zal krijgen om het functioneren van de netwerken en innovaties aan te jagen.

Salland Deal

Binnen Salland Deal werken meerdere organisaties aan een vitale landbouwstructuur, een natuurlijk cultuurlandschap en een gezond watersysteem. Het platteland is in beweging. Ondernemers staan voor moeilijke keuzes en steeds meer maatregelen. Ook is de maatschappelijke druk vanuit de samenleving rondom dierwelzijn, milieumaatregelen en transparantie steeds groter. Financieel kent de agrarische sector pieken en dalen. Er is geen constante meer qua inkomsten. Dat geeft onzekerheid voor de ondernemers. Vanuit diverse instanties, waaronder LTO en erfbetreders komen er steeds meer signalen dat er meer niet zichtbare armoede op het platteland heerst. Er zijn vooralsnog geen harde gegevens hieromtrent bekend. Vanaf medio 2019 tot en met 2021 zijn er voor Salland twee erfcoaches aangesteld door de provincie Overijssel. Provincie Overijssel heeft in 2021 een bezuinigingsvoorstel voorgelegd met betrekking tot de ervencoaches. De Sallandse gemeenten, gezamenlijk, hebben hierop gereageerd en laten weten dat het onwenselijk is om, juist nu, met de grote opgaven (o.a. 'stoppers' in het kader van de GGA) te bezuinigen op de erfcoaches. Op dit moment vindt hierover nog discussie plaats op welke wijze de erfcoaches

behouden kunnen blijven. In 2023 zal duidelijkheid komen over de inzet en de gemeentelijke bijdrage om de erfcoaches in te kunnen blijven zetten.

Leader

Leader is één van de deelprogramma's van De Kracht van Salland. De Lokale Actie Groep (LAG) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Leaderprogramma. In de LAG zitten Sallandse bewoners, zelfstandigen en afgevaardigden van organisaties als LTO, het Salland Marketing, Plaatselijk Belangen, het Waterschap en de drie gemeenten. Projecten in uitvoering binnen onze gemeente zijn: Van Hier en Van Daar, Dorpshuis Herxen 2.0, Salland Boert en Eet Bewust, Stichting Doorpakken Salland, StageregioSalland.nl, OZO Verbindzorg Jeugd, Platform Techniek Salland Next Level, De Slinger van Salland en Dorpshuis De Bongerd, Pump Track baan Wijhe. Ook zijn er voldoende nieuwe projecten in de pijplijn voor 2022 en verder.

Het Leader programma is in 2021 met 2 jaar verlengd en wordt POP3+ genoemd. Er zijn extra middelen van EU en Provincie beschikbaar gesteld voor Leader Salland voor de jaren 2021 en 2022. Na 2022 zijn er nog 2 uitlooptijden om alle projecten af te ronden tot eind 2024. Voorbereidingen van het nieuwe Leaderprogramma in een opvolgende periode 2023-2027 zijn in 2022 inmiddels van start gegaan.

Leegstand agrarische gebouwen

De Provincie heeft een verkenning uitgewerkt in 2019 en gepresenteerd aan de gemeenten. Hieruit blijkt dat het thema vrijkomende agrarische bebouwing een taai vraagstuk is, omdat er verschillende actoren betrokken zijn. Een oplossing voor de een is juist een probleem voor de ander. Uit deze verkenning is naar voren gekomen dat de inschatting is dat onze gemeente in de middenmoot zit qua stoppende boerenbedrijven in de toekomst. De verwachting is dat tot 2030 in Olst-Wijhe ongeveer 83 boeren zullen stoppen met hun bedrijf. Dit blijkt uit prognoses van vrijkomende agrarische bebouwing, waar de Universiteit van Wageningen in maart 2020 onderzoek naar deed. Hierdoor zal de leegstand van voormalige agrarische bebouwing toenemen tot ca. 97.000 vierkante meter. Die prognose betreft de periode 2018-2030, dus een aantal van deze vierkante meters zijn hoogstwaarschijnlijk al ingezet voor KGO of worden hergebruikt voor andere functies. Sloop (of duurzame functieverandering) van deze gebouwen vormen een cruciale bijdrage aan vele (provinciale) opgaven.

Binnen het beleid dat we hebben (bestemmingsplan, Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving) zijn veel mogelijkheden om een oplossing te bieden voor vrijkomende agrarische bebouwing. Afgelopen jaren zijn veel KGO-procedures doorlopen en dit zien we terug in het buitengebied. We merken dat de initiatieven steeds meer nieuwe elementen in zich hebben waar niet altijd een kader voor is en functieveranderingen in het buitengebied met zich mee brengt. Om meer inzicht te krijgen in de veranderingen in het buitengebied hebben we al onze KGO-plannen van de afgelopen jaren in beeld gebracht en gevisualiseerd op kaart en gekeken naar wat het Olst-Wijhe heeft opgeleverd. Ook de provincie werkt aan de kaders voor het KGO beleid, om daarmee te voorkomen dat het buitengebied verdicht wordt met woningbouw. Op basis van de provinciale beleid kunnen we analyseren of we nieuwe kaders nodig hebben en hoe de ontwikkelingen zich verhouden tot andere claims in het buitengebied (grootschalige energieopwekking, recreatie en toerisme, landbouw, natuur enz.).

Deze evaluatie geeft een beeld van de getallen en de spreiding van de KGO-ontwikkelingen in het buitengebied. Het laat zien dat met de uitvoering van het KGO-beleid leegstand en verrommeling voorkomen wordt, waarmee een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit wordt behaald. De beantwoording van de vraag hoe we vorm en invulling geven aan de ontwikkelingen in het buitengebied en de impact van het KGO-beleid hierop heeft onze aandacht en wordt daarom verder uitgewerkt in de Omgevingsvisie. Hiervoor wordt in 2023 een plan van aanpak 2.0 opgesteld. De oplossingsrichtingen zullen uiteindelijk de bouwstenen worden voor de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en eventueel een gemeentelijk programma landelijk gebied (GPLG). IN 2022 zijn gesprekken opgestart met Deventer en Raalte om gezamenlijk invulling te geven aan een GPLG. De evaluatie vormt voor ons niet direct aanleiding om vooruitlopend op de Omgevingsvisie hier nu versneld actie op in te zetten en ons KGO-beleid te herzien.

Hoogwaterbeschermingsprogramma en integrale aanpak IJsselfront

Momenteel loopt de planuitwerkingsfase van de dijkversterking Zwolle-Olst. Via zogeheten ontwerploops wordt de detaillering van de dijkversterking uitgewerkt. Daarin worden de meekoppelkansen die door ons zijn ingebracht meegenomen. Ook wordt in beeld gebracht welke

vergunningen en procedures nodig zijn om uiteindelijk tot realisatie te kunnen komen. Randvoorwaarde voor de realisatie van de meekoppelkansen is dat daar via de begroting gelden voor worden gereserveerd. Dit budget maakt deel uit van de lijst van af te wegen nieuw beleid. Naast de dijkversterking loopt er een gebiedsproces Fortmond – Duursche Waarden, waarbij o.a. sprake is van een verdere uitwerking van de Natura 2000 doelen. NMO Overijssel is de trekker van dit proces. Als gemeente hechten we aan een goede integrale benadering, waarbij de bewoners en Plaatselijk Belang Den Nul – Fortmond actief worden betrokken. Ook maken we ons sterk voor een goede landschappelijke invulling in relatie tot het aantrekkelijk houden van het gebied. Bij Olst en Wijhe wordt gewerkt aan zogeheten KRW plannen (Kader Richtlijn Water). Rijkswaterstaat is daarvan de opdrachtgever. Als gemeente brengen wij onze recreatieve wensen in, omdat hier vooral kansen liggen voor de recreatieve versterking van deze dorpen en voor verbetering van de ontsluiting naar de IJssel. Bij het KRW traject Wijhe brengen wij in dat de Veerstoep en een deel van de Veerweg wordt verhoogd, zodat het veer in Wijhe langer kan blijven varen met hoog water. Het ontsluiten van de 'IJsselbalkons' in Olst en Wijhe krijgt de komende jaren een centrale plek in het toeristische aanbod van Olst-Wijhe. De IJssel en haar uiterwaarden vormen een 'Unique schelling point' voor toeristische en recreatieve mogelijkheden voor Regio Zwolle en Salland. Dit vormt een onderdeel van de aanpak van het IJselfront Olst-Wijhe

Cultuurhistorische Waardenkaart

Als gemeente streven we naar behoud van onze cultuurhistorische waarden. Via onze bestemmingsplannen en gemeentelijke monumentenlijst geven we daaraan invulling. In het licht van de nieuwe Omgevingswet willen we scherper benoemen welke cultuurhistorische waarden we willen behouden en op welke manier we dat willen bevorderen. Het vaststellen van een Cultuurhistorische Waardenkaart is daarvoor een belangrijk middel. In 2019 is daarvoor een startnotitie vastgesteld. In 2022 zijn we concreet aan de slag gegaan met het opzetten van een projectorganisatie en het inschakelen van een extern bureau om de waardenkaart te ontwikkelen. Bij het opstellen van de Cultuurhistorische Waardenkaart wordt ook de samenleving betrokken. De wijze waarop wordt nader bepaald. Voor dit project is eenmalig uitvoeringsbudget beschikbaar. In 2023 wordt de Cultuurhistorische Waardenkaart opgeleverd. Deze is tevens een belangrijk onderdeel voor de in 2027 op te leveren omgevingsvisie. Bij toekomstige ontwikkelingen zal ingezet worden op herkenbaarheid van ons DNA.

Gebiedsgericht werken met Boskamp als pilot

De gemeente heeft leefbaarheid hoog in het vaandel staan, waarbij het zowel om de sociale als fysieke kwaliteit gaat. Gebiedsgericht en integraal werken is dan ook een belangrijk speerpunt voor de komende jaren. In 2021 is in dit kader gestart met de pilot Boskamp, waar verschillende sociale en fysieke vraagstukken om een integrale aanpak vragen, sámen met het dorp en de stakeholders. Dit resulteerde in een concept gebiedsagenda, die voor de zomer van 2022 aan het dorp is gepresenteerd. Hierin staan samenhangende voorstellen voor de Boskamp op het gebied van wonen, zorg, reuring, naoberschap, de openbare ruimte en verkeer. De komende periode wordt de concept gebiedsagenda samen met het dorp en de betrokken stakeholders uitgewerkt. Dan moet onder andere onderzocht worden in hoeverre de voorstellen haalbaar zijn, wie welke deelopgave oppakt, hoe de fasering eruit ziet en wie wat financiert. Naast de pilot Boskamp volgt een deel van de ambtenaren een training gebiedsgericht werken en volgt er een advies of en hoe gebiedsgericht werken als organisatiebrede aanpak ingevoerd kan worden.

WONEN, GRONDEXPLOITATIE & HANDHAVING

Woonvisie 2022-2025 en Uitvoeringsprogramma

Medio juni 2022 is de nieuwe Woonvisie vastgesteld. De vertaalslag daarvan vindt plaats in een Uitvoeringsprogramma en een Masterplan Woningbouw. In de nieuwe Woonvisie is ingehaakt op de nieuwe bestuurlijke focus die in het kader van de bestuurlijke Heroverweging is vastgesteld. Daarbij gaan we voor het profiel van een innovatieve toekomstbestendige woongemeente en zetten we in op een groei van 1000 tot 1200 woningen in de komende 10 jaar.

Duidelijk is dat de woningmarkt lokaal en in West Overijssel onder grote druk staat en dat woningbouw een belangrijke pijler is voor het lokale en regionale beleid. Belangrijke aandachtspunten voor ons woonbeleid zijn.

- Doelgroepenbeleid: onder andere adequaat inspelen op de groeiende groep senioren en op de vraag vanuit jongeren;

- Voldoende betaalbare woningen voor de huishoudens met een lager inkomen;
- Stimulering duurzame en levensloopbestendige woningbouw;
- Woningbouwprogrammering: we zetten in op ontwikkeling van nieuwe locaties (inbreiding en uitbreiding) en op diversiteit in het aanbod van woningen. Met name op centrumlocaties hebben we extra aandacht voor de groeiende groep senioren.

Woningbouw

In 2021 zijn er in totaal 72 woningen opgeleverd. De meeste woningen zijn in Noorder Koeslag gerealiseerd. Daarnaast woningen in Olst (Zonnekamp), Wesepe (Veldwachter en Hiethaarshoek) en Wijhe (6 appartementen Kerkstraat). Verder gaat het vooral om kleinere gespreide woningbouw, o.a. in het buitengebied. Tegelijkertijd blijft de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen in de breedte wat achter en vormt dat een risico voor de toekomstige woningbouw in de eerstkomende jaren. Vooral in Wijhe is de huidige harde plancapaciteit minimaal, maar wordt er stevig gewerkt aan nieuwe plannen. In Olst is het plan Olstergaard in 2021 vastgesteld en loopt de woningbouw daar volop. Ook kan het bestemmingsplan Aberson nu in uitvoering, aangezien de Raad van State het beroep heeft afgewezen.

Momenteel zijn er veel plannen in voorbereiding. In Wijhe wordt gewerkt aan een plan voor nieuwbouw ten zuiden van de Omloop (Wengelerhoek) en worden plannen uitgewerkt voor woningbouw op Noordmanshoek. Verder is er woningbouw voorzien op de vrijkomende schoollocaties in Olst en in Wijhe. In Olst wordt door SallandWonen ingezet op sloop en nieuwbouw aan de Olsterkampweg.

Daarnaast lopen er meerdere kleinere plannen, zowel in Olst en Wijhe als in de overige kernen. In het Masterplan woningbouw wordt dit concreter in beeld gebracht.

Bij nieuwbouw wordt de nadruk gelegd op levensloopbestendig en duurzaam bouwen. Daarnaast is het van belang dat er meer wordt ingezet op woningbouw voor kleinere huishoudens, zowel in de koop- als huursector. Ook betaalbaarheid is een belangrijk issue. Door de stijgende prijzen in de bouwsector wordt betaalbaar bouwen een steeds grotere uitdaging.

Prestatieafspraken met SallandWonen

Eind 2021 zijn de nieuwe prestatieafspraken met SallandWonen vastgesteld. Deze prestatieafspraken gelden voor een periode van 2 jaar (wel met de mogelijkheid om tussentijds bij te stellen). Belangrijke zaken in het kader van deze afspraken zijn:

- Betaalbaar wonen voor alle inkomensgroepen uit de primaire doelgroep, waarbij we de totale woonlasten als uitgangspunt nemen;
- Het nader invullen van het woningbouwprogramma voor de komende jaren, zowel wat betreft de locaties als de te bedienen doelgroepen; gezien de hoge woningdruk op dit moment is er een grote behoefte aan nieuwbouw;
- Gezamenlijke aanpak van wijken, daar waar er door SallandWonen groot onderhoud is gepland. Daarbij kan ook op zaken als klimaatadaptatie worden ingegaan;
- Bevorderen van samenwerking met verschillende partners op het gebied van wonen met zorg, zodat we de lokale behoefte goed in beeld krijgen en daar ook goede vervolgafspraken over kunnen maken.

De verhuurdersheffing is met ingang van 2022 met een kwart verlaagd en wordt in 2023 volledig afgeschaft. Dit betekent dat corporaties extra inzet kunnen plegen op het gebied van nieuwbouw, verduurzaming, betaalbaarheid en leefbaarheid. SallandWonen, gemeente en huurdersorganisaties maken aanvullend op de lopende prestatieovereenkomst, afspraken met elkaar over de inzet van deze middelen. In eerste instantie voor de verlaging van de heffing. Later zal vervolgens overleg en afstemming nodig zijn over de inzet van middelen bij het volledig vervallen van de heffing.

Wabo

Privatisering Bouw- en woningtoezicht

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is in mei 2019 aangenomen. De bedoeling was dat de wet op 1 januari 2022, tegelijk met de Omgevingswet inwerking zou treden. Met de Omgevingswet is ook de invoering van de Wkb uitgesteld tot 1 januari 2023.

De wet voorziet in nieuwe regelgeving zodat voor bouwplannen, de bouwtechnische voorschriften op een verantwoorde wijze via private toetsing en toezicht worden gerealiseerd. De gemeentelijke bemoeienis om te komen tot een vergunning heeft, na volledige invoering, uitsluitend betrekking op

het bestemmingsplan, de bouwverordening, eventueel welstand en veiligheid van de omgeving. Er wordt gestart met de meer eenvoudige bouwwerken (Bouwbesluittoetsvrije bouwwerken en gevolgklasse 1). Pas als na evaluatie blijkt dat het stelsel de bouwkwaliteit verbetert tegen aanvaardbare kosten kunnen de meer complexe bouwwerken (gevolgklasse 2 en 3) ook onder het stelsel komen.

De invoering van de Wkb voor bouwen betekent een verandering in proces, werkvoorraad en inkomsten. In 2021 is samen met de gemeente Raalte een impactanalyse uitgevoerd naar de organisatorische en financiële gevolgen van de Wkb. In het najaar van 2022 zullen de processen worden ingericht om te voldoen aan de nieuwe regelgeving.

Binnen de gemeente Olst-Wijhe vallen in deze 1ste fase 90% van de jaarlijkse aanvragen om bouwvergunning en het daaruit voortvloeiende toezicht onder de werking van de Wkb.

Afhankelijk van de te maken keuzes zal dit gevolgen hebben voor de voor de uitvoeringsprocessen en de voor de uitvoering noodzakelijke formatie.

De invoering van de Wkb heeft voorts gevolgen voor de legesverordening en tarieventabel.

Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)

Jaarlijks, dus ook voor 2023 wordt een Wabobreed Uitvoeringsprogramma opgesteld, ook wel Uitvoeringsprogramma VTH genoemd, waarin zoals de naam al aangeeft ook het onderdeel toezicht en handhaving wordt opgenomen. De inhoud van het Uitvoeringsprogramma wordt, waar het gaat om taken die zijn opgedragen aan de Omgevingsdienst IJsselland (OD), met de OD afgestemd. In het kader van het Interbestuurlijk Toezicht van de provincie, zal het Uitvoeringsprogramma moeten voldoen aan de aandachtspuntenlijst voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma en het jaarverslag VTH dat gezamenlijk met gemeenten en provincie is opgesteld. Een belangrijk speerpunt voor 2023 is de nieuwe risicoanalyse die uitgevoerd moet worden en die uiteindelijk een belangrijke basis gaat vormen voor het Uitvoeringsprogramma VTH voor de komende jaren.

In het eerste kwartaal van 2023 wordt u het Wabobrede-jaarverslag 2022 aangeboden. Het verslag geeft inzicht in de behaalde resultaten ten aanzien van de planning en doelstellingen die in het Uitvoeringsprogramma 2022 zijn opgenomen.

ECONOMISCHE ZAKEN EN GRONDEXPLOITATIE

Beleidsveld economie

De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat de urgentie om onderwerpen, trends en ontwikkelingen binnen het economisch domein op te pakken is toegenomen. Dat geldt zowel op het gebied van strategie (visie) als op het gebied van dienstverlening (praktische uitvoering). Door de coronacrisis wordt door ondernemend Olst-Wijhe vaker en harder op de deur van de gemeente geklopt en een beroep gedaan op gemeentelijke kennis, netwerken en faciliteiten. De Gemeente Olst-Wijhe zet en gaat zich daarom, samen met ondernemers, inzetten voor een gezond, duurzaam en vitaal ondernemersklimaat. Er is eind 2021 ingestemd met extra gemeentelijke inzet op het taakveld middels het beschikbaar stellen van een werkbudget en personele inzet. Ook is het ondernemersloket in 2021 ingericht. Het uiteindelijke doel is een "gezond, duurzaam en vitaal ondernemersklimaat in Olst-Wijhe".

Als gemeente vervullen we op veel terreinen steeds meer een faciliterende in plaats van een sturende en regisserende rol. We benutten en versterken wat er al is. En misschien wel het belangrijkste: we dragen nog beter uit wat onze gemeente te bieden heeft. Met betrekking tot de economische visie onderscheiden we vier doelgroepen die passen bij het DNA van onze gemeente:

- Agri-business breed;
- MKB (industrie en groothandel);
- Detailhandel & horeca;
- ZZP.

De concrete acties die we voor deze doelgroepen voor ogen hebben en reeds (deels) tot uitvoering zijn gebracht, betreffen:

- Strategische ontwikkeling ruimte taakveld economie
- Starten ondernemersloket

Er is begin 2021 gestart met de intaketafel, waarbij er een (ondernemers)vraag via één ingang bij de gemeentelijke organisatie binnen komen en vervolgens multidisciplinair wordt besproken. Dit is vooruitlopend op de implementatie van de Omgevingswet. Ondernemend Olst-Wijhe stelt veel ruimtelijke ordening gerelateerde vraagstukken, waardoor een ook ambtelijke een intensievere samenwerking is ontstaan.

In 2023 zal er ook nadere aandacht zijn voor het profileren van team economie van de Gemeente Olst-Wijhe

- Techniekontmoetingen, in samenwerking bedrijfsleven en onderwijs; Gemeente Olst-Wijhe doet, samen met 4 technische bedrijven verspreid over de gemeente, prominent mee met de techniekdagen Salland eind 2022.
- Actualisatie visie bedrijventerreinen
In 2023 vindt er een actualisatie plaats op de visie bedrijventerreinen Olst-Wijhe. Na jarenlang nauwelijks bedrijfskavels verkocht te hebben, nam de vraag in 2021 en 2022 zodanig toe dat de gemeente bijna is 'uitverkocht' op de bedrijventerreinen, De Enk (Wijhe), Wesepe en De Meente. Naar verwachting zal in 2022 een begin worden gemaakt met de ontwikkeling van De Meente Noord (1,8 hectare).
De visie heeft als doel de gemeente, het bedrijfsleven en andere belanghebbenden richting te geven voor de toekomst van de bedrijventerreinen. Daarmee moet de toekomstvisie handvatten bieden voor alle partijen om aan de slag te gaan met de huidige en toekomstige opgaven, zodat het ondernemers- en vestigingsklimaat op peil wordt gebracht en op peil blijft. Dit moet ervoor zorgen dat uiteindelijk de werkgelegenheid in de gemeente en regio behouden blijft. Ook moet de visie een toekomstperspectief per terrein bepalen met een voorstel voor eventuele verbetermaatregelen.
- Faciliteren kenniscentrum agri-business
De toekomst en de kwaliteit van het Nederlandse platteland zijn momenteel volop onderdeel van discussie. Er zijn zowel kansen als bedreigingen en de 'strijd' om grond is een belangrijk politiek-bestuurlijk thema dat nu reeds veelvuldig besproken wordt aan diverse bestuurlijke agenda's en tafels. Ook 'de' maatschappij heeft bepaalde opvattingen over het platteland en landeigenaren die daar een rol in hebben. De komende jaren (decennia) spelen er grote onderwerpen op het platteland: voedselproductie/ voedselzekerheid, vrijetijdseconomie, klimaat, waterveiligheid, circulaire economie, biodiversiteit, bouw huizen/werklocaties, grootschalige duurzame energiewinning, extensief boeren/alternatieve verdienmodellen grondeigenaren etc. Een samenhangende/ integrale aanpak van deze kansen, uitdagingen en bedreigingen (transities) is noodzakelijk om een economisch en sociaal vitaal, leefbaar en duurzaam platteland te behouden en te versterken. Raalte en Olst-Wijhe zijn met name agrarische gemeenten met relatief veel melkveehouderijen. Gelet op de verschillende vraagstukken die op het platteland (gaan) spelen, hebben beide gemeenten gekozen om met name aandacht te besteden aan zaken en ontwikkelingen waar haar inspanningen (direct) leiden tot kansen of versnelling van de ontwikkelingen in en rondom de agrarische sector. Een van die kansen is om samen met andere O's mogelijkheden en alternatieven met betrekking tot het ontwikkelen van alternatieve verdienmodellen/eiwittransitie/ grondbewerking te faciliteren. Daarbij willen de gemeenten een zogenaamd tweesparenbeleid voeren:
  1. Kenniscentrum voor speciale agrodoelgroepen en stakeholders (3 O's);
  2. Publiekvoorlichting.
- Duidelijke(re) spin-off Regio Zwolle (en haar entiteiten) creëren voor ondernemend Olst-Wijhe;
Voor ondernemend Olst-Wijhe is belangrijk dat de arbeidsmarkt versterkt en verbeterd wordt. De arbeidsmarkt in de regio staat onder zware druk. Eén op de drie ondernemers in de regio geeft aan dat zij door het tekort aan voldoende en goed geschoold personeel hun groei- en transitieambities niet of niet helemaal kunnen realiseren. Dit kan door in Regio Zwolle verband te werken aan:
  1. Voldoende aanbod te realiseren van goed opgeleide en voor de toekomst geëquipeerde medewerkers.
  2. Beschikbaar arbeidspotentieel zo goed mogelijk te benutten en de arbeidsproductiviteit te verhogen.
  3. Ondernemers helpen om beter te (blijven) ondernemen.
  4. Meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te laten participeren in het arbeidsproces en inclusiviteit op de werkvloer te stimuleren.
  5. Een leercultuur en Leven Lang Ontwikkelen te stimuleren om de wendbaarheid en inzetbaarheid van werkgevers én werknemers te bevorderen.

Vooraf het midden- en kleinbedrijf (MKB) en de vele familiebedrijven vinden het lastig om dit zelf te organiseren. Dit vormt een risico voor het innovatie- vermogen van het MKB en voor de duurzame inzetbaarheid van de werknemers en inwoners in de regio. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden en voorbereid te zijn op de toekomst pakken we deze uitdagingen integraal op en versterken we de

komende periode de samenwerking tussen de economische agenda van de Regio Zwolle en de arbeidsmarktprogrammering.

Met het regionale arbeidsmarktprogramma zetten we in op de brede arbeidsmarkt, door drie programma's met elkaar te verbinden:

1. Via de Human Capital Agenda zetten we met innovatief beleid in op de groep werkenden. We vergroten hun arbeidsproductiviteit door middel van investeringen in leercultuur, Leven Lang Ontwikkelen en om-, her-, op- en bijscholing;
2. Vanuit de Crisis- en herstelaanpak COVID-19 is gestart met het Regionaal Mobiliteit en Actieteam (RMAT). Dit team zet zich actiegericht in voor mensen die dreigen werkloos te raken of werkloos zijn geraakt als gevolg van de crisissomstandigheden. Het doel is uitval van medewerkers voorkomen of ze snel naar (ander) werk toe te leiden. Waar dat nuttig of nodig is, wordt van de gelegenheid gebruikgemaakt om ze nieuwe vaardigheden aan te leren (Leven Lang Ontwikkelen). Zo kunnen ze makkelijker instromen in een nieuwe sector of baan;
3. Met het Programma Inclusie (o.a. Wet SUWI, Participatiewet, Werkbedrijf, Arbeidsmarktregio) werken we aan het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt. We begeleiden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk. Daarmee wordt de participatie op de regionale arbeidsmarkt vergroot.

Zie nader onder het kopje Regionale samenwerking

- Stimuleren/verstevigen organisatiegraad ondernemend Olst-Wijhe.
  - Ondernemend Olst-Wijhe zetten zich in voor het creëren van een ondernemers collectief. Dit wordt gedaan om als ondernemers collectief de beste uitgangspositie voor ondernemers in Olst-Wijhe (helpen) realiseren.
  - Het collectief is sectoroverstijgend, kent legitimatie, heeft oog voor verschillende ondernemersbelangen, heeft een proactieve houding en heeft daarbij een uitvoeringskracht gericht op samenwerking met (andere) overheden en stakeholders. De gemeente Olst-Wijhe heeft in de zomer van 2022 een verbinder ingeschakeld om de organisatiegraad onder ondernemers te helpen versnellen. Doel van ondernemend Olst-Wijhe begin 2023 het collectief gereed te zijn en op eigen kracht verenigend zijn.
- Faciliteren bedrijven dag/dagen;
In voorbereiding is een ondernemersbijeenkomst in het najaar van 2022, waarbij ondernemend Olst-Wijhe met name verantwoordelijk is voor het inhoudelijke programma. De Gemeente wordt gezien als partner. Na deze bijeenkomst zal er gezamenlijk met specifieke sectoren gekeken worden naar bedrijven/sectoren dagen/ ontmoetingen. Waarbij er begin 2023 specifieke aandacht zal zijn voor de zorgsector.

Regionale Samenwerking

Regio Zwolle

Regio Zwolle kenmerkt zich door een sterke samenwerking, waarin de gemeente een onmisbare speler is.

In Regio Zwolle werken 22 gemeenten, 4 provincies, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties samen aan sociaaleconomische structuurversterking en het bevorderen van de brede welvaart. Om dit te realiseren werken we aan een stabiele balans tussen stad en land, het versterken van de economische structuur (en de rol van het MKB daarin) en het verbreden en inclusiever maken van de welvaart. Er wordt gestreefd naar hoogwaardige voorzieningen, voldoende woningen en ruime mogelijkheden voor recreatie en cultuur. De kwaliteiten van natuur en landschap dienen daarbij behouden te blijven en worden, waar mogelijk, versterkt.

De samenwerking in de regio wordt vormgegeven aan de hand van een gezamenlijke agenda waarin de focus ligt op dat wat invloed en impact heeft op werkgevers en inwoners. Vanuit de agenda wordt aan verschillende tafels werk gemaakt van vijf opgaven: Economie, HCA, Leefomgeving, Bereikbaarheid en Energie.

Kansrijke projecten/ processen Regio Zwolle voor Olst-Wijhe

Inzet Olst-Wijhe voor verstedelijkingstrategie en MIRT → à Ligging: Hanzehalte + IJssel

Olst-Wijhe vindt het belangrijk dat mensen prettig kunnen wonen, werken en recreëren in de gemeente. Dat betekent dat de gemeente basisvoorzieningen ondersteunt op het gebied van onderwijs, ontmoeten, wonen, sport, werk en recreatie. Olst-Wijhe beschikt over twee intercystations waardoor de verbinding met Hanzesteden Zwolle en Deventer uitstekend is. Niet voor niets noemt Olst en Wijhe zich 'de Hanzehaltes' tussen de Hanzesteden. In deze Hanzesteden kunnen onze inwoners terecht voor (hoger) onderwijs, medische faciliteiten, kunst, cultuur etc. Olst-Wijhe ligt centraal gelegen tussen twee Nationale Parken (Veluwe en Sallandse Heuvelrug) in het hart van de IJsselvallei en direct aan de rivier. In de toekomst wil de gemeente meer (recreatieve en toeristische) kansen benutten van de rivier en de 'balkons' van de IJsseloevers. Het ontsluiten van de 'IJsselbalkons' in Olst en Wijhe krijgt de komende jaren een centrale plek in het toeristische aanbod van Olst-Wijhe. De IJssel en haar uiterwaarden vormen een 'Unique schelling point' voor toeristische en recreatieve mogelijkheden voor Regio Zwolle en Salland. De IJssel komt ook terug als icoon verschillende regionale/lokale projecten + processen, zoals bijvoorbeeld de omgevingsvisie van de provincie Overijssel, waarin het versterken van de belevingswaarde van de IJssel een belangrijk uitgangspunt is. Door de balkons via fiets- en wandelpaden met elkaar te verbinden ontstaat een potentieel recreatiegebied waar toeristen en recreanten uit de wijde omgeving gebruik van kunnen maken. Tevens kan de IJsselzone dienen als 'overloopgebied' voor toeristenstromen afkomstig uit beide Hanzesteden en de twee Nationale Parken.

Bereikbaarheid

In de aangrenzende gemeenten Zwolle, Deventer en Raalte worden de komende jaren zo'n 45.000 woningen gepland. Om deze groei te faciliteren, en tegelijkertijd de regio bereikbaar te houden, is een traject gestart om te komen tot een Verstedelijkingsstrategie. Voor wat betreft de bereikbaarheid is aansluiten op de bestaande infrastructuur voor Olst-Wijhe belangrijk. Centraal daarin staan de twee intercystations (hubs) die ontsluiting naar Zwolle (noorden) en Deventer (zuiden) mogelijk maken. De groei van de dorpen Olst en Wijhe hoeft daardoor niet per se hoeft te leiden tot meer autoverkeer. Gewenste acties en vraagstukken voor Olst-Wijhe ihkv mobiliteit:

Inzet op stationsomgeving warme harten/kleine kernen

- Watermobiliteit IJssel
- Snelle routes voor fietsen
- Maatregelen tot minder autoverkeer in de centra van de kleine kernen

Economische agenda Regio Zwolle

In de economische agenda van de Regio Zwolle wordt gewerkt aan de volgende zaken:

- Realiseren van een vitale en toekomstkrachtige economie.
- Bevorderen en inclusiever maken van de brede maatschappelijke welvaart.
- Vergroten van de wendbaarheid en weerbaarheid van de bedrijven. Kansen pakken.
- Behouden en (waar mogelijk) verbeteren van het regionale vestigingsklimaat.

Dienstverlening aan ondernemers

Ook via Regio Zwolle (o.a. Kennispoort, Trade-Office) blijven we werken aan het verbeteren van het vestigingsklimaat. Onder meer door het bieden van een goede dienstverlening aan ondernemers. In Olst-Wijhe hebben we speciale aandacht voor starters, ondernemers in Retail/vrijtijdseconomie en agrarische ondernemers.

Detailhandelsvisie

Naast deze speerpunten in het kader van de detailhandelsvisie, is sinds eind 2019 door de provincie geld vrijgemaakt voor drie opeenvolgende centrumarrangementen. Door de uitbraak van COVID-19 is tevens geld beschikbaar gekomen van de provincie om vier crisisarrangementen op te zetten. Na afstemming met ondernemersverenigingen Natuurlijk Olst en Gastvrij Wijhe is besloten om op de (crisis)centrumarrangementen nadruk te leggen. We opereren momenteel in een driehoeksverhouding: gemeente, provincie en beide ondernemersverenigingen. In 2023 wordt de afronding verwacht van centrumarrangement 3 waarbij de nadruk ligt op stimulering van ondernemerschap, de winkelstraat van de toekomst en (toekomstige) samenwerking tussen (Retail) ondernemers. In 2023 gaat ook de nieuwe provinciale bestuursperiode van start waarin ook verwacht wordt dat opnieuw gekeken wordt hoe mogelijk samengewerkt kan worden tussen Provincie, gemeente en ondernemersverenigingen/ winkeliers.

Bedrijventerreinen

De west-Overijsselse gemeenten en de provincie Overijssel hebben in 2017 onderlinge afspraken gemaakt over het programmeren van bedrijventerreinen in West Overijssel, omdat zij constateerden dat het voor het versterken van de economie van West Overijssel belangrijk is om vraag en aanbod van bedrijventerreinen in balans te hebben.

De provincie is gestart met een traject voor de herziening van deze programmeringsafspraken. De afspraken worden op de volgende redenen gemaakt:

- In 2017 en 2019 sprake van overcapaciteit
- Onderbouwing Ladder voor Duurzame Verstedelijking: zonder afspraken en uitvoering daarvan, kan een nieuw plan met succes worden aangevochten bij de Raad van State. Zachte plannen kunnen dan niet worden ontwikkeld.
- We maken afspraken zodat ons aanbod aansluit op de vraag en er ruimte is voor (economische) groei
- Opgenomen in omgevingsverordening Provincie Overijssel

De STEC-groep heeft de opdracht van de provincie gekregen voor de herziening programmeringsafspraken. Zoals hiervoor beschreven, gaat Olst-Wijhe eind 2022 en de eerste helft van 2023 werken aan de herziening van de bedrijventerreinvisie Olst-Wijhe. Belangrijk is dat deze stroomlijnt met de programmeringsafspraken die gemaakt worden met de Provincie.

VRIJETIJDSECONOMIE

Vrijetijdseconomie en Cultuur

De beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015-2020 was een visie op hoofdlijnen. Er was geen sprake van dichtgetimmerde kaders of een concreet uitvoeringsprogramma. Met de bestuursopdracht 'Ontwikkelprogramma: naar een toekomstbestendig en vitaal economisch profiel voor Olst-Wijhe' is ervoor gezorgd dat we goed voorbereid zijn op morgen. Vrijetijdseconomie is een onderdeel van het taakveld economie. De beleidsvisie recreatie, toerisme en cultuur 2015-2020 is gedateerd, echter nog wel relevant. Wenselijk is om op basis van de huidige visie in 2023 een verdieping aan te brengen en keuzes te maken. Hiermee creëren we een duidelijker toeristisch en recreatief profiel. In de gekozen bestuurlijke focus in het kader van de heroverweging wordt gemeld dat we ons groen en ligging moeten benutten en economisch uitnutten. Daarbij is het dan ook belangrijk dat belangrijke toeristische en recreatieve partners zich binden aan onze gemeente. In het bestuursakkoord is daarnaast expliciet opgenomen dat recreatie en toerisme langs de IJssel meer mogelijk gemaakt dient te worden, waarbij gestreefd wordt naar een balans tussen economische ontwikkelingen en maatschappelijke impact, met kwaliteit als uitgangspunt. Daarbij dient er evenwicht te zijn, tussen inwoners (leefbaarheid), bezoekers (aantrekkelijke bestemming), ondernemers (economische ontwikkeling) en omgeving (natuur, water en landschap).

Salland Marketing - Salland Kompas

Salland Marketing is de organisatie die voor de gemeenten Rijssen-Holten, Hellendoorn, Deventer, Olst-Wijhe en Raalte het toeristische 'A-merk Salland' promotioneel in de markt zet. Er is een strategische agenda voor heel Salland voor de periode 2019-2022.

Vanuit het kompas is nadrukkelijk de aansluiting gezocht bij de programmalijnen van het Uitvoeringsprogramma 2020-2024 van Gastvrij Overijssel. Ook blijven we de versterking met het Sallandse Heuvelrug programma, Hanzesteden langs de IJssel, Deventer en VisitOost zoeken. Uitgangspunt is dat het totaal meer moet zijn dan de som der delen! In het Salland Kompas 2019-2022 staat beschreven wat alle betrokken partijen toeristisch en recreatief gezien in en met Salland willen bereiken. Het merk Salland is geduid, we hebben focus aangebracht in de belofte en productontwikkeling van Salland. Daarbij is duidelijk wat we te bieden hebben en voor wie. Maar ook wat we nog graag willen ontwikkelen en welke activiteiten en partijen daarbij nodig zijn. Het Salland Kompas kent een looptijd tot 2022, echter door de coronacrisis is geen uitvoering gegeven aan alle geplande acties en activiteiten in de looptijd het Kompas. Een aanscherping van het Salland Kompas is daarom relevant. Voor een algehele herijking is geen behoefte.

Hier Stroomt .... & Centrumarrangementen Olst-Wijhe

Zoals hiervoor beschreven heeft Olst-Wijhe gebruik gemaakt van drie centrumarrangementen die voor een belangrijk deel bekostigd zijn door de provincie. De arrangementen zijn bedoeld om de winkelgebieden van Olst en Wijhe te versterken. Ondernemersverenigingen Natuurlijk Olst en Gastvrij Wijhe, de provincie Overijssel en wij hechten grote waarde aan het gezamenlijk optrekken met het oog

op het vitaliseren van de kernwinkelgebieden van Olst en Wijhe. Voor beide dorpen is het van groot belang om met een integraal plan de attractiviteit van de kernen te verhogen wat de toeloop naar de kernwinkelgebieden zal vergroten. Het motto daarbij luidt: van place to buy naar place to be. Uit de (crisis)centrumarrangementen is het beeldmerk 'Hier stroomt de liefde' voortgekomen. Het doel is aandacht voor lokale ondernemers en voor producten van dichtbij. Het beeldmerk wordt in steeds meer uitingen van lokale acties en activiteiten gebruikt. In Olst, Wijhe en Wesepe worden bezoekers met een 'Hier stroomt'-portal verwelkomd. Ook is er op de website van de gemeente ruimte gecreëerd voor 'Hier stroomt' waarbij informatie over winkels, bedrijven, sport, cultuur, recreatie en toerisme en geschiedenis is samengebundeld. Dit versterkt verbondenheid. Het beeldmerk is van en voor iedereen.

Routenetwerken Salland

Vanaf 1 januari 2019 is Routenetwerken Salland de samenwerkingsvorm waarin het fiets- en wandelnetwerk in Salland worden beheerd en doorontwikkeld. Routenetwerken Salland richt zich op de taken, zoals omschreven in de samenwerkingsovereenkomst van de gemeenten Deventer, Olst-Wijhe en Raalte. Met name het digitale gegevensbeheer en informatievoorziening blijft veel inzet vergen. Door dit als routebureaus in Overijssel gezamenlijk op te pakken kan daarmee een unieke, vooruitstrevende positie in Nederland worden verworven. Dit past ook bij de ambitie van de provincie Overijssel om een vijf sterren fiets- en wandelprovincie te zijn.

Op Overijssel schaal wordt ook gedeeld dat structurele investering in de routenetwerken noodzakelijk is voor behoud kwaliteit. Overijssel kent ruim 20.000 km aan routes die inwoners en bezoekers van de provincie laten genieten van de regio. De drie routebureaus in Overijssel houden dit netwerk aan bewegwijzering samen met meer dan 350 vrijwilligers in stand. Dat heeft Overijssel erg goed voor elkaar, maar de vraag is hoe lang de routebureaus die kwaliteit nog kunnen leveren omdat er structureel onvoldoende middelen zijn om de huidige hoge kwaliteit van de routenetwerken te kunnen blijven waarborgen. In het verleden werden de kosten voor instandhouding namelijk door de gemeenten én de provincie gezamenlijk gedragen. Sinds 2015 is deze structurele bijdrage komen te vervallen. De gemeenten dragen nog steeds bij, maar voor het op peil houden van de kwaliteit moet telkens een beroep worden gedaan op onzekere incidentele middelen van de provincie en subsidies. Dit leidt tot een onzekere en niet haalbare bedrijfsvoering. Het tekort aan middelen leidt in delen van de provincie tot aanzienlijke achterstand in onderhoud en investeringen. De noodzakelijke investeringen om de kwaliteit te blijven garanderen zijn onderzocht en ondergebracht in de thema's: kwaliteit, belevingswaarde, digitale innovatie, organisatie en inzicht. De 25 Overijsselse gemeenten dragen hier jaarlijks € 700.000 aan bij voor beheer en onderhoud van de routenetwerken. De routenetwerken vragen in samenwerking met Gastvrij Overijssel en Landschap Overijssel aan de provincie om jaarlijks hetzelfde bedrag van € 700.000 beschikbaar te stellen om de doorontwikkeling en daarmee de kwaliteit van de routenetwerken te garanderen. Hiervoor gaat een lobby traject van start eind 2022 en begin 2023.

Speel- en ontmoetingsplekken

Eind 2022 is gestart met het opstellen van een beheerplan speelvoorzieningen, waarbij meer samenhang gezocht wordt met het MJIP. Ook is in beeld gebracht wat voor investeringen er de komende jaren te verwachten zijn. De relatie met het opstellen van het groenbeleidsplan is losgelaten. Het beleid spelen voldoet nog als het gaat om een dekkend geheel van speelvoorzieningen. Maar we willen wel toe naar een meer integrale inrichting van onze openbare ruimte, waarbij we het zwaartepunt verleggen van spelen naar ontmoeten en bewegen. Op het moment van schrijven loopt er een pilot in de wijk 't Kortrick, speel- en ontmoetingsplek De Pas.

DUURZAAMHEID

Duurzaamheidsvisie

Vanaf 2020 werken we met een jaarlijks programma voor Duurzaamheid. De ontwikkelingen volgen elkaar zo snel op dat het vaststellen van een meerjarenprogramma minder zinvol is. Bovendien worden veel doelstellingen ingevuld door het Klimaatakkoord, wat de leidraad is van het jaarprogramma. Naast het Klimaatakkoord zal ook de Ruimtelijke visie Duurzame Energie de basis vormen voor het programma. Jaarlijks gaan we werken met een Uitvoeringsprogramma, waarin concreet de acties en financiën worden benoemd die beschikbaar zijn. In de RES worden regionale afspraken gemaakt om af te stemmen op welke manier en met welke snelheid doelstellingen voor 2030 worden behaald.

Het Uitvoeringsprogramma 2023 wordt in het najaar 2022 opgesteld en geeft invulling aan de taken waarvoor door het rijk, provincie en u middelen beschikbaar stelt. Een aantal middelen van het rijk zijn in 2022 ontvangen en lopen door tot 2023. Op basis van de beschikbare middelen en de raadsagenda leggen we prioriteit bij de uitvoering van de volgende taken:

Energiebesparing:

- Opstellen en uitvoering geven aan het Energiebesparingsplan.
- Invulling geven aan het Energieloket 3.0. Samen met bedrijven het Energieloket verder uitwerken en activeren, waarmee we bedrijven en woningeigenaren stimuleren energiebesparende maatregelen te nemen. Verduurzaming van de sociale huurvoorraad blijft onderdeel van de prestatieafspraken met SallandWonen.
- Energiecontroles bij bedrijven.

Duurzame energie

- Het verder ontwikkelen en realiseren van duurzame energiebronnen, waarmee we vooral nog inzetten op grootschalige energieproductie met zon. Ook de ontwikkeling van andere bronnen van duurzame opwek zullen we blijven volgen en waar mogelijk faciliteren om in te zetten.
- Uitvoering geven aan de opgestelde warmtevisie (warmteverkenning) en het verder onderzoeken van de mogelijkheden om andere bronnen in te zetten.
- Vervolg geven aan de Routekaart energieneutrale kernen met de kernen die volgen op de kernen die zijn gestart.
- Een faciliterende rol blijven vervullen voor de kernen die in de uitvoeringsfase zitten van hun plan van aanpak energieneutraal.
- Uitvoering geven aan het motto: "iedere dag een zonnedak".
- Voortzetting van de regionale samenwerking in de Regionale Energiestrategie, waarbij we met partners samenwerken aan het regionale bod van 1,8 Twh duurzame energie in 2030, waarvan 74 GWh door Olst-Wijhe. Deze 74 GWh ligt in lijn met onze Ruimtelijke visie duurzame energie.

Afvalbeleidsplan

De transformatie van een afvalinzameling naar een grondstoffeninzameling is voltooid. In 2022 is gestart met optimalisering van de inzameling van grondstoffen. In 2023 zullen we vervolg geven aan de optimalisatie van de deelstromen om een zo duurzaam mogelijk grondstoffenbeleid te creëren tegen zo laag mogelijke kosten.

Mooi Schoon

Met de budgetten uit het Verpakkingenconvenant wordt door ROVA het programma Mooi Schoon uitgevoerd. Doel is om zwerfafval samen met de samenleving aan te pakken. Eind 2022 stopt de financiering vanuit het Verpakkingenconvenant. Onze inzet voor 2023 blijft het faciliteren van vrijwilligers met materiaal om op te ruimen. Voor de scholen blijft het project 'Schoon Belonen' in stand. Het is een mooie combinatie van afval scheiden, zwerfvuil ruimen en educatie. Ook gaan we door met het ondersteunen van veel actieve bewoners met materiaal en promotie. Zodra het mogelijk is wordt een activiteit met en voor de vrijwilligers georganiseerd, zodat vrijwilligers elkaar spreken en ervaringen uitwisselen. Het ondersteunen met materiaal doen we ook voor het landelijke programma Schone Rivieren, waarbij monitoring en opruimen van rivieren ervoor zorgt dat er minder plastic vervuiling in de zee terecht komt. Het onderzoek is erop gericht de bron van vervuiling te achterhalen en verdere vervuiling te voorkomen.

Asbestdaken

Sinds het besluit in juni 2019 om het wetsvoorstel voor het saneren van asbestdaken, tot nader order, niet aan te nemen is onze gemeentelijke rol niet actief. Wel zien we dat er nog steeds wordt gesaneerd. Hadden we in onze gemeente in 2018 nog 411.000 m² oppervlakte aan asbest op daken, in 2021 is dit aantal gedaald naar 274.000 m². Dus het aantal m² is gedaald met 33%. Vanwege de beperkte capaciteit en het stoppen van het versnellingssteam van de provincie, zetten we ook in 2023 niet actief in op het saneren van daken met asbest. Wel blijven we inwoners met vragen informeren en houden we de actualiteit in de gaten. Zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn op landelijk of provinciaal niveau, zullen we dit bekendmaken via onze website en als het kan weer aanhaken.

Energiearmoede

Eind 2021 was in Nederland sprake van een plotselinge en significante stijging van de energieprijzen.

Hierdoor kunnen veel huishoudens hun energierekening niet meer betalen. Uit onderzoek van TNO³ blijkt dat in de gemeente Olst-Wijhe 5,89 % van de huishoudens in energiearmoede leeft: Ze hebben hoge energiekosten, wonen meestal in een huis dat niet goed is geïsoleerd en hebben een laag inkomen. Samen met de gemeente Raalte maken we een Plan van Aanpak waarbij we deze doelgroep willen ondersteunen bij het verlagen van hun energierekening. Dit doen we in samenwerking met maatschappelijke partijen, de woningstichting en binnen onze organisatie is er een intensieve samenwerking met de uitvoerders van de Participatiewet. Vanuit het Rijk ontvingen we budget, waarmee we zowel de inwoners van koop- als huurwoningen ondersteuning bieden. Dit doen we door het aanbieden van energiebesparende maatregelen. Hierbij kijken we uitdrukkelijk wat de mogelijkheden, wensen en kansen zijn voor de inwoners die tot deze doelgroep behoren.

Warmtenet Olst-Noord

In 2022 is een eerste verkenning geweest naar de mogelijkheden om de wijk Olst-Noord of eventueel bedrijventerrein De Meente te voorzien van warmte uit de rioolwaterzuivering Olst (RWZI) in combinatie met de IJssel. De onderzoeksresultaten waren matig positief. In 2023 willen we dit technisch onderzoek verdiepen, maar gaan we ook in gesprek met de inwoners van deze wijk. Ook zijn we aangehaakt bij de Vereniging Nederlandse Riviergemeente en ondersteunt de provincie Overijssel gemeente die mogelijkheden en kansen zien met een RWZI.

Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS)

Op provinciale schaal wordt gewerkt aan een gebiedsgerichte aanpak (GGA). Dit omdat de problematiek binnen de provincie sterk kan verschillen. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking en afstemming in Salland met Raalte, Deventer en Olst-Wijhe aan de zogeheten gebiedstafel Salland. Eind 2021 is het traject opgestart om te komen tot een provinciaal gebiedsplan volgens de Wet stikstofreductie en natuurverbetering dat uiterlijk 1 juli 2023 afgerond moet zijn. De GGA agenda voor Salland maakt onderdeel uit van het provinciale gebiedsplan. Deze ontwikkeling wordt gezamenlijk verder uitgewerkt en zal in 2023 concrete vormen krijgen en aangeboden worden aan Rijksoverheid. In juli 2022 is een conceptgebiedsbod vastgesteld 'Perspectief voor landbouw, water, klimaat en natuur op het platteland van Salland 'Samen krijgen we het voor elkaar!'. Deze wordt uitgewerkt tot een definitief gebiedsbod Salland. Noemenswaardig is dat in Salland via het agrarische collectief "Boerenraad" (vertegenwoordigers van verschillende agrarische belangengroepen) een uitgebreid gebiedsproces is gevoerd om dit bod tot stand te brengen met uiteindelijk draagvlak hiervoor. In 2023 zal het bod verder worden uitgewerkt in samenhang met het provinciale gebiedsplan.

Naast de stikstofopgave spelen er nog veel meer opgaven in het landelijk gebied. Landelijk wordt gewerkt aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Voor de provincies is in de Rijksaanpak een belangrijke rol weggelegd en Overijssel is momenteel bezig een vertaling te maken naar een Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Dit is een programma in wording en betreft de pijlers: Natuurdoelen (VHR-opgaven), Waterkwaliteitsdoelen (KRW en Nitraat), Klimaat doelen (landbouw en landgebruik) en Stikstof doelen (onderdeel van natuuropgave). De GGA zal hier onderdeel van gaan uitmaken. Zolang er nog geen formele besluitvorming is over het PPLG blijft de focus van de GGA gericht op de pijler Stikstof (met de Wet stikstofreductie en natuurherstel als achterliggend kader). Naar verwachting zal in 2023 gestart worden met de andere pijlers.

VERBONDEN PARTIJEN

Omgevingsdienst IJsselland

De Omgevingsdienst IJsselland wordt gevormd door de elf gemeenten in de regio en de provincie Overijssel. Zij zijn deelnemer aan de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJsselland. De Omgevingsdienst is daarmee een verbonden partij. Het werkgebied van de Omgevingsdienst IJsselland valt samen met dat van de Veiligheidsregio en de GGD IJsselland. Op grond van het basistakenpakket Milieu heeft iedere individuele partner haar werkvoorraad (vergunningverlening en toezicht en handhaving) overgedragen aan de Omgevingsdienst.

In 2020 is uit interne onderzoeken gebleken dat de interne bedrijfsvoering van de OD verbetering behoeft. Samen met de partners is vervolgens een op basis van een bestuurlijk geaccordeerd Plan van Aanpak een proces gestart dat moet leiden naar een verbetering van de

---

³ [TNO brengt energiearmoede gedetailleerd in kaart | TNO](#)

uitvoering en naar meer balans tussen inbreng (per partner) en het afnemen van producten door de partners van de OD.

Onder andere heeft het programma geleid tot een herinrichting van de financiering van de Omgevingsdienst. Voor de begroting 2023 heeft dit voor Olst-Wijhe tot gevolg dat de bijdrage aan de OD begroting over 2023 voor een aantal gemeenten aanzienlijk stijgt, voor sommigen ongeveer gelijk blijft en voor een enkele gemeente, waaronder Olst-Wijhe, wordt verlaagd. Dit zonder dat dit gevolgen heeft voor het niveau van de dienstverlening door de OD aan de gemeente Olst-Wijhe. De bijdrage van Olst-Wijhe aan de OD gaat van € 533.544 in 2022 naar € 520.826 in 2023.

ROVA

ROVA zet zich in voor een schone samenleving; voor nu en in de toekomst. Zij vervullen daarmee een taak van publiek belang en voeren deze uit in opdracht van de aandeelhoudende gemeenten, waaronder Olst-Wijhe.

De missie van ROVA is om zorg te dragen voor een schone en duurzame leefomgeving. In die leefomgeving is het niet meer vanzelfsprekend dat waardevolle grondstoffen worden verspild door ze eenmalig te gebruiken en op een laagwaardige manier te verwijderen.

Als uitvoeringsorganisatie van en voor onze gemeenten hebben zij een maximale focus op de dienstverlening aan de inwoners van onze gemeente. Er wordt daarom geïnvesteerd in voorlichting en educatie om inwoners bewust te maken van het effect van hun handelen op het milieu.

Het gezamenlijk afvalbeleid wordt voorbereid door ROVA. Hierbij ligt de focus op grondstoffen in plaats van op afval. Gezamenlijk worden nieuwe inzamelmethoden geïntroduceerd en wordt gewerkt aan bewustzijn bij inwoners over hun aankoop- en afdankgedrag. Het doel is om minimaal de landelijke afvaldoelstellingen voor 2025 te bereiken (een teruggang van 240 kilo in 2014, naar gemiddeld 30 kilo restafval per inwoner per jaar). Daarnaast ligt de focus bij verdere optimalisaties in de inzameling waaronder het vinden van oplossingen voor hoogbouw en het vinden van recycling oplossingen voor overblijvende reststromen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Leefomgeving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	7.027	7.809	6.938	6.385	6.004	5.526
Lasten	-4.872	-13.392	-11.145	-10.697	-10.403	-9.928
Saldo van baten en lasten	2.155	5.583	4.206	4.312	4.399	4.402
Onttrekking reserves	0	1.376	15	17	24	14
Toevoeging reserves	0	-13	-13	-13	-13	-13
Resultaat	2.155	4.220	4.204	4.307	4.387	4.401

Begroting 2023

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 4,2 miljoen nadelig. De totale lasten zijn geraamd op € 11,1 miljoen en de totale baten op € 6,9 miljoen. Het resultaat is € 4,2 miljoen nadelig.

De storting in reserves is geraamd op € 13.000, de onttrekking aan reserves op € 15.000.

Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in het meerjarige verloop van de lasten en baten houden verband met aflopende kapitaallasten en de fasen waarin verschillende grondexploitaties zich bevinden. Aan de meerjarige fluctuaties van baten en lasten liggen de meest recente actualisaties van grondexploitaties ten grondslag. Daarnaast is Heroverweging 2021 en autonome ontwikkelingen uit de vastgestelde Kadernota 2023-2026 van invloed op het verloop.

Het verschil tussen de begroting 2023 en 2022 wordt hieronder verklaard per taakveld

Bedragen x € 1.000

Thema s en taakvelden	Begroting 2022	Begroting 2023	Vershil
Openbare ruimte			
Verkeer en vervoer	-2.072	-1.918	154
Openbaar vervoer	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.084	-1.049	35

Riolering	525	531	6
Begraafplaatsen en crematoria	-45	-33	12
Ruimtelijke ontw. en omgeving			
Ruimtelijke ordening	-854	-695	159
Wonen, grondexploitatie & handhaving			
Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	-16	-17	-1
Wonen en bouwen	-549	-243	307
Economische zaken en grondexploitatie			
Economische ontwikkeling	-213	-224	-11
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-26	-22	4
Economische promotie	-36	-32	4
Recreatie en toerisme			
Recreatieve Havens	4	4	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-243	-169	74
Duurzaamheid			
Afval	385	386	1
Milieubeheer	-1.359	-716	643
Mediabeleid			
Mediabeleid	0	-9	-9
Reserves	1.363	3	-1.360
Resultaat	4.220	4.204	17

OPENBARE RUIMTE

Verkeer en vervoer

Het voordelig verschil in het saldo 2023-2022 komt, doordat in 2022 hogere lasten zijn geraamd door overgehevelde bedragen vanuit de jaarrekening 2021 naar 2022 (reconstructie wegen, rationeel wegbeheer, glasvezel buitengebied, verkeersmobiliteit). Verder zijn in 2022 extra budgetten beschikbaar gesteld voor snelheidsbeperkende voorzieningen aan de Raalterweg in Wesepe en onderhoud wegen in verband met prijsstijgingen.

Openbaar groen & (openlucht)recreatie

Het voordelig verschil in saldo 2023-2022 komt, doordat in 2023 minder directe salarislasten zijn toegerekend in aansluiting met Bbv. Doordat de kosten van DOWR-samenwerking vanaf 2023 centraal worden geraamd onder overhead (Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien) ontstaat op dit taakveld een voordeel. Er zijn hogere lasten geraamd op onderhoud groen in verband met prijsstijgingen

Riolering

De ramingen 2023-2026 zijn gebaseerd op het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP 2022-2028). Budgettair worden lasten en baten verrekend via de rioolheffing en de ingestelde Voorziening Vervanging Riolering. Er is een voordeel ontstaan doordat de kosten van DOWR-samenwerking met ingang van 2023 zijn verantwoord onder Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien in aansluiting met Bbv.

Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale rioleringszorg. Voor het totaaloverzicht verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen.

Begraafplaatsen

De onderhoudsplanning voor de begraafplaats gebouwen is geactualiseerd. Dit heeft geresulteerd in lagere onderhoudslasten 2023 ten opzichte van 2022.

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN OMGEVING

Ruimtelijke ordening

Het voordelige verschil in saldo 2023-2022 komt, doordat in 2022 hogere lasten zijn geraamd door overgehevelde bedragen vanuit de jaarrekening 2021 naar 2022 (invoering omgevingswet, hoogwaterbeschermingsprogramma en leaderprojecten). In 2023 zijn meer directe salarislasten aan dit taakveld toegerekend in aansluiting met het SPP (strategische personeelsplanning).

Verder zijn in 2022 incidentele budgetten beschikbaar gesteld voor Herontwikkeling schoollocaties Wijhe en Gebiedsgerichte aanpak Boskamp.

WONEN, GRONDEXPLOITATIE & HANDHAVING

Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)

Door de hogere verliesvoorziening grondexploitatie, getroffen bij de jaarrekening 2021 zijn meer rentelasten toegerekend (Wesepe woningbouw).

Door met name de oorlog in de Oekraïne zijn de levertijden en daarmee de productiekosten en marktprijzen van bouwmaterialen, pvc en andersoortige olie en gas gerelateerde producten als plastics, asfalt, bakstenen gestegen hetgeen zich vertaalt in een stijgende GWW-index. Als gevolg van deze stijging zullen de GREXen van woningbouw en bedrijventerrein worden bijgesteld ten aanzien van de parameter kosten. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

Wonen en bouwen

Het voordelig verschil in saldo 2023-2022 komt door overgehevelde bedragen vanuit de jaarrekening 2021 naar 2022 met betrekking tot de Gebiedsontwikkeling Noordmanshoek. In 2022 is extra budget beschikbaar gesteld in verband met de BTW Noordmanshoek en het Dashboard woningbouw. In 2023 is een structureel budget geraamd voor de woningbouwregisseur in aansluiting met de besluitvorming in de Kadernota 2023-2026.

Vanuit de rijksregeling huisvesting aandachtsgroepen zijn door het rijk in 2022 extra middelen beschikbaar gesteld.

ECONOMISCHE ZAKEN EN GRONDEXPLOITATIE

Economische ontwikkelingen

Het nadelig verschil van 2023 ten opzichte van 2022 wordt veroorzaakt door indexatie van de bijdrage voor de Regio Zwolle.

Grondexploitatie (woningbouw)

Door de hogere verliesvoorziening grondexploitatie, getroffen bij de jaarrekening 2021 zijn meer rentelasten toegerekend (Wesepe woningbouw). Voor verdere informatie verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

Economische promotie

Onder dit taakveld wordt de subsidiebijdrage aan de Historische vereniging 't Olster Erfgoed in het Infocentrum Den Nul geraamd. De bijdrage daalt in 2023 in verband met de heroverweging.

VRIJETIJDSECONOMIE

Recreatieve Havens

Er is een daling van de verwachte kosten in 2023 ten opzichte van 2022 door incidentele kosten in 2022 voor het project Kozakken aan de IJssel.

Openbaar groen & (openlucht)recreatie

Het voordelige verschil in saldo 2023 ten opzichte van 2022 komt doordat er in 2022 nog een incidenteel hoger budget staat voor het uitvoeringsprogramma spelen. In het 4e kwartaal 2022 is gestart met het opstellen van een beheerplan voor speelvoorzieningen. De extra middelen die hiervoor naar verwachting voor nodig zijn worden betrokken bij de kadernota 2024.

Daarnaast zijn de kosten voor de lokale omroep overgeheveld naar het taakveld Media en zijn er bij een herijking van de toegerekende loonkosten minder loonkosten toegedeeld aan dit taakveld.

Media

Hier is een stijging van kosten te zien, omdat de geraamde kosten voor de lokale omroep in 2022 onterecht onder het taakveld Openbaar groen & (openlucht)recreatie stonden.

DUURZAAMHEID

Afval

In de ramingen met betrekking tot afvalstoffen is rekening gehouden met omgekeerd inzamelen. Er is een voordeel ontstaan doordat de kosten van DOWR-samenwerking zijn verantwoord onder Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien in aansluiting met Bbv. Budgettaire worden lasten en baten verrekend via de afvaltarieven.

Voor het totaaloverzicht verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen.

Milieubeheer

Het voordelig verschil in saldo 2023-2022 komt door overgehevelde bedragen vanuit de jaarrekening 2021 naar 2022 met betrekking tot transitievisie (warmte, wijkaanpak en energieloketten).

In 2022 zijn hogere lasten geraamd door het overgehevelde budget voor het programma duurzaamheid (zonprojecten, ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon, sanering asbestdaken en risicoanalyse VTH-taken). Voor de uitvoeringskosten klimaatakkoord is door het rijk via het gemeentefonds incidenteel budget beschikbaar gesteld.

Voor de aanpak van energiearmoede als onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2022 zijn extra middelen beschikbaar gesteld.

Verder is in 2022 extra budget beschikbaar gesteld voor de professionaliseringsslag Omgevingsdienst IJsselland. Door de gewijzigde kostenverdeling in combinatie met het ambitieniveau is de bijdrage aan de OD vanaf 2023 lager geraamd.

RESERVE MUTATIES

Het verschil in onttrekking tussen 2023 en 2022 houdt verband met de geraamde bedragen in 2022 met betrekking tot reconstructie wegen, rationeel wegbeheer, glasvezel buitengebied, snelheidsbeperkende voorzieningen Raalterweg Wesepe, verkeersmobiliteit, hoogwaterbeschermingsprogramma, voorbereiding omgevingswet, leaderprojecten, gebiedsontwikkeling Noordmanshoek, onderzoek woningbouw Wijhe, programma duurzaamheid en uitvoeringsprogramma spelen.

SAMENLEVING

INLEIDING

Inhoud

Dit programma omvat het sociale domein. Wat wetgeving betreft wordt onder meer bedoeld op de uitvoering van de Participatiewet (werk- en inkomensondersteuning), de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (maatschappelijke ondersteuning) en de Jeugdwet (jeugdzorg). Daarnaast vallen ook onderwijs, sport, kunst en cultuur, en welzijn binnen dit programma.

Het programma Samenleving omvat de volgende taakvelden: openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting, onderwijsbeleid en leerlingzaken, sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurprestaties, -productie en –participatie, media, samenkracht en burgerparticipatie, inkomensregelingen, begeleide participatie en arbeidsparticipatie, maatwerkvoorzieningen Wmo, wijkteams, maatwerkdienstverlening 18+ en 18-, geëscaleerde zorg 18- en volksgezondheid.

Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026

Sociaal domein

Het is van belang dat inwoners mee kunnen doen in de samenleving. Kwetsbare mensen moeten we binnen de mogelijkheden die we hebben, niet laten vallen. Het is van belang om het sociaal beleid toekomstbestendig te maken (in verband met de toenemende vergrijzing). Daarom is het van belang te (blijven) zoeken naar nieuwe wegen in de hulp en ondersteuning. Blijvende aandacht voor sneller, beter en efficiënter.

Het is van belang om de positieve gezondheid van inwoners te bevorderen. Doel is het stimuleren van de fitheid van de samenleving: mentaal, fysiek, digitaal en economisch. Kwetsbare mensen moeten we niet laten vallen.

Jeugd heeft de toekomst. De raad vindt het bij het opstellen en uitvoeren van sociaal beleid van belang te kiezen voor een gezinsgerichte en sociale aanpak. Ook is belangrijk aandacht te geven aan schade/ achterstand in de sociale ontwikkeling van kinderen ten gevolge van corona.

Bestuursakkoord 2022-2026

Sociaal domein

In Olst-Wijhe streven we naar een inclusieve samenleving: alle inwoners, jong en oud, met of zonder beperking, voelen zich hier thuis, doen mee op maat en werken naar vermogen. Onze kinderen kunnen hier veilig en gezond opgroeien. Inwoners hebben regie over hun eigen leven en er is sprake van zelf- en samenredzaamheid en omzien naar elkaar, met aanvullend hierop waar nodig een faciliterende en betrouwbare vangnetrol vanuit de gemeente. Denkrichting voor het handelen van zowel gemeente als professionals in het sociale domein is niet van buiten naar binnen, maar vanuit de bedoeling, kijkend vanuit de leefwereld van de mensen. We hebben een integrale blik en er is ruimte voor maatwerk. Ons uitgangspunt is dat we streven naar een inclusieve samenleving en een inclusieve arbeidsmarkt in Olst-Wijhe. Inwoners die naar elkaar omzien, werknemer en werkgever die samen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid dragen. Ons vertrekpunt is vertrouwen. We gaan in ons lokale gezondheidsbeleid uit van het concept positieve gezondheid: een betekenisvol leven staat centraal en niet de beperking of ziekte, het gaat over veerkracht en aanpassingsvermogen op een manier die bij iemand past.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We gaan deze bestuursperiode het sociaal domein co-creatief en domeinoverstijgend doorontwikkelen op basis van bestaand beleid. We werken aan een nieuwe, geactualiseerde toekomstvisie voor het sociaal domein, waarin onder meer preventie, eenzaamheids- en armoedebestrijding een belangrijke plek krijgen, naast trends en ontwikkelingen als het toenemend aantal inwoners met dementie. Periodiek onderzoeken we samen met de gemeenschap van Olst-Wijhe of bijstelling nodig is. De samenleving in Olst-Wijhe is immers een vindplaats van verantwoordelijkheid, zorgzaamheid en creativiteit.

- Daarom willen we het sociaal domein anders benaderen door gebruik te maken van kruisbestuiving tussen de verschillende aandachtsgebieden. Bijvoorbeeld door mogelijkheden om de verbinding tussen oud en jong te versterken en hiermee eenzaamheid tegen te gaan. We blijven de samenwerking zoeken met de andere DOWR-gemeenten en met andere gemeenten in IJsselland en de arbeidsmarktregio.
- We willen het lokale sportakkoord verbinden aan preventie. Op die manier spelen sportverenigingen een belangrijke rol in het voorliggend veld, waardoor de samenwerking tussen de organisaties in het voorliggend veld versterkt wordt en gemeentelijke doelen eerder behaald worden.
- Het college komt met een voorstel voor een effectieve(re) aanpak van de Participatiewet.
- Met betrekking tot de bijzondere bijstand zijn de uitgangspunten geborgd tot en met 2023. Echter wanneer de ontwikkelingen (zoals hogere inflatie en stijgende energiekosten) daartoe aanleiding geven, bespreekt het gemeentebestuur of er wordt ingegrepen op het beleid.

Leefbaarheid

Leefbaarheid staat centraal in dit bestuursakkoord en de SRA, waarin wij twee prominente aandachtsgebieden onderscheiden: de fysieke ruimte en de sociale component.

Wat dat eerste betreft is leefbaarheid niet alleen dat wat we dagelijks ervaren, maar ook wat onze woonomgeving kenmerkt. Periodiek onderzoeken we hoe onze inwoners de fysieke ruimte ervaren. Daaruit halen we belangrijke signalen van onze inwoners. We zetten extra in op verbetering van de fysieke ruimte, door het gezamenlijk aanpakken van de ergernissen top 5, zoals zwerfafval, ongewenst onkruid en hondenpoep. Daarnaast gaan we voor de sociale component extra investeren in de sociale cohesie van dorpen en kernen door het gezamenlijk uitwerken van een dorpsontwikkelingsplan 2.0 en het benoemen van kernenwethouders. Op deze manier pakken we zaken gebiedsgericht en integraal aan.

Wat gaan we doen?

- Projectmatige aanpak van de ergernissen top-5. De gemeente faciliteert, inwoners worden actief bewust gemaakt van hun rol, taak en eigen verantwoordelijkheid.
- De sociale betrokkenheid benadrukken, door lokale gebruiken en activiteiten te blijven ondersteunen en signaleren waar behoefte aan is.
- We stellen de portefeuille 'dorpscultuur' in en er komt een evenementenloket dat met organisatoren van lokale (tent)feesten en cultuurevenementen meedenkt en hen ook faciliteert.
- We zorgen ervoor dat onze gemeente bij de veiligste gemeenten van Nederland blijft horen.

Hoe gaan we dat doen?

- Elke wethouder is bestuurlijk verantwoordelijk voor vier dorpen/kernen/buurtschappen binnen onze gemeente. De kernenwethouder is voor die inwoners het eerste (bestuurlijke) aanspreekpunt.
- We dagen inwoners (buurtverenigingen, plaatselijke belangen, buurt- en dorpshuizen, ondernemersverenigingen, etc.) uit om met ideeën en plannen te komen voor verbeteringen in hun buurt en maken daarvoor budget vrij.
- We gaan verder op de ingeslagen weg met betrekking tot het eenvoudiger verkrijgen van vergunningen voor evenementen.
- We zetten in op preventie en waar nodig gaan we strenger handhaven. Niet alleen bij diefstallen, maar ook bij bijvoorbeeld drugsgebruik en overlast.

Wat willen wij bereiken?

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR ONDERWIJS

1. De gemeente beschikt over een pluriform onderwijsaanbod dat aansluit op de behoeften van onze inwoners waarbij gestreefd wordt naar een zo breed mogelijk aanbod van voortgezet

- onderwijs en de verdere groei van de aanwezige school voor voortgezet onderwijs wordt gefaciliteerd;
2. Leerlingen uit onze gemeente volgen een compleet onderwijsprogramma zonder verzuim met als uiteindelijke resultaat een startkwalificatie;
  3. De gemeente stimuleert inwoners op het gebied van taal en lezen om te voorkomen dat laaggeletterdheid een reden is om niet volwaardig deel te nemen aan onze maatschappij.

INDICATOREN VOOR ONDERWIJS

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Basisonderwijs voldoende nabij	Basisonderwijs voldoende nabij	2021: 77% vindt dit voldoende nabij 2018: 86% 2016: 90%	Landelijk <25.000 inw: 2021: 90%

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR SPORT

We streven naar een vitale en gezonde gemeenschap.

De speerpunten van het lokaal sportakkoord zijn:

1. Vitale sport- en beweegaanbieders
2. Het SPOC (Sport-, Onderwijs- en Cultuurcluster) in Wijhe wil met haar partners een dienstverleningsconcept ontwikkelen waarbij sport, bewegen en gezonde leefstijl centraal staan.
3. Een inclusieve sportcultuur

INDICATOREN VOOR SPORT

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Sport	Tevredenheid over sportvoorzieningen	2021: 76% tevreden 2018: 74%	Landelijk <25.000 inw: 2021: 77%

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR KUNST EN CULTUUR

1. Ontdekken van de cultuurparels: Kunst en Cultuur(historie) zijn dragers van de vrijetijdssector in Olst-Wijhe. Met dit thema wordt zowel het materiële culturele erfgoed (cultuurlandschappen, de landgoederen, de musea, de IJssellinie, de kerkepaden, het stenen kruis, de streekproducten etc), als het immateriële culturele erfgoed (de streektaal, de tradities, de streekverhalen, de oude ambachten, de streekgerechten et cetera) bedoeld.
2. Het behouden en versterken van de fysieke kwaliteit.
3. Kunstwerken in de openbare ruimte
Openbare kunstwerken hebben een autonome, maatschappelijke en ruimtelijke (meer)waarde. Ze hebben onder andere als doel om de leefomgeving te verfraaien en de identiteit van een gebied uit te dragen. Om beeldende kunst toegankelijk te maken, heeft de gemeente een percentageregeling beeldende kunst in het leven geroepen. Doelstelling is dat 1% van de exploitatieopzet van een fysiek herinrichtingsplan wordt gereserveerd voor een openbaar kunstwerk. Per herinrichtingsproject wordt bekeken of deze regeling wordt toegepast. De Kunstwacht in Delft onderhoudt (in opdracht van de gemeente) de kunstwerken. De gemeente stelt hiervoor jaarlijks een onderhoudsbudget beschikbaar.
4. Behoud en versterking cultureel erfgoed
Er wordt een onderscheid gemaakt tussen materieel cultureel erfgoed (zoals gebouwen, landschappen, verzamelingen en kunstwerken) en immaterieel erfgoed (zoals dialecten, verhalen, liederen, feesten, recepten en tradities). Beiden vormen de bouwstenen van de vrijetijdssector. De gemeente heeft een (rand)voorwaardenscheppende en faciliterende rol voor wat betreft het behoud en de versterking ervan. Belangrijke archeologische en cultuurhistorische waarden worden in de bestemmingsplannen en de monumentenlijst beschermd.

INDICATOREN VOOR KUNST EN CULTUUR

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR WELZIJN

1. Ontwikkelen van een toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente, waar we onze inwoners in staat stellen om goed te kunnen wonen.
2. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen, die in de dorpen en buurtschappen samen met de bewoners en ondernemers op peil worden gehouden.
3. We gaan er vanuit dat onze inwoners in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit en vitaliteit van hun eigen leef- en woonomgeving.
4. Bevorderen van een sociale, inclusieve samenleving vanuit de gedachte van een samen redzame gemeenschap en met aanvullende ondersteuning voor iedereen die dat nodig heeft.

INDICATOREN VOOR WELZIJN

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Prettig en veilig wonen	Waardering buurt als leef- en woonomgeving	2021: 8,1 2018: 7,99 93% voelt zich thuis in de buurt 2016: 7,88	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 8,2
Tevredenheid welzijnsvoorzieningen	Tevredenheid welzijnsvoorzieningen in de nabije omgeving	2021: 53% van de burgers is tevreden hierover 2018: 57% 2016: 55%	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 59%

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR WERK EN INKOMENSONDERSTEUNING

De uitvoering van de Participatiewet moet een bijdrage leveren aan de ambitie om tot een inclusieve samenleving te komen.

INDICATOREN VOOR WERK EN INKOMENSONDERSTEUNING

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Werk- en inkomensondersteuning	Alle klanten die een periodieke uitkering van de gemeente ontvangen, moeten een voor hen passend traject volgen	dit is geval	
	Het merendeel van onze klanten met een bijstandsuitkering laat een positieve ontwikkeling op de participatieladder zien	2018: 41%	geen data

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

1. Wij streven naar een samenleving waaraan iedere inwoner naar vermogen meedoet en waarbij mensen naar elkaar omkijken.
2. Wij willen uitgaan van eigen kracht en "samenredzaamheid" in onze lokale samenleving, zorgen voor een zoveel mogelijk "inclusieve samenleving" met goede algemene voorzieningen en tenslotte maatwerk bieden aan degenen die aanvullend hierop maatschappelijke ondersteuning nodig hebben om mee te kunnen doen in onze samenleving.

INDICATOREN VOOR MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Het bestaan van	De Wmo-cliënten wist waar ze	2021: 83%	Geen data

onafhankelijke cliënt-ondersteuning is bekend bij onze inwoners ^[1]	moesten zijn voor de hulpvraag	2020: 78% 2019: 81%	
Maatschappelijke participatie	Waarderingscijfer van de inwoners m.b.t. de inspanningen van de gemeente om burgers volledig te laten deelnemen aan de maatschappij (streefwaarde 6,7) ^[2]	2021: 6,6 2018: 6,8 2016: 6,6	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 6,8
Onze Wmo cliënten ervaren het contact met de gemeente als positief	De medewerker nam de gemeente serieus (cliëntervaringsonderzoek)	2021: 91% 2020: 90% 2019: 91%	Geen data
De toegang tot ondersteuning en zorg is gericht op de eigen regie van de cliënt en op het leveren van een maatwerkoplossing	De mate waarin Wmo cliënten van mening zijn dat tijdens het gesprek door de consulent en cliënt samen naar oplossingen is gezocht (cliëntervaringsonderzoek).	2021: Eens: 84% 2020: Eens: 83% 2019: Eens: 82%	Geen data

[1] Ontleend aan Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen=samendoen.

[2] Ontleend aan het Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR JEUGD

We willen streven met elkaar dat: 1) ieder kind gezond opgroeit; 2) ieder kind veilig opgroeit; 3) ieder kind kansrijk opgroeit. Wij willen daarvoor samenwerken met alle partijen die daaraan een bijdrage willen leveren, zodat kinderen zich optimaal ontwikkelen en kunnen (blijven) meedoen in hun eigen omgeving. Leidende principes: in eigen omgeving; zo gewoon mogelijk en goede basis.

1. De rechten van de kinderen en jongeren en Olst-Wijhe zijn geborgd.
2. De Jeugd in Olst-Wijhe benut kansen en ontwikkelt talenten.
3. Ouders en opvoeders in Olst-Wijhe zijn veerkrachtig en doen mee.
4. Een Veilig en Gezond opvoedklimaat.
5. Een gezin, een plan, een regisseur.
6. De (specialistische) jeugdhulp transformeert.

INDICATOREN VOOR JEUGD

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Jeugd kan veilig, gezond en kansrijk opgroeien	De mate waarin cliënten zonder hulp verder kunnen.	geen data	geen data
Jeugd kan veilig, gezond en kansrijk opgroeien	De mate waarin er na beëindiging geen nieuwe start van jeugdhulp plaatsvindt.	geen data	geen data
Jeugd kan veilig, gezond en kansrijk opgroeien	Inzet van jeugdhulp: Zo licht mogelijk (2), Zo vroeg mogelijk (3) Zo dichtbij mogelijk (4).	geen data	geen data

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT VOOR VOLKSGEZONDHEID

We streven naar een gezonde gemeenschap.

De speerpunten van het lokaal gezondheidsbeleid zijn:

1. Verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen
2. Afname overgewicht, focus op jeugd
3. Een goede psychische gezondheid
4. Terugdringen van (problematisch) alcoholgebruik
5. Een gezonde fysieke leefomgeving

In 2023 zal er een nieuw gezondheidsbeleid van kracht zijn.

INDICATOREN VOOR VOLKSGEZONDHEID

Doel	Indicator	Meest recente	Landelijk

		cijfer voor Olst Wijhe	vergelijken d cijfer
Tevredenheid gezondheidsvoorziening	Tevredenheid over de gezondheidsvoorziening	2021: 83% van de burgers is tevreden hierover 2018: 84% 2016: 85%	Landelijk 2021: < 25.000 inw.:83%

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgesteld, gebaseerd op de volgende documenten:

- ✓ Sociale Toekomstvisie 2012 – 2020
- ✓ Nota Integraal Jeugdbeleid “Opvoeden en opgroeien in Olst-Wijhe” (evaluatie in november 2018)
- ✓ Nota: ‘Plan van aanpak lokale transformatie jeugdhulp Olst-Wijhe 2017-2020
- ✓ Integraal jeugdplan Olst-Wijhe (vastgesteld in 2020)
- ✓ Regionale visie Jeugdhulp 2021-2025)
- ✓ Beleidsnota Zo Spelen wij in Olst-Wijhe (geëvalueerd in 2015)
- ✓ Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet (vastgesteld in 2019)
- ✓ Nota, “Peuterwerk, notitie over kwaliteit, educatie en samenwerking 2011 – 2014” (geëvalueerd in oktober 2015)
- ✓ Beleidsplan VVE in Salland (vastgesteld januari 2021)
- ✓ Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Olst-Wijhe
- ✓ Beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015 – 2020
- ✓ Notitie Cultuureducatie Primair Onderwijs gemeente Olst-Wijhe 2016-2020
- ✓ Evaluatienotitie Kulturhusconcept Olst-Wijhe (vastgesteld in 2008; geëvalueerd in 2015)
- ✓ Notitie maatschappelijk vastgoed (vastgesteld in 2015)
- ✓ Evaluatie Bibliotheekwerk Olst-Wijhe 2014-2018 (vastgesteld in 2018)
- ✓ Nota Sport- en Cultuurstimulering 2014-2018 (tussenevaluatie 2015)
- ✓ Projectplan Cultuureducatie aan de basis Olst-Wijhe 2017 – 2020
- ✓ Projectplan Cultuurmakelaar gemeente Olst-Wijhe en Raalte 2017-2018
- ✓ Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen (geëvalueerd 2021)
- ✓ Nota lokaal Gezondheidsbeleid Olst-Wijhe 2019-2022 (tussenevaluatie 2020)
- ✓ Beleidskader Participatiewet 2015-2018 (vastgesteld in 2014, geëvalueerd in 2016)
- ✓ Rapportage Bestuursopdracht Uitvoering Werk en Inkomen (vastgesteld 2016, geëvalueerd 2018)
- ✓ Beleidskader Minimabeleid 2014-2017 (vastgesteld in 2014, geëvalueerd 2017)
- ✓ Lokaal actieplan Beschermd wonen en maatschappelijke opvang in beweging (vastgesteld in 2018)
- ✓ Regioplan Laaggeletterdheid 2020-2024 (vastgesteld in 2019)
- ✓ Lokaal Sportakkoord Olst-Wijhe (vastgesteld in 2019)
- ✓ Verordening sociaal domein (wordt jaarlijks in december geactualiseerd, voor laatste mei 2022)
- ✓ Beleidskader inburgering van statushouders (2021)

Wat doen wij daarvoor?

ONDERWIJS

(Taal)onderwijs nieuwkomers Salland

Door de opvang van Oekraïense vluchtelingen en de versnelde huisvesting van statushouders is in 2022 het aantal kinderen van nieuwkomers in de taalklassen enorm toegenomen. In 2022 zijn speciale taalklassen voor kinderen van Oekraïense vluchtelingen gestart. Naar verwachting zullen deze taalklassen in 2023 verder worden voortgezet en wordt in de stuurgroep ONS met vertegenwoordigers van de schoolbesturen De Mare en Mijnplein, EPOS, Carmel, de Capellenborg, Landstede en de gemeenten Raalte en Olst-Wijhe nagedacht over de integratie van deze leerlingen in het reguliere onderwijs. Ook is een extra taalklas voor kinderen van statushouders gestart. Alle taalklassen zijn momenteel in de gemeente Raalte gevestigd, omdat in Wijhe onvoldoende lokalen in schoolgebouwen

beschikbaar waren. Er moeten daardoor meer kinderen vervoerd worden naar Raalte en dat heeft effect op de kosten van leerlingenvervoer.

Naast de aandacht voor goed onderwijs en integratie van (leerplichtige) kinderen van Oekraïense vluchtelingen en statushouders vraagt het taalonderwijs aan volwassenen extra aandacht. Het onvoldoende beheersen van de Nederlandse taal is vaak een belemmering om een betaalde baan te vinden. Naast het formele onderwijs (de inburgeringstrajecten) worden de mogelijkheden van het taalpunt in onze gemeente onderzocht om deze groep te begeleiden.

Nationaal Programma Onderwijs

Tijdens de Coronacrisis zijn kinderen voor een periode aangewezen geweest op thuisonderwijs. Dit heeft effect gehad op de ontwikkeling van kinderen. Het Rijk heeft voor de periode tot 2025 extra middelen beschikbaar gesteld aan school- en gemeentebesturen om extra te investeren in de ontwikkeling van kinderen. Voor onze gemeente gaat het om een totaal bedrag van ruim € 191.000. Samen met de gemeente Raalte, de schoolbesturen en andere samenwerkingspartners (o.a. kinderopvang, Centrum voor Jeugd en Gezin, jongerenwerk) is een plan opgesteld waarbij we in de periode 2022 t/m 2024 investeren in tijdige signalering, sociaal emotioneel welbevinden en het stimuleren van sociale vaardigheden.

Volwasseneducatie

In het 'Regioplan Laaggeletterdheid 2020-2024' staat de visie op de aanpak van laaggeletterdheid in de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord Veluwe beschreven. Onze lokale aanpak van Laaggeletterdheid staat beschreven in het 'Ambitiedocument Taalpunt Olst-Wijhe 2018-2021'. In 2023 actualiseren we dit ambitiedocument.

Onderwijshuisvesting

Project scholen voor morgen

De aanwezigheid van goed en modern onderwijs is van groot belang voor onze gemeente. We willen onze inwoners een aantrekkelijke woonomgeving bieden, waarin onze kinderen goed kunnen opgroeien. Daar horen kwalitatief sterke en gezonde onderwijsvoorzieningen bij. Door een dalend leerlingenaantal en verouderde schoolgebouwen met soms aanzienlijke leegstand staan de huidige onderwijsvoorzieningen onder druk. Om die reden hebben de beide schoolbesturen voor primair onderwijs in onze gemeente gezamenlijk scenario's beschreven die er voor moeten zorgen dat er voor de lange termijn kwalitatief goede, kansrijke, toekomstbestendige en betaalbare voorzieningen voor onderwijs en kinderopvang in onze gemeente voorhanden zijn. En wat uw raad betreft dient de nieuwe onderwijshuisvesting energieneutraal en veilig bereikbaar te zijn.

Uw raad heeft in 2020 besloten middelen beschikbaar te stellen voor het onderwijscluster Olst-Boskamp-den Nul, alsmede gekozen voor de locatie Averbergen Olst.

In 2021 is een start gemaakt met de benodigde ruimtelijke procedures (addendum structuurvisie, bestemmingsplan), opstellen van stedenbouwkundige kaders, ontwerpen van de herinrichting openbare ruimte en in afstemming met de schoolbesturen vastleggen van juridische en financiële afspraken over de bouw- en beheerfase. Net zoals in het voortraject wordt er over en weer intensief samengewerkt en afgestemd met de schoolbesturen. Het addendum op de Structuurvisie is in 2021 vastgesteld.

In 2022 is voor het kindcentrum Olst samen met Stichting Maatschappelijk Vastgoed, de gedelegeerd bouwheer namens alle partners Scholen voor Morgen, een voorlopig ontwerp gemaakt en een bestemmingsplanprocedure doorlopen. De volgende stap is dat het voorlopig ontwerp in 2023 wordt uitgewerkt tot een definitief ontwerp en dat dan ook de kavel bouwrijp wordt gemaakt en de bouw van het kindcentrum kan starten. Vanuit de omgeving wordt veel aandacht gevraagd voor een goede, veilige ontsluiting. Een belangrijk risico is de hoge inflatie: dat raakt ook de investering en de exploitatie van het kindcentrum. De partners Scholen voor Morgen zijn daarom druk doende om hiervoor financiële afspraken te maken. Ook uw raad zal hierbij betrokken worden in relatie tot het financiële kader.

In 2021 heeft uw raad ook een besluit genomen tot realisatie van het kindcentrum Wijhe op de SPOC locatie. De toekenning van de benodigde middelen via de Kadernota 2022-2025 voor de investering in het kindcentrum Wijhe is hiermee ook beklonken. In 2022 is de concept overeenkomst (concept huren als eigenaar) tussen de partijen getekend. Het ontwerpbestemmingsplan wordt in het laatste kwartaal van 2022 ter inzage gelegd (de verdere procedure wordt in 2023 afgerond)

In 2023 stellen gemeente en schoolbesturen de ruimtelijke uitgangspunten, programma van eisen en voorlopig ontwerp op voor de ontwikkeling van de locatie op het SPOC.

Wesepe

Met het bestuur van het Wapen van Wesepe was afgesproken dat er in 2021 geïnvesteerd ging worden in planmatig achterstallig onderhoud, energiebesparende maatregelen aan daken, gevel, vloeren en installaties. De verdere uitwerking van het planmatig achterstallig onderhoud, energiebesparende maatregelen etc. heeft in 2022 zijn beslag gekregen. Daarmee heeft het Wapen van Wesepe een upgradering van het gebouw gekregen wat de exploitatie aanzienlijk heeft verbeterd. In 2023 wordt er gezamenlijk met het bestuur van het Wapen van Wesepe gekeken in hoeverre maatregelen voor verduurzaming van het pand passen binnen de onderhoudsbegroting en kunnen worden uitgevoerd.

Welsum

Het schoolbestuur De Mare heeft het leegstandsprobleem opgelost door het onderwijs te huisvesten in dorpshuis De Bongerd. Gezamenlijk gebruik van het dorpshuis zorgt ervoor dat de exploitatie van de school sluitend wordt, de leegstandskosten niet meer op de exploitatie van De Mare rusten en daarnaast de exploitatie van het dorpshuis zelf verbeterd. De verbouwing van het dorpshuis en de school is in 2021 afgerond. Stichting De Mare is in het schooljaar 2021-2022 gestart in het dorpshuis. In het derde kwartaal van 2022 is er nog gewerkt aan een nieuw meerjarenonderhoudsprogramma en een ingebruiknemingsovereenkomst. Vooralsnog zijn er voor 2023 geen noemenswaardige activiteiten die uitgevoerd moeten worden.

SPORT

Sportstimulering

De maatschappelijke betekenis van sport en cultuur wordt onderkend. Sporten draagt bij aan een gezonde en creatieve levensstijl en helpt bij het leggen van sociale contacten. Sport en cultuur zorgen voor verbroedering, tolerantie en inspiratie. Stimulering van sport en cultuur is van groot belang, zeker voor jeugd. De combinatiefunctionarissen Sport en Cultuur leveren daar een belangrijke bijdrage aan. Ut Huus coördineert de inzet van deze combinatiefunctionarissen en voert het Lokale Sportakkoord uit. In het najaar van 2022 is een nieuwe rijksregeling gepubliceerd die naar verwachting verder inzet op sport- en cultuurstimulering. In deze regeling wordt nog nadrukkelijker de nadruk gelegd op het stimuleren van een gezonde leefstijl. Begin 2023 werken we deze nieuwe rijksregeling uit in een lokale aanpak en betrekken daarbij de ambities uit het bestuursakkoord.

KUNST EN CULTUUR

Binnenschoolse cultuureducatie primair onderwijs

Om de samenwerking op het gebied van cultuureducatie binnen Scholen voor Morgen verder te ontwikkelen en een plek te geven, heeft de gemeente Olst-Wijhe, samen met het basisonderwijs en de voorschoolse voorzieningen binnen Scholen voor Morgen, in 2021 wederom een subsidie aanvraag gedaan in het kader van 'Cultuur aan de basis 2021-2024'. Cultuureducatie wordt gezien als een verbindende factor om een brede ontwikkeling van kinderen in de kindcentra vorm te geven. Het ontwikkelen van een gezamenlijke visie, samenwerking en doorgaande lijn tussen verschillende scholen, kinderopvangorganisaties en andere partijen op cultuureducatiegebied is de belangrijkste doelstelling voor de komende periode. Mede hierdoor kunnen kinderen in Olst-Wijhe hun eigen talenten leren kennen en samen met anderen die talenten ontwikkelen en kennis maken met cultuur. In Olst-Wijhe voelen inwoners zich met elkaar en met hun culturele leefomgeving verbonden. Kindcentra spelen hierbij een belangrijke rol. We brengen vele leeftijden bij elkaar en onze gebouwen (maatschappelijk vastgoed en scholen) staan midden in de gemeenschap. Hierdoor zijn we een fundamenteel onderdeel van die gemeenschap. Het laten ervaren en beleven van de rijkdom van cultuur zien wij als belangrijke taak. Cultuur leert het kind om buiten het kader te zien, denken en handelen. Door cultuur te verweven in opvang en onderwijs wordt ons curriculum/ ontwikkelprogramma sterker en betekenisvoller. De kinderen ontdekken hun passies en talenten en zetten dit voort in hun vrije tijd. De kindcentra zijn hiermee samen met de culturele wereld van Olst-Wijhe en omgeving, een verleider, ontwikkelaar en aanjager. Zowel kind, jongere als ouder willen we onderdompelen in schoonheid, passie, creativiteit. Een basis in ieders ontwikkeling. Het gaat verder dan zomaar iets maken of meemaken: het zijn sleutelervaringen op weg naar een betekenisvol leven. Een spiegel waarin je jezelf en je talenten kunt ontdekken.

Waar willen we naar toe?

- Vanuit onze visie is er een doorgaande lijn cultuureducatie, zowel van 0-12 jaar van voorschool naar (vervolg-)onderwijs, als van 7 – 19 van school naar BSO en vrije tijd.
- Cultuureducatie wordt gezamenlijk gedragen, ieder vanuit zijn eigen expertise en functie:
- Cultuureducatie wordt gezamenlijk beleefd:
- Cultuureducatie vormgeven door middel van een heldere organisatie en financiën

Cultuurmakelaar

De wereld van nu vraagt om actieve samenwerking en dat vraagt op haar beurt om organiserend vermogen, een proactieve houding en betrokkenheid. Een cultuurmakelaar is daarbij een grote steun omdat deze de gemeente helpt bij het ontwikkelen van cultuurparticipatieprogramma's zodat inwoners kennis kunnen maken met cultuur en die kunnen beleven. Onze gemeente kent al enkele jaren een cultuurmakelaar die o.a. met provinciale subsidie kon worden ingezet. De provinciale subsidieregeling cultuurmakelaar wordt vervolgd voor de jaren 2023 en 2024.

Combinatiefunctionaris Cultuur

Ook in 2022 is de combinatiefunctionaris Cultuur actief. Deze combinatiefunctionaris richt zich met name op jongeren tot en met 18 jaar, zowel binnenschools als buitenschools (en de relatie tussen beiden). De coördinatie ligt bij Ut Huus. De nieuwe Brede Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC) van het Rijk stelt waarschijnlijk weer aanvullend middelen beschikbaar. Maar VWS heeft meer tijd nodig om met een definitieve regeling te komen.

Culturele foto

De culturele sector in Olst-Wijhe kampt met grote uitdagingen. Door de Coronacrisis konden er de afgelopen jaren geen of veel minder optredens en activiteiten georganiseerd worden. Dit leidde tot niet alleen tot minder inkomen voor de sector, ook hebben organisaties moeite om na corona vrijwilligers vast te houden en/of nieuwe vrijwilligers aan te trekken. Er is sprake van omvangrijke vergrijzing van het vrijwilligersbestand en het is lastig om mensen te vinden die bestuurlijk actief willen zijn. Dat is zorgelijk omdat vrijwilligers een belangrijke rol spelen binnen in de culturele organisaties in Olst-Wijhe. Hoewel de meeste verenigingen niet direct afhankelijk zijn van subsidies van de gemeente, kunnen de organisaties wel hulp gebruiken om de uitdagingen het hoofd te bieden. Gemeente Olst- Wijhe, Stichting Kunst en Cultuur Olst-Wijhe en ut Huus werken gezamenlijk aan de creatie van het project/proces 'Culturele foto Olst-Wijhe', waarbij de centrale vraag is: Welke culturele waarden, denk aan maatschappelijk, artistiek en economisch, zijn belangrijk voor Olst-Wijhe in de komende vijf jaar? Afhankelijk van de uitkomsten van deze 'Culturele foto Olst-Wijhe' maken we met de culturele organisaties een afspraak of er een actieplan in 2023 wordt opgesteld waarin helder wordt wie welke rol en verantwoordelijkheid daarin heeft.

Kunst en Cultuur Olst-Wijhe (KCOW)

KCOW ondersteunt enerzijds rijpe projectideeën met een subsidie voor de uitvoering, anderzijds wil KCOW, personen en/of organisaties helpen die een projectidee hebben om tot een projectplan te komen. Daarnaast speelt KCOW een rol in het zorg dragen voor de brede podiumprogrammering als onderdeel van een breed cultureel programma in Olst-Wijhe.

WELZIJN

Maatschappelijk vastgoed

Ut Huus

In juli 2022 is Ut Huus eigenaar geworden van sporthal De Lange Slag en het Holstohus. Wij hebben een lening verstrekt zodat Ut Huus deze panden kon aankopen. De herfinanciering van deze panden was een belangrijke oplossing voor de financiële druk in de exploitatie van Ut Huus. In 2023 worden nieuwe prestatieafspraken met ut Huus / Breed Welzijns Verband (BWV) gemaakt. De nieuwe Sociale Toekomstvisie zal hiervoor het kader zijn.

Bestuursopdracht maatschappelijk vastgoed

In augustus 2020 is besloten om een bestuursopdracht op te stellen voor het formuleren/actualiseren van het beleid t.a.v. beheer en exploitatie van het maatschappelijk vastgoed op lange termijn. Diverse ontwikkelingen vragen om nader onderzoek naar oplossingen om het beheer en exploitatie van ons maatschappelijk vastgoed toekomstbestendig te houden. De vraag van de samenleving verandert, de verwachtingen over de kwaliteit van het vastgoed nemen toe en dat heeft gevolgen voor

de manier waarop we beheer en exploitatie van ons maatschappelijk vastgoed organiseren. Ook constateren we dat de financiële druk op de grotere multifunctionele accommodaties groot is en deze is door de Coronacrisis alleen maar groter geworden. Bureau HEMM heeft in het eerste kwartaal van 2021 de notitie Maatschappelijk Vastgoed opgeleverd. Deze notitie doet een aantal aanbevelingen. Dit wordt verder uitgewerkt in samenhang met de bestuursopdracht Heroriëntatie voorliggend veld, omdat keuzes daar gevolgen kunnen hebben voor de exploitatie van het maatschappelijk vastgoed. In juli 2022 is Ut Huus eigenaar geworden van Sporthal de Lange Slag en het Holstohuis. In 2023 wordt nader onderzocht of het mogelijk is om eigendomsoverdracht van het infocentrum van Salland Wonen aan Staatsbosbeheer te realiseren.

Leefbaarheid

De leefbaarheid in kernen en buurtschappen is van groot belang voor het welbevinden van de inwoners. Wij vinden het belangrijk dat inwoners zich verantwoordelijk voelen voor de directe woonomgeving en het welbevinden. Daarbij ondersteunen en faciliteren wij initiatieven van onderop. In het bestuursakkoord hebben we afgesproken dat we willen gaan werken met dorpsplannen. Hoe dit er uit gaat zien, willen we in 2023 onderzoeken.

Inclusieve gemeente

Het VN-verdrag voor mensen met een beperking is ondertekend. Dit VN verdrag verplicht Nederland er voor te zorgen dat mensen met een beperking gelijkwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen. In het programma Transformatie Sociaal Domein is dit als één van de deelprojecten opgenomen.

Inclusie houdt in dat elk individu als volwaardig wordt geaccepteerd en dat de omgeving zó is ingericht dat hij of zij volwaardig kan deelnemen aan de maatschappij.

Aan de hand van de in 2021 vastgestelde lokale inclusie agenda zijn door de werkgroep Inclusie (onderdeel van de Adviesraad Samenleving) in 2022 activiteiten ontplooit waarmee de toegankelijkheid van voorzieningen en het er bij horen van iedereen bevorderd wordt. De ambitie is om dit in 2023 verder voort te zetten.

Versterking voorliggend veld

In 2022 is de bestuursopdracht heroriëntatie voorliggend veld uitgevoerd. Daarmee is invulling gegeven aan de taakstelling uit de heroverweging, maar ook een mooie basis gelegd voor de toekomst. In 2023 werken we verder aan de doelstelling om een integraal werkende sociale basis te realiseren. We geven samen met de organisaties verder vorm aan het uitgangspunt om te werken "als 1 organisatie" en benutten kansrijke pilots om te onderzoeken op welke wijze we het voorveld kunnen versterken en de geïndiceerde maatwerkvoorzieningen kunnen verminderen. De invoering van een (budgettair neutraal) revolverend innovatiefonds sociaal domein kan hierbij wellicht een helpend instrument zijn.

Overige activiteiten 2022

- Aanpassing Algemene Subsidieverordening Gemeente Olst-Wijhe (onderdeel van 'Herziening subsidiebeleid' die is uitgesteld naar 2023 als onderdeel van de 'Bestuursopdracht Voorliggend veld').
- Opstellen Beleidsregels Subsidieverstrekking 2024.

WERK EN INKOMENSONDERSTEUNING

Inburgering

De ingangsdatum van de nieuwe Wet inburgering was 1 januari 2022. Het beleidskader van de nieuwe Wet inburgering is eind 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Met de nieuwe Wet inburgering krijgt de gemeente (weer) een belangrijke rol in de regie op inburgering. De regierol van gemeenten behelst de regie over de uitvoering van de inburgering: om substantiële verbeteringen te kunnen bereiken is ervoor gekozen om het inburgeringsbeleid niet te decentraliseren. Het nieuwe inburgeringsstelsel beoogt, nadrukkelijk samen met andere wetgeving binnen het sociaal domein, in het bijzonder de Participatiewet, een bijdrage te leveren aan het maatschappelijke doel van inburgering: alle inburgeringsplichtigen doen snel en volwaardig mee in de Nederlandse maatschappij, liefst via betaald werk. Dit doel vertaalt zich in een specifiek beleidsdoel voor het nieuwe inburgeringsstelsel: inburgeringsplichtigen bereiken het voor hen hoogst haalbare taalniveau (liefst niveau B1) en kennis van de Nederlandse maatschappij, in combinatie met gerichte inspanningen op participeren naar vermogen vanaf de start van het inburgeringstraject.

In het nieuwe inburgeringsstelsel voeren gemeenten de regie op de uitvoering van de inburgering, inburgeringsplichtigen blijven zelf verantwoordelijk voor het voldoen aan de inburgeringsplicht. Dit betekent dat gemeenten een centrale rol krijgen in de brede intake, de begeleiding van inburgeringsplichtigen en zorgen voor cursusaanbod, maar dat de inburgeringsplichtige zelf verantwoordelijk blijft voor het behalen van het inburgeringsexamen.

Met de gemeenteraad is afgesproken dat er evaluatie plaatsvindt van het eerste uitvoeringsjaar van de nieuwe Wet inburgering. Deze evaluatie zal in het eerst kwartaal van 2023 worden opgeleverd en daarin zal ook worden ingegaan op de gevolgen van de versnelde realisatie van de taakstelling van statushouders in 2022.

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen

Vanaf 2017 is dit beleidsplan van kracht. Vanwege andere prioriteiten is besloten tot een wat langere looptijd. De evaluatie van het beleidsplan is uitgevoerd in het najaar van 2021. In verband met het opstellen van de sociale toekomstvisie 2.0 in 2023 zal het schrijven van het nieuwe beleidsplan tevens worden uitgesteld naar 2023.

Inkoop WMO-maatwerkvoorzieningen

De ondersteuning bij een schoon huis (huishoudelijke ondersteuning) is in 2022 binnen de raamovereenkomst, die we samen met de gemeente Deventer hebben, uitgevoerd. Medio 2022 is er een aanbestedingsprocedure gestart betreffende de huishoudelijke ondersteuning. Het nieuwe contract gaat in per 1 januari 2023.

Per 1 januari 2021 was er sprake van nieuwe raamovereenkomsten met een beperkter aantal zorgaanbieders als het gaat om individuele ondersteuning, ondersteuning in groepsverband en respijtopvang. De inkoop van die voorzieningen is samen met de gemeente Raalte tot stand gekomen. Deze contracten zijn ongewijzigd voor 2023.

Mantelzorgondersteuning

De komende jaren zullen er verhoudingsgewijs meer mensen met dementie, niet aangeboren hersenletsel of andere vormen van verwardheid deel uit maken van onze samenleving. De meeste hulp aan mensen met bijv. dementie wordt gegeven vanuit informele zorg, vooral door mantelzorgers. De bestaande vorm van mantelzorgondersteuning lijkt nog altijd aan te sluiten bij de behoefte. Naast deze vorm van ondersteuning aan volwassen mantelzorgers hebben ook jonge mantelzorgers behoefte aan ondersteuning. Die ondersteuning is nodig omdat het voor jonge mantelzorgers vaak topsport is om het vol te houden (leren/studeren en de zorgen in of de situatie thuis).

Vrijwilligerswerving en ondersteuning

Vrijwilligers zijn hard nodig om de informele ondersteuning in onze samenleving vorm te kunnen blijven geven. Werving is één ding, maar vervolgens is het van belang dat iemand een passende bijdrage kan leveren. Niet alleen professionals hebben te maken met een verzwaring van de problemen. Dat geldt ook voor vrijwilligers, waardoor het nodig is dat zij daar in ondersteund en begeleid worden.

Dag!enDoen!

Deze app biedt aan inwoners de mogelijkheid om, als zij daar niet zelf toe in staat zijn, vervoer te krijgen naar een activiteit en weer naar huis. Daarnaast kunnen ze op een eenvoudige manier bijv. beeldbellen. Het doel is om eenzaamheid tegen te gaan en hen naar activiteiten te brengen die bij hen passen. Door Corona was/is het niet goed mogelijk om ergens naar te gaan. In eerste instantie zijn de activiteiten gericht geweest op oudere inwoners, maar ook onder jongeren en inwoners met een beperking is er sprake van eenzaamheid. De doelgroep wordt daarom uitgebreid. Tevens zal vanaf 1 januari 2023 niet langer het label Dag!enDoen! worden gebruikt maar zal op een andere manier de activiteiten onder de aandacht worden gebracht bij de inwoners.

Beleidskader sociaal domein / sociale toekomstvisie 2.0

Wij gaan in 2023 aan de slag met het ontwikkelen van een nieuw beleidskader sociaal domein. Bij de afronding van het transformatieprogramma sociaal domein was een van de aanbevelingen het opstellen van een sociale toekomstvisie 2.0, Ook de raads werkgroep ontwikkelagenda sturing sociaal domein had in haar eindrapportage aangegeven graag toe te willen werken naar één beleidskader voor het brede sociale domein. De werkgroep gaf daarbij aan niet te willen redeneren vanuit huidige wet- en regelgeving maar vanuit de leefwereld van onze inwoners. Het opstellen van een integraal beleidskader sociaal domein past in de transformatiegedachte en in onze gevolgde werkwijze binnen het programma: beleid volgt uitvoering. Beleid moet integraal werken en werken volgens de bedoeling faciliteren en ondersteunen.

De Eindrapportage bestuursopdracht voorliggend veld heeft in 2022 al enkele bouwstenen voor een nieuwe sociale toekomstvisie aangeleverd, in de vorm van kompaslijnen voor de toekomst. Uitgangspunt is een gemeenschapsvisie, dit stelt eisen aan het te kiezen proces. Na vaststelling van de sociale toekomstvisie (gepland eind 2023) ontstaat er een actueel kader sociaal domein, op basis waarvan nieuwe (maatschappelijk)e resultaatafspraken met de organisaties kunnen worden gemaakt.

Onderzoeken sociaal domein

Ons bestaande cliëntervaringsonderzoek is vaak specifiek gericht op een van de domeinen (zoals Wmo en jeugdhulp). We stemmen in 2023 “sociaal domein breed” af welke onderzoeksvragen er leven en welke bestaande onderzoeksgegevens hiervoor al beschikbaar zijn (zoals de resultaten van het GGD vierjaarlijks onderzoek en de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl). Vervolgens bepalen we welke aanvullende aspecten we eventueel nog gemeten willen hebben en laten hiervoor onderzoek uitvoeren. De Adviesraad Samenleving denkt hierin met ons mee.

Één tegen Eenzaamheid

Het thema eenzaamheid (preventie en bestrijding) kwam in verschillende transformatieprojecten de afgelopen jaren aan de orde, maar het is niet eenvoudig om een zo brede problematiek integraal te benaderen met alle betrokkenen. Daarom hebben we ons aangesloten bij het landelijke VWS-programma Eén tegen Eenzaamheid (EtE). Dit kan een waardevolle “kapstok” zijn. Er zijn al veel mooie initiatieven binnen onze gemeente. We hebben nu vooral behoefte aan een vervolgstap met (nog meer) verbinding ertussen. We werken in 2023 verder met de betrokken partijen aan dit thema, via een concrete uitvoeringsagenda met prioriteiten, taken en rollen.

Maatschappelijk herstel en nazorg corona

In 2021 stelde uw raad de notitie Maatschappelijk herstel en nazorg na corona vast. Daarin zijn aanbevelingen gedaan van wat zoal nodig is om nadelige maatschappelijke en economische effecten enigszins te beperken. De aanbevelingen zijn waar mogelijk voorzien van een financiële raming en opgenomen in de Kadernota 2022-2025. Uitvoering vindt plaats in de jaren 2022 en 2023.

Welzorgsum

We zijn betrokken bij een burgerinitiatief van Plaatselijk belang Welsum en de werkgroep Welzorgsum. Er ligt een ‘Businessplan Welzorgsum 2019’, waarin één zorg- en welzijnsconcept voor Welsum, een Welsumse zorgcoöperatie en één zorgbudget voor Welsum worden uitgewerkt. Er is inmiddels een concreet plan in voorbereiding om op de vrijgekomen schoollocatie een woonzorgproject in Welsum te realiseren, zodat oudere inwoners langer in hun dorp kunnen blijven wonen. Deze bouwontwikkeling heeft voor Plaatselijk Belang en de werkgroep prioriteit en vorig jaar al hun aandacht geëist.

De twee andere onderdelen (een Welsumse zorgcoöperatie en één zorgbudget voor Welsum) worden in 2023 verder uitgewerkt. Daarbij wordt ook een beroep op ons gedaan vanuit onze rol en verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van onze inwoners (Wmo, welzijn en Participatiewet). We gaan in 2023 in gesprek met de werkgroep Welzorgsum over de verdere uitwerking en de financiering van het inhoudelijke concept zoals beschreven in het businessplan. Het zal overigens gelet op de schaalgrootte Welsum naar verwachting slechts om een beperkt aantal inwoners met een relevante zorg- of ondersteuningsvraag gaan.

Samenwerking Eno en Salland United

In 2020 is in regionaal verband samen met zorgkantoor Eno en Salland United een Regiovisie Midden-IJssel opgesteld, met een gezamenlijke visie op de toekomst van zorg en ondersteuning in onze regio op basis van data, praktijkervaring en ambities. In 2023 wordt verder samengewerkt aan de concrete uitvoering, aan de hand van concrete werkplannen per ambitie en een samenwerkingsagenda voor

de samenwerking tussen de vier gemeenten en Eno. Voor onze gemeente zijn met name de pijlers Preventie, Juiste zorg op de juiste plek en Ouderen van belang. Overleggen over deze concretisering vinden zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau plaats. Gelet op de positieve ervaringen van de afgelopen twee jaren willen we vanaf 2023 ook financieel de gevraagde bijdrage leveren aan de netwerkorganisatie Salland United.

JEUGD

Een aanbod voor alle peuters

Om alle peuters de mogelijkheid te geven om naar een voorschoolse voorziening te gaan hebben het Ministerie van SZW en de VNG bestuurlijke afspraken gemaakt. Dit vanuit de overtuiging dat goede kinderopvang bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen en aan een goede start op de basisschool. Samen met betrokken kindercentra en de GGD (JGZ) werken we via een actief (communicatie)plan aan een groter bereik van alle peuters. De decentralisatie-uitkering die wij ontvangen zetten wij vooral in om ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag tegemoet te komen. Daarnaast zetten wij in op het aanbod van cursussen positief opvoeden voor peuters, waarbij het belang van peuterwerk benadrukt wordt.

Doorontwikkeling opgaven transformatie jeugdhulp, zowel lokaal als regionaal

Lokaal: integraal beleidsplan jeugd

In 2023 wordt verder uitvoering gegeven aan het Integrale jeugdplan. Vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid blijven we het gewone leven versterken.

Belangrijke thema's in het plan zijn:

- De verbinding jeugd(hulp) en onderwijs de scholenclustering biedt kansen om deze verbinding te optimaliseren. Dit draagt bij aan een integrale aanpak rondom het kind en het gezin.
- Het jonge kind: Kansrijke start: versterken van een alliantie met alle partners rondom kinderen en gezinnen in de eerste 1000 dagen.

Door Corona is gebleken dat kinderen op school achterstanden hebben opgelopen. Hiervoor is het Nationaal Programma Onderwijs in het leven geroepen. Samen met het onderwijs en de gemeenten Raalte en Olst-Wijhe is een plan opgesteld dat zich richt op zowel de leerachterstanden als de sociale ontwikkeling van kinderen. Dit plan hangt samen met de onderwerpen die ook in het integrale jeugdplan zijn omschreven en legt verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp en nadruk op het jonge kind. NPO middelen zijn tijdelijke middelen maar worden voornamelijk ingezet om professionals toe te rusten om zowel op korte termijn als op langere termijn kinderen te ondersteunen. Ook binnen het onderwijs wordt het gedachtegoed van positieve gezondheid geïntroduceerd medewerkers worden hierin geschoold.

In 2023 zullen de acties uit de heroverwegingsmaatregelen met betrekking tot jeugd worden vervolgd en geëvalueerd. Dit zijn:

- Inzet Ambulant jeugdhulpverlener
- Inzet van een juridisch kwaliteitsmedewerker
- Inzet van een monitor
- In dienst hebben van een Praktijk Ondersteuner Huisartsen Jeugd.

De effecten van de inzet van deze maatregelen zullen worden gemonitord.

Regionaal:

Doorontwikkeling inkoopmodel

Al geruime tijd is er gewerkt aan een nieuw inkoopmodel. Het betreft een doorontwikkeling van het bestaande model en zal ingaan op 1 januari 2023.

Transformatie agenda

Het regionale transformatieplan is in juli 2022 geëindigd. De resterende middelen op deze onderwerpen worden in 2022 besteed. Alle thema's zijn vanaf 2023 geborgd in de werkzaamheden van het RSJ en/of lokaal. Het gaat om de voortzetting van de volgende thema's;

- Ambulantisering van de jeugdhulp
- Verbinding jeugd(hulp) Onderwijs
- Transformatie Gedwongen kader

Landelijk

Hervormingsagenda 2022-2028

Gemeenten, Rijk, zorgaanbieders, zorgprofessionals en cliëntenorganisaties werken samen om de hulpverlening te verbeteren en het huidige jeugdstelsel beheersbaarder te maken. De Hervormingsagenda Jeugd heeft 2 doelen, die nadrukkelijk aan elkaar zijn gekoppeld:

1. Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.
2. Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

De uitkomsten kunnen effect hebben op het regionale en lokale beleid. Wat dit voor ons gaat betekenen, wordt naar verwachting in 2023 steeds duidelijker.

VOLKSGEZONDHEID

In 2018 is een nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid opgesteld die op 4 februari 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld. Daarbij zijn de landelijke uitgangspunten gevolgd en lokale speerpunten geformuleerd. In deze nota zijn voor de komende jaren vijf speerpunten geformuleerd. Drie speerpunten werden “meegenomen” uit de achter ons liggende (beleids)periode, omdat zij onverminderd belangrijk zijn: Afname overgewicht (focus op jeugd), een goede psychische gezondheid en het terugdringen van problematisch alcoholgebruik (focus op jeugd). De nieuwe speerpunten zijn: Een gezonde fysieke leefomgeving en het verkleinen sociaal economische gezondheidsverschillen. Binnen de gemeente wordt de verbinding gezocht met aanpalende beleidsterreinen, zoals met de nieuwe Omgevingswet. Het onderwerp volksgezondheid wordt daarin een belangrijk onderwerp en dit sluit dus aan bij het speerpunt een gezonde fysieke leefomgeving. In 2023 actualiseren we onze nota lokaal gezondheidsbeleid. De nieuwe rijksregelingen die gericht zijn op het stimuleren van een gezonde leefstijl en de ambities uit het bestuursakkoord nemen we hierin mee.

VERBONDEN PARTIJEN

Het regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ)

Het regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ) is een samenwerkingsverband van 11 gemeenten in Overijssel. Het bestuur van het RSJ bestaat uit de wethouders van de elf gemeenten.

Het RSJ voert voor 11 gemeenten een aantal bedrijfsvoeringstaken uit die verbonden zijn aan de inkoop en contractmanagement en monitoring van de verstrekte jeugdhulp.

Daarnaast voert het RSJ beleidsvoorbereidende taken uit voor regionale thema's. Over het algemeen is dit door middel van het uitvoeren en begeleiden van projecten. Ook de regionale transformatiegelden zijn ondergebracht bij het RSJ.

In 2020 is er door de rijksoverheid de norm voor werkgeverschap vastgesteld. Hierin wordt het bestaansrecht van de verschillende jeugdhulpregio's ook duidelijker geformaliseerd. Als gemeenten hebben we de opdracht gekregen samen te werken en dit te doen vanuit een duidelijk afgesproken rechtsvorm en visie.

In 2021 is de regionale visie op jeugdhulp vastgesteld door alle gemeenteraden. In 2022 zal dit concreet gevolg krijgen door middel van een jaaragenda. In 2022 zal het inkopen van jeugdhulp d.m.v. een doorontwikkeld model en het trainen van jeugdprofessionals in GG-ZZ (Positieve gezondheid).

GGD IJsselland

Onze gemeente maakt deel uit van de GGD IJsselland. Volgens de Wet publieke gezondheid hebben gemeenten de taak een GGD in stand te houden voor de uitvoering van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Dit is o.m. gericht op het bevorderen van de algemene gezondheid en het voorkomen van ziekten bij risicogroepen. Een belangrijke rol van de GGD is daarnaast monitoring en signalering.

KonnecteD (voorheen Sallcon)

Wij zijn samen met de gemeente Deventer aandeelhouder van KonnecteD (voorheen Sallcon).

KonnecteD is onder andere verantwoordelijk voor de uitvoering van de taken en verplichtingen, voortkomend uit de Wet sociale werkvoorziening. Daarnaast maken wij gebruik van de kennis en kunde van KonnecteD om de doelstellingen van de Participatiewet te kunnen realiseren.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Samenleving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	4.026	3.889	4.062	3.976	4.049	4.055
Lasten	-10.447	-26.228	-25.249	-24.738	-24.783	-24.544
Saldo van baten en lasten	6.421	22.339	21.187	20.763	20.734	20.489
Onttrekking reserves	0	1.247	251	139	210	156
Toevoeging reserves	0	-183	-183	-183	-183	-183
Resultaat	6.421	21.275	21.119	20.806	20.707	20.515

Begroting 2023

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 21,187 miljoen nadelig. De totale lasten zijn geraamd op € 25,249 miljoen en de totale baten op € 4,062 miljoen.

De storting in reserves is geraamd op € 0,183 miljoen, de onttrekking aan reserves op € 0,251 miljoen. Het resultaat is € 21,119 miljoen nadelig.

Toelichting meerjarenbegroting

Het meerjarig verloop in de lasten is onder andere het gevolg van de jaarlijkse mutaties in de kapitaallasten en in de onderhoudskosten van de verschillende gebouwen met dekking uit de reserves voor onderhoud gebouwen. Ook is er vooral in 2022 nog budget geraamd voor uitgaven in verband met corona.

Voor onderwijs huisvesting zijn de lasten voor de nieuwbouw van zowel het cluster Olst als het cluster Wijhe oplopend in de begroting verwerkt. Voor Wijhe is het budget verlaagd voor de investering in het kunstgrasveld bij Wijhe '92. Het budget voor leerlingenvervoer is fors toegenomen door hoge indexering maar vooral ook door groei van het aantal te vervoeren leerlingen. De geormerkte middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs zijn tot en met juli 2023 verwerkt in de begroting. Voor de WSW neemt het budget jaarlijks af als gevolg van de afnemende doelgroep, terwijl het budget voor re-integratie toeneemt omdat de doelgroep daarvoor steeds groter wordt.

In de algemene uitkering is vanaf 2025 door het rijk rekening gehouden met een verlaging van de Wmo zorgkosten voor huishoudelijke hulp. De verlaging van de algemene uitkering is voorlopig gecompenseerd door het ramen van een hogere eigen bijdrage, in afwachting van de maatregelen die het rijk gaat treffen met betrekking tot het abonnementstarief. Het kabinet stelt vanaf 2021 oplopend middelen beschikbaar via de algemene uitkering voor de uitvoering van de wet inburgering. De budgetten voor inburgering zijn hierop aangepast.

Het verschil tussen de begroting 2023 en 2022 wordt hierna verklaard per taakveld.

Bedragen x € 1.000

Thema s en taakvelden	Begroting 2022	Begroting 2023	Vershil
Onderwijs			
Openbaar basisonderwijs	-115	-90	25
Onderwijshuisvesting	-746	-723	23
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-909	-1.016	-107
Sport			
Sportbeleid en activering	-214	-241	-26
Sportaccommodaties	-1.298	-1.327	-29
Kunst en Cultuur			
Cultuurpresentatie, -productie, -partici	-314	-161	152
Musea	-200	-78	121
Media	-408	-425	-17
Welzijn			
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.338	-2.051	288
Werk en Inkomensondersteuning			
Inkomensregelingen	-2.195	-1.532	664
Begeleide participatie	-2.097	-2.021	76
Arbeidsparticipatie	-591	-571	20
Maatschappelijke ondersteuning			
Wijkteams	-315	-174	140
Maatwerkvoorziening (WMO)	-821	-741	80
Maatwerkdienstverlening 18+	-3.912	-3.974	-61
Geëscaleerde zorg 18+	-50	0	50

Jeugd			
Maatwerkdienstverlening 18- Geëscaleerde zorg 18-	-5.055 -85	-5.247 -87	-192 -2
Volksgesondheid			
Volksgesondheid	-677	-729	-52
Reserves	1.064	68	-996
Resultaat	21.275	21.119	156

ONDERWIJS

Openbaar basisonderwijs

De algemene lasten en baten voor het openbaar basisonderwijs hebben vooral betrekking op de exploitatie van de gymlokalen en het gymnastiekonderwijs. De lasten en baten zijn structureel en aangepast door indexering en de onderhoudskosten zijn geactualiseerd. Het gym- en zwemvervoer is vanaf het schooljaar 2022-2023 vervallen.

Onderwijshuisvesting

In de begroting voor onderwijshuisvesting wordt rekening gehouden met toegekende budgetten voor de nieuw te bouwen kindcentra in Olst en in Wijhe . Voor Wijhe is het budget verlaagd ter dekking van een deel van de kapitaallasten van de investering in het kunstgrasveld voor Wijhe '92. In het budget was rekening gehouden met de aanleg van een hybride veld als compensatie voor functieverlies van de bestaande velden van Wijhe '92. De voormalige schoollocaties vallen nu onder taakveld Beheer overige gebouwen en gronden in programma 1. Hiervoor is een deel van de budgetten overgeheveld.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De lasten en baten voor leerlingenvervoer, onderwijsbegeleiding, peuterwerk, voor- en vroegtijdse educatie, uitvoering leerplicht en lokaal beleid voortgezet onderwijs worden in dit taakveld verantwoord.

Het budget voor leerlingenvervoer is geïndexeerd en bijgesteld op basis van de realisatie voor het schooljaar 2021-2022 en de verwachte aantallen voor het schooljaar 2022-2023.

Voor voor- en vroegtijdse educatie (VVE) is de rijksbijdrage voor onze gemeente hoger geraamd op basis van de voorlopige beschikking.

Gemeenten en scholen krijgen voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023, geormerkte middelen van het rijk uit het Nationaal programma onderwijs om risico's op onderwijsachterstanden bij kinderen tegen te gaan.

SPORT

Sportbeleid en activering

In 2023 is een nadeel te zien door de tijdelijk inzet van een junior medewerker op dit taakveld in 2022.

Sportaccommodaties

Op dit taakveld is een nadeel te zien ten opzichte van 2022. Bij het zwembad de Welters is er een nadeel vanwege groot onderhoud in 2023. Bij de sportparken zijn er vooral hogere kosten vanwege de investering in een kunstgrasveld bij Wijhe '92. Er is wel een daling in onderhoudskosten bij sporthal de Hooiberg, doordat in 2022 meer onderhoud wordt uitgevoerd. Ook is er een daling te zien in de verwachte kosten vanwege een stelpost van € 10.000 voor onverwachte kosten bij het zwembad in 2022. Daarnaast is er een daling van de kosten, omdat werkzaamheden door Ut Huus zijn komen te vervallen in het kader van het strategisch plan Ut Huus.

KUNST EN CULTUUR

Cultuur

Op dit taakveld ontstaat een voordeel in vergelijking met 2022 door een incidenteel budget vanwege coronasteun voor cultuur in 2022. De verwachte baten dalen vanwege het opzeggen van de huur door Ut Huus van de multifunctionele ruimte in de Capellenborg. Tegelijkertijd wordt een subsidie van Ut Huus overgeheveld naar het thema Welzijn, waardoor de kosten hier vervallen.

Musea

Bij het taakveld musea dalen de lasten in 2023. Dit valt te verklaren door het vervallen van de incidentele middelen die beschikbaar waren in 2022 voor de Cultuurhistorische waardenkaart. De periodieke onderhoudslasten voor de kerktorens zijn ook lager in 2023 dan in 2022 door een piek in gepland onderhoud in 2022.

Media

Er is een stijging in de verwachte kosten te zien vanwege een onderzoek naar de huisvesting van de bibliotheek dat in 2023 wordt uitgevoerd.

WELZIJN

Samenkracht en burgerparticipatie

Onder het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie zijn de budgetten voor maatschappelijk werk, collectief vervoer, welzijnsaccommodaties, Kulturhusconcept, dorpsontwikkelplannen, sociaal cultureel werk, kinderopvang, mantelzorg en budgetten binnen het sociaal domein voor bijkomende activiteiten jeugd, Wmo begeleiding, Wmo huishoudelijke hulp en toegang verantwoord.

In 2022 zijn incidentele budgetten geraamd via de resultaatbestemming 2021 uit het restant budget corona compensatiebudgetten en onder andere voor inburgering statushouders, met dekking uit reserves. Naast de indexering van de verschillende budgetten in 2023 worden vanaf 2023 de effecten van de heroverweging zichtbaar.

Er is in 2023 een daling van de kosten voor Ut Huus ten opzichte van 2022. Dit komt vooral door incidenteel hogere kosten voor Ut Huus in 2022 in verband met de financiële situatie die in 2023 vervallen. Hier staat tegenover dat er een subsidie vanuit het thema Kunst en Cultuur overgeheveld is naar dit thema.

Bij het zalencentrum in Wesepe is er in 2023 sprake van lagere kosten dan in 2022, door groot onderhoud in 2022. Door de upgrade van het zalencentrum stijgen de kosten vanwege extra kapitaallasten.

WERK EN INKOMENSONDERSTEUNING

Inkomensregelingen

Voor de uitkeringen is voor de raming rekening gehouden met de realisatie tot en met juni 2022. Op basis van de voorlopig nadere beschikking van het BUIG-budget, de rijksbijdrage voor uitkeringen, valt dit waarschijnlijk budgettair neutraal uit. Een eventuele groei van het aantal uitkeringen voor zelfstandigen als gevolg van Covid-19 is niet in de begroting meegenomen. Op basis van de huidige cijfers is dit nog niet te voorzien en is ook onduidelijk of het rijk een eventuele groei zal compenseren. Voor 2023 is op basis van deze aannames de rijksbijdrage toereikend voor de verwachte uitkeringslasten. Bij de Heroverwegingsoperatie is de raming van het eigen risico komen te vervallen. Een risico wat nu in de risicoparagraaf wordt meegenomen.

Het budget voor minimabeleid is in 2022 verhoogd door de energietoeslag die grotendeels door het rijk wordt gecompenseerd via de algemene uitkering en aanvullend wordt gedekt uit de resterende corona-middelen via de reserve Nader te bestemmen. Voor minimabeleid is in 2023 het bestaande budget gehandhaafd, met ingang van 2024 is het budget verlaagd conform de heroverwegingsmaatregel.

Begeleide participatie

Onder begeleide participatie worden de lasten van de uitvoering van de voormalige Wsw-regeling verantwoord. Het voor dit onderdeel beschikbare budget wordt aan KonnecteD overgedragen voor de uitvoering. Het beschikbare budget is geïndexeerd maar neemt in de loop van de jaren af door een afnemende doelgroep. Vanaf 2020 is rekening gehouden met een korting op dit budget (Kadernota 2020-2023).

Arbeidsparticipatie

Het budget voor re-integratie is in 2022 aangevuld met corona compensatie-bedragen van het rijk. De re-integratie activiteiten nemen jaarlijks toe als gevolg van een toename van de doelgroep (voormalig Wsw, Wajong en statushouders). De toename van de rijksbijdrage via de algemene uitkering is daarom toegevoegd aan het budget.

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Algemeen

Het rijk heeft met ingang van 2023 de taakvelden voor het sociaal domein uitgebreid om de ontwikkelingen meer in detail te kunnen volgen. Voor Maatschappelijke ondersteuning worden de bestaande taakvelden uitgebreid naar acht taakvelden, van de begroting hierop aangepast. Ook zijn andere taakvelden van naam en/of inhoud Gewijzigd. Op een later moment wordt de inrichting.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (vm wijkteams)

De kosten voor onder andere preventie, voorlichting en advisering Wmo en jeugd zijn hier onder verantwoord.

Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het kabinet voorstellen gedaan om de dienstverlening vanuit de overheid fundamenteel te verbeteren. Het kabinet stelt onder andere voor om de uitvoeringscapaciteit bij de overheid te versterken en extra ondersteuning te bieden aan mensen in kwetsbare posities. Dit is een gezamenlijke opdracht voor het rijk, de uitvoeringsorganisaties en de medeoverheden. De extra middelen zijn vanaf 2022 in de begroting verwerkt en worden op basis van een plan van aanpak de komende jaren ingezet. De middelen voor 2021 zijn via de resultaatbestemming 2021 overgeheveld naar 2022 en worden gedekt uit reserves.

Maatschappelijke voorzieningen (Wmo)

In 2022 is een budget opgenomen voor woningaanpassing van een Covid-19 patiënt. Dit wordt gedekt via reserves uit de restant corona compensatiebudgetten. De kosten voor woon- en leefvoorzieningen voor 2023 zijn geïndexeerd.

Maatwerkdienstverlening 18+

De kosten Wmo begeleiding en Wmo huishoudelijke verzorging voor 2023 geïndexeerd. Via de algemene uitkering is vanaf 2025 een korting toegepast op het budget voor Wmo huishoudelijke verzorging, vooruitlopend op de aanpassing door het rijk van het abonnementstarief. In de begroting is dit voorlopig geneutraliseerd door het verhogen van de eigen bijdrage. De realisatie tot en met juni 2022 geeft geen aanleiding om de budgetten verder aan te passen. Dit geeft nog geen garantie omdat we de afgelopen jaren wel een toenemende vraag hebben gezien.

JEUGD

Algemeen

Het rijk heeft met ingang van 2023 de taakvelden voor het sociaal domein uitgebreid om de ontwikkelingen meer in detail te kunnen volgen. Voor jeugdhulp geldt dit met name ook om de effecten van de hervormingsagenda jeugd in beeld te brengen. Voor Jeugdhulp worden de 2 bestaande taakvelden uitgebreid naar 12 taakvelden. Op een later moment wordt de inrichting van de begroting hierop aangepast.

Maatwerkdienstverlening 18-

In de begroting 2022 zijn incidentele budgetten via de resultaatbestemming 2021 opgenomen, onder andere de resterende corona compensatiebudgetten, die gedekt worden via reserves. De kosten voor jeugdhulp zijn in de begroting 2023-2026 geactualiseerd op basis van ontwikkelingen in aanbesteding en invoering woonplaatsbeginsel in 2022 en daarnaast geïndexeerd, zoals in de Kadernota 2023-2026 is opgenomen. Vanaf 2023 zijn in de regio IJsselland nieuwe contracten met de jeugdhulpaanbieders afgesloten. We willen werken met reële tarieven en dit heeft een prijsstijging tot gevolg. Dit leidt bij gelijkblijvende productie tot een verwachte stijging in de kosten van 0,8% voor onze gemeente en is opgenomen in kadernota. Ook de jeugdbescherming/jeugdreclassering wordt regionaal opnieuw ingekocht. Wat hiervan de financiële gevolgen zijn is nog niet bekend. Het is reëel om aan te nemen dat ook hier een kostenstijging volgt. De prognose wordt eind 2022 verwacht. De realisatie tot en met juni 2022 geeft geen aanleiding om de budgetten op dit moment verder aan te passen. Dit is echter geen garantie voor de toekomst omdat de realisatie als gevolg van incidentele hulpvragen nadelig kan uitvallen.

Geëscaleerde zorg 18-

Het betreft de kosten voor crisisopvang jeugd.

VOLKSGEZONDHEID

Volksgezondheid

De bijdragen aan de GGD zijn geïndexeerd voor 2023 op basis van de door de GGD gehanteerde maatstaven en vastgestelde begroting. Het betreft bijdragen voor zowel de jeugdgezondheidszorg, de volksgezondheid algemeen en de overige gezondheidszorg. Vanaf 2023 zijn ook de extra kosten van de GGD verwerkt voor investering in de basis, toekomstbestendige bedrijfsvoering en regionale aanpak suicidepreventie, zoals opgenomen in de Kadernota 2023-2026.

In 2022 is het restant budget geraamd voor Pilot welzijn op recept. Dat wordt gekoppeld aan positieve gezondheid en gedekt via de beschikbare middelen uit de regio voor transformatie lokale gezondheid.

RESERVE MUTATIES

De stortingen in reserves zijn in 2023 gelijk aan die van 2022. Het betreft stortingen in de onderhoudsreserves maatschappelijk vastgoed op basis van een meerjarenonderhoudsplanning. Ten opzichte van 2022 zijn de onttrekkingen in 2023 per saldo veel lager. In 2022 zijn de via resultaatbestemming 2021 overgehevelde budgetten verantwoord met dekking uit reserves. Dit zijn vooral de uit rijksbijdragen gereserveerde budgetten voor bestrijding van de corona-crisis, maar ook overgehevelde budgetten voor onder andere de cultuurhistorische waardenkaart, opvang statushouders, verbetering dienstverlening overheid (inzet POK-gelden) en brede aanpak dak- en thuisloosheid. Verder leiden fluctuerende onderhoudsbudgetten voor maatschappelijk vastgoed tot jaarlijkse verschillen in de onttrekkingen aan de onderhoudsreserves.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, OVERHEAD & ONVOORZIEN

INLEIDING

Inhoud

Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien omvat de volgende taakvelden: Overhead, Treasury, OZB woningen, OZB niet-woningen, Belastingen overig, Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds, overige baten en lasten, vennootschapsbelasting en mutaties reserves. De paragrafen Lokale heffingen en Financiering hebben een sterke relatie met de taakvelden van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op deze terreinen.

Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026

Financieel beleid

De raad en college hebben vaker een tussentijds overleg over de financiële situatie, zodat ook buiten de jaarlijkse momenten er een beter gezamenlijk beeld ontstaat. Hierover worden concrete afspraken gemaakt (gecoördineerd en voorbereid door de wethouder financiën). We zoeken en benutten creatieve ruimte bij het opstellen van de begroting. De reservepositie moet voldoende zijn om de toekomst aan te kunnen.

Bestuursakkoord 2022-2026

Financieel kader

In 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met een bestuursopdracht heroverweging. Deze heroverweging is tot stand gekomen dankzij samenwerking met de inwoners, de gemeenteraad en het college. Het resultaat van deze heroverweging is dat focus is aangebracht (woongemeente) en de balans gezocht tussen een gezond, duurzaam financieel perspectief en de maatschappelijke draagkracht van de Olst-Wijhese samenleving.

Ondanks de heroverweging blijven er zorgen over het financieel meerjarenperspectief. Het herstel van de financiële veerkracht van onze gemeente is afhankelijk van (extra) inkomsten van het Rijk. De afgelopen jaren is gebleken dat deze afhankelijkheid weinig stabiliteit biedt en de nodige onzekerheden met zich meebrengt. De verwachting is dat deze onzekerheden de komende jaren zullen voortduren (inflatie, gemeentefonds, personeelstekort, grondstoffentekort, sociaal domein, pandemie, energie, klimaat, Oekraïne, accres, opschalingskorting). Raad en college zullen daarom moeten leren leven met deze onzekerheden. Ook de komende vier jaren zal de gemeente geconfronteerd worden met nieuwe taken en verantwoordelijkheden en vooralsnog blijft onduidelijkheid bestaan over de Rijksmiddelen die daar tegenover staan. Het adagium is: 'geen knaken, geen taken', waarbij we als gemeente de uitdaging hebben in control te blijven zonder altijd controle te kunnen hebben op de toekomstige inkomsten en uitgaven.

Dat betekent dat de gemeente ook de komende jaren keuzes zal moeten maken tussen financiële veerkracht en maatschappelijke draagkracht. De focus van aantrekkelijke, eigenzinnige woongemeente vraagt om extra investeringen op dit gebied. Daarbij hoort ook een contramale: wat gaat de gemeente de komende jaren minder of helemaal niet meer doen? Wat dat laatste aangaat zullen we de komende vier jaar vaker en eerder een beroep doen op de samenleving. Het doel voor de komende vier jaren is om een helder financieel perspectief voor Olst-Wijhe te realiseren met een sluitende meerjarenbegroting. Dat financieel perspectief heeft met name betrekking op: het opvangen van risico's, ruimte aan de nieuwe raad bieden, en herstel van de financiële veerkracht, in boekhoudtermen solvabiliteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Een sluitende meerjarenbegroting is het financieel uitgangspunt. Olst-Wijhe geeft niet meer geld uit dan ze ontvangt. Dit is ook wat de toezichthouder (provincie) van gemeenten verwacht. Olst-Wijhe koerst daarmee op repressief toezicht.
- Door efficiënter werken en meer en vaker een beroep te doen op inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties creëren we financiële ruimte voor nieuw

beleid.

- De gemeente blijft investeren in een goed treasurybeleid.
- Gemeentelijke subsidies worden gekoppeld aan de maatschappelijk te bereiken effecten, die we periodiek monitoren.
- Het budget van het sociaal domein willen we beter beheersbaar maken, bijvoorbeeld door het inzetten van preventie en door het versterken van het voorliggende veld (de sociale basis).
- Wij willen niet langer in de top van de duurste gemeenten in Overijssel staan als het op lokale lasten aankomt. Dit bereiken we door reëel te begroten: alleen begroten wat we kunnen uitvoeren zodat we weten wat we aan geld nodig hebben. Dit voorkomt onnodige onverwachte lastenverzwaringen.
- Een integrale analyse van de ontwikkeling van de financiële positie, waarbij alle relevante elementen in onderlinge samenhang worden betrokken is daarom van groot belang. Dit leidt tot beter inzicht in de mogelijke ontwikkeling van de eigen financiële toekomst en daarmee tot betere kwaliteit van de besluitvorming.

Wat willen wij bereiken?

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Het voeren van een doelmatig financieel beleid dat leidt tot structureel sluitende begrotingen.

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit onderdeel is - naast hetgeen in wetgeving is vastgelegd- gebaseerd op de volgende documenten:

- Nota reserves en voorzieningen 2021
- Nota waardering en afschrijving 2021
- Treasurystatuut 2019
- Financiële verordening
- Controleverordening 2003
- Onderzoeksverordening 2005
- Nota weerstandsvermogen 2013

TOELICHTING OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	Begroting 2023
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.111
Algemene uitkeringen	32.722
Dividend	139
Saldo van de financieringsfunctie	-509
Overige algemene dekkingsmiddelen	553
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	38.014
Vennootschapsbelasting	-
Overhead	-8.038
Onvoorzien	-38
Totaal programma algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	29.938

Treasury

In dit onderdeel wordt volstaan met een korte toelichting. In de Gemeentewet is een afzonderlijke financieringsparagraaf voorgeschreven. Deze paragraaf vormt een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Voor deze toelichting wordt verwezen naar Hoofdstuk 2 paragraaf 4 Financiering.

Als gevolg van de wijzigingen in het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) zijn alle financieringslasten en –baten met ingang van 2017 verantwoord in dit onderdeel. In de programma's komen de financiële lasten en baten nu niet meer voor. Het financieringsresultaat komt hier ook tot uitdrukking.

Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel en wordt berekend naar de plaatselijke situatie. Basis voor deze begroting vormt de meicirculaire 2022 van het Rijk.

Lokale heffingen

De ontwikkelingen op het terrein van de lokale heffingen komen uitgebreid aan de orde in de paragraaf Lokale heffingen.

In dit onderdeel wordt volstaan met een korte beschrijving van en toelichting op de lokale – niet gebonden – heffingen: de onroerende zaakbelastingen en de toeristenbelasting. Deze heffingen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht en de afvalstoffenheffing vooraf geen specifiek bestedingsdoel. Het zijn algemene dekkingsmiddelen, die vrij kunnen worden ingezet.

Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerende zaakbelastingen

Betreft een eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft dus ook gevolgen voor de ozb-tariefberekeningen. In de ramingen 2023 wordt voor de ozb-tarieven uitgegaan van een (trendmatige) opbrengststijging van 2,3%.

Bij de vaststelling van de kadernota 2022-2025 door de gemeenteraad d.d. 5 juli 2021 is besloten het tarief van de OZB vanaf 2023 (extra) te verhogen met 5% met uitzondering van (agrarische) bedrijven.

2. Toeristenbelasting

Uw raad heeft in november 2021 het tarief voor 2023 vastgesteld op € 1,00.

ONVOORZIEN EN ALGEMENE BATEN EN LASTEN

Voor “onvoorziene” uitgaven is in de begroting een bedrag opgenomen van € 38.000.

OVERZICHT VAN DE KOSTEN VAN OVERHEAD

Als gevolg van de wijzigingen in het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) en de indeling naar taakvelden moeten de gemeentelijke organisatiekosten, niet zijnde de direct toe te rekenen salariskosten, worden toegerekend aan het taakveld 0.4 Overhead.

In hoofdstuk Financiële begroting is een specificatie met betrekking tot overhead opgenomen onder de paragraaf Overzicht van baten en lasten per taakveld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	36.087	38.601	39.350	40.049	40.552	37.892
Lasten	-6.902	-9.870	-10.717	-11.651	-12.087	-9.689
Saldo van baten en lasten	29.185	28.730	28.633	28.398	28.465	28.203
Onttrekking reserves	915	1.700	346	365	267	345
Toevoeging reserves	-961	-1.441	-99	-97	-94	-92
Resultaat	29.140	28.989	28.880	28.666	28.639	28.456

Begroting 2023

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 29,691 miljoen voordelig. De totale lasten zijn geraamd op € 9,660 miljoen en de totale baten op € 39,350 miljoen.

De storting in reserves is geraamd op € 99.000, de onttrekking aan reserves op € 346.000. Het resultaat is € 29,938 miljoen voordelig.

Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in het meerjarige verloop van de lasten en baten houden verband met afnemende kapitaallasten, afnemende rentelasten door aflossingen op langlopende geldleningen, de gefaseerde invoering van de heroverweging, verschillende incidentele- en structurele ramingen gerelateerd aan ICT (onvermijdelijke instandhouding, informatieveiligheid, financiële informatiesysteem), fluctuerende onderhoudslasten gemeentelijke gebouwen gekoppeld aan onderhoudsplanningen (gemeentehuis, werf), fluctuaties in de meerjarenramingen algemene uitkering gemeentefonds en structureel toenemende ramingen voor de Uitvoering Wet Banen. Ook de fluctuaties in het gemeentefonds zijn

zichtbaar bij de baten. In 2022 was afsluitend ook incidenteel budget geraamd voor uitgaven in verband met corona.

Het verschil tussen de begroting 2023 en 2022 wordt hierna verklaard per taakveld.

Bedragen x € 1.000

Thema s en taakvelden	Begroting 2022	Begroting 2023	Verschil
Overhead			
Ondersteuning organisatie	-8.223	-8.038	185
Treasury			
Treasury	291	291	0
Lokale heffingen			
OZB woningen	3.419	3.714	295
OZB niet-woningen	1.231	1.254	23
Belastingen Overig	9	8	0
Economische promotie	135	135	0
Algemene uitkeringen			
Algemene uitkering overige uitkeringen	32.262	32.722	460
Overige baten en lasten en onvoorzien			
Overige baten en lasten	-392	-1.452	-1.059
Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0
Reserves	259	247	-12
Resultaat	28.989	28.880	109

OVERHEAD

Het voordelige saldo in vergelijking met 2022 ontstaat vooral door incidentele budgetten in 2022 voor bijvoorbeeld de opvang van effecten van corona, implementatiekosten voor LIAS, het projectbudget voor de heroverweging en de invulling van de taakstelling bedrijfsvoering uit de heroverweging.

Daarnaast zijn er voordelen door fluctuatie in de onderhoudsbudgetten voor huisvesting van personeel.

Ook zijn indexaties van bijvoorbeeld de lonen, verzekeringen en de bijdrage aan de DOWR. Dit levert een nadeel op. Bij de DOWR is er daarnaast sprake van een te hoge werkdruk, waardoor er een hogere bijdrage wordt betaald vanaf 2023 in verband met uitbreiding van de formatie.

Op het gebied van de i-uitvoeringsplannen die in DOWR-verband worden uitgevoerd is het gewenste nieuwe beleid nog niet in deze ontwerpbegroting verwerkt, waardoor er vooralsnog een daling zichtbaar is in de projecten. Ook is al duidelijk dat de aanbesteding van het financieel systeem financieel meer gaat vragen dan tot nu toe is geraamd. De ervaring met de aanbesteding ICT voor het Sociaal Domein hebben ervoor gezorgd dat de geraamde benodigde capaciteit voor implementatie is verhoogd. De meerkosten zijn afhankelijk van het resultaat van de aanbesteding in de tweede helft van 2022 (nieuwe leverancier of niet), waardoor er vermoedelijk tussen de € 50.000 en € 180.000 aan extra budget nodig is. Nadere informatie volgt als deze beschikbaar is.

Er is een structurele stelpost opgenomen in verband met de hoge inflatie. Hierop kan een beroep worden gedaan als door de inflatie het principe van niet indexeren van budgetten (de nullijn) niet meer haalbaar is. Kaders waarbinnen de stelpost benut kan worden, worden voor de start van 2023 opgesteld.

TREASURY

Per saldo is er geen verschil in saldo 2022-2023.

De incidentele hogere dividendinkomsten (Enexis, BNG en Wadinko) in 2022 worden ondanks het aantrekken van een nieuwe geldlening vanwege de herfinanciering van Ut Huus gecompenseerd door lagere rentelasten op oude leningen met een ongunstiger percentage vanwege jaarlijkse aflossingen.

LOKALE HEFFINGEN

Overeenkomstig de in de raadsvergadering van 4 juli 2022 vastgestelde begrotingsrichtlijnen 2023-2026 zijn de OZB-opbrengststramingen 2023 verhoogd met 2,3% zijnde het percentage van de prijsindexering.

Daarnaast is vanwege areaaluitbreiding een opbrengsttoename OZB woningen van € 43.000 geraamd.

Overeenkomstig de besluitvorming d.d. 5 juli 2021 is in de meerjarenbegroting 2023-2026 vanaf 2023 rekening gehouden met een meeropbrengst ad € 175.000 vanwege een tariefsverhoging met 5% voor de categorie OZB-eigenaar woning voortvloeiende uit de heroverwegingsvoorstellen.

De kosten Belastingssamenwerking DOWR zijn daarnaast geïndexeerd.

ALGEMENE UITKERINGEN

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2022. Hierin zijn de aanpassingen in het accres, maatstaven en uitkeringsfactor verwerkt. De totale opbrengst 2023 is bijna € 0,5 miljoen hoger dan in 2022. Dit komt vooral door het hogere accres.

Met ingang van 2023 wordt een nieuwe verdeling van het gemeentefonds ingevoerd.

Voor onze gemeente valt de herverdeling ongunstig uit (€ 77 per inwoner).

Gegeven de ontvangen reacties van de ROB, de VNG en de gemeenten is echter besloten het ingroeipad - het pad waarmee de gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien - vooralsnog te beperken tot 3 jaar. Het effect voor onze gemeente bedraagt daardoor € 5 per inwoner in 2023, € 12,50 per inwoner in 2024 en € 22,50 per inwoner vanaf 2025.

OVERIGE BATEN EN LASTEN EN ONVOORZIEN

Het verschil ten opzichte van 2022 betreft het saldo van de ontwerpbegroting 2023.

Onderdeel van de lasten maakt een stelpost ad € 38.000 om rekening te houden met onvoorziene kosten uit.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

Uit de inventarisatie van de activiteiten van de gemeente op de aanwezigheid vpb-plicht is naar voren gekomen dat de grondexploitatie-activiteiten door de "ondernemerspoort" gaan en derhalve onder de heffing van vennootschapsbelasting vallen.

Uit de huidige fiscale doorrekeningen van de grondexploitaties, blijkt echter dat er over de begrotingsperiode 2023-2026 waarschijnlijk geen vennootschapsbelasting verschuldigd is.

RESERVE MUTATIES

Het verschil van 2023 ten opzichte van 2022 kan deels worden verklaard door de resultaatbestemming bij de jaarstukken 2021. Hierbij zijn er vooral vanwege corona middelen doorgeschoven naar 2022 via de reserve nader te bestemmen middelen.

Er vindt daarnaast een afroming plaats van de reserve grondexploitaties naar de reserve nader te bestemmen middelen, zoals besloten bij de vaststelling van de jaarstukken 2021. Dit heeft een grote storting en onttrekking tot gevolg.

Daarnaast fluctueren de onttrekkingen aan de onderhoudsreserve per jaar.

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

INLEIDING

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (inclusief kwijtscheldingsbeleid), de lokale lastendruk en de geraamde inkomsten van de diverse heffingen. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de kostendekkendheid van de heffingen en de producten die samenhangen met de heffingen. In deze paragraaf staat het beleid dat de gemeente in 2023 gaat voeren ten aanzien van de lokale heffingen.

In deze paragraaf is volgens artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) informatie opgenomen over de volgende zaken:

- beleid ten aanzien van de lokale heffingen, met ingang van 2017 is aangesloten bij de nieuwe BBV regels waarbij inzichtelijk wordt gemaakt hoe de berekening van tarieven wordt bewerkstelligd.
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen
- per belastingsoort de verwachte inkomsten
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn een integraal deel van het te voeren beleid. Zij dienen als instrument om tot afgewogen beslissingen rond de keuzen van (nieuwe) voorzieningen in relatie tot de belastingdruk voor de burgers te komen.

Begripsbepaling

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

- Algemene belastingen (bijv. de OZB);
- Bestemmingsbelastingen (bijv. afvalstoffenheffing en rioolheffing);
- Retributies, rechten en leges, (bijv. lijkbezorgingsrechten en paspoorten).

Algemene belastingen

De algemene belastingen komen ten goede aan algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waarvoor. Onder de algemene belastingen vallen bijvoorbeeld de onroerendezaakbelastingen, de forensen- en toeristenbelasting.

Bestemmingsbelastingen

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

Retributies

Retributies worden geheven van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

Met betrekking tot de belastingen en rechten zijn de beleidsuitgangspunten verschillend.

Beleidsuitgangspunt gemeentelijke belastingen

Bij de belastingen staat de budgettaire functie voorop. De meeste inkomsten uit belastingen worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Er hoeft geen relatie te zijn tussen de opbrengsten van deze belastingen en de dienstverlening vanuit de gemeente. De belastingen worden voor het jaar 2022 geïndexeerd met 2,3%. Dit is in lijn met de prijsindexering.

Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft gevolgen voor de jaarlijkse ozb-tariefberekeningen. De definitieve tarieven worden in de raadsvergadering van december 2022 vastgesteld. Uitgangspunt voor de opbrengst 2023 zijn de begrotingsrichtlijnen 2023-2026. Voor 2023 wordt de opbrengst (trendmatig) verhoogd met 2,3%. Bij de vaststelling van de kadernota 2022-2025 door de gemeenteraad d.d. 5 juli 2021 is besloten het tarief van de OZB vanaf 2023 voor woningen (aanvullend) te verhogen met 5%.

Onder de OZB valt onder meer de eigenarenbelasting woningen en de eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen.

Olst-Wijhe heft de volgende algemene gemeentelijke belastingen:

- Onroerendezaakbelasting
- Baatbelastingen
- Toeristenbelasting
- Reclamebelasting

Beleidsuitgangspunt bestemmingsbelastingen en retributies

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeentelijke overheid te leveren tegenprestatie. Beleidsuitgangspunt is om die reden de kostendekkendheid van de betrokken tegenprestatie c.q. het overheidsproduct. De kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening te brengen tarief aan de burger. Algemeen beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk, gelet op sociaal maatschappelijke factoren of wettelijk vastgestelde (maximum-) tarieven.

Voor de leges zijn er verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende onderdelen van de verordening. Voor alle leges, rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen hanteren we voor 2023 een stijgingspercentage van 2,3%. Dit uitgangspunt is vastgelegd in de begrotingsrichtlijnen 2023-2026. Uitzondering zijn de leges waarvan de tarieven wettelijk worden bepaald (zoals tarieven paspoorten en rijbewijzen).

Richtlijnen tariefvoorstellen

Bij de tariefvoorstellen is waar nodig rekening gehouden met een deelbaarheid door 12. In de verordeningen wordt de heffing naar tijdsgelang geregeld. Het vergemakkelijkt de inning van belastinggelden bij tussentijdse aanslagoplegging en de terugbetaling van ontheffingen. Hierdoor treden er marginale afwijkingen naar beneden op in de voorgestelde tariefhoogte t.o.v. de begrote 2,3% tariefstijging.

TARIEFONTWIKKELING 2023

Uitgangspunten lastendruk 2023

Voor de lokale heffingen zijn de volgende gemeentelijke uitgangspunten geformuleerd: De Beleids- en financiële begroting 2023-2026 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2022-2025 vastgesteld door de raad d.d. 8 november 2021, inclusief de begrotingswijzigingen 2022 tot en met 5 juli 2021. Aanvullend is rekening gehouden met de d.d. 4 juli 2022 vastgestelde kadernota 2023-2026.

De trendmatige verhoging van de opbrengst voor de onroerendezaakbelastingen bedraagt 2,3%.

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2022 en het tarief toeristenbelasting 2023 van 8 november 2021 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2023 € 1,00 per overnachting. In de heroverwegingsvoorstellen wordt daarnaast voorgesteld het tarief van de toeristenbelasting te verhogen met € 0,50 met ingang van 2024. Het jaar 2023 is tevens het eerste jaar waarop de mogelijkheid van het forfaitaire tarief is afgeschaft. Ondernemers zijn hier in 2022 persoonlijk over geïnformeerd.

De tarief gebonden retributies en leges worden trendmatig verhoogd met 2,3%. Voor tarief gebonden retributies en leges geldt in principe het uitgangspunt om (gefaseerd) te streven naar 100% kostendekking.

Lokale lastendruk 2023

Om een indruk te hebben wat de "lokale lastendruk" is, wordt gekeken wat een huishouden aan gemeentelijke belastingen moet betalen. Daarbij worden de voor huishoudens gebruikelijke heffingen OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing betrokken. De gewenste opbrengst en de daaruit volgende tariefaanpassingen 2023 leiden voor wat betreft de belangrijkste tarieven tot het volgende beeld:

- Uitgegaan is van de gemiddelde WOZ-waarde van een woning voor 2022 van € 324.000 (bron: Waarderingskamer jaar 2021)
- De voorlopige raming geeft een waardestijging van 17,9% voor woningen (van waardepeildatum 1 januari 2021 naar waardepeildatum 1 januari 2022).
- Container voor GFT afval (140 liter) gratis/nultarief (2022 ook gratis/nultarief).
- Het tarief voor de ondergrondse verzamelcontainer is € 1,80 per aanbieding (tarief 2022 ook € 1,80).
- Verder kent Olst-Wijhe kosteloze kunststofinzameling.

Een rioolaansluiting met een waterverbruik < 500 m3, gebaseerd op het gemeentelijke rioleringsplan 2022-2028 (GRP), (tarief 2023 € 229,56).

Woonlastenoverzicht 2023

Het woonlastenoverzicht 2023 kan op dit moment nog niet gegeven worden. Dit is afhankelijk van de definitieve vaststelling van de tarieven voor de OZB in de raad van december a.s. Het woonlastenoverzicht wordt opgenomen in het voorstel over vaststelling van de tarieven.

Afvalstoffentarieven

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. De definitieve tarieven afvalstoffenheffing 2023 worden opgenomen in de verordening afvalstoffenheffing 2023 om de heffing mogelijk te maken.

OZB

Afhankelijk van de uitkomsten van de jaarlijkse herwaardering worden de definitieve tarieven vastgesteld. Deze gevolgen brengen we nader in beeld bij het raadsvoorstel en verordening OZB.

Commerciële WOZ-bureaus

Sinds enkele jaren bieden steeds meer bedrijven aan om op no-cure-no-pay-basis "gratis" bezwaar te maken tegen WOZ-beschikkingen. Dit is een groeiende groep commerciële bedrijven, die naast het ondersteunen van de burger bij bezwaar ook gebruik maakt van de in de AWB vastgestelde uitgangspunten voor bezwaar en beroep. Steeds meer burgers laten zich op deze wijze ondersteunen. Hierdoor zien we ook in onze gemeente een toename van bezwaren maar ook de vergoedingen van proceskosten.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de rijksregelgeving. De kwijtschelding betreft met name de afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De genormeerde kosten van bestaan zijn door het Rijk bepaald op 90% van de bijstandsuitkering. Het staat de gemeente vrij dit percentage te verhogen tot 100%. Wij hanteren de norm van 100%. Een hoger percentage is niet toegestaan. Er vindt een toets plaats naar het inkomen en het vermogen.

In de begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 110.000 aan kwijtscheldingen.

Belasting/heffing	Geraamde kwijtschelding in 2023
Kwijtschelding	€ 110.000

BELASTINGEN, NADERE TOELICHTING

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Het college stelt elk jaar de WOZ-waarde van onroerende zaken vast. Op basis van deze jaarlijkse herwaardering worden de tarieven voor de onroerende zaakbelasting voor 2023 opnieuw berekend.

Per september 2022 zijn de conceptwaarden van de herwaardering nog onvoldoende om nauwkeurige tarieven te berekenen voor het heffen van de belasting in 2023. De raad stelt de tarieven voor de onroerende- en roerende zaakbelasting 2023 uiterlijk in december 2022 vast. Voor 2023 wordt de opbrengst (trendmatig) verhoogd met 2,3%. Bij de vaststelling van de kadernota 2022-2025 door de gemeenteraad d.d. 5 juli 2021 is besloten het tarief van de OZB voor woningen vanaf 2023 (extra) te verhogen met 5%.

Verder wordt uitgegaan van de (geactualiseerde) toename van de woningvoorraad volgens de begrotingsrichtlijnen 2023-2026. De status van diverse objecten per september 2022 is als volgt:

Aantallen te gebruiken voor bepalen tarief 2023 Olst Wijhe (meting 1 9 2022)	
Aantal wooneenheden, gebruikscodes 10-12	7712
Aantal (niet)-woningen, gebruikscodes 20-30	1023
In aanbouw woningen* soc 5100	45
In aanbouw niet woning soc 5300	p.m*
Terreinen	234
Totaal objecten	8.835

*Inclusief totaal telling

De tariefbepaling OZB 2023 is afhankelijk van de uitkomsten van de herwaardering met waardepeildatum 2022. Voor 2023 wordt de waarde bepaald naar het waarde niveau op 1 januari 2022. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Op basis van deze waardering wordt in relatie tot de gewenste OZB-opbrengst het OZB-tarief bepaald. De herwaardering voor 2023 is nog niet afgerond. Er is een analyse uitgevoerd op de waardeontwikkeling. Mogelijk wordt deze nog bijgesteld na afronding van de herwaardering.

De opbrengsten worden geraamd op:

Belasting	Geraamde opbrengst in 2023
OZB-eigenaar woning	€ 3.872.900
OZB-eigenaar niet-woning	€ 862.500
OZB-gebruiker niet-woning	€ 519.200
Totaal OZB	€5.254.600

Baatbelasting riolering buitengebied

De gemeente heeft wettelijk de mogelijkheid tot het heffen van een baatbelasting wanneer onroerende zaken door het aanbrengen van gemeentelijke voorzieningen zijn 'gebaat'. De belasting wordt geheven van de eigenaar van de onroerende zaak. Onze gemeente kent baatbelastingen voor de riolering van het buitengebied

Deze oude belastingsoorten lopen nog jaren. Echter gezien de tijdsduur, die aan de individuele contracten is verbonden vermindert de gerealiseerde opbrengst langzaam.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2023
Baatbelastingen*	€ 15.599

* i.v.m. oude overeengekomen contracten geldt hier geen inflatiecorrectie

Toeristenbelasting

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2022 en het tarief toeristenbelasting 2023 van 8 november 2021 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2023 € 1,00 per overnachting. In de heroverwegingsvoorstellen wordt daarnaast

voorgesteld het tarief van de toeristenbelasting te verhogen met € 0,50 met ingang van 2024. Naar verwachting een meeropbrengst ad € 60.000.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2023
Toeristenbelasting	€ 140.790

Reclamebelasting

De opbrengst reclamebelasting voor Olst en Wijhe wordt (na aftrek van de perceptiekosten) overgemaakt aan de respectievelijke ondernemersfondsen. Deze beheren de reclamegelden en zorgen voor besteding volgens in overeenstemming met de in het convenant/de statuten benoemde doelstellingen. Jaarlijks vindt er een controle plaats t.a.v. de reclame-uitingen. De aanslag reclamebelasting wordt gecombineerd met de aanslag gemeentelijke belastingen in februari van het jaar. Ook wordt de mogelijkheid geboden de aanslag met automatische incasso te betalen.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2023
Reclamebelasting Wijhe	€ 20.218
Reclamebelasting Olst	€ 17.850

RECHTEN, NADERE TOELICHTING

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing en valt voor de lokale heffingen onder belastingen. De bestemmingsbelasting wordt geheven van een burger die geacht wordt van bepaalde overheidsuitgaven profijt te hebben en wordt alléén daarvoor gebruikt. De afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend zijn. Bij de afvalstoffenheffing is het belastbare feit het gebruik van een perceel ten aanzien waarvan de gemeente een inzamelplicht heeft voor de huishoudelijke afvalstoffen die in een particuliere huishouding kunnen ontstaan.

Per jaar bestaat de heffing uit twee componenten, het basistarief van het lopende jaar en de gerealiseerde ledigingen van het voorliggende jaar.

In de gemeente Olst-Wijhe wordt omgekeerd ingezameld voor het restafval. Ook het buitengebied van onze gemeente is over op omgekeerd inzamelen. Succesvol afval scheiden levert een toename van herbruikbare grondstoffen zoals GFT en PMD op en een afname van de hoeveelheid restafval. Herbruikbare materialen worden aan huis opgehaald. Het overgebleven restafval wordt weggebracht naar een ondergrondse verzamelcontainer in de buurt.

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat tarieven 100% kostendekkend zijn. De definitieve tarieven afvalstoffenheffing 2023 worden opgenomen in de verordening afvalstoffenheffing om de heffing mogelijk te maken.

Recht	Geraamde opbrengst in 2023	
Afvalstoffenheffing basis		€ 1.629.593
Afvalstoffenheffing ledigingen		€ 227.567
Omschrijving	Taakveld	Raming 2023
Kosten taakveld afval	7.3	1.641.093
Kosten taakveld afval (rente)	7.3	2.509
Inkomensregelingen (kwijtschelding)	6.3	52.175
Inkomst taakveld (Nedvang)	7.3	-170.0000
Netto kosten taakvelden		1.525.777
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	0.4	92.873
BTW*)		238.510
Totale kosten		1.857.160
Opbrengst heffingen		(1.857.160)
Dekking %		100,00

*) De compensabele btw wordt als kostenpost beschouwd en loopt mee in het verhaal van kosten.

Rioolheffing

De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee kosten kunnen worden verhaald om collectieve maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater. Het is toegestaan belasting te heffen voor de kosten van die zorgplicht. De te heffen belasting is bedoeld om de kosten en investeringen te dekken welke gemoeid zijn met het uitvoeren van de volgende taken:

- Het inzamelen en transporteren van afvalwater;
- Het inzamelen en verwerken van hemelwater;
- Het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de nadelige gevolgen van hoge grondwaterstanden.

Grondslag voor deze belasting is het direct of indirect afvoeren van afvalwater en/of hemelwater op de gemeentelijke riolering en/of via andere daartoe aangelegde gemeentelijke voorzieningen. De belastingplichtige is de gebruiker van een eigendom dat is aangesloten op de gemeentelijke riolering of die gebruik maakt van gemeentelijke voorzieningen voor de afvoer van afvalwater, hemel- en/of grondwater. De tarieven voor de rioolheffing zijn gebaseerd op het GRP. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.

Voor het riolaansluitrecht zijn de tarieven verdeeld in 3 categorieën; aansluiting gemengde riolering in bebouwd gebied, aansluiting gescheiden stelsel in bebouwd gebied en aansluiting op de drukriolering in het buitengebied.

Heffing	Geraamde opbrengst in 2023
Rioolheffing	€ 1.859.576

Omschrijving	Taakveld	Bedrag
Kosten taakveld riolering	7.2	1.330.385
Kosten taakveld riolering (rente)	7.2	54.040
Verkeer en vervoer (straatveegkosten)	2.1	19.050
Inkomensregelingen (kijtschelding)	6.3	57.825
Inkomsten taakveld (overig)	0.64	(15.600)
Inkomsten taakveld (overig)	7.2	(1.654)
Netto kosten taakveld(en)		1.444.046
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	0.4	210.530
BTW		205.000
Totale kosten		1.859.576
Opbrengst heffingen	7.2.	(1.859.576)
Dekking %		100

*) De overhead is toegerekend in aansluiting met het Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028. De compensabele btw wordt als kostenpost beschouwd en loopt mee in het verhaal van kosten.

Leges

Leges is het bedrag dat aan de gemeente betaald dient te worden bij gebruik van hun dienst of product. In de tarieventabel van de legesverordening wordt onderscheid gemaakt tussen drie titels:

Titel/hoofdstuk 1: Dienstverlening algemeen

Titel/hoofdstuk 2: Omgevingsvergunning en bestemmingswijziging

Titel/hoofdstuk 3: Dienstverlening obv Europese Dienstenrichtlijn

Titel 1 betreft de leges voor een reisdocument, rijbewijs, burgerlijke stand, uittreksel uit de basisregistratie personen en enkele kleinere leges.

Titel 2 betreft de leges voor een omgevingsvergunning en bestemmingswijziging.

Titel 3 betreft de leges voor een evenement, horeca en enkele kleinere leges.

De volgende bedragen zijn opgenomen in de begroting 2023:

Recht	Raming 2023
Titel 1:	
Burgerlijke stand	€ 54.300
Reisdocumenten	€ 31.500
Rijbewijzen	€ 79.000
Overige Leges	€ 42.937
Titel 2:	
Omgevingsvergunning	€ 287.500
Titel 3:	
Evenementen, horeca, kinderopvang en overig	€ 13.500

Algemeen beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk, gelet op sociaal maatschappelijke factoren of wettelijk vastgestelde (maximum-) tarieven. Er zijn onderlinge verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende producten uit de legesverordening.

De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen leiden tot grote wijzigingen in de legesverordening. Momenteel is er nog geen definitief besluit genomen over de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging per 1 januari 2023, besluitvorming van de Eerste Kamer is begin november 2022 gepland.

We gaan er op dit moment ervan uit dat de invoering wel doorgaat, door BMC wordt daarom een opdracht uitgevoerd om te komen tot nieuwe tarieventabel en een nieuw overzicht van de kostendekkendheid bij invoering van de Omgevingswet. Daarnaast wordt er op de achtergrond ook een nieuwe tarieventabel en overzicht van de kostendekkendheid opgesteld voor de situatie dat in november 2022 blijkt dat de invoering toch niet door gaat, deze variant is grotendeels gebaseerd op de gegevens van 2022, wel is de in de begroting opgenomen indexering doorgevoerd.

Lijkbezorgingsrechten/begraafplaatsen

Deze heffing heeft betrekking op rechten voor het gebruik van een begraafplaats, voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. De verordening wordt voor het jaar 2022 geactualiseerd. Oude niet geleverde diensten verdwijnen en nieuwe diensten worden toegevoegd. Deze verordening vindt haar basis in de beheers verordening begraafplaatsen die nog wordt bijgesteld in 2022..Bij het bepalen van de tarieven dient de gemeente er rekening mee te houden dat niet meer dan 100% van de kosten kunnen worden verhaald. De opbrengst blijft onder het maximaal toegestane verhaal percentage.

Recht	Geraamde opbrengst in 2023
Begraafrechten	€ 58.000

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

INLEIDING

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan “de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten dan wel risico’s te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.

Het gaat bij weerstandsvermogen om die risico’s die niet via verzekeringen of gevormde voorzieningen kunnen worden ondervangen. De niet verzekerde risico’s hebben, als ze zich voordoen, (grote) financiële consequenties. Het is dus zaak voor een gemeente, dat ze zich bewust is van de risico’s die ze loopt, en ze beheerst. Het uitsluiten van risico’s is echter niet mogelijk. Uw raad heeft in 2013 de Nota Weerstandsvermogen vastgesteld.

Begrip risico

Onder een risico wordt verstaan “het gevaar voor schade of verlies door interne en/of externe omstandigheden”. Het gaat hierbij om gevaar, schade en verlies van financiële aard.

Er wordt dus een omschrijving van alle redelijke voorzienbare risico’s gegeven waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd (niet volledig kwantificeerbare risico’s) of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie.

Risico’s gemeente Olst-Wijhe

Voor het verkrijgen van een getrouw beeld van de financiële positie is het nodig inzicht te krijgen in de risico’s die niet in de begroting zijn verwerkt.

Er is een drietal categorieën risico’s te onderscheiden:

- A. Top 10 Budgettaire risico’s;
- B. Risico’s grondexploitatie;
- C. Overige risico’s.

Voor het continue beheersen van de risico’s hanteert de gemeente de cyclus van: identificeren, kwantificeren en risicoweging naar klassen. In deze paragraaf staat de top 10 risico’s, de weerstandscapaciteit en de actuele ratio van het weerstandsvermogen.

RISICO'S

Top 10 risico's

In totaal hebben wij ruim 50 risico’s in beeld, die elk half jaar worden gemonitord. Afhankelijk van de kans van voordoen en de impact wordt de top 10 bepaald. Dit gebeurt aan de hand van de beleidsregels die uw raad heeft vastgelegd in Nota Weerstandsvermogen 2013. Het risico voor de algemene uitkering is komen te vervallen, omdat de effecten van de herijking van het gemeentefonds via de eerste begrotingswijziging worden geregeld.

Sociaal domein

In het verloop van de uitgaven sociaal domein zagen we vooral in 2020 een sterke stijging van de kosten voor jeugdhulp. De stijging in de kosten voor Wmo zorg is onder andere door de invoering van het abonnementstarief al iets eerder ingezet. Via de Taskforce sociaal domein zijn de toename van de uitgaven geanalyseerd en de mogelijke maatregelen in beeld gebracht. De door de raad geaccordeerde heroverwegingsmaatregelen zijn verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026. Er blijft een kans op overschrijding van het budget. De mogelijke overschrijding van het totale Jeugd en Wmo budget van ongeveer € 8,6 miljoen wordt ingeschat op 5% en bedraagt dus € 430.000. Voorlopig houden we dit bedrag aan als risico met een gemiddelde kans (50%) van voordoen.

Ondermijning

Leegstaande agrarische bebouwing zijn aantrekkelijke objecten voor drugscriminelen om illegale drugslabs te ontwikkelen. Dit doet zich in den lande voor en de overheden worden hiervoor gewaarschuwd. De kans daarbij is aanwezig dat de afvalstoffen van drugslabs worden gedumpt in mestkelders of over het land worden verspreid. Wanneer de kosten niet verhaald kunnen worden dan is de gemeente verantwoordelijk voor de kosten en deze kunnen hoog oplopen. De omvang van de

kosten voor het verwijderen van drugsafval is afhankelijk van de hoeveelheden die worden aangetroffen. Op dit moment is de hiervoor beschreven situatie daadwerkelijk aan de orde binnen onze gemeente. De kosten zijn verhaald op de verantwoordelijke. Het is een risico dat de kosten niet (volledig) betaald worden. Voor de risicobepaling wordt rekening gehouden met de volgende inschatting: de kosten liggen tussen de € 150.000 en € 300.000 met een redelijke/matige kans (50%) van voordoen.

Omgevingsdienst IJsselland

Op 1 januari 2018 is de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst in werking getreden en zijn de basistaken Milieu van Olst-Wijhe en de betrokken medewerkers onder gebracht bij de Omgevingsdienst. De financiële gevolgen van de oprichting van de GR en de overdracht van taken en personeel zijn opgenomen in de begroting. De begroting is vooral gebaseerd op de begrote werkvoorraad van alle partners. Voor 2023 is deze opzet gewijzigd conform de afspraken, zoals deze in 2022 op basis van het aangekondigde verbeterplan "Samen Toekomst bestendig" bestuurlijk zijn vastgelegd. Daarnaast worden alle kosten die te maken hebben met de VT&H informatievoorziening (IJVI) verantwoord binnen de begroting van de Omgevingsdienst IJsselland alsmede de deelname in het project Energie en Duurzaamheid. Onze begroting voorziet over 2023 in een bijdrage aan de OD van € 520.826. De OD verwacht op basis van de vernieuwde opzet dat deze bijdrage toereikend is. Voor de berekening van het risico kan worden uitgegaan van 10% van de gemeentelijke bijdrage (afgerond € 520.000) is: € 52.000 met een kleine kans (30%) van voordoen.

Participatiewet

Het aantal uitkeringen (onder andere Participatiewet) blijft de laatste jaren redelijk stabiel. En we komen de laatste jaren redelijk goed uit met het BUIG-budget. Vanaf 2022 hebben we het eigen risico van 7,5% niet meer in de begroting opgenomen (was een heroverwegingsmaatregel). Dit risico van ongeveer € 200.000 (7,5% van het BUIG-budget) moet dus hier worden meegenomen. Daarnaast moet het risico dat we eventueel niet in aanmerking komen voor de vangnetregeling hier ook worden meegenomen net als voorgaande jaren. Dit bedrag is ingeschat op € 50.000. In totaal betreft het dan een risicobedrag van € 250.000. Omdat we zelf weinig invloed hebben op de hoogte van het BUIG-budget dat we uiteindelijk ontvangen, wordt voor de risicobepaling gerekend met een redelijke kans (50%) van voordoen, dat we niet uitkomen met het BUIG-budget en een eventuele vergoeding uit de vangnetregeling niet wordt toegekend.

Meldplicht datalekken

Met de invoering van de meldplicht datalekken (vanaf mei 2018: Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)) zijn we verplicht elk ernstig datalek actief te melden. Hieraan zijn enorme boetes gekoppeld. Daarnaast kunnen bestuurders persoonlijk aansprakelijk worden gesteld. Er is een beleidsplan privacy door ons college vastgesteld. Er is een uitvoeringsplan in uitvoering genomen. Wij hebben een aantal jaren ervaring opgedaan met datalekken en meldingen bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Dit leidt tot een bijstelling van de risicoinschatting. Er wordt gerekend met een bedrag van € 100.000 met een matige kans (50%) van voordoen.

Organisatie- en bedrijfsvoeringsrisico's

Er zijn allerlei organisatie- en bedrijfsvoeringsrisico's, waardoor doelen van de organisatie niet gehaald kunnen worden. Ten opzichte van de vorige actualisatie worden deze risico's onder één noemer gebracht. Hierbij wordt gedacht aan:

1) Ziektevervanging en vervanging bij verlofsituaties (zoals zwangerschapsverlof). Daarvoor is een vervangingsbudget in de begroting beschikbaar van € 75.000 om vervangingsmaatregelen te nemen. Bij langdurige afwezigheid is het risico aanwezig dat het vervangingsbudget onvoldoende is om dit op te vangen. Ziektevervanging en vervanging bij uitval vindt per definitie plaats als het gaat om continuering van de dienstverlening. Als het gaat om beleidsmatige werkzaamheden wordt een afzonderlijke afweging gemaakt of al dan niet tot vervanging wordt overgegaan. Het totale verzuimpercentage vertoont de laatste jaren een dalende tendens.

2) Werkgeverrisico's. Een kleine organisatie kent over het algemeen veel 'solo' functies, functies die door slechts één medewerker worden uitgeoefend. Uitval van een medewerker als gevolg van onvoldoende functioneren of andere individuele problematiek heeft tot gevolg dat taken onvoldoende worden uitgevoerd. De gemeente is eigen risicodragers voor dergelijke werkgeverrisico's. De kosten die voortvloeien uit onvoorzien situaties zijn beperkt begroot, omdat deze situaties een incidenteel karakter dragen, niet of nauwelijks voorspelbaar zijn en qua omvang een zeer verschillend karakter dragen. De risico's die hieruit voort kunnen vloeien worden beperkt via een goede strategische

personeelsplanning, een adequaat stelsel van interne controle, het beschrijven en borgen van werkprocessen en het formuleren en bewaken van de HRM gesprekscyclus. Als zich een situatie voordoet als hierboven omschreven wordt hierover gerapporteerd in de jaarlijkse bestuursrapportages. Ervaringen uit het verleden maken het lastig een goede, objectieve berekening voor het financiële risico te maken.

3) Moeilijk personeel te werven. Dit leidt ertoe dat doelstellingen niet gehaald worden of dat hogere inhuurkosten betaald moeten worden.

Ook al is de afgelopen twee jaren meer uitgegeven aan vervanging, kiezen we niet voor opname van een hoger budget in de begroting, maar gaan we voor de berekening van het organisatierisico uit van € 150.000, voor 1) en 2) gezamenlijk met een matige kans (50%) van voordoen.

Onderhoud bomen

Door de gemeenteraad is op 24 februari 2014 het bomenbeleidsplan vastgesteld. Bomen worden conform het nieuwe beleid eens per drie jaar geïnspecteerd, afhankelijk van de diameter. Deze inspectie kan schade, veroorzaakt door bomen beperken, maar niet geheel voorkomen. Voor het acuut ingrijpen, zoals voor omgewaaide bomen op wegen (vanwege storm en houtrot), wordt een financieel risico van € 20.000 aangehouden met een zeer grote kans (90%) van zich voordoen. Ongewijzigd.

Rente

Het totaal aan jaarlijkse aflossingen op de aangegane langlopende geldleningen bedraagt in de jaren 2023 t/m 2026 jaarlijks gemiddeld ca. 2 miljoen. De gemiddelde rentevergoeding over de aangetrokken leningen bedraagt ruim 3%. Voor de korte financiering van het financieringstekort wordt structureel een rentepercentage van 0,5% aangehouden. Rekening houdend met een financieringstekort van € 3 miljoen bedraagt de (jaarlijkse) financieringsbehoefte € 5 miljoen. 1% rentestijging leidt tot € 50.000 extra lasten. Ondanks dat de huidige rentetarieven nog altijd historisch laag zijn is er wel sprake van een oplopende rente. Gelet op de hoge inflatie zal de ECB naar verwachting het monetaire beleid in het komende jaar verkrappen. De lange rentetarieven zullen daardoor in alle looptijden naar verwachting verder oplopen. Aangezien het financieringstekort in eerste instantie tot de hoogte van de kasgeldlimiet (ruim € 4 miljoen) met voordeliger kort geld kan worden gefinancierd wordt voor de korte termijn de kans als matig geschat. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 50.000 met een matige kans (50%) van voordoen.

Onderwijshuisvesting

De scholen in onze gemeente hebben te maken met een dalend aantal leerlingen waardoor leegstand ontstaat. Daarnaast is er sprake van een gedateerd scholenbestand met het risico van vervangende nieuwbouw op termijn. De schoolbesturen voorzien daardoor grote financiële problemen en hebben een plan opgesteld om te komen tot vervangende nieuwbouw in een geclusterde voorziening te komen. Voor de geclusterde voorzieningen van de basisscholen in Olst, Boskamp en Den Nul en voor de basisscholen in Wijhe en Boerhaar is de financiering hiervan opgenomen in de meerjarenbegroting. Wanneer dit financieel of anderszins niet mogelijk is, kunnen er, vanwege onze zorgplicht, risico's ontstaan wanneer de schoolbesturen onvoldoende in staat blijken te zijn om de schoolgebouwen goed te onderhouden, totdat de nieuwe kindcentra zijn gerealiseerd.

Een risico dat de komende jaren wel aanwezig is, zijn de stijgende bouwprijzen en de inflatie in het algemeen. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 25.000 met een matige kans (50%) van voordoen.

Stikstof

De uitspraak van de RvS over de PAS heeft geleid tot veel onduidelijkheid. In heel Nederland is sprake van onzekerheid op dit vlak. Iedere toename van stikstofdepositie op een nabijgelegen N2000-gebied is thans niet toegestaan. De gemeente Olst-Wijhe verkeert in de bijzondere situatie dat langs de gehele gemeente op korte afstand een N2000-gebied (de IJsseluitwaarden) is gelegen. Indien nog ruimtelijke/vergunningprocedures doorlopen moeten worden moet onderbouwd kunnen worden dat er geen sprake is van een significante toename van de stikstofdepositie. Dit geldt voor diverse projecten. Het feit dat de IJsseluitwaarden minder 'gevoelig' zijn voor stikstofdepositie biedt mogelijkheden in het ecologisch onderbouwen van een niet-significante toename. Voor alle projecten tezamen is er sprake van meerkosten voor extra onderzoek. Deze worden vooralsnog opgevangen binnen de kredieten/grezen. Indien extra maatregelen in de uitvoering moeten worden getroffen dan kan dit leiden tot significant hogere kosten, temeer omdat hier veel vraag naar is. De financiële

omvang is lastig in te schatten en wordt voor alle projecten tezamen op 100.000 euro ingeschat met voorsnog kleine kans van voordoen (30%).

Onverzekerd risico

De Algemene wet bestuursrecht (Awb) bevat een schadevergoedingsregeling voor vermogensschade. Hierbij kan worden gedacht aan geweigerde vergunningen of het toepassen van bestuursdwang. Op grond van het Burgerlijk Wetboek (BW) zijn bijvoorbeeld claims mogelijk bij schade aan voertuigen als gevolg van het in onvoldoende mate onderhouden van openbare wegen. Tegen bovengenoemde claims is de gemeente verzekerd.

De vaste activa van de gemeente zijn alle verzekerd tegen de meest voorkomende gevallen van schade. Samengevat is de gemeente onder andere verzekerd tegen schade door:

- brand, schade aan opstal en inventaris; - fraude; - aansprakelijkheidsstelling college en medewerkers; - vermogensaansprakelijkheid; - risico's bij de uitvoering van werken; - ongevallen.

Met het formuleren van een ARBO beleidsplan en ARBO actieplannen wordt ernaar gestreefd de medewerkers een veilige werkomgeving te bieden en ze bewust te maken van veilig gedrag.

Het aantal solide verzekeraars die gemeentelijke risico's willen verzekeren is de afgelopen jaren afgenomen. De verzekeringsmaatschappij heeft het eigen risico vastgesteld op € 2.500 voor materiële schade (per geval), € 2.500 voor schade aan personen (per geval) en € 12.500 voor vermogensschade per geval. Inschatting: 3x 2.500, 1x12.500 + 10.000 voor onvoorzien en niet verzekerde situaties.

Bepaalde risico's zijn in het geheel niet (meer) bij een verzekering onder te brengen. Hierbij valt te denken aan het niet nakomen van toezeggingen of gewekte verwachtingen. Vanwege toenemende mondigheid van de burger is de kans van voordoen verhoogd naar een grote kans. Voor de berekening van het risico wordt uitgegaan van € 30.000 met een grote kans (70%) van voordoen.

Samengevat:

Risico's	Bedrag	(vorige keer)
Top 10:		
Sociaal domein	215.000	(212.500)
Participatiewet	125.000	nieuw
Ondermijning	125.000	nieuw
Organisatie- en bedrijfsvoeringsrisico's	75.000	(75.000)
Meldplicht datalekken	50.000	(50.000)
Onderhoud bomen	18.000	(18.000)
Rente	25.000	(25.000)
Onderwijshuisvesting	12.500	nieuw
Stikstof	30.000	nieuw
Onverzekerd risico	21.000	nieuw
Subtotaal	696.500	380.500
Overige risico's buiten top 10	255.910	(407.725)
Uit top 10		(351.750)
Totaal	952.410	(1.139.975)

Risico Corona

Op dit moment wordt geen risico voorzien. Het overschot op de te ontvangen rijksbijdragen is bij het vaststellen van de jaarrekening 2021 gereserveerd voor uitgaven als gevolg van corona in 2022 en 2023. Bij de jaarrekening 2022 wordt de balans opgemaakt.

Risico's Grondexploitaties

Voor de risico's met betrekking tot grondexploitaties geldt een apart regime. De omvang van de risico's worden per exploitatie bepaald en voor voorziene verliezen wordt per exploitatie een verliesvoorziening getroffen. Het beleid is om het totaal van deze risico's als weerstandsvermogen in de Algemene Reserve Grondexploitaties (ARG) aan te houden. Het saldo is als mutatie in de Algemene Reserve verwerkt. Voor een risicoanalyse wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Overige risico's

Hieronder vallen de risico's die niet in de top 10 staan. Onder de overige risico's vallen ook risico's die geen financiële consequenties hebben of moeilijk financieel vertaald kunnen worden, maar wel impact kunnen hebben, zoals imagorisico's. Als de gemeente op een ongunstige manier in beeld komt, kan dit aanzienlijke risico's met zich meebrengen.

De overige risico's buiten de top 10 belopen een totaalbedrag van € 255.910.

WEERSTANDSCAPACITEIT

Onder weerstandscapaciteit wordt het geheel van middelen en mogelijkheden verstaan, waarmee niet begrote en onverwachte substantiële kosten kunnen worden opgevangen. Het is als het ware een buffer om er voor te zorgen dat het bestaande beleid en voorzieningen niet in gevaar komen, wanneer risico's werkelijkheid worden.

In de door uw raad vastgestelde nota Reserves en voorzieningen 2021 is voorgesteld om het aantal componenten dat wordt ingezet ten behoeve van de weerstandscapaciteit opnieuw te bezien. Tot op dit moment gold de reserve Nader te bestemmen middelen als enige factor in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Het voorstel in de genoemde nota is om een bredere grondslag te hanteren vanaf de meerjarenbegroting 2022-2025. De wijzigingen vallen binnen de kaders van de Nota weerstandsvermogen 2013. Dit zorgt ervoor dat het ratio weerstandsvermogen verbetert. De volgende componenten maken derhalve onderdeel uit van de weerstandscapaciteit:

1. Algemene reserve
2. Reserve nader te bestemmen middelen

Het geraamde saldo van deze reserves bedraagt per 1 januari 2023 € 9.048.026

Ratio weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

Op grond van de huidige gegevens bedraagt de ratio: € 9.048.026 / € 952.410 = afgerond: 9,5.
Volgens de door uw raad vastgestelde Nota Weerstandsvermogen 2013 dient minimaal een ratio van 1,0 als streefwaarde te worden aangemerkt.

Hieronder staat het overzicht van de ratio weerstandsvermogen voor de periode 2019 tot en met 2023. De stand van de reserves voor 1 januari 2023 is de begrote stand, inclusief de wijzigingen tot en met de eerste bestuursrapportage van 2022. De vrijval van een deel van de algemene reserve naar de reserve Nader te bestemmen middelen gedurende 2022 vanwege dit besluit uit de nota reserves en voorzieningen uit 2021 valt hieronder op, maar heeft geen invloed op de ratio.

Voor het ratio weerstandsvermogen op 1 januari 2022 en de jaren ervoor komen zowel de standen van de reserves als het ingeschatte risico uit de jaarstukken, waarbij de stand eind 2021 gelijk is aan de stand begin 2022.

Ratio weerstandsvermogen					
Standen 1 januari	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	6.953.343	6.953.343	6.953.343	5.453.343	3.000.000
Reserve nader te bestemmen middelen	4.255.757	3.092.839	1.335.279	2.508.134	6.048.026
Totaal weerstandsvermogen	11.209.100	10.046.182	8.288.622	7.961.477	9.048.026
Ingeschat risico	921.335	950.275	1.895.875	1.108.530	952.410
Ratio weerstandsvermogen	12,17	10,57	4,37	7,18	9,50

Uit het verloop van de ratio weerstandsvermogen is op te maken dat in 2022 ten opzichte van 2021 een toename van de ratio zichtbaar is. Dit komt vooral vanwege een afname van de risico's die buiten de top 10 vallen en door een toename van het totale weerstandsvermogen.

FINANCIËLE KENGETALLEN

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) schrijft voor dat in deze paragraaf een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen met een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen.

De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht over de financiële positie van de gemeente.

Het gaat om de volgende kengetallen:

- 1a. netto schuldquote
- 1b. netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- 2. solvabiliteitsratio
- 3. grondexploitatie
- 4. structurele exploitatieruimte
- 5. belastingcapaciteit.

Voor de beoordeling van de financiële positie van gemeenten is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken.

De kengetallen *netto schuldquote* en *netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*, *solvabiliteitsratio* en *grondexploitatie* hebben betrekking op de balans. De kengetallen *structurele exploitatieruimte* en *belastingcapaciteit* brengen tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid de gemeente heeft om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De *netto schuldquote* weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De *solvabiliteitsratio* drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Het kengetal *grondexploitatie* geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten uit de programmabegroting/jaarrekening. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Voor de berekening van dit kengetal wordt de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting/jaarrekening (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

De relevantie van het kengetal *structurele exploitatieruimte* is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel moet conform het Bbv in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting, waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Voor de gemeenten wordt de *belastingcapaciteit* gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1, uitgedrukt in een percentage. omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

Toelichting kengetallen

Er zijn door het Rijk en de provincie Overijssel geen normen gesteld, waaraan de financiële kengetallen van de gemeente moeten voldoen. Het is ook niet de bedoeling dat deze normen er komen. Het stellen van streefwaarden is een bevoegdheid van de gemeente. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in een kamerbrief in mei 2016 over het financiële toezicht op gemeenten wel een categorie-indeling gepresenteerd hoe de kengetallen gespecificeerd zouden kunnen worden. Hij heeft de gemeenten per kengetal onderverdeeld naar 3 categorieën (zie de eerste tabel hieronder). In het algemeen is categorie A minder risicovol dan categorie B en B weer minder risicovol dan C. Dit is ook het geval bij grondexploitatie, maar in geval van een hoge netto schuldquote kan een hoge grondexploitatie juist een mogelijkheid bieden om een hoge netto schuldquote te verlagen. Bij de belastingcapaciteit worden de belastingen per gemeente vergeleken met het landelijk gemiddelde. Kleiner dan 100% betekent dat de gemeente nog beneden het landelijk gemiddelde zit.

Financieel kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a. netto schuldquote	<90%	van 90% t/m 130%	>130%
1b. netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	van 90% t/m 130%	>130%
2. solvabiliteitsratio	>50%	van 20% t/m 50%	<20%
3. grondexploitatie	<20%	van 20% t/m 35%	>35%
4. structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
5. belastingcapaciteit: woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde	<95%	van 95% t/m 105%	>105%

Het beeld van Olst-Wijhe

Financieel kengetal	Jaar rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1a. netto schuldquote	55,58%	67,53%	70,50%	68,23%	65,09%	66,54%
1b. netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	41,04%	56,28%	52,00%	50,02%	47,47%	48,05%
2. solvabiliteitsratio	26,21%	17,72%	20,90%	20,47%	19,99%	20,81%
3. grondexploitatie	3,99%	4,69%	3,75%	3,66%	3,57%	3,72%
4. structurele exploitatieruimte	-1,22%	0,60%	1,86%	4,03%	5,24%	0,38%
5. belastingcapaciteit: woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde	117,43%	112,87%	105,94%	106,45%	106,97%	107,50%

De *netto schuldquote* en de *netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*, nemen vanaf 2023 procentueel af door een afname van de schuldpositie. De afname van de schuldpositie wordt veroorzaakt door aflossingen. Het percentage blijft, ondanks een afname van de schuldpositie, bij de netto schuldquote tussen de 65 en 70 procent schommelen. Dit komt doordat de totale baten, exclusief reserves, ook afnemen. In 2026 nemen de totale baten dermate af, dat het percentage weer licht stijgt. Het percentage van beide kengetallen vallen in categorie A, de laagste risicocategorie.

De *solvabiliteitsratio* vertoont in de meerjarenbegroting een stabiel beeld. Het solvabiliteitspercentage blijft elk jaar ongeveer 20 procent. Zowel het eigen vermogen als het balanstotaal nemen jaarlijks lichtelijk af. De verklaring van de afname van het solvabiliteitsratio ten opzichte van de jaarrekening 2021 wordt met name veroorzaakt doordat met de jaarrekening 2021 diverse bedragen (deels corona gerelateerd) overgeheveld zijn naar 2022. Het percentage ligt voor de meerjarenbegroting 2023-2026 voor bijna alle jaren in risicocategorie B. Alleen in 2025 zit het percentage net in risicocategorie C. Het kengetal *grondexploitatie* vertoont voor de jaren 2023 tot en met 2026 een stabiel beeld. De afname ten opzichte van de begroting 2022, wordt veroorzaakt door lagere boekwaarde van het onderhanden werk en verhoging van de totale baten. Het percentage met betrekking tot de structurele exploitatieruimte zit ruimschoots in categorie A.

Het kengetal *structurele exploitatieruimte* geeft aan of de gemeente Olst-Wijhe haar structurele lasten met haar structurele baten kan dekken. Voor de meerjarenbegroting 2023-2026 fluctueert het percentage, maar het blijft wel jaarlijks in dezelfde risicocategorie. Bij de meerjarenbegroting 2023-2026 is het structurele exploitatieruimte percentage namelijk elk jaar boven de 0% en dit resulteert dat het kengetal in risicocategorie A valt. Wel is er sprake van een forse daling van de structurele exploitatieruimte in 2026 ten opzichte van de jaren 2024 en 2025.

Het kengetal *belastingcapaciteit* geeft aan dat onze gemeente boven het landelijk gemiddelde uitkomt (=100%). Het percentage neemt de komende jaren marginaal toe. Dit komt enerzijds, doordat er meerjarig rekening wordt gehouden met de stijging van 2% op de rioolheffing. Daarnaast wordt bij deze berekening het landelijke gemiddelde voor de gemeentelijke woonlasten van een meerpersoonshuishouden van 2022 constant gehanteerd in meerjarig perspectief. Het percentage ligt in risicocategorie C.

De afname ten opzichte van 2022 wordt veroorzaakt door een wijziging in de berekeningswijze van de gemiddelde WOZ-waarde. Omdat de gemiddelde WOZ-waarde van koopwoningen een beter beeld geeft van de betaalde OZB gaat het COELO voortaan uit van deze waarde. Voorheen werd de gemiddelde waarde van huur- en koopwoningen gehanteerd. Doordat de waarde van koopwoningen over het algemeen hoger is dan van huurwoningen is het landelijk gemiddelde voor woonlasten voor 2021 ad € 811 fors toegenomen tot € 904 (2022).

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

INLEIDING

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) dient de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen tenminste de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen te bevatten. Van deze kapitaalgoederen moeten in deze paragraaf zowel het beleidskader als de daaruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting worden aangeven. De paragraaf geeft daarmee een dwarsdoorsnede van de begroting.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van veiligheid, vervoer, recreatie en welzijn en welbevinden. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

De kapitaalgoederen van onze gemeente kunnen als volgt gerubriceerd worden:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, civieltechnische kunstwerken);
- voorzieningen (groen, verlichting, speel- en sportfaciliteiten);
- gebouwen.

Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue budgettaire middelen vergt.

Voor het verwezenlijken van de meeste gemeentelijke programma's spelen de kapitaalgoederen een rol. Omdat het onderhouden van de kapitaalgoederen veel geld kost en het uitstellen van onderhoud aanvankelijk niet tot problemen leidt (maar later des te meer), is het van belang er voor te waken dat onderhoud van kapitaalgoederen niet zonder nadere besluitvorming van de raad de sluitpost van de begroting wordt.

Dit wil niet zeggen, dat er geen flexibiliteit is bij het onderhoud van kapitaalgoederen. De vereiste kwaliteit is daarbij een sterk bepalende factor.

De kapitaalgoederen houden we op twee manieren in stand: door het plegen van onderhoud en door het investeren in vervangingen en reconstructies als een kapitaalgoed technisch is afgeschreven.

Voor het plegen van onderhoud liggen de gewenste kwaliteitsniveaus vast in het door de raad vastgestelde IBOR plan uit 2016 (Integraal beheer openbare ruimte) en zijn voor de verschillende categorieën kapitaalgoederen afzonderlijke onderhoudsnota's en onderhoudsplanningen of beheerplannen opgesteld. In 2022 wordt dit IBOR-plan geactualiseerd met hierin opgenomen de doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen die in 2022 zijn ingegaan (besluitvorming mogelijk begin 2023). Dit bijgestelde plan geeft de komende jaren richting aan het onderhouden van de openbare ruimte.

In 2020 is het MJIP opgesteld en in het voorjaar van 2022 is deze herzien en door het college vastgesteld met de volgende besluiten:

1. In te stemmen met de aangepaste planning projecten MJIP 2022-2028.
2. De financiële gevolgen voor 2022 te verwerken in de 1e bestuursrapportage 2022.
3. De financiële gevolgen voor 2023 op te nemen in de kadernota 2023-2026 als autonome ontwikkeling.
4. De kredieten gekoppeld aan de projecten in uitvoering 2022 en 2023 te autoriseren via de 1e bestuursrapportage 2022, respectievelijk begroting 2023-2026.

Onderhouden en reconstrueren van de kapitaalgoederen/voorzieningen hebben een effect op elkaar. Bij slecht onderhoud schrijft ene voorziening sneller af, bij het niet op tijd reconstrueren/vervangen van voorzieningen is extra onderhoud nodig om de voorziening toch in stand te houden. Budget voor het uitvoeren van reconstructies zoals voorgesteld in het MJIP is dan ook noodzakelijk om de onderhoudskwaliteit tegen de hiervoor vastgestelde budgetten uit te kunnen blijven voeren.

De uitgangspunten voor beheer en onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn in deze paragraaf opgenomen.

BELEIDSKADER, UITVOERING EN BUDGETTEN

Het onderstaande beleidskader voor het onderhoud van de kapitaalgoederen wordt gehanteerd.

Openbare ruimte
Beleidskader

De kwaliteit van de openbare ruimte is vastgesteld op de onderstaande niveaus (verwezen wordt naar het raadsvoorstel Integraal beheer openbare ruimte (IBOR) van mei 2016). Daarvoor zijn de benodigde middelen in deze begroting opgenomen (op basis van besluitvorming in de Kadernota 2017-2021).

Het onderhoudsniveau 2019-2022:

Extra middelen zijn beschikbaar gesteld om daarmee het onderhoud van de infrastructuur op scenario 'voldoende' te kunnen onderhouden. In 2022 wordt dit IBOR-plan geactualiseerd met hierin opgenomen de doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen die in 2022 zijn ingegaan (besluitvorming mogelijk begin 2023). Dit bijgestelde plan geeft de komende jaren richting aan het onderhouden van de openbare ruimte. Onderstaande tabel houdt nog geen rekening met het geactualiseerde besluit over het IBOR-plan.

Beheercategorie	Centrum	Hoofdinfra	Woongebied	Bedrijventerrein	Buitengebied
Groen	Hoog	Basis	Basis	Laag	Laag
Wegen en water	Hoog	Basis	Basis	Laag	Laag
Meubilair	Hoog	Basis	Basis	Laag	Basis
Reiniging	Hoog	Basis	Basis	Laag	Laag
Technische installatie	Hoog	Basis	Basis	Laag	Basis
Kunstwerken	Hoog	Basis	Basis	Laag	Basis

Wegen

Beleidskader	Beheer en onderhoud aan wegen vindt plaats op basis van het door ons in verband met het IBOR plan vastgestelde Beleidsplan Wegen. Dit gebeurt op basis van de landelijk gebruikte systematiek van rationeel wegbeheer van de CROW en een schouw van de beeldkwaliteit. Elk jaar wordt de toestand van de wegverharding gemonitord. Het ene jaar op basis van beeldkwaliteit (monitor / kwaliteit schouw) en het andere jaar op basis van een uitgebreide weginspectie. Op basis daarvan stellen wij elke twee jaar een geactualiseerd beheerplan vast. In het beheerplan wordt aangegeven in hoeverre we voldoen aan de gestelde eisen en welk budget voor onderhoud nodig is voor de komende vijf jaar. Uit ons onderhoudsplan blijkt dat onze wegen op een voldoende kwaliteitsniveau zijn, waarbij de veiligheid van en comfort voor weggebruikers gegarandeerd is. Reconstructies van wegen: In het rationeel wegbeheer worden wegen beheerd volgens het rationeel wegbeheer tot vijf jaar voor reconstructie. De laatste vijf jaar wordt alleen het hoogst noodzakelijke onderhoud uitgevoerd. Reconstructies van wegen vinden plaats om uiteenlopende redenen, onder andere vanwege het einde van de levensduur van de gebruikte materialen, vervanging van riolering en verandering van de inrichting door wijziging van de functie van een weg. In programma 2 staat vermeld welke activiteiten in het kader van reconstructies worden uitgevoerd. Voor de reconstructies van wegen is in 2020 het meerjarig Investeringsplan (MJIP) opgesteld en voorlopig vastgesteld door uw raad. Bij de behandeling van de Begroting 2022-2025 heeft de raad besloten om vanaf 2023 middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het MJIP. Het MJIP kijkt telkens 5 jaar vooruit en wordt elke 2 jaar bijgesteld.	
Kerncijfers	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>
	Aantal kilometers weg:	294 km
	waarvan (w.v.) buiten bebouwde kom	ca. 67 %
	w.v. binnen bebouwde kom	ca. 33 %
	Oppervlakte wegennet:	1.486.600 m ²
	w.v. asfalt	57 %
	w.v. klinkers	38 %
	w.v. overig	5 %
Vertaling naar	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.	

begroting																									
Openbare verlichting																									
Beleidskader	Het beleidsplan, Licht In Openbare Ruimte, LIOR is in 2016 vastgesteld. Het is een beeldend beleidsplan, ontsloten via internet www.olst-wijhe.verlichtinginbeeld.nl/map. Het beleidsplan gaat verder dan alleen openbare verlichting. Het gaat in op alle kunstmatige verlichting in de buitenruimte van onze gemeente, inclusief de openbare verlichting. In 2017 is er een uitvoeringsplan gemaakt voor het vervangen van 992 armaturen en 250 lichtmasten in drie jaar tijd. Het eerste vervangingsjaar is 2018. Uitgangspunten bij het beheer en onderhoud zijn: ➤ Periodieke controle van de lampen op hun goede werking. Defecte lampen worden vervangen. Uitgangspunt is dat minimaal 97% van onze openbare verlichting brandt. ➤ Verouderde verlichting, masten en armaturen worden vervangen op volgorde van prioriteit, tijdens reconstructies en projectmatig. ➤ Duurzaamheid. In het kader van duurzaamheid passen we armaturen toe met energie zuinige verlichting en een lange levensduur.																								
Kerncijfers	<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>Areaal</i></th> <th><i>Aantal - eenheid</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lichtpunten</td> <td>3.250 stuks</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>	Lichtpunten	3.250 stuks																				
<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>																								
Lichtpunten	3.250 stuks																								
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.																								
Riolering en water																									
Beleidskader	Naast de zorg voor het inzamelen van afvalwater heeft de gemeente de zorg voor hemelwater en grondwater. De daaruit voortvloeiende taken zijn geregeld in het nieuwe door de raad vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028. In het plan staat aangegeven: ➤ welk beleid de gemeente voert voor de zorgplichten riolering; ➤ wat de gemeente aan rioleringsvoorzieningen heeft; ➤ hoe deze worden beheerd; ➤ welke voorzieningen aan vervanging of renovatie toe zijn; ➤ welke verbeteringen nog nodig zijn, onder meer voor het milieu; ➤ hoeveel dat alles kost; ➤ hoe deze kosten op de burgers en bedrijven worden verhaald.																								
Kerncijfers	<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>Areaal</i></th> <th><i>Aantal - eenheid</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Vrijvervalriolering</td> <td>102 km</td> </tr> <tr> <td>(Riool)gemalen</td> <td>23 stuks</td> </tr> <tr> <td>Persleidingen</td> <td>2.500 m1</td> </tr> <tr> <td>Pompunits drukriolering</td> <td>946 stuks</td> </tr> <tr> <td>Drukriolering</td> <td>217 km</td> </tr> <tr> <td>Gemengde overstorten</td> <td>16 stuks</td> </tr> <tr> <td>Regenwateruitlaten/-overstorten</td> <td>34 stuks</td> </tr> <tr> <td>Randvoorzieningen (BergBezinkBassins)</td> <td>4 stuks</td> </tr> <tr> <td>Inspectieputten</td> <td>2.587 stuks</td> </tr> <tr> <td>Kolken</td> <td>6.038 stuks</td> </tr> <tr> <td>Lijngoten</td> <td>1.600 m1</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>	Vrijvervalriolering	102 km	(Riool)gemalen	23 stuks	Persleidingen	2.500 m1	Pompunits drukriolering	946 stuks	Drukriolering	217 km	Gemengde overstorten	16 stuks	Regenwateruitlaten/-overstorten	34 stuks	Randvoorzieningen (BergBezinkBassins)	4 stuks	Inspectieputten	2.587 stuks	Kolken	6.038 stuks	Lijngoten	1.600 m1
<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>																								
Vrijvervalriolering	102 km																								
(Riool)gemalen	23 stuks																								
Persleidingen	2.500 m1																								
Pompunits drukriolering	946 stuks																								
Drukriolering	217 km																								
Gemengde overstorten	16 stuks																								
Regenwateruitlaten/-overstorten	34 stuks																								
Randvoorzieningen (BergBezinkBassins)	4 stuks																								
Inspectieputten	2.587 stuks																								
Kolken	6.038 stuks																								
Lijngoten	1.600 m1																								
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 7.2 Riolering.																								
Kunstwerken																									
Beleidskader	Onder kunstwerken worden verstaan: bruggen, duikers, loswal, steigers en beschoeiingen. Voor de uitvoering van het onderhoud op het niveau, zoals hierboven onder het kopje Onderhoud openbare ruimte is weergegeven, is een budget geraamd. Uitgangspunten bij dit niveau van beheer en onderhoud zijn: ➤ Er vindt periodiek inspectie plaats naar de kwaliteit van de kunstwerken. Schades worden gerepareerd.																								

	➤ De brugdekken worden regelmatig gereinigd. ➤ Het dek van de houten bruggen en betonnen bruggen wordt stroef gehouden. Het totaalbeeld heeft een minimale beeldkwaliteit. Ten gevolge van de bezuinigingen in het verleden besteden we meer aandacht aan veiligheid dan aan het aanzien. (Een stroef brugdek is belangrijker dan mooi geschilderde leuning). De nota is in 2018 geactualiseerd in verband met het IBOR plan, waarbij ook is gekeken naar de technische kwaliteit en het budget dat nodig is om veiligheid te waarborgen en tijdig voor vervanging te kunnen zorgen.	
Kerncijfers	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>
	Verkeersbruggen	29
	Spoortunnel	1
	Fietstunnel	1
	Fietsbrug	13
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 7.1 Verkeer en vervoer.	
Openbaar groen/begraafplaatsen		
Beleidskader	Het Groenbeleidsplan Olst-Wijhe 2007-2017 is door uw raad in 2006 vastgesteld. Op basis van de besluitvorming over de IBOR in 2016 vindt het onderhoudsniveau plaats, zoals hierboven bij het kopje Onderhoud openbare ruimte is aangegeven. Bij de vaststelling van het Bomenbeleidsplan in 2014 is het groenbeleid geëvalueerd. De gemeentelijke bomen, groter dan 40 cm. diameter, worden eens per 3 jaar gecontroleerd op veiligheid en onderhoud. Hiermee voldoen we aan onze zorgplicht. Het onderhoudsniveau van de begraafplaatsen handhaven we op een hoog niveau. Met het oog op het kostendekkend maken van de begraafplaatsen is in 2014 een nieuw beleids- en beheersplan vastgesteld.	
Kerncijfers	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>
	Stedelijk groen binnen de bebouwde kom: beplantingen	15 ha.
	gras (gazon, ruw gras, berm)	43 ha.
	Landschappelijk groen: gras, berm beplanting	80 ha. 2 ha.
	Begraafplaatsen	3 stuks
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie en taakveld 7.5 begraafplaatsen.	
Speelsterreinen		
Beleidskader	Het beleidskader (Zo spelen wij in Olst-Wijhe) is in 2015 geëvalueerd. In de uitvoering ligt de nadruk op het aantrekkelijk en uitdagend maken van de bestaande speelvoorzieningen. Een aantal beleidsuitgangspunten: ➤ Alle speeltoestellen die in beheer van de gemeente zijn worden een keer per jaar geïnspecteerd. Schoolpleinen, die openbaar toegankelijk zijn na schooltijd twee keer per jaar. Onderhoud vindt plaats volgens de eisen uit het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen. ➤ In nieuwe woonwijken wordt 3% van de beschikbare ruimte als speelruimte bestemd. ➤ Het budget voor onderhoud en vervanging van speeltoestellen is in het verleden gekort. Deze korting wordt opgevangen door een verruiming van de speelcirkels. Indien speeltoestellen aan vervanging toe zijn, wordt onderzocht of het betreffende speelterrein op grond van deze ruimere speelcirkels verwijderd kan worden. ➤ Onderhoud en beheer wordt uitgevoerd op een sober niveau.	
Kerncijfers	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>
	Aantal speelplaatsen	78

	Aantal speeltoestellen	437
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn opgenomen onder programma 2, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie speelvoorzieningen.	
Gebouwen		
Beleidskader	Voor de in gemeentelijk beheer zijnde panden zijn Meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Uitgangspunt daarbij is dat de technische staat van de panden conform wettelijke richtlijnen moet zijn/blijven en dat de staat van onderhoud op redelijk/goed niveau moet zijn.	
Kerncijfers	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>
	Welzijnsgebouwen	10
	Brandweerkazernes	4
	Gymnastieklokalen	3
	Kerktorens	3
	Aula's begraafplaatsen	2
	Gemeentegebouwen	2
Onderwijsgebouwen	Het groot onderhoud is vanaf 1-1-2015 niet langer een gemeentelijke verantwoordelijkheid.	
Vertaling naar begroting	De lasten van de gebouwen zijn verwerkt binnen de verschillende programma's in de begroting. Verwezen wordt naar programma 3.	

FINANCIERING

INLEIDING

De wet financiering decentrale overheden (fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf 'financiering' voorgeschreven, in zowel de begroting als in het jaarverslag.

In het Treasurystatuut 2019 zijn de uitgangspunten, doelstellingen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd. Deze is op 21 januari 2019 ter kennisname gebracht aan uw raad.

Bij de wijzigingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de invoering van Vennootschapsbelasting (VPB) voor de lagere overheden met ingang van 2016 is de toerekening van rente een belangrijk aandachtspunt.

Hoe met ingang van 1 januari 2016 met rente dient te worden omgegaan bij de grondexploitatie stond beschreven in de notitie grondexploitaties 2016 die de commissie BBV heeft uitgebracht. In 2019 heeft de commissie de notitie grondexploitaties 2016 opgenomen in de uitgebrachte notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken.

In de notitie rente 2017 wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. De bepalingen en richtlijnen van deze notitie zijn in werking getreden met ingang van het begrotingsjaar 2018.

DOELSTELLINGEN VAN DE TREASURYFUNCTIE

De treasuryfunctie dient tot:

- verzekeren van duurzame toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities;
- het tegengaan van ongewenste financiële risico's, zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de gegeven kaders en richtlijnen.

RISICOBEEHER FINANCIERING

De Wet fido beoogt een solide financiering bij openbare lichamen. Doel hierbij is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte en lange termijn financiering.

In het kader van het renterisicobeheer mag de gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal van een openbaar lichaam de kasgeldlimiet niet overschrijden en mag het renterisico op het begrotingstotaal van een openbaar lichaam de renterisiconorm niet overschrijden.

De kasgeldlimiet en de renterisiconorm bedragen beide een percentage (8,5% respectievelijk 20%) van het begrotingstotaal van de gemeente. Indien een openbaar lichaam voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, stelt het daarvan de toezichthouder op de hoogte, en legt het de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring voor aan de toezichthouder.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Hieronder treft u de berekende kasgeldlimiet en renterisiconorm aan.

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen.

Berekening Kasgeldlimiet	
De kasgeldlimiet moet berekend worden naar de situatie bij de aanvang van het kalenderjaar.	
Begrotingstotaal 2023	€ 51.232.803
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50 %
Kasgeldlimiet voor 2023 (afgerond)	€ 4.355.000

De renterisiconorm heeft betrekking op schuld met een looptijd van meer dan een jaar. De norm is gericht op een evenwichtige opbouw van de vaste schuld door gemeenten. Beoogd wordt voorkomen dat er te grote renterisico's ontstaan in enig jaar door renteherziening of (her-)financiering.

Verloop stand renterisiconorm (bedragen x € 1.000,)				
Basisgegevens renterisiconorm	2023	2024	2025	2026
1 Renteherzieningen op leningen o/g				
2 Betaalde aflossingen	2.057	2.062	1.867	1.872
3 Renterisico (1 + 2)	2.057	2.062	1.867	1.872
4a Begrotingstotaal	51.233	51.201	51.375	48.258
4b Het bij Min. Regeling vastgesteld %	20	20	20	20
5 Renterisiconorm (4a x 4b /100)	10.247	10.240	10.275	9.652
6a Ruimte onder de risiconorm (5-3)	8.190	8.178	8.408	7.780
6b Overschrijding risiconorm (3-5)				

Conclusie: gedurende de planperiode blijft het renterisico ruim beneden de aangegeven normering.

Liquiditeitsrisico's

Om zo optimaal mogelijk om te gaan met de beschikbare liquiditeiten is een overeenkomst gesloten met de Bank Nederlandse Gemeenten. Voor wat betreft de bij de andere banken aangehouden rekeningen geldt dat het streven er op gericht is om daar te kunnen beschikken over beperkte saldi. Overschotten die op deze rekeningen ontstaan, worden periodiek overgeheveld naar de hoofdrekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

OPTIMALISEREN VAN DE RENTERESULTATEN

Om maximaal te kunnen profiteren van een gunstige rentestand is het van belang dat naast inzicht in de renteontwikkelingen, beschikt wordt over actuele en betrouwbare informatie over de liquiditeitspositie. In dit kader worden er periodiek liquiditeitsplanningen opgesteld. Op basis hiervan wordt inzicht verkregen in de liquiditeitspositie op korte termijn. Daarnaast worden er planningen opgesteld voor de langere termijn. Voor juiste werking van deze planningen is het tijdig kunnen beschikken over betrouwbare informatie van evident belang.

Hieronder wordt de liquiditeitenplanning voor de periode 2023-2026 weergegeven.

Liquiditeitenplanning (lange termijn)							bedragen x 1.000	
Jaar	rente	aflossing	cashflow grondexploitatie	investeringen	Subsidies/aflossing	totaal		
2023	676	2.069	- 498	1.540	- 410	3.377		
2024	604	2.074	- 770	715	- 135	2.488		
2025	532	2.011	- 555	482	- 270	2.200		
2026	466	1.873	64	433	- 128	2.708		

De begroting laat per 01-01-2023 een substantieel financieringstekort zien. Afhankelijk van met name de voortgang van de cashflow van de grondexploitatie zullen ter voldoening aan de wettelijke financieringsvoorschriften eventueel aanvullende geldleningen worden aangetrokken.

Schatkistbankieren

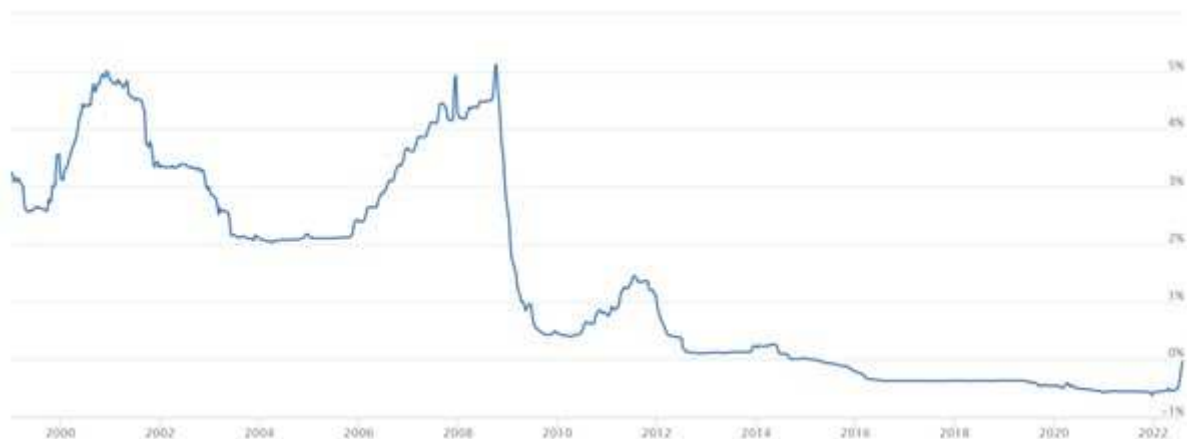
Eind 2013 heeft het parlement de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) gewijzigd in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist (verplicht schatkistbankieren). Voor decentrale overheden (waaronder gemeenten) betekent dit dat zij verplicht zijn om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Aangezien onze gemeente niet (structureel) beschikt over overtollige middelen is de impact van de wet, afgezien van extra administratieve handelingen, voor onze gemeente beperkt.

RENTEVISIE

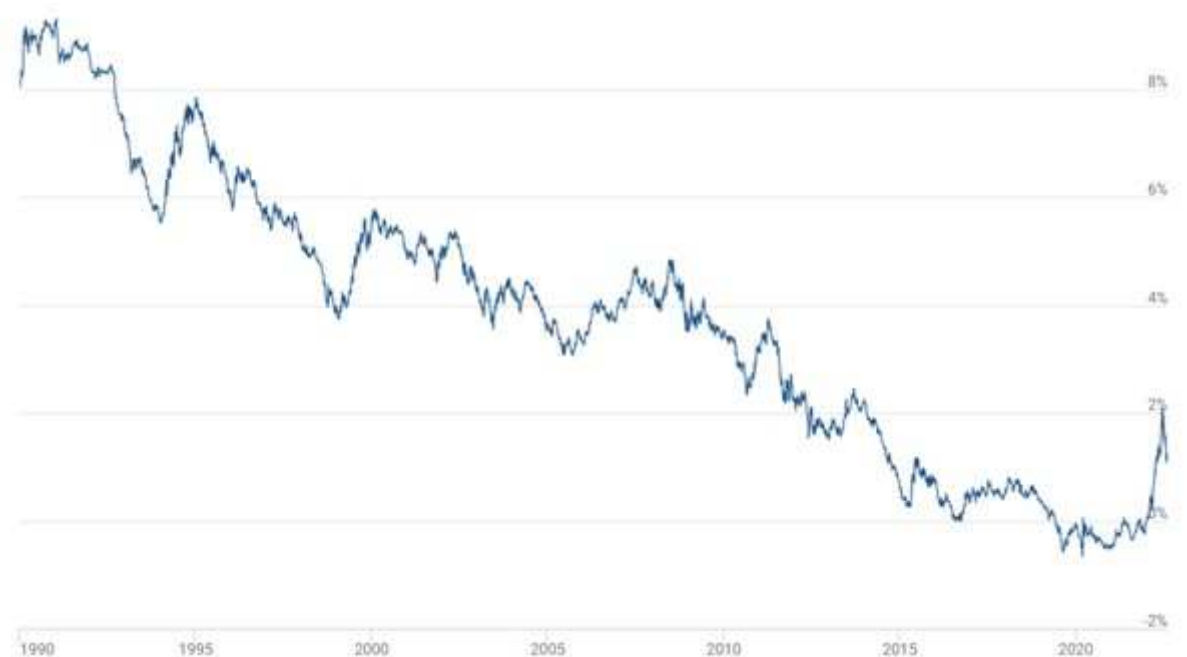
Zoals blijkt uit navolgende grafieken bevinden de huidige rentetarieven zich ondanks een oplopende rente nog altijd op een historisch laag niveau.

Gelet op de hoge inflatie zal de ECB naar verwachting het monetaire beleid in het komende jaar verkrappen. De lange rentetarieven zullen daardoor in alle looptijden naar verwachting oplopen.

1 maands Euribor grafiek

10 jarige staatslening grafiek

FINANCIERINGSBELEID

Wij hanteren in beginsel het principe van integrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het financieringsmiddel. De rentekosten voor investeringen worden toegerekend via een gemiddeld percentage, de zogenaamde omslagrente. Met ingang van 2011 bedroeg deze 4%.

Bij expliciete besluitvorming kan hier van worden afgeweken (projectfinanciering).

In Olst-Wijhe is dit van toepassing voor in het verleden aangetrokken woningbouwleningen ten behoeve van Salland Wonen welke onder dezelfde condities zijn doorverstrekkt.

De aan de grondexploitatie toe te rekenen rente vanaf 2016 jaarlijks bepaald op het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente (2023: 2,15%) naar de verhouding vreemd vermogen/ totaal vermogen (0,74).

Met ingang van 2018 gelden voor de berekening van de (overige) omslagrente op basis van de notitie rente 2017 van de commissie BBV nieuwe voorschriften.

In onderstaand overzicht is de berekening van deze omslagrente weergegeven.

Conform de toegestane mogelijkheid is de berekende renteomslag naar boven afgerond op 1,5%.

RENTERESULTAAT TAAKVELD TREASURY

Overeenkomstig de in de raadsvergadering van 4 juli 2022 vastgestelde begrotingsrichtlijnen wordt voor zowel de berekening van de zogenaamde bespaarde rente alsmede voor de rentebijschrijving aan de reserves een percentage van 2,3% gehanteerd. Een uitzondering hierop vormt de bestemmingsreserve kapitaallasten gemeentehuis waaruit (gedeeltelijk) de kapitaallasten van het nieuwe gemeentekantoor worden gedekt (4%).

Voor de rente van op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd (kasgeld) wordt op basis van de begrotingsrichtlijnen (meerjarig) 0,5% gehanteerd.

Onderstaand overzicht schetst het renteresultaat op het taakveld Treasury over 2023.

Boekwaarde vaste activa per 1 januari 2023		53.402.816
Financieringsmiddelen per 1 januari 2023:		
1) Leningschuld	22.613.668	
2) Reserves	11.027.044	
3) Voorzieningen	8.146.536	
		41.787.248
Tekort aan financieringsmiddelen		11.615.568
De externe rentelasten over de korte en lange financiering:		
- Rente van langlopende geldleningen		676.256
- Rente van kasgeld (0,5% van € 11.615.568)		58.078
De externe rentebaten		- 225.017
Saldo rentelasten en baten		509.317
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (1,59% van € 3.913.876)	- 62.231	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (woningbouwleningen SallandWonen)	- 1.517	
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	1.517	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		447.086
Rente over eigen vermogen		18.692
Rente over voorzieningen		47.272
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (1,28%)		513.050
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 1,50%)		- 600.988
Renteresultaat op het taakveld Treasury		87.938

BEDRIJFSVOERING

INLEIDING

In de bedrijfsvoeringsparagraaf wordt ingegaan op de bedrijfsvoering van gemeentelijke organisatie. De bedrijfsvoering is ingericht volgens de principes van het zogenoemde "overheidsontwikkelmodel". Dit model gaat uit van een proces van permanent verbeteren: plan, do, check act.

In het onderdeel beleid en strategie wordt vanuit de bestuurlijke opgaven uit de Strategische Raadsagenda en het Bestuursakkoord ingegaan op de ontwikkelagenda van de organisatie (plan). De onderdelen management, medewerkers, informatie en processen geven aan hoe hier in 2023 op hoofdlijnen invulling aan wordt gegeven (do). Het onderdeel resultaatgebieden geeft aan wat we willen bereiken.

Door middel van een periodieke externe audit (gemiddeld 1 keer per drie jaar) wordt de kwaliteit van de ontwikkeling van de bedrijfsvoering getoetst (check). In dit verband moet wel worden opgemerkt dat de Corona-crisis, de heroverweging en de vluchtelingencrisis hebben geleid tot een vertraging van de uitvoering hiervan. In 2023 gaan we opnieuw bezien hoe hier invulling aan te geven.

BELEID EN STRATEGIE

Voor de gemeentelijke organisatie is een nieuwe Strategieplaat in voorbereiding met als titel "Focus en Verbinding". Deze borduurt voort op de uitvoeringsstrategie "De organisatie van de gemeente Olst-Wijhe in de gemeenschap van de toekomst" van de afgelopen 4 jaar en geeft aanvullend invulling aan de bestuurlijke ambities zoals opgenomen in de nieuwe Strategische raadsagenda en het Bestuursakkoord. Voor de bedrijfsvoering streven we op de lange termijn naar een toekomstbestendige gemeente Olst-Wijhe. Op korte termijn geven we daarom invulling aan 5 Ontwikkelopgaven en intensiveren we onze samenwerking met de gemeente Raalte om elkaar waar nodig te helpen en versterken.

1. Focus

De urgentie is er om nu focus aan te brengen in onze ambities en werkzaamheden. Olst-Wijhe is een dijk van een gemeente en dat moet ook zo blijven in de toekomst. Medewerkers, bestuurders en raadsleden hebben de afgelopen jaren hard gewerkt aan alle opgaven en ambities. Dat lukt gezien de omvang van onze organisatie en de hoeveelheid en diversiteit van alle opgaven niet meer op dezelfde manier. Daarom wordt in het komende jaar bepaald waar de focus op komt te liggen zodat we kwalitatief kunnen blijven presteren. De Focus op Wonen uit het proces rondom de heroverweging is daarbij een belangrijke leidraad. Dit uiteraard in de context van het strategisch raadsagenda en het bestuursakkoord.

2. Ambtelijk-bestuurlijke samenwerking

Het bereiken van doelen voortvloeiend uit ambities kan alleen bij een optimale ambtelijk-bestuurlijke samenwerking. Deze samenwerking vraagt continue aandacht maar in tijden van snelle veranderingen en crises des te meer.

3. Sturing

De organisatie vraagt om een koersvaste en pro-actieve sturing. Op dit moment heeft het management en de directie te maken met veel taken op zowel strategisch, tactisch als operationeel vlak: de aansturing van grote teams, inhoudelijk aanspreekpunt, (strategisch)advies, organisatie ontwikkeling, werving- en selectievraagstukken en het dichtlopen van gaten in de organisatie. Een hernieuwde visie op sturing is noodzakelijk.

4. Strategielijnen

Voor een toekomstbestendige gemeente ligt het accent op het willen werken voor het algemeen belang en het bestaansrecht van de gemeente; nabije en goede dienstverlening leveren. Hiertoe zijn in de vorige raadperiode 3 programma's opgestart: Participatie, Dienstverlening en Gebiedsgericht werken. Deze programma's worden verder uitgebouwd.

5. Veerkracht herstellen

Onderzocht wordt hoe de veerkracht in de organisatie kan worden hersteld. Hiertoe wordt een vitaliteitsprogramma opgezet.

De reeds bestaande programma's Digitale Transformatie en de uitvoering van het Strategisch HR beleid ondersteunen deze ontwikkelopgaven.

MANAGEMENT

Het management van de organisatie wordt gevormd door directie en teamleiders. In het zogenoemde directie-teamleidersoverleg (dto) wordt inhoud gegeven aan de ontwikkeling van het management en

de samenwerking tussen directie en teamleiders. Vertrekpunt hierbij is om hierbij zoveel mogelijk uit te gaan van "taakvolwassen medewerkers" en "taakvolwassen teams" om daarmee de verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie te kunnen leggen. Met de ontwikkelopgave "Sturing" zoals benoemd in de vorige paragraaf zal aan de sturingsopgave van directie en teamleiders opnieuw invulling worden gegeven passend bij de actuele opgaven en ontwikkelingen.

MEDEWERKERS

De afgelopen jaren is getracht om ondanks de doorgevoerde bezuinigingen te blijven anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en kwaliteit te blijven leveren aan de samenleving zonder de grenzen van ontoelaatbare werkdruk te overschrijden. Door een aantal autonome ontwikkelingen (bijvoorbeeld corona en de vluchtelingencrisis), nieuwe wet- en regelgeving (bijvoorbeeld implementatie van de Omgevingswet), maar ook door politiek-bestuurlijke ambities én beleidsintensivering was en blijft deze uitdaging ook voor 2023 stevig. We constateren dat de veerkracht van de organisatie onder spanning staat en moet worden hersteld. Zie hiervoor ook in paragraaf Beleid en Strategie de ontwikkelopgave "Veerkracht herstellen".

In 2021 is het strategisch HR-beleid geactualiseerd. Dit beleid bestaat naast de Strategische Personeelsplanning uit de bouwstenen opleiden en ontwikkelen, werving en selectie en duurzame inzetbaarheid en is gebaseerd op onze bedrijfsvoeringsvisie en uitvoeringsstrategie. Dit beleid is van groot belang om medewerkers ook in de toekomst te blijven binden en boeien aan onze organisatie en draagt daarmee bij aan een toekomstbestendige organisatie. In 2023 zal hieraan verder uitvoering worden gegeven. Belangrijk aandachtspunt hierbij vormt de voorziene uitstroom van medewerkers door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd de komende jaren (36%) en de krapte op de arbeidsmarkt waarbij op sommige onderdelen in onze organisatie vacatures erg moeilijk zijn in te vullen. Onze positie op de arbeidsmarkt proberen wij te verstevigen door met gebruikmaking van de kracht van de kleine gemeente ons te richten op medewerkers die zich willen ontwikkelen waarbij potentie zeker zo belangrijk is dan kennis en ervaring. De gemeente Olst-Wijhe als ontwikkelgemeente.

Tenslotte vinden wij het vanuit onze werkgeversrol belangrijk om te werken aan een inclusieve samenleving waar iedereen en dan specifiek mensen met een arbeidsbeperking mee kunnen doen. Hier geven wij invulling aan door op diverse plekken in de organisatie extra banen te creëren. Ook voor de komende jaren blijft dit een belangrijk speerpunt.

INFORMATIE

Naast het organisatiegebied medewerkers speelt het organisatiegebied informatie een steeds belangrijkere rol in onze bedrijfsvoering.

Hiervoor heeft de gemeenteraad in samenwerking met de gemeenten Raalte en Deventer een zogenoemde I-visie vastgesteld, waarin een meerjarenperspectief voor de Informatie en ICT ontwikkeling van de gemeenten wordt geschetst, inclusief een doorkijk van te verwachten kosten voor realisatie van het meerjarenperspectief.

In de I-visie zijn de volgende onderdelen opgenomen: regie op ICT (de I-werkorganisatie DOWR); informatieveiligheid; domein sociaal; domein ruimte; domein dienstverlening en domein bedrijfsvoering.

Een geactualiseerde I-visie is in voorbereiding die in 2023 aan de verschillende gemeenteraden zal worden voorgelegd. De onderdelen regie op ICT en informatieveiligheid zijn in de meerjarenbegroting opgenomen. Voor de domeinen worden jaarlijkse uitvoeringsplannen opgesteld die van een financiële vertaling voorzien. Deze domeinplannen worden in samenwerking met de DOWR-partners opgesteld maar worden door elke gemeente afzonderlijk vastgesteld.

Voor de gemeente Olst-Wijhe wordt binnen het programma Digitale transformatie ingezet op Online dienstverlening en Datagedreven Werken. Voor beide onderdelen is een visie vastgesteld en hier wordt in 2023 uitvoering aan gegeven.

Het belang van informatieveiligheid en privacybescherming neemt nog steeds toe. Investerings blijven nodig in de ICT-infrastructuur om informatieveiligheid op het vereiste niveau te krijgen c.q. te houden.

Op dit terrein wordt intensief samengewerkt in DOWR-verband.

PROCESSEN

De bedrijfsprocessen vormen een belangrijke succesfactor voor de kwaliteit van de bedrijfsvoering en ook de dienstverlening van onze organisatie. De organisatie beschikt over aantal gecertificeerde leanbegeleiders die jaarlijks de belangrijkste bedrijfsprocessen samen met de betrokken medewerkers doorlichten. Dit met als doel om een cultuur van permanente verbetering van de bedrijfsvoering te bewerkstelligen. Als gevolg van eerder genoemde oorzaken (Corona, Vluchtelingencrisis e.d.) heeft dit in 2022 minder aandacht gekregen. Dit zal in 2023 verder worden opgepakt.

RESULTAATGEBIEDEN

De kwaliteit van onze bedrijfsvoering wordt uiteindelijk afgemeten aan de behaalde resultaten. Resultaten die gerealiseerd moeten worden met beperkte financiële middelen en met een relatief kleine formatie.

Het optimaliseren (lees: minimaliseren) van het kostenniveau blijft een belangrijk speerpunt voor de bedrijfsvoering. Daarbij mag de kwaliteit van de dienstverlening in de richting van onze burgers, bedrijven en instellingen niet uit het oog worden verloren. Hiervoor is het ook belangrijk aandacht te hebben voor de tevredenheid, werklast en werkdruk van medewerkers. Door ons instrumentarium van klanttevredenheidsonderzoeken, medewerkerstevredenheidsonderzoeken, Vensters voor Bedrijfsvoering en deelname aan de burgerpeiling van www.waarstaatjegemeente.nl consequent toe te passen, monitoren wij periodiek en gestructureerd onze resultaten. Door middel van periodieke deelname aan bepaalde benchmarks plaatsen we dit ook in een perspectief.

Tenslotte wordt de kwaliteit van de organisatie, zoals reeds eerder in deze paragraaf aangegeven, in een cyclus van drie jaar permanent gemonitord volgens de principes van het Overheids-Ontwikkelmodel (INK-based). Dit vormt weer de input voor de organisatieontwikkeling en de teamontwikkelingsplannen.

Van belang daarbij is dat op basis van deze onderzoeken in 2023 een doorontwikkeling plaatsvindt van streefcijfers en prestatie-indicatoren waarmee een verbetering in de toetsing van de resultaten kan worden bereikt en daarmee de cirkel plan, do, check, act nog beter rond gemaakt kan worden.

VERBONDEN PARTIJEN

INLEIDING

Onze gemeente werkt met een aantal verbonden partijen samen om de gewenste beleidseffecten uit de begroting op een efficiënte - en doelmatige wijze te realiseren. Met deze externe partijen is de samenwerking op verschillende manieren georganiseerd.

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn partijen waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang (deelname) heeft. We spreken van financieel belang als de gemeente aansprakelijk is bij niet nakoming van verplichtingen of als er geen verhaalmogelijkheden zijn bij een faillissement. We spreken van een bestuurlijk belang als de gemeente zeggenschap heeft, bijvoorbeeld als een wethouder, raadslid of ambtenaar zitting heeft in het bestuur of namens de gemeente stemt bij een algemene vergadering van aandeelhouders.

In de "Kadernota Verbonden Partijen" zijn de verschillende soorten verbonden partijen toegelicht en zijn er regels vermeld voor het aangaan van diverse nieuwe samenwerkingen. Het proces van deelnemingen is een dynamisch gebeuren. Daarom treft u net als vorig jaar weer een aantal wijzigingen, c.q. aanvullingen aan die passen binnen de huidige kaders van de "Kadernota Verbonden Partijen".

Sturingsarrangement

Uw raad is op 5 februari 2018 akkoord gegaan met de gekoppelde arrangementen per verbonden partij. Binnen elk arrangement heeft ons college van B&W een actieve informatieplicht richting uw gemeenteraad ten tijde van relevante gebeurtenissen rondom een verbonden partij. Daarnaast kan er per verbonden partij maatwerk worden geleverd. Onderstaande arrangementen zijn in de nota verbonden partijen vastgesteld, waarbij het niet meer toegepaste "extra"-arrangement niet meer is weergegeven:

Arrangement:	Welke taken:
BASIS	Verbonden partijen binnen dit arrangement hebben een laag risicoprofiel. Er wordt enkel de wettelijk verplichte informatie verstrekt.
STANDAARD	Verbonden partijen binnen dit arrangement hebben een gemiddeld risicoprofiel. Er wordt naast de wettelijk verplichte informatie ook extra informatie verstrekt in de programmabegroting en jaarstukken. Deze extra informatie komt terug bij de paragraaf verbonden partijen en bij de relevante beleidsonderwerpen.
MAATWERK	Voorbeelden zijn: werkbezoeken, workshops voor raad en college. Maar ook inhoudelijk, bijvoorbeeld het informeren/adviseren van ons college voor een bestuurlijk overleg, vooraf of achteraf (al naar gelang het onderwerp). Het presidium stelt de maatwerkafspraken in het jaarprogramma op.

RISICO'S

Afhankelijk van de mate van verbondenheid (bijv. geplaatst aandelenkapitaal) zijn wij in meer of mindere mate in staat om invloed op het beleid van de betreffende verbonden partij uit te oefenen. In de "Kadernota Verbonden Partijen" is besloten gebruik te maken van arrangementensystematiek. Om te bepalen welk arrangement op een verbonden partij van toepassing is, wordt er om de twee jaar, in de periode na het zomerreces van de Raad, een algemene (bestuurlijke en financiële) risicoanalyse uitgevoerd. Deze analyse leidt tot een risicoclassificatie van elke verbonden partij waaraan een sturingsarrangement gekoppeld wordt. Hoge risico's worden meegenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Uw raad van 5 februari 2018 heeft ingestemd met de gekoppelde arrangementen per verbonden partijen. Voor de actuele risicoanalyse wordt daarnaar verwezen. In april 2021 is met de

fractievoorzitters afgestemd dat een nieuwe uitgebreide risicoanalyse niet nodig is en dat wordt volstaan met het volgende: voor gemeenschappelijke regelingen het standaardarrangement en voor overige verbonden partijen het basisarrangement. Eventueel gewenst maatwerk wordt in het jaarprogramma via het presidium afgestemd.

Op de volgende pagina treft u een beknopt overzicht aan van de kengetallen per verbonden partij:

Verbonden Partij*	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	Dividend
	1 1 2023	31 12 2023	1 1 2023	31 12 2023	2023	in 2022**
Gemeenschappelijke regelingen						
GGD IJsselland	1.500	2.500	7.669	7.374	0	
KonnecteD (Sallcon)	6.224	6.121	7.429	7.429	2	
RSJ Jeugdzorg	0	0	0	0	0	
Veiligheidsregio IJsselland	5.090	5.110	32.623	33.790	0	
Omgevingsdienst IJsselland	316	316	3.183	3.375	0	
Besloten vennootschappen						
CSV Amsterdam	0	0	0	0	0	
Publiek Belang Elektriciteitsproductie	0	0	0	0	0	
KonnecteD	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	
Naamloze vennootschappen						
Bank Nederlandse Gemeenten	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	42
Enexis	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	24
ROVA	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	68
Wadinko	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	64
Overige						
Toezichthoudend orgaan de Mare						
Dimpact	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	

* - Begrotingen worden doorgaans alleen verzonden door GR-en

bedragen x €1.000

** - het betreft ontvangen dividend door de gemeente in boekjaar 2022

GGD IJsselland (GR)	Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder J. Compagner
Arrangement:	Standaard
Openbaar belang (doelstelling)	
Beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners	
Bestuurlijk belang	
De GGD IJsselland wordt gevormd door elf gemeenten. Onze burgemeester heeft zitting en inspraak in het algemeen bestuur.	
Financieel belang	
Bijdrage in 2023: € 713.000	
Risico	
Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten – naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. Voor de risico's voor incidentele additionele taken (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor additionele producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de Gemeenschappelijke regeling. De Coronacrisis heeft grote impact gehad voor de GGD IJsselland. Het Rijk geeft aan dat de extra investeringen die de GGD's in dat kader hebben moeten doen, volledig door het Rijk worden vergoed. Een daadwerkelijke afrekening daarvan heeft nog niet plaatsgevonden. De GGD heeft gemeenten geïnformeerd over het eventuele risico van kosten die zij gemaakt hebben die nadien toch niet door het Rijk als compensabel worden geacht.	

Veiligheidsregio IJsselland (GR)	Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Burgemeester Y.P. Van Mastrigt
Arrangement:	Standaard
Openbaar belang (doelstelling)	
Zorg dragen voor de veiligheid van onze inwoners door veiligheidstaken uit te voeren op basis van de Wet veiligheidsregio's.	
Bestuurlijk belang	
De veiligheidsregio wordt gevormd door elf gemeenten. Onze burgemeester heeft zitting en inspraak in het dagelijks bestuur en in het algemeen bestuur.	
Financieel belang	
Bijdrage in 2023:€ 1.469.429	
Risico	
Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, wijzigingen in beleid of financiering van de Rijksoverheid en complexiteit Europese aanbestedingen. Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Met behulp van een zogenaamde Monte-Carlo (MC)-simulatie is het verband tussen risico en aan te houden weerstandsvermogen bepaald. Uit de rapportage van risicomanagement blijkt dat, op basis van een zekerheidspercentage van 90%, het weerstandsvermogen 1,18 miljoen euro zou moeten bedragen. De benodigde weerstandscapaciteit ligt in de lijn der verwachting op basis van de bedragen die andere veiligheidsregio's hanteren. Veiligheidsregio IJsselland heeft op 31-12-2021 een weerstandsvermogen van één miljoen euro, dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Dit betekent dat de veiligheidsregio bij een dergelijke weerstandscapaciteit naar verwachting eenmaal in de zes à zeven jaar niet in staat zal zijn zonder aanvullende financiering een positief eigen vermogen te behouden. Op basis van het huidige risicoprofiel is de beschikbare weerstandscapaciteit als onvoldoende te beschouwen. Het is echter wel raadzaam definitieve uitspraken pas te doen wanneer enige ervaring is opgedaan met de gevolgde werkwijze in het benoemen en inschatten van risico's. De benoemde risico's kunnen langdurige financiële gevolgen hebben. De eventuele financiële gevolgen kunnen voor een beperkte periode worden gedekt. In die periode moet een structurele oplossing worden gevonden. De gemeente kan worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort.	

Regionaal serviceteam Jeugd (RSJ)	Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder J. Compagner
Arrangement:	Standaard
Openbaar belang (doelstelling)	
Het RSJ koopt jeugdhulp in en voert het contractmanagement uit voor alle contracteerde jeugdhulpaanbieders voor de 11 elf gemeenten. Daarnaast faciliteren zijn beleidsvoorbereiding voor de regionale samenwerking en transformatieopdrachten.	
Bestuurlijk belang	
Het RSJ is een GR en wordt gevormd door 11 gemeente in de regio IJsselland. Alle gemeenten zijn gezamenlijk bestuurlijk verantwoordelijke voor het RSJ. De 11 portefeuillehouders jeugd vormen samen het bestuur van de organisatie.	
Financieel belang	
Bijdrage in 2023: € 51.747	
Risico	
Het RSJ koopt Jeugdhulp in en sluit contracten af met jeugdhulpaanbieders. Zij hebben daarnaast de ruimte om tarieven vast te stellen. Het inkoopmodel, de inkoopstrategie en tarieven worden voorgelegd aan het bestuur van het RSJ. Er is geen spraken van een financiële stroom naar het RSJ, buiten de apparaatskosten.	

Er kunnen juridische fouten worden gemaakt door het RSJ en de elf gemeenten zijn hiervoor dan aansprakelijk/eindverantwoordelijk.

Omgevingsdienst IJsselland (GR)	Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Burgemeester Y.P. van Mastrigt
Arrangement:	Extra
Openbaar belang (doelstelling)	
De omgevingsdienst IJsselland (OD) voert voor onze gemeenten de VTH - taken(vergunning toezicht en handhaving) op bedrijven uit de WABO uit voor zover deze betrekking hebben op milieu. Daarnaast adviseert de OD ons bij het beleid op gebied van milieutaken op gebied van o.a. bodem, geluid, externe veiligheid en fijnstof.	
Bestuurlijk belang	
De Omgevingsdienst (OD) en de deelnemende overheden werken samen door middel van Dienstverleningsovereenkomsten (DVO). De OD wordt gevormd door elf gemeenten, de provincie Overijssel en de veiligheidsregio. Onze wethouder M. Blind heeft zitting en inspraak in het algemeen bestuur.	
Financieel belang	
Bijdrage in 2023: € 478.496, exclusief IJVI ad € 27.902	
Risico	
De Omgevingsdienst IJsselland heeft een algemene reserve van € 316.000. De Omgevingsdienst heeft deze reserve na de start in 2018 opgebouwd. Eventuele financiële tekorten kunnen worden gedekt uit deze reserve. Uit de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting van de Omgevingsdienst blijkt een benodigd weerstandsvermogen van € 311.000 om voorziene risico's op te kunnen vangen. Hiermee komt het ratio weerstandsvermogen op 1,02 uit.	

Konnected (GR) en (BV)	Deventer
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder J. Compagner en wethouder H. Olthof
Arrangement:	Extra
Openbaar belang (doelstelling)	
KonnecteD (voorheen Sallcon) is een sociaal werkvoorzieningsschap voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Konnected is één van de partijen die de participatie wet uitvoert.	
Bestuurlijk belang	
De Gemeenschappelijk Regeling (GR) het samenwerkingsverband tussen de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe, is 100% aandeelhouder van KonnecteD.	
Financieel belang	
Bijdrage in 2023: € 1.887.033	
Risico	
Door de afbouw van de rijksbijdrage WSW worden in meerjarenperspectief exploitatieverliezen geleden die met inzet van eigen reserves de komende jaren kunnen worden gedragen. Voor de lange termijn is het noodzakelijk dat KonnecteD transformeert naar een modern werk- en leerbedrijf. Hiervoor is een bedrijfsplan vastgesteld en in het verlengde hiervan is in het najaar van 2021 een Transformatieplan vastgesteld.	

GRONDBELEID

INLEIDING

Grondbeleid is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege de relatie met de doelstelling van programma 2 Leefomgeving en in de tweede plaats vanwege het financiële belang en de risico's.

GRONDBELEID GEMEENTE OLST-WIJHE

In de Nota Grondbeleid 2018 – 2021 wordt het begrip grondbeleid als volgt gedefinieerd: *“Het op zodanige wijze handhaven van het bestaande grondgebruik, het innemen van grondpositie, dan wel het zodanig realiseren van gewenste veranderingen in dat grondgebruik, dat dit past in de doelstellingen die de gemeente geformuleerd heeft in het kader van het ruimtelijke beleid.”* Hieruit blijkt dat het grondbeleid een belangrijke bijdrage levert aan de realisatie van de ruimtelijke doelstellingen. In 2022 wordt een nieuwe Nota Grondbeleid opgesteld voor de periode 2023 tot en met 2026. In de nieuwe Nota Grondbeleid wordt voorgesteld om, waar nodig, te kiezen voor een actieve gemeentelijke rol, maar ook wordt ruimte geboden voor initiatieven vanuit de markt.

In de huidige Nota Grondbeleid wordt uitgegaan van een situationeel grondbeleid, waarbij per initiatief/ontwikkeling wordt gekozen welke vorm van grondbeleid door de gemeente wordt gehanteerd: actief of faciliterend. Voor het actieve deel worden grondexploitatiebegrotingen – hierna te benoemen als grondexploitatie(s) - opgesteld (Grondexploitaties zijn gronden die zich in een transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd.) Daarnaast bewegen andere partijen zich op de grondmarkt waardoor ook de instrumenten voor het faciliterende grondbeleid steeds meer worden ingezet. De Wet ruimtelijke ordening (Afdeling 6.4. Grondexploitatie), maar ook de nieuwe Omgevingswet biedt de mogelijkheid om via overeenkomsten of exploitatieplannen gemeentelijke kosten te verhalen. Daarnaast kunnen eisen worden gesteld aan bijvoorbeeld woningbouwprogrammering, fasering of de inrichting van de openbare ruimte.

Jaarlijks worden de gemeentelijke grondexploitaties van lopende projecten geactualiseerd en daar waar nodig aangepast aan de huidige marktsituatie. Dit betekent dat voor alle grondexploitaties is gekeken naar het uitgiftetempo van de kavels en de daaraan gekoppelde grondprijzen. Ook is nauwkeurig gekeken naar de in elke grondexploitatie opgenomen civieltechnische kosten en plankosten. Afhankelijk van het plan en de economische situatie kan er sprake zijn van winst dan wel verlies. Is er sprake van een verwacht verlies in een grondexploitatie dan wordt op basis van de geldende BBV-regelgeving een verliesvoorziening getroffen. Is er sprake van winst dan moet op basis van de voorgeschreven BBV- regelgeving tussentijds vroegtijdige winst worden genomen.

Uitvoering grondbeleid

De uitvoering van het grondbeleid houden op hoofdlijnen de volgende taken in:

- het beheer van onroerende zaken (permanent beheer);
- productie van bouwgronden, grondexploitatie (waarin onder ander zijn opgenomen investeringen die samenhangen met verwerving, tijdelijk beheer, bouwrijp maken, verkoop bouwgrond en woonrijp maken;
- het maken en vastleggen van afspraken met derden in een (anterieure) overeenkomst betreffende onder andere het kostenverhaal van de hiervoor benoemde kosten van de locatie, planschadekosten, financiële zekerheidsstelling, tijdvak en fasering, locatie-eisen, woningbouwcategorieën en de planologische procedures.

Regelgeving

Een grondexploitatie wordt meestal voor een langere periode opgesteld waarbij veel aannames worden gedaan over bijvoorbeeld renteontwikkelingen, kosten-/opbrengstenstijgingen en/of -dalingen. Binnen de grondexploitatie zijn de mogelijke financiële risico's vaak groot. Een helder beeld en een reële inschatting van de financiële risico's is dan op zijn plaats. Van de resultaten van de grondexploitatie wordt verwacht dat deze positief zijn en/of een substantiële bijdrage leveren aan de (ruimtelijke) doelstellingen. De resultaten van de in exploitatie genomen complexen dienen elkaar te kunnen compenseren. Als blijkt dat het (geprognosticeerde) resultaat van een exploitatie negatief uitvalt, moet er, conform de voorschriften in het Besluit begroting en verantwoording provincies en

gemeenten (BBV) een voorziening ter afdekking van het tekort (voorziening te verwachten verliezen grondexploitaties) gevormd te worden ten laste van de algemene middelen of reserves. In overeenstemming met de Nota Grondbeleid wordt de 'voorziening te verwachten verliezen grondexploitaties' gedekt uit de 'Algemene reserve gemeentelijke grondexploitaties'. Heeft een grondexploitatie een vóór-gecalculeerde winst, dan moet deze (tussentijdse) winst jaarlijks volgens de BBV-regelgeving worden genomen waarbij het realisatiebeginsel het uitgangspunt is. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode (POC-methode). Deze methode houdt in dat voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd er naar rato van de procentuele voortgang van de grondexploitaties winst genomen moet worden. Als er nog risico's of onzekerheden bestaan ten aanzien van het te realiseren resultaat, dan kunnen deze eerst in het verwachte resultaat worden verdisconteerd alvorens de POC-methode wordt toegepast. Winstnemingen worden toegevoegd aan de Algemene reserve gemeentelijke grondexploitaties (ARG).

De Algemene reserve gemeentelijke grondexploitaties is een buffer om te voorkomen dat de algemene dienst van de gemeente met nadelige effecten/omstandigheden uit de grondexploitatie wordt geconfronteerd. Dit betekent tegelijk dat deze Algemene reserve niet kan worden aangesproken ter dekking van uitgaven die geen relatie met de grondexploitaties hebben. Wel mag een eventueel surplus in deze Algemene reserve gemeentelijke grondexploitaties worden afgeroomd ten gunste van de algemene middelen. Aan de andere kant wordt er vanuit de algemene middelen een toevoeging aan deze reserve gedaan als blijkt dat het benodigde bedrag van de Algemene reserve gemeentelijke grondexploitaties onvoldoende is om de ontstane tekorten af te dekken. Om dit te monitoren worden de grondexploitaties twee keer per jaar geactualiseerd (per 1 januari en per 1 juli).

De Commissie BBV heeft een aantal stellige uitspraken gedaan ten aanzien van de regelgeving met betrekking tot grondexploitaties in haar "Notitie Grondexploitaties 2016" (maart 2016). Deze zijn geactualiseerd, aangevuld en nader toegelicht in de nieuwe notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken" (juli 2019). Eén van de uitspraken betreft de rente. Deze moet worden gebaseerd op het gewogen gemiddeld rentepercentage van de leningenportefeuille (vreemd vermogen) van de gemeente, naar verhouding VV/TV (vreemd vermogen/totaal vermogen). Het gemiddelde rentepercentage wordt jaarlijks vastgesteld en opgenomen in de te actualiseren grondexploitaties). Een andere stellige uitspraak betreft de disconteringsvoet. Dit is voor alle gemeentes bepaald op maximaal 2%. Hierbij is aangesloten bij het prijsinflatiestreefcijfer van de Europese Centrale Bank.

RESULTATEN GRONDEXPLOITATIES

De huidige grondexploitaties zijn opgesteld in aansluiting op de stellige uitspraken en richtlijnen van de Commissie BBV.

In het volgende overzicht worden de resultaten van de grondexploitaties (ná tussentijdse winstnemingen) weergegeven, zoals deze zijn berekend per 1-1-2022 en zijn opgenomen in de jaarrekening 2021. Eveneens is inzichtelijk gemaakt welk deel van het verschil ten opzichte van de jaarrekening 2020 het gevolg is van projectinhoudelijke wijzigingen.

De verplichte tussentijdse winstneming overeenkomstig de BBV-regelgeving is berekend op basis van de POC-methode. Dit is een voorgeschreven methode om de hoogte van vroegtijdig tussentijds te nemen winst te berekenen. Hierbij wordt rekening gehouden met tussentijdse winstneming uit voorgaande jaren en project specifieke risico's. Het nemen van tussentijdse winst heeft een nadelige invloed op het resultaat van een grondexploitatie omdat deze tussentijds genomen winsten als kosten worden verwerkt in de boekwaarde waardoor het resultaat lager uitvalt.

In de volgende tabel 'Resultaten onderhanden werken' zijn de tussentijdse winstnemingen verwerkt. In 2021 is een bedrag van € 585.451 als tussentijdse winst genomen. Hierdoor bedraagt het totaalbedrag van de (vroegtijdige) tussentijdse winstneming t/m 2021 € 2.639.184. Voor de Meente Zuid is geconstateerd dat vorig jaar op basis van de resultaatverwachting per 1-1-2021 de tussentijdse winstneming te hoog was. Vanuit de Algemene reserve is daarom € 26.381 teruggestort in de grondexploitatie van de Meente Zuid.

Resultaten onderhanden werken.

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties is het volgende overzicht opgesteld. Hieruit blijkt dat het totaalresultaat van de onderhanden werken (gemeentelijke grondexploitaties) per saldo € 1.152.505 nadelig is op peildatum 1-1-2022.

Dit bedrag is opgebouwd uit een:

- nadelig resultaat van verlieslatende grondexploitaties ter grootte van € 1.937.957
- voordelig resultaat op winstgevende grondexploitaties ter grootte van € 785.452

Totaalresultaat nadelig per 1-1-2022 € 1.152.505

Resultaten onderhanden werken Olst-Wijhe							
Resultaten onderhanden werken	A	B	C	D	D - C		
Bestaande grondexploitaties	Resultaat* JR 2020 per 1-1-2021	Toevoeging 2% rente	Resultaat* JR 2020 per 1-1-2022	Resultaat* JR 2021 per 1-1-2022 Incl. winstname	Project-Inhoudelijk verschil Incl. winstname	Voordelig/ Nadelig	
Wesepe bedrijventerrein	€ -486.663	€ -9.733	€ -496.396	€ -322.688	€ 173.708	Voordelig	
Wesepe woningbouw	€ -800.251	€ -16.005	€ -816.256	€ -839.105	€ -22.849	Nadelig	
Noorder Koeslag**	€ 265.158	€ 5.303	€ 270.461	€ 21.698	€ -248.763	Nadelig	
Zonnekamp Oost***	€ 4.358	€ 87	€ 4.445	€ 5.075	€ 630	Voordelig	
Meente Zuid****	€ 37.908	€ 758	€ 38.666	€ 29.796	€ -8.870	Nadelig	
Olstergaard*****	€ 647.670	€ 12.953	€ 660.623	€ 728.883	€ 68.260	Voordelig	
Meente Noord	€ -790.661	€ -15.813	€ -806.474	€ -776.164	€ 30.310	Voordelig	
Totaal	€ -1.122.481	€ -22.450	€ -1.144.931	€ -1.152.505	€ -7.574	Nadelig	
					D - C	D - A	
Totaal neg. Grexen (verlies)	€ -2.077.575	€ -41.552	€ -2.119.127	€ -1.937.957	€ 181.170	€ 139.618	Voordelig
Totaal positieve Grexen	€ 955.094	€ 19.102	€ 974.196	€ 785.452	€ -188.744	€ -169.642	Nadelig

* : netto contante waarde op prijspeil 1-1-2022

Grondexploitatiebegroting	Winstneming		
	t/m 2020	2021	t/m 2021
Noorder Koeslag**	€ 1.836.335	€ 340.937	€ 2.177.272
Zonnekamp Oost***	€ 55.231	€ 163.816	€ 219.047
Meente Zuid****	€ 161.251	€ -26.381	€ 134.870
Olstergaard*****	€ 916	€ 107.078	€ 107.994
Totaal Winstneming	2.053.733	€ 585.451	€ 2.639.184

Het resultaat/perspectief voor het totaal van alle grondexploitaties ziet er in het kort als volgt uit:

Het verwachte resultaat van de grondexploitaties op netto contante waarde 1 januari 2022 bedraagt voor de bestaande grondexploitaties, nadat winst is genomen, in totaal € 1.152.505 nadelig (zie kolom D). Dit was per 1 januari 2021 € 1.122.481 nadelig (kolom A). Inclusief het met één jaar rente gecorrigeerde saldo was het nadelig resultaat per 1 januari 2021 € 1.144.931 (kolom C). Het saldo per 1 januari 2022 is echter € 1.152.505 nadelig hetgeen een verslechtering betekent ten opzichte van de verwachting (het met rente gecorrigeerde resultaat per 1-1-2021) van € 7.574 per 1-1-2022.

- De opbrengst grondverkoop in 2021 (exclusief rente, inschrijfgelden en waarborgsommen) bedroeg € 3,03 miljoen (in 2020: 3,8 miljoen; in 2019: € 5,43 miljoen; in 2018: 3,68 miljoen).
- Voor een aantal projecten moest de voorziening 'te verwachten verliezen grondexploitaties' worden opgehoogd. De oorzaak hiervan is tweeledig:
  - De per 31-12-2021 gerealiseerde opbrengsten voor 2021 zijn feitelijk € 690.000 minder dan de geprognosticeerde opbrengsten voor 2021. Met name de vertraging in de verkopen van de bedrijventerreinen (geen verkopen in 2021) en in Zonnekamp Oost (circa 1.240 m²) ten opzichte van de verwachting is hier debet aan. Hierdoor kon in de grondexploitaties van de bedrijventerreinen en Zonnekamp Oost geen rentewinst worden behaald die was gecalculeerd.
  - Vanwege de sterke prijsstijging in 2021 in de civieltechnische kosten was een prijscorrectie van 3% nodig om de prijzen op het niveau van 1-1-2022 te brengen (er was uitgegaan van 2% prijsstijging, terwijl de prijsstijging uitkwam op 5%). Dit is in de Nota rekentechnische uitgangspunten 2022 en de Grondprijzenbrief 2022 nader toegelicht.

De “voorziening te verwachten verliezen grondexploitaties” wordt gevormd ter afdekking van alle complexen met een nadelig contante waarde resultaat, per 1 januari van dat jaar. De voorziening sluit aan bij de herberekende en/of nieuw geraamde verliezen.

Specifieke ontwikkelingen grondexploitaties

Algemeen

De grondexploitaties zijn bij de jaarrekening 2021 uitgebreid tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot aanpassingen van de grondexploitaties en de verliesvoorziening. De economie trok aan. Dit had vooral zijn weerslag op de verkoop van woningbouwkavels. Wel is enige vertraging ontstaan in de aktepassering van de laatste kavel (1.240 m²) aan House2Start. Deze aktepassering heeft in 2022 alsnog plaatsgevonden. Daadwerkelijke uitgaven op de bedrijventerreinen hebben in 2021 niet plaatsgevonden. In 2022 is de laatste kavel op de Meente Zuid verkocht. Op het bedrijventerrein in Wesepe zijn medio juli 2022 drie kavels (4.955 m²) verkocht, twee koopovereenkomsten gesloten (3.054 m²) en voor de laatste twee kavels (5.255 m²) worden reservekandidaten benaderd. In 2022 zullen de projecten Wesepe Woningbouw, Meente Zuid en Zonnekamp Oost naar verwachting worden afgesloten.

Ten aanzien van de waardering van de grondexploitaties bestaat een schattingsonzekerheid. Hoewel in de jaarrekening 2021 de meest waarschijnlijke inschatting in grondexploitaties is opgenomen, kan de realisatie in de toekomst aanzienlijk afwijken van deze inschatting. Deze schattingsonzekerheid ontstaat door de looptijd van de grondexploitaties en ook de onzekerheid met betrekking tot de fasering van de nog uit te geven kavels op de bedrijventerreinen.

Hiernaast veranderen de macro economische omstandigheden snel. Onder andere de oorlog in Oekraïne en de door de Europese Unie ingevoerde Rusland-boycot leidt tot stijging van de energieprijzen en bouwmaterialen (hout en metaal worden doorgaans veel geïmporteerd uit Oekraïne en Rusland). Hiernaast leiden de lockdowns in China er toe dat internationale productieketens verstoord worden. Deze factoren hebben behoorlijke invloed op de Nederlandse economie (bouw- en Grond Weg Waterbouw-kostenstijgingen, oplopende hypotheekrente en inflatie zijn/worden naar boven bijgesteld). Dit heeft consequenties voor de uitgangspunten die worden gehanteerd bij de actualisatie van de grondexploitaties. Deze zijn anders dan eind 2021 werd verwacht, toen het uitbreken van de oorlog in Oekraïne nog niet in zicht was en daardoor niet als factor kon worden meegenomen. De huidige ontwikkelingen waren niet voorzien tijdens het actualiseren van de grondexploitaties per 1-1-2022. Een inschatting van de marktontwikkeling is momenteel moeilijk te maken. Mogelijk wordt de markt instabieler als gevolg van de stijgende hypotheekrente en de toenemende inflatie met als gevolg stijgende bouwkosten, waardoor de toekomstverwachting naar beneden moet worden bijgesteld. Voor de jaarlijkse opmaak (in november 2022) van de Nota rekentechnische uitgangspunten 2023 (waarin de index kostenstijging en opbrengstenstijging, de te hanteren discontovoet, rente en grondprijzen worden weergegeven) voor de actualisatie van de grondexploitaties voor de jaarrekening 2022 zal advies worden gevraagd aan een onafhankelijk taxateur en zullen de meest recente informatiebronnen worden geraadpleegd. Tevens zal de aanbesteding van de Tellegenschool worden meegenomen om een mogelijk beeld te krijgen van de marktontwikkelingen.

Meente Zuid (Olst)

In de geactualiseerde grondexploitatie wordt ervan uitgegaan dat verkoop van de laatste kavel in 2022 plaatsvindt. Deze is inmiddels verkocht, zodat de grondexploitatie van dit project naar verwachting kan worden afgesloten. In totaal is tot en met 2021 in dit project een tussentijdse winst genomen van € 134.870 inclusief de correctie.

Wesepe bedrijventerrein

Medio juli 2022 zijn drie bedrijfskavels verkocht, voor twee kavels zijn er koopovereenkomsten gesloten en voor twee kavels (in totaal 5.255 m²) worden reservekandidaten benaderd. Vanwege de versnelde verkoop is de looptijd van dit project verkort van 2032 naar 2025.

Wesepe woningbouw

De woningbouwlocatie in Wesepe is geheel verkocht. Het woonrijp maken wordt in 2022 uitgevoerd, waarna het project ultimo 2022 naar verwachting technisch en administratief kan worden afgesloten.

Noorder Koeslag (Wijhe)

In de woonwijk Noorder Koeslag zijn kavels verkocht door de gemeente, zijn er huurwoningen gerealiseerd door Salland Wonen en zijn er woningen verkocht door Projectontwikkelaar Rotij Grondvast B.V.

Nog één kavel ter grootte van 341 m² in de vrije sector is in verkoop. Als afsluiting van de wijk is in 2021 en 2022 het park met natuurlijk spelen Woeste Wijhe, een pilot participatieproject in coronatijd, gerealiseerd. In totaal is in dit project per 31-12 2021 een tussentijdse winst genomen van € 2.177.272.

Zonnekamp Oost (Olst)

In Zonnekamp Oost zijn bijna alle kavels verkocht, woningen gerealiseerd en de openbare ruimte grotendeels definitief aangelegd. In 2022 is de laatste kavel verkocht en worden 14 duurzame starterswoningen van House2Start gerealiseerd in de koop- en huursector. Aansluitend wordt de omliggende openbare ruimte definitief ingericht. Naar verwachting kan dit project technisch en administratief eind 2022 worden afgesloten.

Nu het aangrenzende plangebied Olstergaard in exploitatie is genomen, is vanuit praktische overwegingen besloten om de toegangsweg Vink, die onderdeel was van Zonnekamp Oost, onderdeel te laten uitmaken van het complex Olstergaard. Deze weg wordt als bouwontsluitingsweg gebruikt voor Olstergaard. De weg en aanliggende berm moeten te zijner tijd definitief worden afgewerkt. Deze nog uit te voeren werkzaamheden bestaan uit het aanbrengen van een toplaag asfalt en het aanbrengen van bomen en overige afwerking van de berm langs deze weg. De benodigde budgetten om deze werkzaamheden te kunnen uitvoeren zijn per 1-1-2022 overgedragen vanuit het project Zonnekamp Oost naar het project Olstergaard en verwerkt in de grondexploitatie per 1-1-2022 voor Olstergaard (toegevoegd) en Zonnekamp Oost (uitname). Consequentie hiervan is dat de civieltechnische- en plankosten voor Zonnekamp Oost zijn afgenomen met een verbetering van het NCW-resultaat per 1-1-2022 en de civieltechnische kosten en plankosten voor het project Olstergaard zijn toegevoegd met als gevolg een verlaging van het voordelig NCW-resultaat per 1-1-2022.

Tot en met 2021 is een vroegtijdige tussentijdse winst genomen in Zonnekamp oost van € 219.047.

Olstergaard (Olst)

Het project Olstergaard kenmerkt zich door natuurinclusief ontwerp, circulair bouwen en tal van duurzaamheidsmaatregelen. In Olstergaard worden in totaal 72 woningen gerealiseerd, verdeeld over 51 kavels:

- 46 particuliere kavels (voor 46 particuliere woningen);
- 3 kavels (voor 14 sociale huurwoningen) en
- 2 kavels (voor 12 woningen CPO Grijs en groen).

In 2021 zijn 16 kavels en in de eerste helft van 2022 zijn 13 kavels verkocht. De eerste woningen zijn inmiddels bewoond. De overige verkopen staan gepland in 2022 t/m 2025.

Olstergaard is een product van co-creatie. Het resultaat mag er zijn, een natuurinclusieve wijk van de toekomst met zeer betrokken bewoners. Het begeleiden van de bewonersgroep kost tijd, wat te zien is in de plankosten.

Zoals vermeld onder Zonnekamp Oost zijn de werkzaamheden aan de toegangsweg Vink (en de bijbehorende budgetten) overgebracht van Zonnekamp Oost naar Olstergaard zodat deze werkzaamheden meegenomen kunnen worden bij het woonrijpmaken van Olstergaard. De verwachting is dat dit project in 2026 kan worden afgesloten.

In totaal is in dit project tot en met 2021 een vroegtijdige tussentijdse winst genomen van € 107.994.

De Meente Noord (Olst)

In 2020 is dit bedrijventerrein in exploitatie genomen. Er heeft nog geen gronduitgifte plaatsgevonden. Vanwege de uitkomst van het ecologisch onderzoek dat voorafgaand aan het bouwrijp maken is uitgevoerd, heeft de voortgang wat vertraging opgelopen. Wel hebben zich potentiële kandidaten gemeld die interesse hebben in een kavel. In de geactualiseerde grondexploitatie wordt uitgegaan van verkoop in twee gebiedsdelen verdeeld over vijf verschillende kavels met totaal 18.606 m² uitgeefbaar terrein in de periode 2022 tot en met 2029.

FINANCIËLE BEGROTING

OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Bedragen x € 1.000

Begroting 2023	2026	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
		334	271	270	270	270	270
		Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid					
		9.199	7.809	6.938	6.385	6.004	5.526
		Leefomgeving					
		4.557	3.889	4.062	3.976	4.049	4.055
		Samenleving					
		35.398	38.601	39.350	40.049	40.552	37.892
		Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien					
		Totale Baten	49.488	50.568	50.621	50.679	47.743
Lasten							
		-3.615	-3.799	-3.827	-3.823	-3.814	-3.810
		Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid					
		-12.788	-13.392	-11.145	-10.697	-10.403	-9.928
		Leefomgeving					
		-23.988	-26.228	-25.249	-24.738	-24.783	-24.544
		Samenleving					
		-8.420	-9.870	-10.717	-11.651	-12.087	-9.689
		Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien					
		Totale Lasten	48.811	53.289	50.939	50.909	47.971
		Saldo voor reservemutaties	677	2.721	318	229	228
		Onttrekking reserves	4.753	4.358	612	521	501
		Toevoeging reserves	-3.018	-1.637	-294	-292	-289
		Saldo reserves	1.735	2.721	318	229	228
		Saldo baten en lasten	2.412	0	0	0	0

GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Begrotingsjaar T	2023					
	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
Activa	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
(im) Materiële vaste activa	37.542	41.035	39.630	37.851	36.140	34.488
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	74	74	74	74	74	74
Financiële vaste activa: Leningen	7.196	9.497	9.365	9.230	8.960	8.832
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar						
Totaal Vaste Activa	44.812	50.606	49.068	47.155	45.174	43.394
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	1.975	1.976	1.898	1.857	1.816	1.774
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	1.283	1.284	1.284	1.284	1.284	1.284
Liquide middelen	248	248	248	248	248	248
Overlopende activa	4.092	4.093	4.093	4.093	4.093	4.093
Totaal Vlottende Activa	7.598	7.601	7.523	7.482	7.441	7.399
Totaal Activa	52.410	58.207	56.591	54.637	52.615	50.793
Passiva	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Eigen vermogen	13.736	11.027	10.710	10.482	10.271	10.043
Voorzieningen	5.545	5.487	4.567	3.950	3.607	3.355
Vaste schuld	22.223	22.614	20.545	18.470	16.459	14.586
Totaal Vaste Passiva	41.504	39.128	35.822	32.902	30.337	27.984
Vlottende schuld	4.934	13.106	14.796	15.762	16.305	16.836
Overlopende passiva	5.972	5.973	5.973	5.973	5.973	5.973
Totaal Vlottende Passiva	10.906	19.079	20.769	21.735	22.278	22.809
Totaal Passiva	52.410	58.207	56.591	54.637	52.615	50.793

TOELICHTING ACTIVA

VASTE ACTIVA

De balanswaarden van de immateriële en materiële vaste activa nemen door afschrijvingen per jaar af. De balanswaarden van de financiële activa nemen vanaf 2022 door aflossingen per jaar af.

VLOTTENDE ACTIVA

De voorraden nemen vanaf 2022 elk jaar af. Dit komt doordat de toenemende (contante) waarde van de verliesvoorziening grondexploitatie op de balans in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad bouwgronden.

TOELICHTING PASSIVA

VASTE PASSIVA

Het eigen vermogen en de voorzieningen nemen jaarlijks af. Dat betekent dat er jaarlijks meer reserves worden onttrokken dan dat er wordt toegevoegd. Verder lossen wij op onze vaste schulden (1 jaar of langer) jaarlijks af. Dit resulteert in een afname van het lang vreemd vermogen op de balans.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva bestaat met name uit kortlopende leningen (korter dan 1 jaar). Voor de begroting 2023-2026 raamt de gemeente Olst-Wijhe een (toenemend) financieringstekort, welke wordt gefinancierd middels kortlopende leningen. De boekwaardes van de overlopende passiva zijn voor de jaren 2022 tot en met 2026 gelijk gehouden op basis van de stand van de overlopende passiva in de jaarrekening 2021.

UITGANGSPUNTEN BEGROTING EN FINANCIËLE POSITIE

INLEIDING

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) is bij de aanbidding van de begroting een uiteenzetting van de financiële positie voorgeschreven. In dit hoofdstuk wordt hieraan mede invulling gegeven. Voor de financiële positie wordt verder verwezen naar de overige paragrafen van hoofdstuk 3.

BEGROTINGSRICHTLIJNEN 2023-2026

Algemeen

De Beleids- en financiële begroting 2023-2026 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2022-2025, vastgesteld door de raad d.d. 8 november 2021, inclusief de begrotingswijzigingen 2022 tot en met 4 juli 2022. Financiële mutaties 2023-2026 als gevolg van voorziene autonome ontwikkelingen, ontwikkelingen in bestaand beleid en ontwikkelingen in de algemene uitkering, zoals opgenomen in deze kadernota worden verwerkt in de ontwerpbegroting 2023-2026.

Loonkostenmutatie gemeentepersoneel

In de begroting 2023-2026 moet rekening worden gehouden met de ontwikkelingen in de CAO Gemeenten én ontwikkelingen met betrekking tot de sociale lasten en de werkgeverpremies. De CAO Gemeenten loopt door tot 1 januari 2023. In de huidige CAO is onder andere afgesproken dat er een structurele salarisverhoging per 1 april 2022 geldt van 2,4 %. Op basis van recent afgesloten CAO's in andere sectoren bestaat de verwachting dat voor het jaar 2023 rekening moet worden gehouden met een stijging van tenminste 2,5% van de loonsom, ten opzichte van de formele salarisbedragen die gelden per 1 april 2022.

Ook dient rekening te worden gehouden met een stijging van 1% in verband met verhoging van de pensioenpremies (1% stijging ten opzichte van de geraamde pensioenpremies over heel 2022). De loonkosten van het gemeentepersoneel worden gebaseerd op de vastgestelde formatie en de feitelijke loonkosten én rekening houdend met genomen besluiten met rechtspositionele consequenties.

Prijsmutatie (algemeen)

Voor 2023 wordt de prijsontwikkeling en daarmee de indexering ingeschat op 2,3%. Deze indexering is conform bestaand beleid gebaseerd op het Indexcijfer voor Materiële Overheidsconsumptie (IMOC), zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP 2022) van het Centraal Planbureau dat in maart 2022 is gepubliceerd.

In het verleden werd, gelet op de financiële positie van onze gemeente, rekening gehouden met een prijsmutatie van 0%, met uitzondering van de contractueel afgesproken prijsmutaties. De 0% prijsmutatie is ook van toepassing op subsidies, die de gemeente verstrekt aan instellingen, verenigingen etc.

Dit uitgangspunt wordt voornamelijk gehanteerd voor 2023 en volgende jaren. Gelet op de toenemende inflatie en stijgende kosten voor onder andere energie, onderhoud en mogelijk toenemende energielasten wordt wel een stelpost in de begroting opgenomen, waar indien nodig, onder bepaalde voorwaarden een beroep op kan worden gedaan als budgetten niet toereikend zijn als gevolg van deze 0%-indexering. Voor het begin van 2023 zal het college de voorwaarden vaststellen.

De meerjarenraming wordt opgesteld op basis van constante prijzen. Dit betekent dat de meerjarenraming wordt gebaseerd op het prijsniveau van het begrotingsjaar en er in latere jaren geen verdere indexering wordt toegepast.

Loonkosten- en prijsmutatie professionele welzijnsinstellingen

Voor compensatie van de loonkostenmutatie van primaire voorzieningen gelden ten opzichte van 2021 de landelijke richtlijnen voor de CAO Welzijn en cao-bibliotheek (publicatie VNG). De 0% prijsmutatie geldt ook voor verstrekte subsidies aan instellingen voor primaire voorzieningen.

Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden

Er wordt uitgegaan van de door de gemeenschappelijk regelingen/samenwerkingsverbanden vastgestelde (meerjaren)begroting (2022 of 2023) en de wijzigingen daarop op basis van de door de samenwerkingsverbanden vastgestelde begrotingswijzigingen, tenzij er andere afspraken zijn gemaakt.

Eventuele financiële consequenties van besluitvorming door de regio (waaronder DOWR-bedrijfsvoering) die buiten het genoemde kader vallen worden afzonderlijk gemeld bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting 2023-2026.

Algemene heffingen

A. Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerendezaakbelastingen

Eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen.

Voor 2023 wordt voorgesteld de opbrengststijging met 2,3% te verhogen, zijnde het percentage van de prijsindexering.

2. Toeristenbelasting

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2022 en het tarief toeristenbelasting 2023 van 8 november 2021 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2023 € 1,00 per overnachting.

B. Heffingen en rechten

1. Rioolheffing

Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2028 Olst-Wijhe is vastgesteld in de raad van 1 november 2021. Kaderstelling voor de berekening van de tarieven maakt hier onderdeel van uit. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.

2. Afvalstoffenheffing

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Voorgesteld wordt om de tarieven - zoals gebruikelijk - vast te stellen bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting.

3. Overige leges, rechten en tarieven

In afgelopen jaren is onderzoek gedaan naar de kostenonderbouwing en kostendekkendheid van de tarieven. Voor verschillende tarieven is de kostenonderbouwing helder gemaakt en de kostendekkendheid opnieuw beoordeeld.

Voor de legestarieven gerelateerd aan de omgevingsvergunningen en de algemeen plaatselijke verordening/bijzondere wetten vormen de raadsbesluiten van 17 november resp. 15 december 2014 het kader.

Voor overige leges, rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen hanteren we voor 2023 een stijgingspercentage van 2,3%, gebaseerd op gegevens van het Centraal Planbureau (CPB) vanwege de optredende inflatie. Uitzondering hierop zijn de leges waarvan de tarieven wettelijk worden bepaald (zoals tarieven paspoorten en rijbewijzen).

Rentepercentages

Als gevolg van de vernieuwing BBV en de invoering van de Vennootschapsbelasting (VPB) is de wijze van rentetoerekening aan taakvelden (voorheen producten) gewijzigd. De rentekosten moeten aan de desbetreffende taakvelden worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. In de notitie rente 2017 van de commissie BBV wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. De bepalingen en richtlijnen van deze notitie zijn in werking getreden met ingang van het begrotingsjaar 2018. In 2016 heeft de commissie BBV al een notitie uitgebracht over hoe om te gaan met de rente vanaf 2016 bij de grondexploitaties. Deze notitie is in 2019 opgegaan in de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken welke geldt met ingang van begrotingsjaar 2019.

De verwachting is dat voor de begroting 2023-2026 voor de grondexploitatie een rentepercentage van 1,96% moet worden gehanteerd en dat voor de (overige) aan taakvelden toe te rekenen rente (evenals het geval is voor de begroting 2022-2025) een omslagpercentage van 1,5% kan worden gehanteerd. Deze berekeningen worden bij het voorbereiden van de begroting 2023 geactualiseerd aan de hand van geactualiseerde begrotingscijfers over 2023. Ook voor de berekening van kapitaallasten van toekomstige investeringen wordt het percentage van 1,5% gehanteerd.

De rente voor tijdelijk op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd "kortgeld" is nog steeds historisch laag. Hoewel er aanwijzingen zijn dat de rente (beperkt) zal stijgen wordt voor begrotingsjaar 2023 en de volgende jaren wederom voorgesteld 0,5% aan te houden. Aan voorzieningen die op contante waarde zijn gewaardeerd wordt rente toegevoegd gelijk aan het percentage waarmee de voorzieningen contant zijn gemaakt.

Voor rentebijbeschrijving aan de reserves wordt het hiervoor benoemde Indexcijfer 2023 voor Materiële Overheidsconsumptie (IMOC) aangehouden i.c. 2,3%. Een uitzondering geldt voor de reserve die dient als dekking voor kapitaallasten van investeringsuitgaven (bestemmingsreserve kapitaallasten gemeentehuis). Hier wordt voor de rentebijbeschrijving een percentage gelijk aan de oorspronkelijke omslagrente gehanteerd.

Verloop inwoners en woningen

Voor berekeningen van het meerjarig financieel perspectief worden onderstaande ramingen aangehouden. Deze aantallen zijn onder andere van belang voor de berekening van de algemene uitkering en de OZB-ontvangsten.

Tabel verloop inwoners en woningen

Stand per:	Inwoners *)	Woningen **)
1 januari 2022	18.496	7.904
1 januari 2023	18.596	8.004
1 januari 2024	18.696	8.104
1 januari 2025	18.796	8.204
1 januari 2026	18.896	8.304

*) De stand per 1 januari 2022 is het definitief door het CBS vastgestelde bevolkingscijfer. Voor de jaren 2023-2026 is rekening gehouden met een voorzichtige inschatting van de bevolkingsontwikkeling (jaarlijks verhoging: 100 inwoners).

***) De stand per 1 januari 2022 (aantal verblijfsobjecten met een woonfunctie) is gebaseerd op de gegevensverzameling via de Landelijke voorziening Basisregistraties Adressen en Gebouwen (LV BAG). De toename van het aantal woningen (verblijfsobjecten) vanaf 2022 is gebaseerd op het Programmaplan Focus op Wonen (1.000 woningen in 10 jaar, jaarlijkse toename 100 woningen).

BELEIDSKADER PROVINCIE

Criteria repressief toezicht in 2023

Hieronder zijn de algemene uitgangspunten geformuleerd om voor het begrotingsjaar 2023 voor het repressieve toezicht in aanmerking te komen.

De Begroting 2023 moet structureel en reëel in evenwicht zijn. Als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in 2026 tot stand zal komen. De Begroting en Jaarrekening dienen binnen de wettelijke termijnen toegezonden te zijn aan de provincie. De vastgestelde Jaarrekening en de Begroting dienen tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november, aan Gedeputeerde Staten te zijn gezonden.

Het begrip structureel evenwicht houdt in dat in de begroting jaarlijks de structurele lasten gedekt worden door de structurele baten. Het begrip reëel evenwicht houdt in dat de begroting volledig, realistisch en haalbaar is.

(Geen) opschuivend sluitend meerjarenperspectief

Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordeelt Gedeputeerde Staten of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden, waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is.

Dit betekent het volgende voor onze begroting 2023: de (meerjaren)begroting moet sluitend zijn in de jaren 2023, 2024 en 2026. De inzet van incidentele middelen om de begroting 2023 sluitend te maken is mogelijk, mits de jaarschijven 2025 en 2026 structureel sluitend zijn.

ONTWIKKELINGEN FINANCIËEL MEERJARENBEELD

A. Uitkomst ontwerpbegroting 2023-2026 en verschillen met de Kadernota 2023-2026

Het financiële beeld ziet er op basis van de op 4 juli 2022 door uw raad vastgestelde Kadernota 2023-2026 als volgt uit:

Financieel beeld Kadernota 2023 2026	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting 2022-2025 tot en met heden	297.970	449.409	432.330	437.330
Saldo Algemene uitkering Meircirculaire 2022	2.367.000	2.919.000	3.430.000	1.561.000

Saldo verwachte autonome ontwikkelingen	-1.781.501	-1.647.030	-1.705.534	-1.596.234
Beeld vastgestelde Kadernota 2023-2026	883.469	1.721.379	2.156.796	402.096

In de Kadernota 2023-2026 is op onderdelen een inschatting gemaakt van de budgetontwikkeling. Bij het opstellen van de gedetailleerde ramingen van baten en lasten in de ontwerpbegroting wordt duidelijk hoe bepaalde aannames uit de Kadernota in de gedetailleerde ontwerpbegroting doorwerken. Het financiële beeld uit de ontwerpbegroting wijkt daardoor op onderdelen af van het vastgestelde financiële beeld uit de op 4 juli 2021 vastgestelde Kadernota 2023-2026. De afwijking ten opzichte van dat beeld is als volgt:

Financieel kader Ontwerpbegroting 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Beeld ontwerpbegroting 2023-2026	1.413.551	2.718.656	3.319.199	844.290
Beeld vastgestelde Kadernota 2023-2026	883.469	1.721.379	2.156.796	402.096
Vershil ten opzichte van de Kadernota 2023-2026	530.082	997.277	1.162.403	442.194

Toelichting op de verschillen

Het financiële beeld van de opgestelde begroting laat een afwijking zien ten opzichte van het beeld in de Kadernota 2023-2026. Het gaat om een verschil van ongeveer € 530.000 voordelig in 2023 naar € 442.000 voordelig in 2026, en daartussen een voordeel van € 997.000 in 2024 en een voordeel van € 1.162.000 in 2025. Een klein verschil van 2,6% voordelig op een begrotingstotaal van rond de € 45 miljoen.

De verschillen zijn financieel samengevat als volgt opgebouwd:

Afwijkingen ten opzichte van de Kadernota 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Algemene uitkering:				
- Verschil Algemene uitkering meicirculaire 2022	751.814	1.124.804	1.307.272	632.338
Autonome ontwikkelingen:				
- Personele kosten	-61.591	8.058	-26.187	-26.187
- Indexering	-36.469	-31.046	-30.360	-30.360
- Kapitaallasten	-8.331	-7.923	-8.315	-11.671
- Financiering/rente ontwikkeling	36.430	33.556	31.181	67.888
- Overige autonome ontwikkelingen	-151.771	-130.172	-111.188	-189.814
Totaal verschil	530.082	997.277	1.162.403	442.194

Specificatie afwijkingen

Algemene uitkering:

Algemene uitkering	2023	2024	2025	2026
Participatiebudget Wsw en re-integratie	-105.424	-101.447	-97.389	-88.520
Vrijval reservering accres 40%	865.000	1.236.000	1.412.000	729.000
Overige verschillen	-7.762	-9.749	-7.339	-8.142
Totaal verschil	751.814	1.124.804	1.307.272	632.338

In de ontwerpbegroting 2023-2026 is de uitkomst van de meicirculaire 2022 nader onderzocht. Het verschil ten opzichte van de Kadernota 2023-2026 komt vooral, doordat bij de verwerking van de meicirculaire 2022 in de Kadernota ten onrechte is vergeten om de loon- en prijsontwikkeling voor het Wsw-budget te reserveren. Deze wordt 1-op-1 doorgegeven aan KonnecteD.

Reservering accres

Het Regeerakkoord Rutte IV heeft de accres tot en met 2025 flink verhoogd. Voor 2026 is de bestaande normeringssystematiek losgelaten. Voor 2026 en volgende jaren staat het accres vast, maar wordt wel aangepast voor loon- en prijsontwikkeling. Daarnaast zijn in de meicirculaire de effecten van de Voorjaarsnota verwerkt. Door hogere rijksuitgaven voor onder andere defensie, opvang vluchtelingen, inflatie, koppeling Aow, zijn de accresen nog verder toegenomen.

In de Kadernota is aangegeven dat er een risico is dat het rijk de voorgenomen ambities niet waar kan maken, waardoor de rijksuitgaven lager kunnen uitvallen en de accresen weer kunnen dalen. Om dit

risico af te dekken is in de Kadernota rekening gehouden met het reserveren van 40% van de toegenomen accessen.

Inmiddels heeft het kabinet besloten om voor de periode 2022 tot en met 2025 de accessen te bevriezen op het niveau van de meicirculaire 2022. Hierover is door de VNG positief geadviseerd. De accessen zullen alleen nog wijzigen als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen. Uit de verschenen contourennota voor de financieringssysteem van medeoverheden blijkt, zoals al eerder aangekondigd, dat na 2025 het financiële beeld wijzigt. In het Regeerakkoord is het accres vanaf 2026 vastgezet op een plus van €1 miljard ten opzichte van de stand Miljoenennota 2022. Het accres wordt vanaf 2026 enkel nog aangepast voor de loon- en prijsontwikkeling, conform eenzelfde systematiek als de overige rijksuitgaven.

Gezien deze ontwikkelingen is het risico van dalende accessen voor de komende jaren flink afgenomen. In de ontwerpbegroting is daarom geen rekening meer gehouden met de reservering van het accres uit de Kadernota 2023-2026. Bij de vaststelling van de begroting 2023-2026 (in het raadsvoorstel) wordt dit opnieuw beoordeeld, mede aan de hand van de uitkomsten van de septembercirculaire 2022.

Extra budget jeugdzorg

In deze ontwerpbegroting 2023-2026 is voor de jaren 2024 tot en met 2026 rekening gehouden met 75% van de extra jeugdbudgetten in lijn met de financiële reeks van de Commissie van Wijzen, rekening houdend met de aftrek voor maatregelen uit de hervormingsagenda op dat moment. De provincie als toezichthouder staat nu toe om de bedragen voor 2024 tot en met 2026 voor 100% structureel op te nemen. Aangezien de middelen door het rijk niet officieel beschikbaar zijn gesteld, is met de verruiming van de budgetten van 75% naar 100% in deze ontwerpbegroting geen rekening gehouden. Bij het vaststellen van de begroting 2023-2026 (in het raadsvoorstel) zal dit aan uw raad worden voorgelegd. Het gaat voor 2024 tot en met 2026 om een verruiming van de beschikbare middelen van resp. € 295.000, € 272.000 en € 187.000.

Hervormingsagenda Jeugdzorg

Rijk en VNG werken op dit moment aan de Hervormingsagenda jeugdzorg. Deze zal naar verwachting dit najaar worden afgerond. Vooruitlopend hierop zijn voor de jaren 2022 en 2023 reeds aanvullende, incidentele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds, in lijn met de financiële reeks van de uitspraak van de Commissie van Wijzen (CvW). Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen heeft het kabinet besloten tot het realiseren van de aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen, welke een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Concreet betekent dit dat het aan de Rijksoverheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden (bijv. door middel van de invoering van een eigen bijdrage). Ook draagt het Rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden.

Partijen erkennen de noodzaak om op deze ontwikkelingen te anticiperen en aanvullende afspraken te maken ten aanzien van de te verwachten ruimte in de gemeentelijke begroting aanvullend op de meicirculaire. Zij spreken daarom af dat gemeenten in de jaarschijven 2024 tot en met 2026 de middelen die op de aanvullende post zijn gereserveerd meenemen in hun meerjarenraming.

Het gaat hier om afspraken die gehanteerd worden voor het toezicht op de meerjarenraming in de gemeentebegroting voor 2023. Uit de Hervormingsagenda zal een combinatie van een set van maatregelen en een financieel kader volgen waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. De aanpassingen van de ramingen vormen geen budgettaire garantie.

Aan de raad wordt voorgesteld om de aanvullende besparing uit het regeerakkoord in de begroting te verwerken op het moment dat duidelijk is welke maatregelen het rijk hiervoor gaat nemen en wat daarmee het effect is op de kosten voor jeugdhulp.

Autonome ontwikkelingen:

Personele kosten/Bestuursformatie

Op een totale loonsom in 2023 van ruim € 11,5 miljoen zijn de verschillen waarmee geen rekening is gehouden in de kadernota beperkt. Er was al rekening gehouden met een stijging van de formatie in het ruimtelijke en sociale domein enerzijds en kosten voor ontwikkelingen op het gebied van cao, functiewaardering en werkgeverslasten anderzijds. Door de taakstelling bedrijfsvoering en incidentele

toegekende uitbreiding van de capaciteit daalt de loonsom van € 11,5 miljoen in 2023 naar € 11,2 miljoen vanaf 2024.

Personele kosten / bestuursformatie	2023	2024	2025	2026
B&W-formatie	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
Incidentele kosten publiekszaken	-57.158			
Overige verschillen	22.567	35.058	813	813
Totaal verschil	61.591	8.058	26.187	26.187

De overige verschillen zijn gezien de beperkte omvang ten opzichte van de totale personeelsbegroting niet toegelicht, aangezien het een optelsom betreft van veel kleine wijzigingen, zoals wervingsverschillen.

Prijscompensatie/Indexering

In de begrotingsrichtlijnen is de indexering op nul gezet met uitzondering van wat contractueel is vastgelegd. Het gaat daarbij vooral om Verbonden Partijen, DOWR-samenwerking, subsidies, Wmo zorg en voorzieningen, jeugdhulp, vervoer, e.d. Hiervoor wordt uitgegaan van de meest recente indexcijfers. In de realisatie kan dit nog tot afwijkingen leiden.

Het verschil bestaat uit:

Indexering	2023	2024	2025	2026
Regio Zwolle (achterstallige) indexering	-7.220	-5.620	-5.620	-5.620
Privacy en FG	-5.179	-5.179	-5.179	-5.179
DOWR verhoging indexering	-26.123	-20.592	-23.115	-23.115
Tariefstijging energie	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Diverse kleine afwijking	2.053	345	3.554	3.554
Totaal verschil	36.469	31.046	30.360	30.360

Algemeen

Al jaren wordt de nullijn gehanteerd voor alle budgetten, waarvoor geen indexeringsafspraken vastliggen. In de Kadernota 2023-2026 is aangegeven dat dit voor 2023 en volgende jaren niet meer te handhaven is, gezien de toenemende inflatie en stijgende kosten voor onder andere energie, onderhoud en naar verwachting stijgende rentelasten. In de begroting is rekening gehouden met een stelpost voor de toegenomen inflatie. Op de stelpost kan indien nodig en onder voorwaarden een beroep worden gedaan, als budgetten als gevolg van de 0%-indexering niet meer toereikend zijn. Voor het begin van 2023 zal het college deze voorwaarden vaststellen. Vooruitlopend hierop is in de ontwerpbegroting € 25.000 ingezet op budgetten die als gevolg van de 0%-indexering onvermijdelijk niet meer toereikend zijn en waarvoor het noodzakelijk is om de dienstverlening op peil te houden. Het gaat om onderhoud groen en wegen en om de voortzetting van de werkgeversbenadering. Denk hierbij aan de consequentie voor de buitendienst van de recent gestegen brandstofkosten: een kostenstijging is onvermijdelijk. Het restant van de stelpost is € 125.000 en conform verwerkt in de ontwerpbegroting.

Regio Zwolle

De afgelopen jaren is de bijdrage per inwoner jaarlijks gestegen met € 0,05, deels als indexatie. De stijging van de bijdrage is budgettair in voorgaande jaren niet meegenomen, waarvoor nu wordt gecorrigeerd.

DOWR

Er is een kostenstijging zichtbaar bij de DOWR. Er is sprake geweest van een bijstelling van de bijdrage voor 2022 die meerjarig doorwerkt, doordat er gerekend werd en wordt met prijsindexen. Nu de inflatie oploopt, loopt de bijdrage ook op. Dit was nog niet meegenomen in de Kadernota 2023-2026, waarin wel rekening is gehouden met indexatie voor 2023-2026. De verwachting is dat de bijdrage nog verder stijgt. De verwachte inflatie is namelijk hoger dan bij het ijkpunt voor de bepaling van de bijdrage. Indien mogelijk wordt dit meegenomen bij de 1^e begrotingswijziging (raadsvoorstel begroting).

Tariefstijging energie

In de Kadernota 2023-2026 is aangegeven dat een stijging van de energiekosten wordt verwacht. Op dat moment was het niet mogelijk dit te kwantificeren. Er is nog steeds veel onzeker over het verbruik

en de leveringstarieven voor 2023, de uitwerking van diverse fiscale ingrepen vanuit het rijk en mogelijke ingrepen van de Europese Unie op de energiemarkt. Het is mogelijk dat in de septembercirculaire 2023 extra middelen beschikbaar worden gesteld vanuit het gemeentefonds, in relatie tot de oplopende inflatie. Door het onbekende budgettaire effect is voorsnog geen bedrag in deze begroting opgenomen. Wij hebben zorgen over de stijging van de inflatie en de energielasten. Daarop hebben wij op dit moment nog geen goed zicht. Het is zeilen in de mist. In het raadsvoorstel bij deze begroting komen we hierop terug.

Kapitaallasten

Voor kapitaallasten is in de Kadernota een inschatting gemaakt van de mutaties ten opzichte van de begroting 2022-2025, met als uitgangspunt de stand van zaken uit de concept jaarrekening 2021. Bij het opstellen van de Begroting 2023-2026 zijn daarop een paar afwijkingen geconstateerd.

Kapitaallasten	2023	2024	2025	2026
Sportveld Overwetering	-12.697	-12.533	-12.369	-12.206
Overige afwijkingen	4.366	4.610	4.054	535
Totaal verschil	8.331	7.923	8.315	11.671

Het kunstgrasveld van Overwetering moest voorzien worden van een nieuwe bovenlaag. Dit heeft gezorgd voor hogere kosten, waarmee in de kadernota nog geen rekening was gehouden.

Financiering

Voor financiering is in de Kadernota geen mutatie opgenomen. De uitkomst is afhankelijk van de ontwikkeling in de verschillende posten in de balans en vooraf lastig te bepalen. Op basis van de ontwerpbegroting zijn de volgende afwijkingen ten opzichte van de vorige begroting gerealiseerd.

Rente/financiering	2023	2024	2025	2026
Rentelasten geleend geld	5.895	5.241	4.389	68.682
Doorbelasting rente op investeringen, grexen, etc	26.840	24.544	22.946	-3.816
Rente op verliesvoorziening grexen	3.695	3.771	3.846	3.022
Totaal verschil	36.430	33.556	31.181	67.888

De prognose van het financieringstekort valt lager uit ten opzichte van de begroting 2022-2025, waardoor de rentelasten geleend geld lager uitvallen. De langlopende leningen worden jaarlijks afgelost. De vrijval van rentelasten als gevolg van aflossingen is tot en met 2025 in de begroting 2022-2025 verwerkt, in 2026 is de vrijval van rentelasten als gevolg van aflossingen in 2025 zichtbaar. Gedurende de begrotingstermijnen kunnen wijzigingen optreden door het aantrekken van nieuwe langlopende leningen en verandering in het rentepercentage. Het rentepercentage is een aantal jaren al historisch laag, maar laat nu een lichte stijging zien.

Aan investeringen, lopende projecten en grondexploitaties wordt op basis van boekwaarde rente toegerekend. Wijzigingen in de boekwaarde leiden tot wijzigingen in deze toerekening. Ten opzichte van de vorige begroting is de boekwaarde in totaliteit toegenomen waardoor meer rente toegerekend kan worden.

Het voordeel rente op verliesvoorziening grondexploitaties (Grexen) is het gevolg van een lagere verliesvoorziening.

Autonome ontwikkelingen bestand beleid

In de Kadernota is een beeld gegeven van alle op dat moment bekende autonome ontwikkelingen met betrekking tot het bestaande beleid die in de begroting zijn verwerkt. Bij het opstellen van de begroting zijn aanvullende ontwikkelingen geconstateerd die nu nader worden gespecificeerd.

Autonome ontwikkelingen bestand beleid	2023	2024	2025	2026
Leerlingenvervoer	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
Vervallen belaste verhuur De Bongerd	-5.842	-5.842	-5.842	-5.842
Lease apparatuur raadszaal	-8.859	-8.949	-9.039	-9.127
Ontwikkelingen Ut Huus	-23.616	-23.706	-24.271	-32.356
DOWR	-67.990	-64.421	-62.477	-50.875
HO vervallen onttrekking reserve onderhoud				-100.000
OZB-areaaluitbreiding	18.000	36.000	54.000	72.000
Aanbesteding en implementatie financieel systeem	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Overig	-3.464	-3.254	-3.559	-3.614

Totaal verschil	151.771	130.172	111.188	189.814

Leerlingenvervoer

In de Kadernota 2023-2026 is rekening gehouden met indexering van het budget en groei van het gebruik op basis van het schooljaar 2021-2022. Aangezien dit een schooljaar betrof dat net als een jaar eerder te maken had met de gevolgen van de Coronacrisis was het lastig om een goede inschatting te maken voor de uitgaven van 2023 en verder. De meest recente cijfers van eind augustus 2022 tonen een groeiend aantal leerlingen die bij de start van het nieuwe schooljaar 2022-2023 vervoerd moet worden en de financiële vertaling ervan leidt ertoe dat het budget met € 60.0000 moet worden verhoogd. Dit komt overeen met de regionale en landelijke ontwikkelingen op het gebied van leerlingenvervoer.

Vervallen belaste verhuur De Bongerd

Voor dorps huis De Bongerd is het niet meer mogelijk om gebruik te maken van belaste verhuur. Bij belaste verhuur van vastgoed wordt er btw gerekend over de verschuldigde huur, met als voordeel dat dan ook de btw op de gemaakte kosten voor beheer en onderhoud van het vastgoed teruggevraagd kan worden bij de belastingdienst. De belangrijkste voorwaarde is dat de huurder, in dit geval de stichting, tenminste 90% aan btw-belaste omzet heeft. Hieraan wordt niet meer voldaan.

Leaseapparatuur raadszaal

De beeld- en geluidsapparatuur voor de raadszaal is vervangen. De kosten voor lease zijn hoger uitgevallen dan de oorspronkelijk geraamde kapitaallasten voor koop.

Ut Huus

Onderdeel van het strategisch plan van Ut Huus is dat er geen gebruik meer wordt gemaakt van de multifunctionele ruimte in de Capellenborg. Hierdoor vervalt € 31.250 aan huurinkomsten, waarvoor nog geen alternatieve invulling is gevonden. Er vervalt daarnaast een vergoeding aan Ut Huus voor administratieve werkzaamheden rondom de sportvelden van € 11.000. Per saldo zorgt dit voor een structureel nadeel van € 20.250. Bij het opstellen van de Kadernota waren deze bedragen nog niet definitief in beeld. Het effect van de herfinanciering van het Holstohus en sporthal de Lange Slag was wel meegenomen in de kadernota, al heeft de gestegen rente wel voor een wat groter nadeel gezorgd.

DOWR

De bijdrage voor Digitaal Werken tot en met 2025 was ten onrechte niet in de bijdrage voor DOWR opgenomen. Dit is in de begroting gecorrigeerd. Hierdoor is er tot en met 2025 een nadeel van € 12.579. Het restantverschil komt door een optelsom van kleinere autonome ontwikkelingen. Bij de DOWR is daarnaast de werkdruk te veel opgelopen, waardoor uitbreiding van de formatie noodzakelijk is om de taken uit te kunnen voeren. Hiervoor is structureel ruim € 27.000 nodig. Een ander nadeel komt, doordat in het verleden in de gemeentelijke begroting geen rekening is gehouden met een klein deel niet compensabele btw, waardoor de kosten met ruim € 18.000 (0,63%) stijgen.

Heroverweging: vervallen onttrekking reserve onderhoud

In de kadernota 2023 is er geen rekening mee gehouden dat de vrijval uit diverse reserves met betrekking tot het onderhoud van gebouwen zou stoppen na 2025. Dit komt doordat in eerste instantie jaarschijf 2025 wordt doorgetrokken naar 2026, waarbij deze onttrekking in het kader van de heroverweging er dus uitgehaald had moeten worden.

OZB-areaaluitbreiding

Er was in de kadernota nog geen rekening gehouden met een jaarlijkse extra stijging van het aantal woningen in het kader van de focus wonen.

Aanbesteding en implementatie financieel systeem

Er zijn middelen door de raad beschikbaar gesteld voor vervanging en implementatie van een nieuw financieel systeem vanwege een verplichte aanbesteding. Met de ervaring van de aanbesteding van applicaties binnen het sociaal domein en de gepaarde meerkosten, worden ook voor het financieel systeem meer kosten verwacht dan begroot. De budgettaire consequenties hangen af van het resultaat van de aanbesteding, waardoor de financiële consequentie nog niet duidelijk is.

B. Samenvattende conclusie

De ontwerpbegroting 2023-2026 is op basis van de Kadernota 2023-2026 opgesteld en heeft de volgende uitkomst:

Financieel kader Ontwerpbegroting 2023 2026	2023	2024	2025	2026
Beeld ontwerpbegroting 2023-2026	1.413.551	2.718.656	3.319.199	844.290

De conclusie is dat alle jaarschijven sluitend zijn. De begroting 2023 en de meerjarenbegroting 2024-2026 zijn volgens de toezichtsregels van de provincie structureel in evenwicht. Onder hoofdstuk Financiële begroting, Incidentele baten en lasten, is een voorlopig beeld van het structureel saldo weergegeven. In het raadsvoorstel tot vaststelling van de begroting 2023 wordt dit op basis van de gewijzigde uitkomsten geactualiseerd.

Daarnaast worden de volgende punten in het raadsvoorstel nader uitgewerkt: het punt van de verhoging van de middelen jeugdhulp naar 100%, de consequenties van de Septembercirculaire 2022, hoe om te gaan met de tariefstijging energie, de afweging van gewenst nieuw beleid en het afwegen van eenmalige bedragen voor concreet nieuw beleid voor 2023 (als vertaling van het SRA / bestuursakkoord).

OVERZICHT BESCHIKBARE RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam reserve/voorziening	Saldo aan het begin van 2023	Bespaarde rente t.g.v. exploitatie	Vermeerdering dotatie rente 0,015	vermeerderingen overig 2023	Verminderingen 2023	Saldo aan het begin van 2024
A. Algemene reserve:						
Algemene reserve	3.000.000					3.000.000
Nader te bestemmen middelen	7.575.243				110.449	7.464.794
Nader te bestemmen middelen, verk. opb bibliotheek	102.638					102.638
Nader te bestemmen middelen, resultaatbestemming	-1.629.855					-1.629.855
Reserve grondexploitatie	210.546		4.843			215.389
Totaal algemene reserves	9.258.572	-	4.843	-	110.449	9.152.966
B. Nog te bestemmen resultaat jaarrekening						
Exploitatieresultaat 2021	-					-
Totaal nog te bestemmen resultaat jaarrekening	-	-	-	-	-	-
C. Bestemmingsreserves:						
Investeringsreserve, algemeen	0					0
Investeringsreserve, binnensted vernieuwing	0					0
Investeringsreserve, kracht van Salland Leader	76.192				1.899	74.293
Decentralisatie huisvesting onderwijs	203.835				40	203.795
Bestemmingsreserve algemeen	0					0
Reserve recreatieve functies nabij IJssel Olst	0					0
Kapitaallasten gemeentehuis	262.676		10.507		72.330	200.853
Bestemmingsreserve privatisering groen	0					0
Reclamesport	25.579			2.200		27.779
Onderhoud gemeentehuis	259.582			69.550	115.740	213.392
Onderhoud huisvesting buitendienst	2.241			10.598	9.668	3.171
Onderhoud brandweergarages	121.628				20.000	101.628
Onderhoud welzijnsaccomodaties	359.636				23.000	336.636
Onderhoud welzijnsacc., De Hooiberg	8.407			58.348	50.000	16.755
Onderhoud welzijnsaccomodaties De Welters	107.973			33.523	111.790	29.706
Onderhoud welzijnsacc. muziektent Olst	17.129			2.300	1.710	17.719
Onderhoud welzijnsacc. buurthuis Den Nul	15.979			2.055	760	17.274
Onderhoud welzijnsacc. De Bongerd	-217.422			14.866	1.377	-203.933
Onderhoud welzijnsacc. zalencentrum Wesepe	-24.385			23.134	17.066	-18.317
Onderhoud welzijnsacc. gymlok.Watertorenstr.	48.192			13.530	9.000	52.722
Onderhoud welzijnsacc. de Vijferhof dierenverblijf	-8.078					-8.078
Onderhoud welzijnsacc. Nieuwe Coers	100.712			7.848	17.000	91.560
Onderhoud welzijnsacc. ijsbaan Wijhe	500					500
Onderhoud welzijnsacc. kinderboerderij Olst	12.500			2.250	888	13.862
Onderhoud kerktorens	99.782			24.758	20.719	103.821
Onderhoud gebouwen begraafplaats	64.300			7.417	22.476	49.241
Onderhoud passantenhaven	12.000			3.000		15.000
Omgevingsvergunning	9.835					9.835
Duurzaamheid	0					0
Laanbeplanting Raalterweg Wesepe	0					0
Wachtgeldverplicht huidige wethouders	145.301		3.342			148.643
Reserve sociaal domein	64.378				5.000	59.378
Totaal bestemmingsreserves	1.768.472	-	13.849	275.377	500.463	1.557.235
D. Voorzieningen						
Afvalstoffen	197.801					197.801
Voorziening Vervanging Riolering	3.729.931			122	949.245	2.780.808
Ruimtelijke kwaliteit	94.142					94.142
Pensioenaanspraken wethouders	1.465.609		7.738	72.259	51.000	1.494.606
Totaal voorzieningen	5.487.483	-	7.738	72.381	1.000.245	4.567.357
TOTAAL	16.514.527	-	26.430	347.757,59	1.611.157	15.277.558
Verwachte verliezen grondexploitatie	1.976.719		39.534			2.016.254
Voorziening dubieuze debiteuren soza	425.642					425.642
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	141.692					141.692
Voorzieningen in mindering op activa	2.544.053	-	39.534	-	0	2.583.587
TOTAAL GENERAAL	19.058.580	-	65.965	347.758	1.611.157	17.861.145

Naam reserve/voorziening	WBS nrs	Saldo aan het begin van 2024	Saldo aan het begin van 2025	Saldo aan het begin van 2026
A. Algemene reserve:				
Algemene reserve	U1.4100.00	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Nader te bestemmen middelen	U1.4105.00	7.464.794	7.375.105	7.365.105
Nader te bestemmen middelen, verk. opb bibliotheek	U1.4105.02	102.638	102.638	102.638
Nader te bestemmen middelen, resultaatbestemming.	U1.4105.04	-1.629.855	-1.629.855	-1.629.855
Reserve grondexploitatie	U1.4110.00	215.389	220.343	225.411
Totaal algemene reserves		9.152.966	9.068.231	9.063.299
B. Nog te bestemmen resultaat jaarrekening				
Exploitatieresultaat 2021		-	-	-
Totaal nog te bestemmen resultaat jaarrekening		-	-	-
C. Bestemmingsreserves:				
Investeringsreserve, algemeen	U1.4200.00	0	0	0
Investeringsreserve, binnensted vernieuwing	U1.4200.02	0	0	0
Investeringsreserve, kracht van Salland Leader	U1.4200.04	74.293	74.293	74.293
Decentralisatie huisvesting onderwijs	U1.4202.00	203.795	203.755	203.715
Bestemmingsreserve algemeen	U1.4205.00	0	0	0
Reserve recreatieve functies nabij IJssel Olst	U1.4210.00	0	0	0
Kapitaallasten gemeentehuis	U1.4213.00	200.853	136.557	69.689
Bestemmingsreserve privatisering groen	U1.4215.00	0	0	0
Reclamesport	U1.4222.00	27.779	29.979	32.179
Onderhoud gemeentehuis	U1.4240.00	213.392	180.805	150.272
Onderhoud huisvesting buitendienst	U1.4241.00	3.171	-13.779	-13.093
Onderhoud brandweergarages	U1.4242.00	101.628	81.628	61.628
Onderhoud welzijnsaccomodaties	U1.4243.00	336.636	313.636	290.636
Onderhoud welzijnsacc., De Hooiberg	U1.4243.02	16.755	25.103	33.451
Onderhoud welzijnsaccomodaties De Welters	U1.4243.04	29.706	43.516	53.178
Onderhoud welzijnsacc. muziekcent Olst	U1.4243.06	17.719	16.124	16.714
Onderhoud welzijnsacc. buurthuis Den Nul	U1.4243.08	17.274	18.569	14.639
Onderhoud welzijnsacc. De Bongerd	U1.4243.10	-203.933	-190.791	-186.508
Onderhoud welzijnsacc. zalencentrum Wesepe	U1.4243.12	-18.317	-28.965	-75.041
Onderhoud welzijnsacc. gymlok.Watertorenstr.	U1.4243.14	52.722	57.252	61.782
Onderhoud welzijnsacc. de Vijferhof dierenverblijf	U1.4243.18	-8.078	-8.078	-8.078
Onderhoud welzijnsacc. Nieuwe Coers	U1.4243.20	91.560	82.408	73.256
Onderhoud welzijnsacc. ijsbaan Wijhe	U1.4243.22	500	500	500
Onderhoud welzijnsacc. kinderboerderij Olst	U1.4243.26	13.862	15.224	16.586
Onderhoud kerktorens	U1.4244.00	103.821	106.169	87.749
Onderhoud gebouwen begraafplaats	U1.4245.00	49.241	30.299	4.391
Onderhoud passantenhaven	U1.4246.00	15.000	18.000	21.000
Omgevingsvergunning	U1.4247.00	9.835	9.835	9.835
Duurzaamheid	U1.4248.00	0	0	0
Laanbeplanting Raalterweg Wesepe	U1.4249.00	0	0	0
Wachtgeldverplicht huidige wethouders	U1.4250.00	148.643	152.062	155.559
Reserve sociaal domein	U1.4255.00	59.378	59.378	59.378
Totaal bestemmingsreserves		1.557.235	1.413.479	1.207.710
D. Voorzieningen				
Afvalstoffen	U2.8305.00	197.801	197.801	197.801
Voorziening Vervanging Riolering	U2.8316.00	2.780.808	2.134.414	1.762.197
Ruimtelijke kwaliteit	U2.8330.00	94.142	94.142	94.142
Pensioenaanspraken wethouders	U2.8340.00	1.494.606	1.523.603	1.552.600
Totaal voorzieningen		4.567.357	3.949.960	3.606.740
TOTAAL		15.277.558	14.431.670	13.877.749
Verwachte verliezen grondexploitatie	U2.8300.00	2.016.254	2.056.579	2.097.710
Voorziening dubieuze debiteuren soza	U2.8301.00	425.642	425.642	425.642
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	U2.8313.00	141.692	141.692	141.692
Voorzieningen in mindering op activa		2.583.587	2.623.912	2.665.044
TOTAAL GENERAAL		17.861.145	17.055.582	16.542.793

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Incidentele Baten & Lasten					
Begroting 2023 - 2026	Baten / Lasten	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	Baten				
	Lasten				
2. Leefomgeving	Baten				
	Lasten				
3. Samenleving	Baten				
	Lasten	-80.760			
4. Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzien	Baten				
	Lasten	-81.492	-17.000		
Reserve mutaties	Onttrekkingen	611.872	521.235	501.065	514.906
	Toevoegingen	-294.069	-291.784	-289.404	-286.927
Resultaat		155.551	212.451	211.661	227.979

Incidentele Baten & Lasten Grexen					
Begroting 2023 - 2026	Baten / Lasten	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Grondexploitaties	Baten	2.391.375	1.799.322	1.381.119	866.386
Grondexploitaties	Lasten	-2.391.375	-1.799.322	-1.381.119	-866.386
Mutatie voorraad		-	-	-	-

Rentetoevoeging verliesvoorziening grondexploitatie		-39.535	-40.324	-41.131	-41.955

Totaal incidenteel		116.016	172.127	170.530	186.024

Saldo ontwerpbegroting		1.413.551	2.718.656	3.319.199	844.290
Incidenteel		-116.016	-172.127	-170.530	-186.024
Structureel saldo		1.297.535	2.546.529	3.148.669	658.266

Toelichting incidentele baten en lasten:

In de begroting 2023-2026 zijn er jaarlijks meer incidentele baten dan lasten. Dit wordt veroorzaakt door de onttrekkingen uit de reserves. Door de nieuwe richtlijnen van de provincie is er ten opzichte van de voorgaande jaren veel gewijzigd inzake de incidentele baten en lasten. De incidentele baten en lasten zijn nu conform de 'Handreiking verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten' van de provincie opgesteld. Dit heeft tot gevolg dat bepaalde baten en lasten nu anders worden gekenmerkt dan voorgaande jaren.

Voor onderhoud gemeentelijk vastgoed zijn de jaarlijkse stortingen en onttrekkingen van de reserves structurele lasten en baten op basis van de meerjarenonderhoudsplanningen. Door de nieuwe richtlijnen worden deze nu als incidenteel aangemerkt. De post onvoorzien telde altijd incidenteel mee, maar wordt nu als structureel gezien.

Programma 1: Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

In het programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid is er geen sprake van incidentele baten of lasten.

Programma 2: Leefomgeving

De incidentele baten en lasten uit het programma Leefomgeving betreffen de grondexploitaties en de rentetoevoeging aan de verliesvoorzieningen van deze grondexploitaties. De incidentele baten en lasten van programma Leefomgeving worden echter niet weergegeven in de tabel bij programma Leefomgeving, aangezien beide apart vermeld dienen te worden. De grondexploitaties worden verrekend met de voorraad en zijn per saldo altijd nul.

Programma 3: Samenleving

De incidentele lasten binnen het programma Samenleving hebben betrekking op corona. Het betreft diverse budgetten die uit 2021 zijn overgeheveld en in 2023 incidenteel worden ingezet.

Programma 4: Algemene dekkingsmiddelen

De incidentele lasten binnen het programma Algemene dekkingsmiddelen bestaat uit incidentele middelen die beschikbaar zijn gesteld voor DOWR-I uitvoeringsplannen. De incidentele lasten hebben betrekking op de implementatiekosten van diverse softwareprojecten. Bij één softwareproject wordt ook in 2024 incidenteel implantatiekosten van €17.000 ingezet.

Reserve mutaties

De incidentele lasten betreffen de stortingen voor het onderhoud van de welzijnsaccommodaties, kerktorens, begraafplaatsen, huisvesting buitendienst en het gemeentehuis. Dit betreft jaarlijks een last van €270.177. Daarnaast zijn er diverse stortingen in de reserves van €23.892 in 2023 aflopend naar €16.750 in 2026.

De incidentele baten betreffen de onttrekkingen uit de reserves ten gunste van de exploitatie. Dit bestaat voornamelijk uit onttrekkingen uit de onderhoudsreserves voor het onderhoud van vastgoed. €422.194 in 2023, €359.216 in 2024, €418.735 in 2025 en €432.576 in 2026. Dit is fors hoger dan in de voorgaande jaren, maar de reden hiervan zijn de nieuwe richtlijnen van de provincie. Op basis van de nieuwe richtlijnen, zijn alle onttrekkingen uit de reserves die betrekking hebben op de onderhoudsreserve als incidenteel gekenmerkt. Overige onttrekkingen uit de reserves hebben betrekking op DOWR-I, Leaderdeel krach van Salland, corona en sociaal domein.

Structureel saldo:

Het structureel saldo van de begroting is op basis van de uitkomst van de ontwerpbegroting berekend door het saldo van incidentele baten en lasten hierop te muteren. In het raadsvoorstel bij de aanbidding van de begroting 2023-2026 wordt dit saldo geactualiseerd.

JAARLIJKS TERUGKERENDE ARBEIDSKOSTEN GERELATEERDE VERPLICHTINGEN VAN VERGELIJKBAAR VOLUME

nr.	Onderdeel	Geraamde sterkte begroting 2023 (fte's)	Personeels- lasten begroting 2023	Geraamde sterkte begroting 2022 (fte's)	Personeels- lasten begroting 2022
1.	Leden van de raad (excl.wethouders)				
	vergoeding raadswerk		234.917		228.155
	onkostenvergoeding		39.650		39.650
	Totaal leden van de raad	-	274.567	-	267.805
2.	Totaal FTE raadsgriffie	2,0556	192.705	1,5	142.183
3.	Burgemeester en wethouders				
	- Burgemeester	1		1	151.617
	- Wethouders	3		2,7	254.812
	Totaal burgemeester en wethouders	4,0	455.922	3,7	406.429
4.	Totaal burgerlijke stand	-	6.240	-	6.240
5.	Totaal openbaar Basisonderwijs (logopediste)	0,5694	46.237	0,5694	45.224
6.	Totaal sporthal	2,8889	160.524	2,8889	152.103
7.	Totaal leader coordinator	0,6667	66.274	0,6667	64.798
8.	Totaal Woningbouwregisseur	1,0	114.418	0	0
9.	Teams				
	Directieteam	2	267.120	2	260.997
	Concerncontrol	0,7	108.369	1	121.133
	Team Bedrijfsvoering en communicatie	20,3646	1.742.197	19,4882	1.607.074
	Team Projectmanagement en Advies	5,8945	547.233	6,3445	568.752
	Team Beheer Openbare Ruimte	20,4668	1.477.038	16,1889	1.163.736
	Team Publiekzaken	11,7225	861.489	11,6113	778.511
	Team Werk, Inkomen en Zorg	26,1114	2.132.744	23,5222	1.862.108
	Team Maatschappelijke Ontwikkelingen	12,0447	1.094.848	9,4668	820.928
	Zwembad	0,8333	54.542	0,8333	53.512
	Team Leefomgeving	21,6335	1.831.800	20,3352	1.637.860
	Totaal Teams	121,7713	10.117.381	110,7904	8.874.611
10.	Voormalig personeel				
	- Berekening + uitvoering pensioen/wachtgeld door D&T		20.800		21.100
	- Leeftijdsbewust personeelsbeleid		10.400		9.000
	- voormalig wethouders		51.000		47.700
	- ww voormalig personeel		33.300		33.300
	Totaal voormalig personeel	-	115.500	-	111.100
11.	Overige lasten personeel				
	Belasting WKR		35.000		35.000
	stage-vergoedingen		10.000		10.000
	reiskosten		20.000		35.000
	Fuwa etc.				
	Totaal overige personeelslasten	-	65.000	-	80.000
	TOTAAL PERSONEELSLASTEN	132,9519	11.614.768	120,1154	10.150.493

OVERZICHT TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVE

Toevoeging aan reserves					
Product	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Programma 2 Leefomgeving					
U6.560.01.03	Gemeentelijke recreatie voorzieningen	-2.250	-2.250	-2.250	-2.250
U6.560.01.05	Passantenhaven Wijhe	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
U6.724.01.01.00	Begraafplaatsen-algemeen	-7.417	-7.417	-7.417	-7.417
Programma 3 Samenleving					
U6.420.03.12.01	Gymlokaal Watertorenstraat onderhoud	-13.530	-13.530	-13.530	-13.530
U6.420.03.14.01	Gymlokaal de Nieuwe Coers onderhoud	-7.848	-7.848	-7.848	-7.848
U6.530.01.01.00	Sporthal De Hooiberg Olst algemeen	-2.200	-2.200	-2.200	-2.200
U6.530.01.01.01	Sporthal De Hooiberg Olst onderhoud	-58.348	-58.348	-58.348	-58.348
U6.530.04.01.01	Zwembad Wijhe onderhoud	-33.523	-33.523	-33.523	-33.523
U6.540.01.01	Muziekcent Olst	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300
U6.541.01.01	Kerktores	-24.758	-24.758	-24.758	-24.758
U6.670.04.01.01	Buurthuis Den Nul onderhoud	-2.055	-2.055	-2.055	-2.055
U6.670.04.03.01	Sociaal cultureel centrum de Bongerd ond	-14.866	-14.866	-14.866	-14.866
U6.670.06.01.01	Zalencentrum Wesepe onderhoud	-23.134	-23.134	-23.134	-23.134
		-	-	-	-
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzi					
U6.960.02.20	huisvesting binnendienst	-69.550	-69.550	-69.550	-69.550
U6.960.02.65	FI & GB buitendienst	-10.598	-10.598	-10.598	-10.598
Subtotaal		-275.377	-275.377	-275.377	-275.377
Toevoeging bespaarde rente aan reserves					
U6.914.01.01	Geldleningen en uitzettingen 1 jaar	-18.692	-16.407	-14.027	-11.550
Totaal Toevoeging		-294.069	-291.784	-289.404	-286.927
Onttrekking aan reserves					
Product	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Programma 2 Leefomgeving					
U6.210.03.01.00	Openbare ruimte: verkeer algemeen	10.000	10.000	10.000	10.000
U6.560.01.03	Gemeentelijke recreatie voorzieningen	888	888	888	888
U6.724.01.01.00	Begraafplaatsen-algemeen	2.476	6.359	13.325	2.840
U6.810.03.01	Beheer- en uitv.kst.Leadercoordinator	1.899	-	-	-
Programma 3 Samenleving					
U6.420.03.12.01	Gymlokaal Watertorenstraat onderhoud	5.000	5.000	5.000	5.000
U6.420.03.14.01	Gymlokaal de Nieuwe Coers onderhoud	5.000	5.000	5.000	5.000
U6.510.01.01	Openbare Bibliotheek Olst-Wijhe	3.000	-	-	-
U6.530.01.01.01	Sporthal De Hooiberg Olst onderhoud	50.000	50.000	50.000	50.000
U6.530.04.01.01	Zwembad Wijhe onderhoud	111.790	19.713	23.861	48.279
U6.540.01.01	Muziekcent Olst	1.710	3.895	1.710	1.710
U6.540.01.04	Amateuristische kunstbeoef	1.689	1.689	-	-
U6.541.01.01	Kerktores	15.719	17.410	38.178	6.572
U6.662.12.01	PvA transformatie Sociaal Domein	5.000	-	-	-
U6.670.03.05	Corona, maatschappelijk herstel en nazor	28.090	-	-	-
U6.670.04.01.01	Buurthuis Den Nul onderhoud	760	760	5.985	760
U6.670.04.03.01	Sociaal cultureel centrum de Bongerd ond	1.377	1.724	10.583	5.181
U6.670.06.01.01	Zalencentrum Wesepe onderhoud	17.066	33.782	69.210	33.824
U6.671.02.02	Jeugdgezondheidsbeleid (maatwerk)	4.670	-	-	-
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzien					
U6.960.01.01	Saldo van kostenplaatsen	100.000	100.000	100.000	-
U6.960.02.20	huisvesting binnendienst	142.770	129.167	127.113	302.932
U6.960.02.65	FI & GB buitendienst	9.668	27.548	9.912	11.620
U6.960.03.10	overhead kostenplaats teams	63.000	78.000	-	-
U6.960.03.11	Team BVO	30.300	30.300	30.300	30.300
Totaal onttrekking		611.872	521.235	501.065	514.906

EMU-SALDO

Omschrijving	T-1	T	T+1
	2022	2023	2024
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2023	Volgens meerjarenraming in begroting 2023
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-479	1.095	2.489
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	3.493	-1.405	-1.778
3. Mutatie voorzieningen	-58	-920	-617
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1	-78	-40
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-4.031	1.659	3.691

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per taakveld begroting 2023 2026	Baten Begroting 2023	Lasten Begroting 2023	Verschil
Bestuur	0	-1.307	-1.307
Burgerzaken	170	-508	-338
Beheer overige gebouwen en gronden	0	-52	-52
Ondersteuning organisatie	104	-8.142	-8.038
Treasury	428	-137	291
OZB woningen	3.878	-164	3.714
OZB niet-woningen	1.382	-128	1.254
Belastingen Overig	54	-45	8
Algemene uitkering overige uitkeringen	32.722	0	32.722
Overige baten en lasten	643	-2.095	-1.452
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0
Crisisbeheersing en Brandweer	81	-1.611	-1.530
Openbare orde en Veiligheid	19	-349	-330
Verkeer en vervoer	50	-1.968	-1.918
Recreatieve Havens	26	-22	4
Openbaar vervoer	0	0	0
Economische ontwikkeling	5	-229	-224
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	675	-697	-22
Economische promotie	141	-6	135
Economische promotie	0	-32	-32
Openbaar basisonderwijs	21	-111	-90
Onderwijshuisvesting	26	-750	-723
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	221	-1.238	-1.016
Sportbeleid en activering	8	-248	-241
Sportaccommodaties	263	-1.590	-1.327
Cultuurpresentatie, -productie, -partici	0	-161	-161
Musea	0	-78	-78
Media	0	-425	-425
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	-1.049	-1.049
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	-169	-169
Mediabeleid	0	-9	-9
Samenkracht en burgerparticipatie	257	-2.308	-2.051
Wijkteams	0	-174	-174
Inkomensregelingen	2.956	-4.488	-1.532
Begeleide participatie	0	-2.021	-2.021
Arbeidsparticipatie	0	-571	-571
Maatwerkvoorziening (WMO)	3	-744	-741
Maatwerkdienstverlening 18+	112	-4.086	-3.974
Maatwerkdienstverlening 18-	0	-5.247	-5.247
Geëscaleerde zorg 18+	194	-194	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	-87	-87
Volksgesondheid	0	-729	-729
Riolering	1.861	-1.330	531
Afval	2.027	-1.641	386
Milieubeheer	3	-718	-716
Begraafplaatsen en crematoria	58	-91	-33
Ruimtelijke ordening	162	-857	-695
Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	1.716	-1.734	-17
Wonen en bouwen	354	-597	-243
Taakveld Reserve mutaties	612	-294	318
Resultaat	51.233	51.233	

TAAKVELD 0.4 OVERHEAD

Taakveld 0.4 overhead	
Omschrijving	2023
Bestuurlijke communicatie & voorlichting	66.672
Bestuursondersteuning(B&W)	93.836
Commissie advies bezwaarschriften	18.329
DIV	10.750
Duurzame inzetbaarheid	37.370
DOWR-i uitvoeringsplannen	3.110.699
Financien algemeen	11.195
Huisvesting binnendienst	455.092
ICT/GEO	64.950
Implementatie SW's	106.384
Ondernemersraad OW	6.687
Overhead Diverse Teams	4.963.114
Overige kosten P&O	432.430
Privacy	60.179
programma informatiemanagement	10.000
Representatie	28.310
Totaal Saldo	9.475.997
Toegerekend aan grex en projecten	-1.177.102
Toegerekend aan riool en afval	-260.654
Saldo Taakveld 0.4 overhead	8.038.241

BIJLAGEN

KERNGEGEVENS

Onderdeel	Rekening 2021		Raming 01 01 2022		Raming 01 01 2023	
		<i>specificatie</i>		<i>specificatie</i>		<i>specificatie</i>
Sociale structuur						
aantal inwoners :	18.506		18.411		18.596	
waarvan :						
< 20 jaar		3.922				
> 20 jaar en < 65 jaar		10.419				
> 65 jaar		4.165				
aantal bijstandsontvangers:	192		203		200	
waarvan:						
Participatiewet tot 65 jaar		177		189		187
IOAW		14		13		12
IOAZ		1		1		1
Fysieke structuur						
Oppervlakte gemeente	11.837 ha		11.837 ha		11.837 ha	
Volkshuisvesting:						
- woningen	7.904		7.828		8.004	
- niet-woningen	924		849		924	
Onderwijs (aantallen per teldatum 1 oktober)						
aantal leerlingen:	1.570		1.563		nog niet bekend	
waarvan:						
Openbaar basisonderwijs		461		427		
Bijzonder basisonderwijs		771		795		
Voortgezet onderwijs		338		341		
Financiële structuur						
		<i>per inwoner:</i>		<i>per inwoner</i>		<i>per inwoner:</i>
lasten			48.341.811	2.626	50.939.000	2.739
opbrengst belastingen			4.922.900	267	5.254.600	283
algemene uitkering gemeentefonds			28.330.040	1.539	30.748.238	1.653
boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven			49.214.617	2.673	54.519.749	2.932
vaste schuld,			22.222.674	1.207	22.613.668	1.216
waarvan woningbouw			1.926.757	105	168	9

MATRIX PROGRAMMA'S EN TAAKVELDEN

Programma 1			
TV	Omschrijving taakveld	WBS-omschrijving	Portefeuillehouder
0.1	Bestuur	Bestuurlijke samenwerking	Y.P van Mastrigt
0.1	Bestuur	Bestuursonderst. raad en rekenkamer	Y.P van Mastrigt
0.1	Bestuur	College van B & W	Y.P van Mastrigt
0.1	Bestuur	Raad en raadscommissies	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Basisregistratie personen (BRP)	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Burgerlijke stand	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Geografische informatievoorziening	M. Blind
0.2	Burgerzaken	Huwelijksvoltrekkingen	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Naturalisatie & geslachtsnaamwijziging	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Reisdocumenten	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Rijbewijzen	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Secretarieleges burgerzaken	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Straatnaamgeving & huisnummering	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Verkiezingen	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Brandweer (vm kazernes Zylweg 3a Welsum)	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Brandweerkazerne Olst, Wijhe en Wesepe	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Brandweerkazerne Welsum onderhoud	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Overige beschermende maatregelen	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Rampenbestrijding	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Regionale brandweer	Y.P van Mastrigt
1.2	Openbare orde en Veiligheid	APV	Y.P van Mastrigt
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	Y.P van Mastrigt

Programma 2			
TV	Omschrijving taakveld	WBS-omschrijving	Portefeuillehouder
2.1	Verkeer en vervoer	Glasvezel buitengebied	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: gladheidsbestrijding	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: verkeer algemeen	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: verkeer mobiliteit	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: wegen-algemeen	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Uitwerking verkeerstudie Olst	M. Blind
2.3	Recreatieve Havens	Passantenhaven Wijhe	H. Olthof
3.1	Economische ontwikkeling	Beheer & exploitatie markten	H. Olthof
3.1	Economische ontwikkeling	Econom.ontwikkeling/Bedrijfscontacten	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente N algemeen	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente N civiel&cultuurtechn-alg	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente N planvorming	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente Z algemeen	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente Z civiel&cultuurtechn-alg	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente Z planvorming	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wesepe BT algemeen	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wesepe BT civiel&cultuurtechn-alg	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wesepe BT planvorming	H. Olthof
3.4	Economische promotie	Infocentrum IJssel Den Nul	H. Olthof
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gemeentelijke recreatie voorzieningen	H. Olthof
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Openb groen-Onderhoud	M. Blind
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Openbare ruimte: groen-algemeen	M. Blind
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Overige recreatieve voorzieningen	H. Olthof
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Recreatie en toerisme	H. Olthof
7.2	Riolering	Baten rioolheffing	M. Blind
7.2	Riolering	riolering-algemeen	M. Blind
7.3	Afval	Afvalstoffenverwijdering & -verwerking	M. Blind
7.3	Afval	Heffing & inning afvalstoffenheffing	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Drz energie-Energieloket	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Duurzaamheid-algemeen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Gebiedsgerichte aanpak energietransitie	M. Blind
7.4	Milieubeheer	HH Milieu- algemeen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Milieu educatie en voorlichting	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Milieubeheer algemeen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Sanering asbestdaken	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Transitievisie warmte	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoering wet bodembescherming	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoering wet geluidhinder	M. Blind
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Baten begraafplaatsrechten	M. Blind
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafplaatsen-algemeen	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	Actualisatie bestemmingsplannen algemeen	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	Beheer- en uitv.kst.Leadercoördinator	J. Compagner
8.1	Ruimtelijke ordening	Beheer- en uitv.kst.plaatseelijke groep	J. Compagner
8.1	Ruimtelijke ordening	Gebiedsgericht en integr.aanp. Broekslag	J. Compagner
8.1	Ruimtelijke ordening	Hoogwaterbeschermingsprogramma	H. Olthof
8.1	Ruimtelijke ordening	Procedures bestemmingsplannen	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	Ruimtelijke ordening algemeen	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	TOP verplaatsing Welsum	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	Vitaal platteland	H. Olthof
8.1	Ruimtelijke ordening	Voorbereiding invoering Omgevingswet	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Bouwgrondexploitatie (algemeen) algemeen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	N Koeslag algemeen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	N Koeslag civiel&cultuurtechn-alg	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	N Koeslag planvorming	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Olstergaard algemeen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Olstergaard civiel&cultuurtechn-alg	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Olstergaard planvorming	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Wesepe WB algemeen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Wesepe WB civiel&cultuurtechn-alg	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Wesepe WB planvorming	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Zonnek O algemeen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Zonnek O civiel&cultuurtechn-alg	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Zonnek O planvorming	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Beheer en uitgifte gronden	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Handhaving bouw & woningtoezicht	Y.P van Mastrigt
8.3	Wonen en bouwen	Noordmanshoek	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Noordmanshoek (project)	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Omgevingsvergunning: activiteit bouwen	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Omgevingsvergunning: bouw leges	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Volkshuisvesting	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Woningexploitatie en -bouw	M. Blind

Programma 3			
TV	Omschrijving taakveld	WBS-omschrijving	Portefeuillehouder
4.1	Openbaar basisonderwijs	Bijzonder onderwijs lokaal beleid	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal de Nieuwe Coers algemeen	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal de Nieuwe Coers exploitatie	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal de Nieuwe Coers onderhoud	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal Watertorenstraat algemeen	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal Watertorenstraat exploitatie	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal Watertorenstraat onderhoud	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Openbaar onderwijs algemene lasten	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Openbaar onderwijs lokaal beleid	J. Compagner
4.2	Onderwijshuisvesting	Bijzonder basisonderw. andere voorz.	J. Compagner
4.2	Onderwijshuisvesting	Huisvestingsscenario's primair onderwijs	J. Compagner
4.2	Onderwijshuisvesting	Openbaar basisonderw. andere voorz.	J. Compagner
4.2	Onderwijshuisvesting	Voortgezet onderwijs andere voorz.	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Leerlingenvervoer	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Onderwijsbegeleiding	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Peuterwerk	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Uitvoering leerplicht	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Voor- en vroegtijdse educatie	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	J. Compagner
5.1	Sportbeleid en activering	Overige sportaangelegenheden	H. Olthof
5.1	Sportbeleid en activering	Sport- cultuurstimulering	H. Olthof
5.2	Sportaccommodaties	IJsbaan Wijhe	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sportcafé De Hooiberg Olst algemeen	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De Hooiberg Olst algemeen	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De Hooiberg Olst exploitatie	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De Hooiberg Olst onderhoud	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De Lange Slag Wijhe algemeen	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sportpark Welsum	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sportparken	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Subsidie SKOW	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Zwembad Wijhe	J. Compagner
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Amateuristische kunstbeoef	H. Olthof
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Cultuureducatie en stimulering	H. Olthof
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Multifunctioneel gebouw Cappellenborg al	H. Olthof
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Muziekcent Olst	H. Olthof
5.4	Musea	Cultuurhistorische waardenkaart	M. Blind
5.4	Musea	Kerktorens	M. Blind
5.4	Musea	Monumentenbeleid en beheer	M. Blind
5.6	Media	Openbare Bibliotheek Olst-Wijhe	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Adviesraad samenleving	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Algemeen maatschappelijk werk	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Buurthuis Den Nul algemeen	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Buurthuis Den Nul onderhoud	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Collectief vervoer	M. Blind
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Dorpsontwikkelingsplannen	H. Olthof
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Kinderopvang	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Kulturhusconcept	H. Olthof
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Maatschappelijke begeleiding statushouders	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Mantelzorgcomplimenten	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Meldpunt SD (3D exp)	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Overig maatschappelijk werk	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Overige activiteiten WMO	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal cultureel centrum de Bongerd alg	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal cultureel centrum de Bongerd ond	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal cultureel werk	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Zalencentrum Wesepe algemeen	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Zalencentrum Wesepe onderhoud	J. Compagner
6.2	Wijkteams	Eerstelijnsloket Wmo	J. Compagner
6.2	Wijkteams	Jeugdgezondheidsbeleid (maatwerk)	J. Compagner
6.3	Inkomensregelingen	Bijstandsbesluit zelfstandigen	J. Compagner
6.3	Inkomensregelingen	I.O.A.W.	J. Compagner
6.3	Inkomensregelingen	I.O.A.Z.	J. Compagner
6.3	Inkomensregelingen	Minimabeleid	J. Compagner
6.3	Inkomensregelingen	Wet Werk en Bijstand	J. Compagner
6.4	Begeleide participatie	Sociale Werkvoorziening	J. Compagner
6.5	Arbeidsparticipatie	Participatiebudget algemeen	J. Compagner
6.5	Arbeidsparticipatie	PB uitvoering	J. Compagner
6.5	Arbeidsparticipatie	PB werkgeversbenadering	J. Compagner
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	Leefvoorzieningen gehandicapten	J. Compagner
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	Woonvoorzieningen gehandicapten	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Begeleiding complex	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Begeleiding licht	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Begeleiding medium	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Dagbesteding complex/gespecialiseerd	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Dagbesteding licht	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Dagbesteding medium	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Eigen bijdragen Wmo	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Huishoudelijke verzorging (natura)	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Huishoudelijke verzorging (PGB)	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Kortd. verb./deelverblijf/logeeropw/respi	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	PGB begeleiding	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	PvA transformatie Sociaal Domein	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Uitv. kst. huishoudelijke verzorging	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Uitvoeringskosten Wmo begeleiding	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Vervoer dagbesteding rolstoel & kinderen	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Vervoer van en naar dagbesteding	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdbescherming (GI's)	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdhulp LTA	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdhulp middensegment	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdhulp TOP segment	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdzorg overig	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdzorg plus	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	PGB Jeugd	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Transformatieplan Jeugd	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Uitvoeringskosten Jeugdzorg	J. Compagner
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Jeugd- & opvdhlp (Jeugdzrg(pl) en crisi	J. Compagner
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Jeugd- en opvoedhulp (AMHK)	J. Compagner
7.1	Volksgezondheid	Jeugdgezondheidsbeleid (uniform deel)	J. Compagner
7.1	Volksgezondheid	Overige gezondheidszorg	J. Compagner
7.1	Volksgezondheid	Volksgezondheidsbeleid	J. Compagner

Programma 4			
TV	Omschrijving taakveld	WBS-omschrijving	Portefeuillehouder
0.11	Resultaat van de rekening baten lasten	Resultaat rekening van baten en lasten	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Bestuurlijke communicatie & voorlichting	J. Compagner
0.4	Ondersteuning organisatie	Bestuursondersteuning(B&W)	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	BVO P&O	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Commissie advies bezwaarschriften	Y.P van Mastrigt
0.4	Ondersteuning organisatie	Concerncontrol	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Directie	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	DIV	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Facilitaire lasten	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	FI & GB buitendienst	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Financien algemeen	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	huisvesting binnendienst	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	ICT/GEO	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Ondernemersraad OW	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	overhead kostenplaats teams	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	overhead toedeling	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Overige overhead	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	programma infomatiemanagement	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Representatie	Y.P van Mastrigt
0.4	Ondersteuning organisatie	Saldo van kostenplaatsen	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team BOR	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team BOR	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team BVO	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team BZ	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team C&O	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team KCC	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team LO	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team MO	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team PMA	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team WIZ	H. Olthof
0.5	Treasury	Beleggingen	H. Olthof
0.5	Treasury	Deelneming nutsbedrijven	H. Olthof
0.5	Treasury	Geldeningen en uitzettingen ? 1 jaar	H. Olthof
0.61	OZB woningen	Baten&lasten heffing en invord.gem.bel.	H. Olthof
0.61	OZB woningen	OZB eigenaren	H. Olthof
0.61	OZB woningen	Uitvoering Wet WOZ	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	Baten&lasten heffing en invordering ozb-	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	OZB eigenaren niet-woningen	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	OZB gebruikers	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	Uitvoering Wet WOZ niet woning	H. Olthof
0.64	Belastingen Overig	Baten baatbelasting	H. Olthof
0.64	Belastingen Overig	Baten reclamebelasting	H. Olthof
0.64	Belastingen Overig	Baten&lasten heffing en invord.gem.bel.	H. Olthof
0.7	Algemene uitkering overige uitkeringen	Algemene uitkering gemeentefonds	H. Olthof
0.7	Algemene uitkering overige uitkeringen	Integratie-uitkering sociaal domein	H. Olthof
0.8	Overige baten en lasten	Algemene baten en lasten	H. Olthof
3.4	Economische promotie	Baten toeristenbelasting	H. Olthof
3.4	Economische promotie	Baten&lasten heffing en invord.gem.bel.	H. Olthof

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN

Hieronder volgt de lijst van verplichte beleidsindicatoren (Regeling van de minister van BZK van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572).

Met uitzondering van de eerste vijf indicatoren zijn de cijfers ontleend aan diverse externe bronnen en meestal vermeld op de site www.waarstaatjegemeente.nl

De actuele cijfers zijn soms niet beschikbaar.

Programma	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Bestuur, Dienstverlening en veiligheid			
	Formatie per 1.000 inwoners	2021: 6,2 fte per 1.000 inwoners 2020: 6,3 fte 2019: 6,5 fte 2018: 5,7 fte	Landelijk 2020: 7,0 fte
	Bezetting per 1.000 inwoners	2021: 6,2 fte per 1.000 inwoners 2020: 6,3 fte 2019: 6,3 fte 2018: 6,4 fte	Landelijk 2020: 6,9 fte.
	Apparaatskosten per inwoner	2021: € 720 per inwoner 2020: € 681 per inwoner 2019: € 672 per inwoner	Niet bekend.
	Externe inhuur (kosten als percentage van de totale kosten externe inhuur	2021: 17,93% 2020: 18,08% 2019: 17,26% 2018: 17,83%	Landelijk 2020: 19,0%
	Overhead	2021: 16,21% 2020: 14,41% 2019: 14,85%	Niet bekend.
	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.	2021: 8 2020: 8 2019: 22	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 8
	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	2021: 0,8 2020: 0,3 2019: 1,1	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 0,6
	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners.	2021: 2,5 2020: 1,6 2019: 1,4	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 2,4
	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.	2021: 1,4 2020: 0,8 2019: 1,4	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 1,2
	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	2021: 2,7 2020: 3,6 2019: 1,9	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 4,4
	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.	2021: 287 2020: 269 2019: 249	Landelijk 2021 < 25.000 inw.: 315
	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.	2022: 981 2021: 892 2020: 828 2019: 770	Landelijk 2021 < 25.000 inw.: 778
	Het gemiddelde totaalbedrag	2022: 990	Landelijk 2021

	in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	2021: 903 2020: 850 2019: 792	< 25.000 inw.: 863
Leefomgeving			
	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	2021: 45,7% 2020: 45,8% 2019: 45,4%	Landelijk 2021 < 25.000 inw.: 48,9%
	Groene en grijze druk t.o.v. 15-64 jarigen.	2022: 77,6% 2021: 76,4% 2020: 76,6%	Landelijk 2022 <25.000 inw.: 80,2%
	Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen.	2021: 9,5 2020: 12,6 2019: 8,5	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 8,7
	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	2021: 158,9 2020: 151,6 2019: 148,8	Landelijk 2021: 172,1
	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	2020: 12,5% 2019: 9,3% 2018: 8,3%	Landelijk 2019: <25.000 inw.: 23,7
	De hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (kg)	126 kg in 2020 52 kg in 2019 55 kg in 2018	Landelijk 2020: <25.000 inw.: 129
Samenleving			
	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	2021: 2e helft 8,5% 2021: 1e helft 9,2% 2020: 2e helft: 8,5% 2019: 2e helft:8,3%	Landelijk <25.000 inw: 2021: 2e helft 9,6% 2021: 1e helft: 10,1%
	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	2021: 1,5% 2020: 1e helft: 11,06%	Landelijk <25.000 inw: geen data
	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	2021 geen data 2020 geen data	Landelijk <25.000 inw: geen data
	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen, in de leeftijd van 5-18 jaar.	2021: geen data 2020: 2,3 2019: geen data	Landelijk <25.000 inw: 2020: 2,6
	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen, in de leeftijd van 5-18 jaar.	2021: 9 2020: 14 2019: 19	Landelijk <25.000 inw: 2021: 13
	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil	2021: 2,1% 2020: 1,2% 2019: 1,8%	Landelijk <25.000 inw: 2021: 1,5

	zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.		
	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	2020: 55,6%	Landelijk 2020: <25.000 inw.: 50,3%
	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	2021: 569,3 2020: 565,8 2019: 557,6	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 678,6
	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	2020: 1% 2019: geen data 2018: geen data	Landelijk 2020: 1%
	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	2020: 3% 2019: 4% 2018: 3%	Landelijk 2020: 3%
	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	2021: 71,9% 2020: 71,0% 2019: 72,1%	Landelijk 2021: 71,6%
	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).	2020: 2% 2019: 1% 2018: 1%	Landelijk 2020: 2%
	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.	2021: 197,6 2020: 264,1 2019: 178,5	Landelijk 2021 < 25.000 inw.: 215,4
	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2020: 190,6 2019: 179,4 2018: 245,1	Landelijk 2020: 147,1
	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten	2020: 710 2019: 660 2018: 610	Landelijk 2020: < 25.000 inw.: 631

Verklarende lijst van wettelijke beleidsindicatoren

Programma Bestuur, Dienstverlening, Veiligheid

Formatie	Formatie per 1.000 inwoners
Bezetting	Bezetting per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	Apparaatskosten per inwoner
Externe inhuur	Externe inhuur (kosten als percentage van de totale kosten externe inhuur)
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
WOZ-waarde woningen	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Woonlasten éénpersoonshuishouders	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Woonlasten meerpersoonshuishouders	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Programma Leefomgeving	
Funciemenging	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Demografische druk	Groene en grijze druk t.o.v. 15-64 jarigen.
Aantal nieuw gebouwde woningen	Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen.
Vestigingen	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
Omvang huishoudelijk restafval	De hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (kg)
Programma Samenleving	
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen, in de leeftijd van 5-18 jaar.
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen, in de leeftijd van 5-18 jaar.
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
Niet-sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met delict voor rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
% kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
% werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
Bijstandsuitkeringen	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.

Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien	
Overhead	Percentage van de totale lasten